

GRAMATYKA JĘZYKA POLSKIEGO

波兰语语法

李金铸 编著

外语教学与研究出版社

GRAMATYKA JĘZYKA POLSKIEGO

波兰语语法

责任编辑 吴英曾
封面设计 向 荣

¥: 12.90

ISBN 7-5600-0994-8

9 787560 009940 >

波兰语语法
Gramatyka
języka polskiego

李金涛 编

外语教学与研究出版社

(京)新登字 155 号

图书在版编目(CIP)数据

波兰语语法/李金涛编. —北京:外语教学与研究出版社,
1995. 6

ISBN 7-5600-0994-8

I. 波… II. 李… III. 波兰语-语法 IV. H745.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(95)第 06590 号

波兰语语法

李金涛 编

审 阅 易丽君

责任编辑 吴英曾

责任校对 吴英曾

* * *

外语教学与研究出版社出版发行

(北京西三环北路 19 号)

北京师范大学印刷厂印刷

新华书店总店北京发行所经销

开本 850×1168 1/32 19 印张 207 千字

1996 年 6 月第 1 版 1999 年 3 月第 2 次印刷

印数:801~2800 册

* * *

ISBN 7-5600-0994-8

G·437

定价:12.90 元

前 言

《波兰语语法》是大学波兰语专业基础阶段教材,使用对象是大学一、二年级学生。本书的目的是供我国初学波兰语的学生系统地学习波兰语语法基础知识之用,使其对波兰语语法的结构和基本规律获得比较完整的概念,从而能够正确理解和运用所学的语言材料。为此,编者对现代波兰语语法进行了较系统的介绍。本书亦可供高年级学生和自学者参考使用。

《波兰语语法》在结构上共分为三个部分:语音、语法和句法。语音部分简要地讲述了波兰语的音素和字母,其中包括正音法和正字法。词法部分详细地讲述了波兰语名词、形容词、数词、代词和动词的形态变化。在名词一章各讲中,附有特殊变化的名词;而在动词一章,则附有不规则动词。构词法归类于词法部分,附在相应的词类之后。在句法部分,编者采用传统的句子分析方法讲述了简单句和复合句,分析了句子成分及各成分之间的关系结构。所引用的例句,则充分考虑到了现代波兰语特征。

书后附有波汉语法术语对照,谨供参考。

由于编者水平有限,不足和错误在所难免,敬请指正。

编者

一九九四年九月 于华沙

目 录

第一部分 语音

第1章 音素和字母	3
1. 音素和发音器官	3
2. 字母	4
3. 元音和辅音	7
3.1 元音	7
3.2 辅音	8
4. 音节	11
第2章 正音法	12
1. 读音规则	12
2. 重音	13
第3章 正字法	15
1. 大小写字母的用法	15
2. 移行规则	15

第二部分 词法

第4章 词的构造和词类	19
1. 词的构造	19
2. 词的派生	21
3. 词类	23
第5章 名词	24
1. 名词概述与分类	24
1.1 名词概述	24
1.2 名词分类	25
1) 具体名词和抽象名词	25
2) 专有名词和普通名词	25

3) 有生命名词和无生命名词	25
2. 名词的性	26
1) 阳性名词	26
2) 阴性名词	26
3) 中性名词	26
3. 名词的数	27
4. 名词的格	28
5. 各格的意义及用法	29
5.1 第1格	29
5.2 第2格	29
5.3 第3格	30
5.4 第4格	31
5.5 第5格	31
5.6 第6格	32
5.7 第7格	32
6. 名词变格法	32
6.1 阳性名词变格法	32
6.1.1 阳性无生命名词变格法	32
6.1.1.1 以硬辅音结尾的阳性无生命名词变格法	32
1) 以硬辅音(k、g、ch 除外)结尾者	32
2) 以 k、g、ch 结尾者	33
6.1.1.2 以软辅音和历史软辅音结尾的阳性无生命名词变格法	35
6.1.2 阳性有生命名词变格法	36
6.1.2.1 以硬辅音结尾的阳性有生命名词变格法	36
6.1.2.2 以软辅音和历史软辅音结尾的阳性有生命名词变格法	37
6.1.3 男性名词变格法	38
6.1.3.1 以硬辅音结尾的男性名词变格法	38
6.1.3.2 以软辅音和历史软辅音结尾的男性名词变格法	39
6.1.4 名词词干中的元音交替	40
6.1.5 阳性名词各格词尾的意义及用法	43
6.1.6 特殊变化的阳性名词	48
6.2 中性名词变格法	52
6.2.1 以元音 -o 结尾的中性名词变格法	52
1) 词干以硬辅音(k、g、ch 除外)结尾者	52

2) 词干以 k、g、ch 结尾者	53
6.2.2 以元音 -e 结尾的中性名词变格法	54
6.2.3 以元音 -e 结尾的中性名词变格法	55
6.2.4 中性名词各格词尾的意义及用法	56
6.2.5 特殊变化的中性名词	57
6.3 阴性名词变格法	59
6.3.1 以元音结尾的阴性名词变格法	59
6.3.1.1 硬词干阴性名词变格法	59
6.3.1.2 词干以历史软辅音结尾的阴性名词变格法	61
6.3.1.3 词干以软辅音结尾的阴性名词变格法	62
1) 以元音 -a 结尾者	62
2) 以元音 -i 结尾者	64
6.3.2 以辅音结尾的阴性名词变格法	64
6.3.2.1 以软辅音和 l 结尾的阴性名词变格法	64
6.3.2.2 以历史软辅音(l 除外)结尾的阴性名词变格法	65
6.3.3 阴性名词各格词尾的意义及用法	66
6.3.4 特殊变化的阴性名词	68
6.4 混合变化的名词	69
6.5 只有复数的名词	69
6.6 不变格的名词	70
7 名词构词法	71
7.1 动名词	71
7.2 表示特征的名词	73
7.3 表示相应的工作地方或进行相应活动的人的名词	74
7.4 表示相应的工具的名词	75
7.5 表示相应动作的结果和客体的名词	76
7.6 表示特征载体的名词	76
7.7 表示相应处所的名词	78
7.8 集合名词	78
7.9 表示籍贯的名词	79
7.10 男性名词派生的表示女人的名词	79
7.11 小称名词	81
7.12 大称名词	82
7.13 从形容词派生的带感情色彩的名词	83

7.14 前缀法派生的名词	84
7.15 由前置词组构成的名词	85
7.16 复合名词	85
7.17 缩略词	86
 第6章 形容词	87
1. 形容词概述与分类	87
1.1 形容词概述	87
1.2 形容词分类	88
1) 性质形容词	88
2) 关系形容词	88
2 形容词变格法	88
2.1 词干以软辅音结尾的形容词变格法	88
2.2 词干以硬辅音和历史软辅音结尾的形容词变格法	89
1) 词干以硬辅音(k、g 除外)和历史软辅音结尾的形容词变格法	89
2) 词干以 k、g 结尾的形容词变格法	91
2.3 形容词各格词尾	92
2.3.1 单数词尾	92
2.3.2 复数词尾	93
2.3.3 形容词各格词尾一览表	94
3. 按形容词变化的名词	94
4. 按名词和形容词变格法混合变化的名词	95
5. 形容词构词法	97
5.1 从动词派生的形容词	97
5.2 从名词派生的形容词	97
5.3 从形容词派生的形容词	100
5.4 从前置词组派生的形容词	100
5.5 复合形容词	101
5.6 形容词的变级	102
5.6.1 简单变级	102
5.6.2 复合变级	103
 第7章 数词	105
1. 数词概述与分类	105

1.1 数词概述	105
1.2 数词分类	105
2 数词变格法	106
2.1 基数词	106
2.2 序数词	113
2.3 集合数词	114
2.4 分数词	115
1) 分数词的构成与读法	115
2) 分数词变格法	116
3) 分数词的用法	117
2.5 不定数词	117
 第8章 代词	 119
1. 代词概述与分类	119
1.1 代词概述	119
1.2 代词分类	119
2. 代词变格法	120
2.1 名词性质的代词变格法	120
2.1.1 人称代词变格法	120
2.1.2 疑问代词、否定代词及不定代词变格法	122
2.1.3 反身代词 się	123
2.2 形容词性质的代词变格法	124
2.2.1 指示代词	124
2.2.2 疑问代词	126
2.2.3 物主代词	127
2.3 数词性质的代词	129
 第9章 动词	 130
1. 动词概述	130
2. 及物动词与不及物动词	131
3. 动词变位法	131
3.1 叙述式	131
3.1.1 现在时(简单将来时)	132
3.1.1.1 第1变位法	132

3.1.1.2 第2变位法	133
3.1.1.3 第3变位法	135
3.1.1.4 第4变位法	135
3.1.1.5 现在时变位法与不定式	136
3.1.2 将来时	138
3.1.3 过去时	140
3.1.3.1 过去时第3人称形式	140
3.1.3.2 过去时第1人称和第2人称形式	143
3.2 假定式	143
3.3 命令式	145
4. 动词的体	147
5. 动词的时间	149
6. 动词的态	151
7. 形动词	153
7.1 主动形动词	153
7.2 被动形动词	154
8. 副动词	156
8.1 同期副动词	156
8.2 先期副动词	156
9. 不规则动词	157
10 动词构词法	198
10.1 从静词派生的动词	198
10.1.1 前缀后缀法派生的动词	198
10.1.2 后缀法派生的动词	199
10.2 从动词中派生的动词	200
10.2.1 前缀法派生的动词	200
10.2.2 后缀法派生的动词	201
10.3 常见动词前缀	202
 第10章 副词	 209
1. 副词概述与分类	209
1.1 副词概述	209
1.2 副词分类	209
2. 副词构词法	210

2.1 副词的构成	210
2.2 副词词组的构成	210
2.3 副词变级	211
2.3.1 简单变级	211
2.3.2 复合变级	212
 第 11 章 前置词	 213
1. 前置词概述与分类	213
1.1 前置词概述	213
1.2 前置词分类	214
2. 常见前置词的意义及用法	214
2.1 支配第 2 格的前置词	214
2.2 支配第 3 格的前置词	218
2.3 支配第 4 格的前置词	219
2.4 支配第 5 格的前置词	221
2.5 支配第 6 格的前置词	223
 第 12 章 连词	 225
 第 13 章 语气词	 227
 第 14 章 感叹词	 229

第三部分 句法

第 15 章 简单句	233
1. 句子的概述和分类	233
2. 双成分句	234
2.1 主语和谓语	234
2.2 复合谓语	239
2.2.1 静词构成的复合谓语	239
2.2.2 动词构成的复合谓语	240
2.3 简单句中的词序	241
3. 单成分句	245
3.1 静词单成分句	245

3.2 动词单成分句	246
1) 动词第3人称形式作谓语的无主句	246
2) 动词第3人称形式加 sie 构成的无主句	248
3) 动词结尾为 -no, -to 的无人称形式构成的无主句	249
4) 不定式构成的无主句	249
5) 副词充任谓语构成的无主句	253
4. 礼貌用语	253
5. 主语词组	255
5.1 形容词性质的定语	255
5.2 名词性质的定语	256
5.3 第2格名词定语	257
5.4 前置词构成的定语	258
6. 谓语词组	260
6.1 谓语与补语	260
6.1.1 直接补语	260
6.1.2 间接补语	262
6.1.3 名词支配的补语	263
6.1.4 形容词支配的补语	264
6.2 状语	264
6.2.1 时间状语	264
6.2.2 地点状语	269
6.2.3 方式状语	273
6.2.4 目的状语	274
6.2.5 原因状语	275
6.2.6 程度状语	276
6.2.7 数量状语	276
6.2.8 伴随状语	277
第16章 复合句	278
1. 并列复合句	278
1.1 连贯复合句	278
1.2 对立复合句	278
1.3 选择复合句	279
1.4 结果复合句	279

2. 主从复合句	279
2.1 主语从句	279
2.2 谓语从句	281
2.3 定语从句	282
2.4 补语从句	283
2.5 状语从句	285
2.5.1 时间状语从句	285
2.5.2 地点状语从句	287
2.5.3 方式状语从句	288
2.5.4 目的状语从句	288
2.5.5 原因状语从句	289
2.5.6 程度状语从句	290
2.5.7 条件状语从句	291
2.5.8 让步状语从句	292
2.6 扩展从句	293
3. 多重复合句	293
附:波汉语法术语对照	296

第一部分 语音

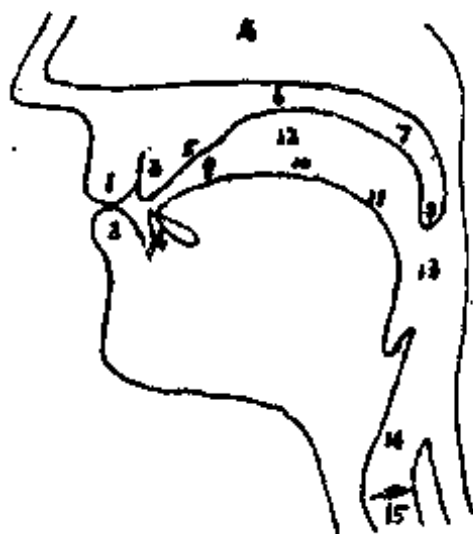
第 1 章 音素和字母

1. 音素和发音器官

语言是人们进行交际的重要工具。人们在表达思想时说话的声音是连串的音。语音最小的单位是音素。音素是由人们的发音器官的各种活动引起空气振动的结果。波兰语的发音器官主要有：呼吸器官、喉头和声带、口腔和鼻腔等。

发音器官图

1. 上唇	9. 舌前部(其尖端为舌尖)
2. 下唇	10. 舌中部
3. 上齿	11. 舌后部
4. 下齿	12. 口腔
5. 上齿龈	13. 咽喉
6. 硬腭	14. 喉头
7. 软腭(其尾部为小舌)	15. 声带
8. 小舌	16. 鼻腔

呼吸器官在发音时供给气流,由肺部呼出经气管到达喉头。

喉头由活动的软骨构成,上面长着两片声带。声带是发音器官的主要部分,它能够张开放过气流,也能够闭拢阻住气流。发音时声带振动的音叫浊音,声带不振动的音叫清音。

气流经过喉头到达咽腔、口腔,有时也到达鼻腔,最后呼出体外。

口腔里有硬腭、软腭、舌头,口腔前部边沿是牙齿,齿龈和嘴

唇。发音时如果软腭隆起,阻塞鼻腔通道,发出的音叫做口腔音。如果软腭下降,部分气流到达鼻腔发出的音叫鼻化音。灵活的舌头以及其它器官的各种活动,产生不同的音。

2. 字母

波兰文字是波兰语的标音符号。波兰语在书写上使用的是拼音文字,是经过改造的拉丁字母。一般是一个字母标一个音,如: a, e, b, p 等。也有用两个字母标一个音,叫做复合字母,如 ojczyzna 一词中的 cz, 甚至还有 3 个字母标一个音的,如 działalność 一词中的 dz。为了满足需要,有的还在拉丁字母上加了发音符。有的加点,如: z, 有的加撇,如: c, s, z, l, 还有的加小尾巴,如: a, e。复合字母和带发音符的字母是波兰语特有的字母。

波兰语中,共有字母 39 个,发 36 个音。

波兰语字母有大写和小写之分。但是 a, e, n 3 个字母从来不用作词首,所以其大写形式很少用。大写和小写都有印刷体和手写体两种写法。

波兰语字母表

波兰语字母表

附表 1

字母 名称	书 写 体		手 写 体	
	大 写	小 写	大 写	小 写
a	A	a	A	a
ą	-	ą		ą
b	B	b	B	b
c	C	c	C	c
ch	Ch	ch	Ch	ch
cz	Cz	cz	Cz	cz
ć	Ć	ć	Ć	ć
d	D	d	D	d
dz	Dz	dz	Dz	dz
dz	Dź	dź	Dź	dź
dz	Dż	dż	Dż	dż
e	E	e	E	e
ę	-	ę		ę
f	F	f	F	f
g	G	G	G	g
h	H	h	H	h
i	I	i	J	i

jot	J	j	J	j
ka	K	k	K	k
el	L	l	L	l
eł	Ł	ł	Ł	ł
em	M	m	M	m
en	N	n	N	n
	-	ń		ń
o	O	o	O	o
ó	Ó	ó	Ó	ó
pe	P	p	P	p
er	R	r	R	r
	Rz	rz	Rz	rz
es	S	s	S	s
	Sz	sz	Sz	sz
	Ś	ś	Ś	ś
te	T	t	T	t
u	U	u	U	u
wu	W	w	W	w
y	Y	y	Y	y
zet	Z	z	Z	z
	Ż	ż	Ż	ż
	Ż	ż	Ż	ż

3. 元音和辅音

波兰语的音素可以分为元音和辅音两大类。它们具有下列区别：

a) 声音区别。元音由乐音构成，而辅音则由噪音或带有乐音的噪音构成；

b) 发音方法区别。元音发音时口腔张开较大，声带振动，气流在口腔或鼻腔的通道上不受阻碍，而辅音发音时气流在口腔中遇到一定的阻碍，声带或是振动，或是不振动；

c) 功能区别。元音能构成音节，而辅音则不能构成音节。

3.1 元音

波兰语元音字母有 9 个，发 8 个音：a, e, i, o, y, u(ó), e_o, a_o，其中字母 u 和 ó 共发一个音。

波兰语的元音都是乐音、开音和浊音。

根据发音时软腭的位置，元音分为：

—— 口腔元音。发音时软腭抬起，气流从口腔通过。口腔元音有：a, e, i, y, o, u；

—— 鼻化元音。发音时软腭下垂，部分气流到达鼻腔。鼻化元音有：e_o, a_o。

根据发音时的口形，元音分为：

—— 圆口形元音：o, a_o, u；

—— 自由口形元音：a；

—— 扁口形元音：i, y, e, e_o。

根据发音时舌面抬高的程度，元音分为：

—— 高元音：i, y, u；

—— 中元音：e, e_o, o, a_o；

—— 低元音：a。

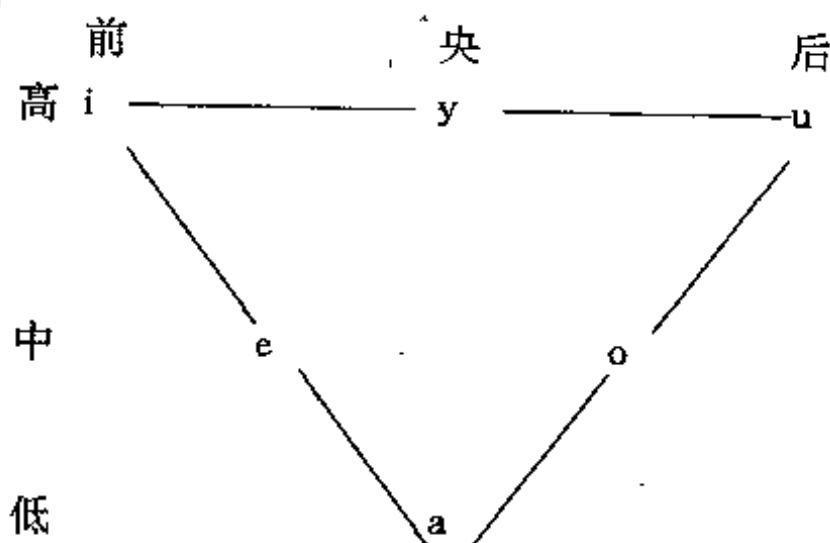
根据发音时舌头向前伸或往后缩的程度,元音分为:

—— 前元音: e, e_l, i, y;

—— 中元音: a;

—— 后元音: o, a_l, u。

根据发音时舌位的高低和前后,波兰语元音的特征还可用于下列三角形表示:

根据上述划分,一个元音有 4 个特征。例如元音 i 是口腔元音、前元音、高元音、扁口形元音。

3.2 辅音

波兰语辅音字母有 30 个,发 28 个音。

按发音方式,辅音可以分为:

a) 塞音。发音器官互相紧密接触造成阻塞状态,然后突然打开,使气流爆发冲出而发出声音。塞音又称作闭塞爆发音。塞音有: b, p, d, t, g, k。

b) 擦音。发音器官互相接触或接近,形成缝隙,气流从缝隙中挤出摩擦成音。擦音有: w, f, z, s, z(rz), sz, ż, ś, ch(h)。

c) 塞擦音。发音器官先塞后擦,塞擦结合而发出的音。塞擦

音有: c, dz, cz, dź, ć, dż。

d) 半开音。发音器官在某一部位闭塞,而在另一部位张开,闭塞和张开结合而发出的音。半开音有: m, n, ń, l, ł, r, j。

按发音部位,辅音可以分为:

a) 唇音。借助双唇合拢而发出的音。唇音又称作双唇音。唇音有: b, p, m。

b) 唇齿音。是由上齿和下唇接触而发出的音。唇齿音有: w, f。

c) 前舌齿音。是由舌尖与牙齿接触而发出的音。前舌齿音有: d, t, s, z, c, dz, ł, n。

d) 前舌齿龈音。是由舌尖靠拢或接触齿龈而发出的音。前舌齿龈音有: cz, dź, ż(rz), sz, ł, r。其中 r 发音时,舌尖向上齿龈方向抬起,构成缝隙,同时使舌尖颤动,形成颤音。

e) 中舌音。是由中舌用力抬向硬腭而发出的音。中舌音有: ć, dź, ś, ź, ń, j。

f) 后舌音。是由后舌和中舌靠拢软腭而发出的音。后舌音有: k, g, ch(h)。

根据软腭的位置,辅音可以分为:

a) 口腔辅音。发音时软腭抬起,气流从口腔通过。口腔辅音有: b, p, w, f, d, t, z, ż(rz), ź, s, sz, ś, dz, dź, dż, c, cz, ć, ł, ł, r, j, g, k, ch(h)。

b) 鼻化辅音。发音时软腭下垂,部分气流从鼻腔通过。鼻化辅音有: m, n, ń。

根据声带是否振动,辅音分为清辅音和浊辅音。声带不振动的是清辅音,声带振动的是浊辅音。波兰语的音素有一些是清浊对应的,它们的发音部位和方式完全相同,区别仅在于声带不振动或振动。

清辅音: p, t, k, f, s, ś, c, cz, ć, sz

浊辅音: b, d, g, w, z, ź, dz, dź, ż(rz)

ł, l, r, j, m, n, ń 是浊辅音, 它们没有与之相对应的清辅音。

ch, h 一般列为清辅音。

根据中舌的活动情况, 辅音还可以分为软辅音和硬辅音。

a) 软辅音。发音时中舌抬高接近或接触硬腭。软辅音有: ɕ, dz, ś, ź, ń 和 j。

一些硬辅音也可被软化, 如: b', p', w', f', l', m', k', g', h' 等。但这种现象只出现在具体的单词中, 它们本身尚未形成独立的软辅音。

b) 硬辅音。发音时中舌与硬腭保持一定的距离。硬辅音有: p, b, w, f, d, t, z, ż(rz), s, sz, dz, dź, c, cz, ł, ɫ, r, g, k, ch(h), m, n。

辅音 c, cz, dz, dź, rz, ż, sz 和 ɫ 历史上曾经是软辅音, 随着语言的发展它们的发音也发生了变化, 在现代波兰语中成了硬辅音, 但仍然保留着软辅音的语法功能。因此, 它们被称作历史软辅音, 又称作功能软辅音或硬化辅音。

按照上述分类原则, 辅音共有 5 个特征。例如: 辅音 c 是塞擦辅音, 清辅音, 前舌齿辅音, 口腔辅音, 硬辅音。

辅音分类表

	塞		擦		塞擦		半开	鼻化
	清	浊	清	浊	清	浊	口腔	
双硬	p	b					浊	浊
唇软化	p'	b'						m'
唇硬			f	w				
齿软化			f'	w'				

前舌齿	t	d	s	z	c	dz	ʃ	n
前舌齿龈			sz	ż(rz)	cz	dż	r, l	
中舌		ɲ	ʂ	ʐ	ʈ	dʒ	j	ɲ
后舌	k	g	ch, h					

4. 音节

音节是言语过程中的最小的结构单位, 由一个或数个音素构成。构成音节的必要单位是具有足够响度的成节音。

波兰语的元音都是成节音, 辅音不是成节音。因此, 一个音节由一个元音或由一个元音加数个辅音构成。而一个词又由一个音节或数个音节构成。例如: a, ja, dom, o-bok, A-dam, wo-da, szcze-gół, gra-ma-ty-ka。

但是, 一个词并非有多少个元音就有多少个音节。例如 dia-beł, diag-no-za, Eu-ge-niusz, auto 等词中的 i 和 u 发音近似半开辅音 j 和 ʃ, 不构成独立的音节。它们在这些词中主要起辅音作用, 称作半元音或半辅音。

音节又分开音节和闭音节。以元音结尾者称作开音节, 例如: bu-do-wa, ta-bli-ca; 而以辅音结尾者则称作闭音节, 例如: sad, liść, pod-re-cz-nik。

第2章 正音法

1. 读音规则

波兰语的读音和书写基本上是一致的。但是,人们在说话时各音素的发音常常互相影响,对应的清浊辅音可以互相转化,这种音的转化被称为音的同化。主要有以下几种情况:

辅音团 prz, trz, krz 读作 [psz], [tsz], [ksz], 如: przepraszam [pszepraszam], trzeba [tszeba], krzesło [kszesło]。

辅音团 tw, sw, kw, czw 以及 ćw, św, kw 通常读作 [tf], [sf], [kf], [czf], [ćf'], [śf'], [kf'], 如: twoja [tfoja], swoja [sfoja], kwadrat [kfadrat], czwarty [czfarty], ćwierć [ćfierć], świat [śfiat], kwiat [kfiat']。

词尾是浊辅音者,位于句尾或在说话停顿前时读作清辅音,如: cbleb 读作 [chlep], sad 读作 [sat]。

词中间的浊辅音位于清辅音之前时,读作清辅音,如: babka 读作 [bapka], krówka 读作 [krófka]。

清辅音位于浊辅音(半开音除外)之前时,读作浊辅音,如: prośba 读作 [proźba], także 读作 [tagze]。

前面的辅音被后面的辅音同化,称作后向同化;后面的辅音被前面的辅音同化,称作前向同化。

后向同化还出现在两个词的连读中,如: głos braci 读作 [głoz braci], mów powoli 读作 [móf powoli], od przyjaciela 读作 [ot pszyjaciela], z kremem 读作 [s kremem]。

有两个相同的辅音相连时,不能把它们只读成一个音,而是两

个音都要读出,如:panna 读作 [panna], oddech 读作 [oddech], odtajać 读作 [ottajać], rozsypać 读作 [rossypać], Otello 读作 [otello]。

2. 重音

波兰语的重音是固定的,通常落在倒数第二个音节上。如:zeszyt, zeszytu, stołeczek。下列情况属于例外:

在主要是来自拉丁语和希腊语的一些外来词中,重音常落在倒数第三个音节上。如:gramatyka, fizyka, gimnastyka, klasycy, teoretycy, uniwersytet。

以 sto(百)构成的合成基数词,在主格及从格中其重音落在倒数第三个音节上。如:czterysta, siedemset, osiemset, dziewięćset, czterechset, dziewięciuset。

动词过去时第一人称和第二人称复数形式,其重音落在倒数第三个音节上。如:chodziliśmy, robiłyście。

动词假定式第一人称、第二人称和第三人称单数形式以及第三人称复数形式,其重音落在倒数第三个音节上。如:robiłbym, robiłabym, robiłbyś, robiłabyś, robiłby, robiłaby, robiłiby, robiłyby, 而在第一人称和第二人称的复数形式中,重音则落在倒数第四个音节上。如:robilibyśmy, robilibyście。

极个别词的重音落在倒数第一个音节上,如:akurat。

有些词的重音还没有最后固定下来,既可落在倒数第二个音节上,也可落在倒数第三个音节上。如:rzeczpospolita 或: rzeczpospolita, okolica 或: okolica, szczegóły, 或: szczegóły, ogółem 或: ogółem, w ogóle 或: w ogóle。

有些词本身无重音,被称作无重音词。无重音词应与其前或其后的词连在一起视为一个整体读音。

前接连读的无重音词有:单音节的人称代词及反身代词 się。

的形式。如：powiedz mi, ucze się。指示代词 to 如果不加强调语气，也不重读，如：weź to。

后接连读的无重音词有：单音节的前置词及小品词。如：pod stołem, od dołu, nie mogę, ni ładu, ni składu。

当前置词与单音节的人称代词连接时，应重读。如：ze mną, do was, przy was, u niej。当前置词位于人称代词 mnie, mną 的形式之前时需用带 e 的扩展形式，重音落在前置词的第二个音节上，如：przede mną, ode mnie, nade mną, beze mnie。

某些前置词在与单音节的名词连接时也应重读，如：wyjechać na wieś, odłożyć na bok。

否定语气词 nie 位于动词单音节形式之前时应重读，如：nie da, nie mów, nie spać。

第3章 正字法

1. 大小写字母的用法

大写主要用于:

a) 句子开头第一个词的第一个字母。如: Co to jest? 这是什么?

b) 专有名词和名称的第一个字母。如: Warszawa 华沙 Wisła 维斯瓦河 Ministerstwo Obrony Narodowej 国防部 Noce i dnie 《黑夜与白昼》(书名)

c) 缩写, 原则上每个字母(连词和前置词除外)均应大写。如: PAN 波兰科学院 CHRL 中华人民共和国 ONZ 联合国 CPLiA (或: Cepelia) 民间工艺品工业总公司

d) 第二人称的人称代词和物主代词以及 pan (先生), pański (先生的)和 pani (女士)指第二人称时, 在信函中第一个字母用大写, 表示尊敬、礼貌。

除上述情况外, 一般用小写。

2. 移行规则

在一行字的最后写不下一个词的时候, 有时可以把这个词拆开, 把它的一部分移到下一行的开头。移行时, 需按音节拆词并在这一行末尾加上一个连接符号(-), 表明与下一部分是一个词。移行规则主要是能使被拆开的音节容易发音。由含有一个辅音的音节构成的词和以辅音团打头的词音节清楚, 比较容易拆开。如:

bo-ro-wy, ry-su-nek, drze-wo, trze-ba, wstrzy-mać。

当两个元音之间出现辅音时,一般按构词成分,如前缀、词干、后缀进行拆词。具体为:前缀以元音结尾者,拆开前缀,如:do-robic, na-pisać, przy-wrócić, u-stąpić, za-bronić;前缀以辅音结尾者,应把前缀作为整体拆出,如:bez-bronny, ob-stąpić, od-łożyć, pod-skoczyć, przed-stawić, roz-broić, roz-kreć, wez-brać, westchnąć;后缀明显者,拆开后缀,如:pań-ski, pil-nik, malar-stwo, wol-ność, warszaw-ski。

有时后缀打头的辅音和词根最后的一个辅音融成了一体,后缀界限已不明显,这时可有两种拆法,如:bo-ski 或 bos-ki, ludz-ki 或 lu-dzki, me-sstwo 或 meś-two, pary-ski 或 parys-ki。但采用明显区分后缀的第一种方法更好。

第二部分 词法

第4章 词的构造和词类

1. 词的构造

词是最小的、可以自由运用的语言单位。它有一定的句法功能,可以构成句子成分或单独成句。词有表义功能,可以表物 (stół, krzesło, orzeł), 特征 (stary, taki, dobry), 动作或过程 (pisać, biegać, lecieć), 现象之间的关系 (ja, trzeci, inny) 或句子之间的关系 (i, że, oraz)。

词素是词的最小单位,它能表示词义或词与词之间的语法关系。例如: dom-u 和 kwiat-em 两个词,词素: dom, kwiat 表示词义这功能 (房子、花), 而词素: -u, -em 则表示这两个词在句子中的关系,即语法功能。

又如: młot-k-ami, kot-k-om 两个词,词素: młot, kot 表示词义 (锤子,猫),词素 -k- 表示这两个词是小称形式,而词素: -ami, -om 则表示这两个词的句法关系。例如:

Chłopcy przybijali afisze młotkami zawsze o wieczornej porze.
小伙子们总是晚上拿着小锤子钉海报。

Wojtek codziennie dawał mleko kotkom. 沃依泰克每天给小猫喂牛奶。

词素: -ami, -om 表示名词小锤子和小猫是句子中的补语。

在一个词及其亲缘词中,含有共同的基本词义的词素称作主要词素或词根,其它词素称作次要词素或词缀。例如: dom, dom-ator, dom-ek, dom-isko, przy-dom-owy, dom-ostwo 这一组词,词根是 dom, 而 -ator, -ek, -isko, przy-, -owy, -ostwo 则是词缀。

词缀一般又分作前缀和后缀。当词缀位于词根前面时称作前缀 (przy-), 而位于词根后面时则称作后缀 (-ator, -ek, -isko, -owy, -ostwo)。

词根相同、词义相连的一组词称作一个词族。属于同一词族的词称作亲缘词。

在一个词族中可以出现并列词根。亲缘词中的并列词根可以有元音的区别, 也可以有辅音的区别。这是由于元音和辅音的交替所致。在词根中, 包括在词干中经常出现的元音交替主要有下列情况:

e o	pleść — plota,	lecieć — lot
e a	wierzyć — wiara,	siedzieć — siadł
o ó	koło — kół,	może — mógł
o a	mówić — mawiać,	nowy — odnawiać
e a	część — częśćka,	pieć — piąty
e ø (e 消失)	pień — pnia	len — lniany

最常见的辅音交替是硬辅音与软辅音交替, 主要有下列情况:

p p'	sierp — sierpień
b b'	źrebak — źrebiątko
m m'	jarzmo — ujarzmiąć
w w'	Warszawa — warszawianin
f f'	traf — trafienie
d dź	rada — radzić
t ć	światło — świecić
z ź	groza — grozić
s ś	kosa — kosić
k k'	okno — okienko
g g'	gra — gierka
cb cb'	słuchać — podsłuchiwać

n || ŋ

nosidło — niesie

在辅音交替中,也会出现硬辅音与历史软辅音的交替,主要有下列情况:

k || c

piekę — piec

t || c

kobieta — kobiecy

k || cz

smak — smaczny

d || dz

władać — władza

zd || źdź

jazda — jeżdżę

zg || źdź

różga — różdźka

s || sz

kwas — kwaszę

ch || sz

duch — dusza

r || rz

wiara — wierzyć

z || ź

wóz — wożę

ł || l

koło — okólnik

2. 词的派生

随着社会的发展,应补充新词以满足人们交流思想感情的需要。波兰语补充新词的方法除了借用外来语外,主要是在已有的词汇基础上借助一定的构词手段创造出新的词汇。这种构词过程叫作词的派生。例如:

dzień — 日

dzienny — 日的

dziennik 日报

dziennikarz 新闻工作者

dziennikarstwo 新闻专业

robić 做

robota 工作

robotnik 工人

robotniczy 工人的

能派生出新词的这个词称作基本词,亦称作生产词,从基本词中派生出来的新词称作派生词。一些词既可能是生产词、又可能是派生词,如 *dzienny* 是 *dziennik* 的生产词,同时又是 *dzień* 的派生词。

生产词中籍以派生出新词的那个部分称作构词词干,而加在构词词干上共同构成新词的部分则称作构词词素。例如下列派生词: *kot-ek*, *dom-owy*, *rocz-ny*, *na-pisać*, *za-budowa*, 它们的构词词干是: *kot-*, *dom-*, *rocz-*, *-pisać*, *-budowa*, 而构词词素是: *-ek*, *owy*, *-ny*, *na-*, *za-*。由此可见,一个派生词由构词词干加构词词素构成。

构词词素可以位于构词词干的前面,称作前缀,也可以位于构词词干的后面,称作后缀。通过前缀派生称作前缀派生法,通过后缀派生称作后缀派生法。除此之外,波兰语中还有部分词可以逆向派生,即通过截去生产词词尾的方法使后缀位出现零位,剩下光秃秃的词干作派生词。例如: *dźwigać* — *dźwig*, *biegać* — *bieg*, *skoczyć* — *skok*。这种秃干形式可以表示一定的语法功能,如可以表示名词第1格、阳性、单数。

构词词素具有一定的表义功能,能不同程度地改变构词词干的基本词义。如后缀 *-ek* 在名词: *kwiat-ek*, *młot-ek*, *list-ek* 中表示小称形式,面后缀: *-nia*, *-alnia*, *-arnia* 在名词: *stolarnia*, *masarnia*, *pralnia*, *piek-arnia* 中表示构词词干所体现的动作或行为进行的场所,或事物的处所。

除了派生方法,还可以通过把两个词合成的方法构出新词。例如: *krwiodawca* 一词即由 *krwi-*(血)加 *-dawca*(提供者)构成,意为:献血者。

3. 词类

波兰语词汇根据语法特征和表义特征,传统上分为 10 大类。它们是:名词、形容词、数词、代词、动词、副词、前置词、连接词、小品词(语气词)和感叹词。其中名词、形容词、数词和代词又称作静词。

波兰语是屈折语。名词、形容词、数词、代词和动词都有形态变化。其中名词、形容词、数词和代词都有格的变化,俗称变格,动词有人称的变化,俗称变位。副词、前置词、连接词、小品词(语气词)和感叹词没有形态变化。

词形变化时,词中不变的部分称作词干,末尾变化的部分称作词尾。词干表示词义,词尾主要表示句法功能,即表示该词在句子中的位置以及与其它词的关系。

第5章 名词

1. 名词概述与分类

1.1. 名词概述

名词是静词词组里充任主要成分的词类,可以被定语修饰。名词主要用作句子主语和补语,也可以作谓语、定语和状语。例如:

Rolnik orze. 农民耕地。(主语)

Czytam książkę. 我在读书。(补语)

On jest lekarzem. 他是医生。(谓词)

Kupiłem dom sąsiada. 我买了邻居的一幢房子。(定语)

Pójdiesz górą. 你从上面走。(状语)

名词表示事物的名称,可以指:

——物,如: budynek 建筑, książka 书, pióro 钢笔, szkoła 学校, radio 收音机;

——人,如: chłopiec 男孩, dziadek 爷爷, matka 妈妈, Polak 波兰人;

——动物,如: lis 狐狸, wilk 狼, kura 母鸡, ryba 鱼;

——植物,如: soja 黄豆, sosna 松树, marchew 胡萝卜, pszenica 小麦;

——现象,如: błyskawica 闪电, hałas 嘈杂声音, ulewa 倾盆大雨;

——概念,如: miłość 爱情, solidarność 团结, natchnienie 激

情；

——行为与状态，如：czytanie 读，malowanie 画，skok 跳跃，spanie 睡觉；

——特征，如：mądrość 聪明，białość 白色，starość 老，klarowność 纯度。

名词有格和数的语法特征。少数名词，主要是一些外来词没有形态变化，如：emu 鸸鹋，kakao 可可，kiwi 鸕鹑，Toronto 多伦多。

1.2. 名词分类

按照词义，名词可以分为：

1) 具体名词和抽象名词。

具体名词是我们凭感觉认识的事物的名称，如：człowiek 人，książka 书，zając 兔子。

抽象名词是我们凭理性认识的事物的名称，如：chęć 意愿，odwaga 勇敢，pamięć 记忆，pisanie 写，spostreżenie 觉察。

2) 专有名词和普通名词

专有名词表示某一特定事物专有的名称，如国名、地名、人名、民族、机关团体组织的名称等。专有名词的第一个字母须大写。普通名词则是一般事物的通用名称。如：

专有名词	普通名词
Kopernik 哥白尼	dziecko 儿童
Chiny 中国	koń 马
Chińczyk 中国人	list 信
Bałtyk 波罗的海	gazeta 报纸
Ogniem i mieczem 《火与剑》	miasto 城市
Polska Akademia Nauk 波兰科学院	

3) 有生命名词和无生命名词

有生命名词是人和动物的名称，如：ptak 鸟，człowiek 人，ryba

鱼, pies 狗。

无生命名词是除人和动物之外的其它各种事物的名称,其中包括植物名称。如: las 树林, krzesło 椅子, sosna 松树, tulipan 郁金香。

2. 名词的性

波兰语中名词有性属的语法特征。每一个名词都属于一定的性: 阳性, 阴性或中性。

1) 阳性名词。包括:

a) 按其自然属性划分, 指男人和雄性动物的名词, 如: student 男大学生, brat 兄或弟, pies 公狗, kogut 公鸡。kolega 男同学;

b) 第 1 格单数形式以硬辅音结尾的名词, 如: sklep 商店, las 树林, róg 角, dąb 柞树;

c) 第 1 格单数形式以软辅音和历史软辅音结尾的部分名词, 如: liść 树叶, pień 树干, gwóźdź 钉子, kraj 国家, bagaż 行李, płaszcz 夹大衣, miesiąc 月。

2) 阴性名词, 包括:

a) 按其自然属性划分, 指女人和雌性动物的名词, 如: żona 妻子, pani 女士, kura 母鸡, lwica 母狮, suka 母狗;

b) 第 1 格单数形式以元音 -a 结尾的名词, 如: książka 书, lampa 灯, gra 游戏;

c) 第 1 格单数形式以软辅音和历史软辅音结尾的部分名词, 如: nić 线, kość 骨头, pieśń 歌曲, moc 力量, noc 夜, mysz 老鼠, myśl 思想; 以及 marchew 胡萝卜, rzodkiew 萝卜, 等等。

3) 中性名词, 包括第 1 格单数形式以 -o, -e, -ę 以及 -um 结尾的名词, 如: okno 窗户, lato 夏天, pole 田地, zadanie 任务, imię 名字, piskle 雏鸡, muzeum 博物馆, studium 学习。

以 -o 结尾的姓氏, 如: Matejko, Kościuszko, Moniuszko。

名字的昵称,如: Kazio, Józio 和亲属称谓的昵称,如: dziadzio 爷爷, tato 爸爸, tatulo 爸爸, wujcio 舅舅, 属阳性名词。

以 -um 结尾的名词 album (相册), 属阳性名词。

按句法标准划分, 波兰语中名词可以分为 5 种性属: 男性名词、阳性有生命名词、阳性无生命名词、阴性名词和中性名词。男性名词即指男人的名词, 阳性有生命名词即指阳性动物名词、阳性无生命名词即除男性名词和阳性有生命名词之外的其它名词。

波兰语中有些男性名词也可以用于指称女人, 故被称作兼性名词。如:

Maria jest profesorem. 玛丽亚是位教授。

Ona była świadkiem. 她曾是证人。

还有少数名词既可以指男人, 又可以指女人, 故被称作共性名词。指男人时为阳性、指女人时为阴性, 如: ten / ta sierota 这个孤儿。

3. 名词的数

波兰语中名词有数的语法特征。大部分名词都有单数和复数两种形式。单数表示事物的数量是一, 复数表示事物的数量多于一。例如:

单数	复数
student 一个大学生	studenci 大学生们
pióro 一支钢笔	pióra 若干支钢笔
mapa 一张地图	mapy 若干张地图

有些名词只有单数形式。它们是:

a) 一些专有名词, 如: Polska 波兰, Wisła 维斯瓦河, Bałtyk 波罗的海。

b) 大多数物质名词, 如: śnieg 雪, powietrze 空气, metal 金属。

c) 许多抽象名词, 如: dobroć 善心, wdzięczność 感激, praca 工作, śmierć 死亡。

d) 集合名词, 如: szlachta 贵族, mieszczaństwo 市民阶层。

有些名词即使词义只指一事物, 也只用复数形式, 而不用单数形式, 这种名词称作只有复数的名词。它们是:

a) 某些国名和地名, 如: Chiny 中国, Indie 印度, Węgry 匈牙利, Włochy 意大利, Czechy 捷克, Niemcy 德国, Karpaty 喀尔巴阡山, Himalaje 喜马拉雅山。

b) 由两个或两个以上部分组成的事物的名称, 如: nożyce 剪子, spodnie 裤子, usta 嘴, drzwi 门, schody 楼梯。

c) 少数其它词汇, 如: imieniny 命名日, urodziny 生日, dożynki 收获节, skrzypce 小提琴, wczasy 度假。

4. 名词的格

波兰语中名词及其它静词共有 7 个格。格的形式通过词形的变化来表现, 称作变格。静词通过变格表示它们的句法意义。这 7 个格称作:

第 1 格 (mianownik), 亦称主格, 回答问题: kto? co?

第 2 格 (dopełniacz), 亦称属格或所有格, 回答问题: kogo? czego?

第 3 格 (celownik), 亦称给格, 回答问题: komu? czemu?

第 4 格 (biernik), 亦称宾格, 回答问题: kogo? co?

第 5 格 (narzędnik), 亦称工具格, 回答问题: kim? czym?

第 6 格 (miejscownik), 亦称前置格, 回答问题: o kim? o czym?

第 7 格 (wołacz), 亦称呼格。

5. 各格的意义及用法

5.1 第 1 格

1) 表示行为或特征的主体, 在句中作主语:

Zegar idzie. 表在走动。

Ołówek jest twardy. 铅笔是硬芯的。

Koń ciągnie wóz. 马拉车。

2) 在下列情况下作谓词, 与系动词构成合成谓语:

a) to 与系词连用或代替系词时:

Zając to zwierzę. 兔子是动物。

b) 姓名作谓词时:

Jestem Kowalski. 我是科瓦爾斯基。

Jestem Maria. 我是瑪麗亞。

c) 形容词作谓词时:

On jest młody. 他年轻。

Ona chciała być dobrą. 她想作个好人。

注意: 动词为不定式时或在无主语句中, 谓词用第 5 格形式, 如:

Być dobrym to trudna rzecz. 作好人是件困难的事情。

5.2 第 2 格

1) 表示事物的所属关系, 在句中作定语: zeszyt ucznia 一个学生的本子。

2) 在肯定句中用第 4 格作直接补语时, 在否定句中用第 2 格形式:

Nie mam pieniędzy. 我没有钱。

3) 用在要求第二格的前置词之后: Poszła do kina. 她上电

影院去了。

Wyszedł z klasy. 他走出了教室。

4) 与要求第2格作直接补语的一些动词和固定词组连用,在句中作补语: *ządać czegoś* 要求某物, *wymagać czegoś* 要求某物, *zaprzestać czegoś* 停止某事。

5) 作直接补语,含有“一些”“一点儿”之意: *skosztować wina* 品尝葡萄酒, *przysporzyć kłopotów* 添麻烦, *kupić chleba* 买一些面包, *zaczerpnąć wody* 汲一点儿水。

6) 用于表示事物的特征,在句中作定语:

chłopiec słusznego wzrostu 魁梧的小伙子

7) 用在量词之后: *litr mleka* 一公升牛奶, *kilo mięsa* 一公斤肉

8) 用在5以上的数词之后: *pięć jabłek* 五个苹果

9) 用在不定数词之后: *kilka jabłek* 几个苹果

5.3 第3格

1) 用于支配两个补语的动词,表示动作涉及的对象,在句中作间接补语: *Dałem książkę koledze.* 我把书交给同学了。

2) 用于支配第3格的动词、名词或形容词,作补语: *pomagać komuś* 帮助某人, *służyć komuś* 为某人服务, *przyglądać się komuś* 打量某人, *pomoc komuś* 对某人的帮助, *przyjazny komuś* 对某人友好的。

3) 表示(与句中谓语所表述的行为、结果)有利害关系或表示关心,作间接补语: *Co ci się stało?* 你怎么啦? *Ukradziono mi portfel.* 我的钱包被偷了。

4) 表示生理或心理上的感觉,作逻辑主语: *Jest mi zimno.* 我觉得冷。 *Spało mi się dobrze.* 我睡得好。

5.4 第4格

1) 用于及物动词,表示行为的客体,在句中作直接补语:
Uczeń czyta książkę. 一个学生在读书。

2) 与数量词连用,在句中作状语: On siedział tu trzy godziny.
他在这里坐了3个小时。Ta maszyna waży dwie tony. 这台机器重两吨。
Uszedł już trzy kilometry. 他已经走了3公里。To pióro kosztuje dziesięć yuanów. 这支钢笔值10元钱。

5.5 第5格

1) 表示完成动作的工具或物质,在句中作方式状语: pisać ołówkiem 用铅笔写, czesać się grzebieniem 用梳子梳头, rąbać siekierą 用斧子砍, orać końmi 用马耕地, oddychać płucami 用肺呼吸。

2) 表示完成动作的时间、地点、方式或方法,在句中作状语: iść drogą 在路上走, biec lasem 穿越树林跑, trwać miesiącami 持续数月。

3) 与系动词连用、作谓词,表示职业、身份或状态等: Był profesorem. 他曾经当过教授。Został królem. 他成了国王。Jest dobrą żoną. 她是一个好妻子。

4) 用于有“领导”意义的动词,在句中作直接补语: administrować fabryką 管理工厂, rządzić państwem 管理国家, kierować produkcją 领导生产。

5) 用于带有感情色彩的反身动词,在句中作补语: martwić się chorobą ojca 为父亲的病着急, brzydzić się kłamstwem 讨厌谎言。

6) 与支配第5格的前置词连用,表示地点、时间、方式或动作的伴随者,在句中作状语: pod stołem 在桌子下, przed domem 在房前, za oknem 在窗外, przed nocą 入夜前, z trzaskiem 带着迸裂

声, rozmawiać z kolegą 与同学交谈, walczyć z wrogiem 同敌人斗争。

5.6 第6格

第6格永远与前置词连用。

1) 作地点状语: w Pekinie 在北京, na polu 在地里, przy stole 在桌旁。

2) 作时间状语: o godzinie piątej 在5点钟。

3) 作间接补语: mówić o kimś 谈论某人, znać się na czymś 对某事内行。

5.7 第7格

用于直接称呼人或人格化的事物: Panie i panowie! 女士们、先生们! Panie dyrektorze! 经理先生!

6. 名词变格法

6.1 阳性名词变格法

6.1.1 阳性无生命名词变格法

6.1.1.1 词干以硬辅音结尾的阳性无生命名词变格法

1) 以硬辅音 (k, g, ch 除外) 结尾者

数	格	词尾	例 词
单	1	∅	sklep (商店)
	2	-u, -a	sklepu metra (米)
	3	-owi, -u	sklepowi światu (世界)
	4	-∅	sklep
数	5	-em	sklepem

	6	-e	sklepie
复	1	-y	sklepy
	2	-ów	sklepów
	3	-om	sklepom
	4	-y	sklepy
数	5	-ami	sklepami
	6	-ach	sklepach

阳性无生命名词单数和复数第 1 格与第 4 格相同。

词干以硬辅音 (k, g, ch 除外) 结尾的阳性名词单数第 6 格词尾为 -e。词尾 -e 软化前面的硬辅音, 出现下列辅音交替:

b || b': klub — klubie 俱乐部

d || d': sad — sadzie 果园

f || f': telegraf — telegrafie 电报机

t || t': artykuł — artykułe 文章

m || m': atom — atomie 原子

n || n': plan — planie 计划

p || p': sklep — sklepie 商店

r || rz: bar — barze 酒吧

s || s': adres — adresie 地址

t || t': akcent — akcencie 重音

w || w': nerw — nerwie 神经

z || z': rozkaz — rozkazie 命令

上述辅音交替规则也适用于词干以硬辅音结尾的阴性名词、中性名词以及部分有生命的阳性名词。

2) 以 k, g, ch 结尾者

数	格	词尾	例 词
单	1	ø	brzeg (岸)
	2	-u, -a	brzegu, orzecha (核桃)
	3	-owi	brzegowi
	4	-ø	brzeg
数	5	~ kiem	kajakiem (赛艇)
		~ giem	brzegiem
		~ chem	orzechem
	6	-u	brzegu
复	1	~ ki	kajaki
		~ gi	brzegi
		~ chy	orzechy
	2	-ów	brzegów
	3	-om	brzegom
	4	~ ki	kajaki
		~ gi	brzegi
数		~ chy	orzechy
	5	-ami	brzegami
		-ach	brzegach

波兰语中的辅音 k, g 永远不能和元音 y, e 连拼。故此以 k, g 结尾的阳性名词复数第 1 格和第 4 格形式结尾为 -ki, -gi, 单数第 5 格形式结尾为 -kiem, -giem.

以 k, g, ch 结尾的阳性名词单数第 6 格词尾为 -u.

6.1.1.2 词干以软辅音和历史软辅音结尾的阳性无生命名词变格法

数	格	词尾	例 词
单	1	∅	plac (广场) liść (叶子)
	2	-u, -a	placu, liścia
	3	-owi,	placowi, liściowi
	4	-∅	plac, liść
数	5	-em	placem, liściem
	6	-u	placu, liściu
复	1	-e	place, liście
	2	-ów, -i, -y	placów, kluczy (钥匙) liści
	3	-om	placom, liściom
	4	-e	place, liście
数	5	-ami, -mi	placami, liśćmi
	6	-ach	placach, liściach

按上述规律变化的还有名词: drób (家禽), tułów (躯干)、Wrocław (弗罗茨瓦夫) 等。它们在各格中的形式为:

drób — drobiu, drobiowi, drób, drobiem, drobiu

tułów — tułowia, tułowiowi, tułów, tułowiem, tułowiu;
tułowie, tułowi, (或 tułowiów), tułowiom,
tułowie, tułowiami, tułowiach

Wrocław — Wrocławia, Wrocławowi, Wrocław,
Wrocławiem, Wrocławiu

6.1.2 阳性有生命名词变格法

6.1.2.1 词干以硬辅音结尾的阳性有生命名词变格法

数	格	词尾	例 词
单	1	ø	tygrys (老虎)
	2	-a	tygrysa
	3	-owi, -u	tygrysowi, kotu (猫)
数	4	-a	tygrysa
	5	-em	tygrysem, ptakiem (鸟)
	6	-e, -u	tygrysie, ptaku
	7	-e, -u	tygrysie! ptaku!
复	1	-y, -i	tygrysy, ptaki
	2	-ów	tygrysów
	3	-om	tygrysom
数	4	-y, -i	tygrysy, ptaki
	5	-ami	tygrysami
	6	-ach	tygrysach
	7	-y, -i	tygrysy! ptaki!

有生命阳性名词单数第 4 格同第 1 格, 第 7 格同第 6 格; 复数第 4 格和第 7 格同第 1 格。

以 k, g 结尾的有生命阳性名词单数第 5 格形式结尾为 -kiem, -giem; 复数第 1 格、第 4 格和第 7 格形式结尾为 -ki, -gi。

以 k, g, ch 结尾的阳性有生命名词单数第 6 格和第 7 格词尾为 -u。

6.1.2.2 词干以软辅音和历史软辅音结尾的阳性有生命名词变格法

数	格	词尾	例 词
单 数	1	ø	słoń (象), paw (孔雀)
	2	-a	słonia, pawia
	3	-owi	słoniowi, pawiowi
	4	-a	słonia, pawia
	5	-em	słoniem, pawiem
	6	-u	słoniu, pawiu
	7	-u	słoniu! pawiu!
复 数	1	-e	słonie, pawie
	2	-i, -y, -ów	słoni, pawi wieprzów (猪) 或: wieprzy.
	3	-om	słoniom, pawiom
	4	-e	słonie, pawie
	5	-ami, -mi	słoniami, pawiami, kornami(马)
	6	-ach	słoniach, pawiach
	7	-e	słonie! pawie!

以唇辅音结尾的有生命阳性名词, 如: gołąb 鸽子、drop 鸨、cietrzew 黑琴鸡、karp 鲤鱼、jastrząb 苍鹰、żółw 龟、zuraw 鹤, 属于软辅音结尾的名词, 按 paw 变格。

6.1.3 男性名词变格法

6.1.3.1 词干以硬辅音结尾的男性名词变格法

数	格	词尾	例 词
单	1	∅	student (大学生)
	2	-a	studenta
	3	-owi, -u	studentowi, chłopu (农民)
	4	-a	studenta
数	5	-em	studentem, Polakiem (波兰人)
	6	-e, -u	studencie, Polaku
	7	-e, -u	studencie! Polaku!
复	1	-owie; -i, -y	panowie, studenci, Polacy
	2	-ów	studentów
	3	-om	studentom
	4	-ów	studentów
	5	-ami	studentami
	6	-ach	studentach
	7	-owie, -i, -y	panowie! studenci! Polacy!!

男性名词单数第4格同第2格,第7格同第6格;复数第4格同第2格,第7格同第1格。

名词: pan (先生), syn (儿子) 第6格形式为: panu, synu, 第7格形式为: panie! synu!

以 k, g 结尾的男性名词单数第5格形式结尾为: -kiem, -giem.

以 k, g, ch 结尾的男性名词单数第 6 格和第 7 格词尾为: -u.
但 Bóg (上帝) 一词第 7 格形式为: Boże!

复数第 1 格有: -owie, -i, -y 3 种词尾。其中词尾 -i 引起下列辅音交替:

b || b': Kaszub — Kaszubi 卡舒布人

ch || ś: Czech — Czesi 捷克人

d || dź: sąsiad — sąsiedzi 邻居

m || m': żandarm — żandarmi 宪兵

ł || ł': anioł — anieli 天使

n || n': dziekan — dziekani 系主任

p || p': chłop — chłopci 农民

s || ś: Hindus — Hindusi 印度人

t || c: student — studenci 大学生

z || ź: Francuz — Francuzi 法国人

词尾 -y 引起下列辅音交替:

g || dz: pedagog — pedagodzy 教育家

k || c: Polak — Polacy 波兰男人

r || rz: aktor — aktorzy 演员

词尾 -owie 不引起辅音交替。

6.1.3.2 词干以软辅音和历史软辅音结尾的男性名词变格法

数	格	词尾	例 词
单	1	ø	pisarz (作家)
	2	-a	pisarza
	3	-owi	pisarzowi
	4	-a	pisarza
数	5	-em	pisarzem

	6	-u	pisarzu
	7	-u, -e	pisarzu! chłopcze!
复数	1	-owie, -e, -y	królowie 国王, pisarze, chłopcy
	2	-y, -ów, -i	pisarzy, królów, nauczycieli 教师
	3	-om	pisarzom
	4	-y, -ów, -i	pisarzy, królów, nauczycieli
	5	-ami	pisarzami
	6	-ach	pisarzach
	7	-owie, -e, -y	królowie! pisarze! chłopcy!

6.1.4 名词词干中的元音交替

除了辅音交替之外,在名词词干中还经常出现元音交替,由此造成名词单数第1格词干与从格词干之间的区别。元音交替主要有:

$e \parallel \emptyset$, $\acute{o} \parallel o$, $a \parallel e$, $\acute{a} \parallel e$, $\acute{o} \parallel e$ 交替形式。

1) 单数第1格和从格之间进行的交替。

a) $e \parallel \emptyset$ 交替 — 活动元音 e 出现在单数第1格以及无生命阳性名词单数第4格中,在其它从格中元音 e 消失,例如:

单 数				
1 格	kotek 小猫	majster 工匠	pies 狗	sen 梦
2 格	kotka	majstra	psa	snu
3 格	kotkowi	majstrowi	psu	snowi
4 格	kotka	majstra	psa	sen
5 格	kotkiem	majstrem	psem	snem
6 格	kotku	majstrze	psie	śnie
7 格	kotku!	majstrze!	psie!	śnie!

复 数				
1 格	kotki	majstrowie	psy	sny
2 格	kotków	majstrów	psów	snów
3 格	kotkom	majstrom	psom	snom
4 格	kotki	majstrów	psy	sny
5 格	kotkami	majstrami	psami	snami
6 格	kotkach	majstrach	psach	snach
7 格	kotki!	majstrowie!	psy!	sny!

b) ó || o 交替 — 元音 ó 出现在名词单数第 1 格及无生命名词单数第 4 格中, 在其它从格中出现元音 o。例如:

单 数		
1 格	stół 桌子	wróg 敌人
2 格	stółu	wroga
3 格	stołowi	wrogowi
4 格	stół	wroga
5 格	stołem	wrogiem
6 格	stole	wrogu
7 格	stole!	wrogu!

复 数		
1 格	stoły	wrogowie
2 格	stołów	wrogów
3 格	stołom	wrogom
4 格	stoły	wrogów
5 格	stołami	wrogami
6 格	stołach	wrogach
7 格	stoły!	wrogowie!

c) a || e 交替 — 元音 a 出现在名词单数第 1 格及无生命名词单数第 4 格中, 在其它从格中出现元音 e. 例如:

单 数			
1 格	z a b	go a b	m a ż 丈夫
2 格	z e ba	go e bia	m e ża
3 格	z e bowi	go e biowi	m e żowi
4 格	z a b	go e bia	m e ża
5 格	z e bem	go e biem	m e żem
6 格	z e bie	go e biu	m e żu
7 格	z e bie!	go e biu!	m e żu!

复 数			
1 格	z e by	go e bie	m e żowie
2 格	z e bów	go e bi	m e żów
3 格	z e hom	go e biom	m e żom
4 格	z e by	go e bie	m e żów
5 格	z e bami	go e biami	m e żami
6 格	z e bach	go e biach	m e żach
7 格		go e bie!	m e żowie!

2) 部分阳性名词单数第 6 格和第 7 格有 a || e, o || e, ó || e 的交替, 男性名词复数第 1 格词尾为 -i 时也会出现 a || e, o || e 的交替:

单 数			
1 格	świat	z a siad	anio ł popio ł (灰烬)
2 格	świata	sa e siada	anio e ła popio e ła

3 格	światu	sąsiadowi	aniołowi	popiołowi
4 格	świat	sąsiada	anioła	popioł
5 格	światem	sąsiadem	aniołem	popiołem
6 格	świecie	sąsiedzie	aniele	popiele
7 格	świecie!	sąsiedzie!	aniele!	popiele!

复 数				
1 格	światy	sąsiedzi	anioły, anieli, aniołowie	popioły
2 格	światów	sąsiadów	aniołów	popiołów
3 格	światom	sąsiadom	aniołom	popiołom
4 格	światy	sąsiadów	aniołów	popioły
5 格	światami	sąsiadami	aniołami	popiołami
6 格	światach	sąsiadach	aniołach	popiołach
7 格	światy!	sąsiedzi!	anioły! anieli! aniołowie!	popioły!

6.1.5 阳性名词各格词尾的意义及用法

1) 单数词尾

第1格。阳性名词单数第1格通常以辅音结尾,部分男性名词以 -a 结尾,如: kolega, 少数波兰人的姓名及表示亲属关系的昵称以 -o 结尾,如: Kościuszko, Jasio, Tazio, dziadzio, wujcio.

第2格。词尾有 -a 和 -u 两种。

词尾 -a 用于所有指人和指动物的阳性名词,如: studenta, kota. 名词: wół (犍牛)和 bawół (水牛)属于例外,它们的第2格

词尾为 -u。

词尾 -a 还用于具有下列意义的阳性名词：

—— 工具名称，如：młotek 锤子 — młotka, ołówek 铅笔 — ołówka, nóż 刀 — noża；

—— 月份名称，如：marzec 三月 — marca, maj 五月 — maja. 二月 luty 按形容词变化，第2格形式为：lutego；

—— 度、量、衡单位名称，如：hektar 公顷 — hektara, litr 公升 — litra, metr 米 — metra, kilogram 公斤 — kilograma；

—— 大多数波兰城市名称，如：Gdańsk — Gdańska, Toruń — Torunia, Poznań — Poznań, Kraków — Krakowa, Szczecin — Szczecina, Wrocław — Wrocławia, Radom — Radomia. 但是：Białystok — Białegostoku, Krasnystaw — Krasnegostawu；

—— 舞蹈、游戏、水果、菌类及商标名称，如：walec 华尔兹 — walca, arbuz 西瓜 — arbuza, fiat 菲亚特 — fiata, badminton 羽毛球 — badmintona, ping — pong 乒乓球 — ping — ponga.

词尾 -u 用于下列无生命名词：

—— 抽象名词，如：gniew 气恼 — gniewu, ból 疼痛 — bólu, rozum 理智 — rozumu；

—— 集合名词，如：tłum 人群 — tłumu, pułk 团 — pułku, naród 人民 — narodu, sejm 议会 — sejmu；

—— 物质名词，如：miód 蜜 — miodu, sok 汁 — soku, lód 冰 — lodu, cukier 糖 — cukru；

—— 大量外来词，如：tekst 课文 — tekstu, numer 号码 — numeru, dramat 话剧 — dramatu.

词尾 -u 经常用于国名和外国城市名称，如：Egipt — Egiptu, Pakistan — Pakistanu, Iran — Iranu, Irak — Iraku, Wietnam — Wietnamu, Pekin — Pekinu, Shanghai — Shanghaju, Londyn — Londynu, Rzym — Rzymu. 但是：Izrael — Izraela, Luksemburg — Luksemburga, Paryż — Paryża, Berlin — Berlina.

词尾 -u 还常见于缩略词中, 如: MON 国防部 — MON-u, ONZ 联合国 — ONZ-tu。

名词单数第 2 格词尾的选择没有可遵循的固定规律。在把握不住的时候, 应该去查阅词典。

第 3 格。词尾有 -owi 和 -u 两种。

绝大多数阳性名词采用词尾 -owi。

波兰语中约有 20 多个名词采用词尾 -u。常见的有: ojciec 父亲 — ojcu, brat 兄或弟 — bratu, chłop 农民 — chłopu, pan — panu, Bóg — Bogu, ksiądz 神父 — księdzu, diabeł 鬼 — diabłu, pies — psu, kot 猫 — kotu, świat — światu。

第 4 格。无生命名词单数第 4 格同第 1 格, 有生命名词单数第 4 格同第 2 格。

第 5 格。词尾为 -em。如: stół — stołem, student — studentem。词干以 -k, -g 结尾者, -k, -g 与 -e- 连接时进行软化。如: rok 年 — rokiem, wróg — wrogiem。

第 6 格。词尾有 -e 和 -u 两种。

词尾 -e 用于以硬辅音 (-k, -g, -ch 除外) 结尾的名词并引起辅音交替。如: kot — kocie, nos 鼻子 — nosie, sad 果园 — sadzie。

词尾 -u 用于以软辅音、历史软辅音以及 -k, -g, -ch 结尾的名词。如: pokój 房间 — pokoju, liść 树叶 — liściu, koń — koniu, piec 炉子 — piecu, mąż — mężu, lekarz 医生 — lekarzu, rok — roku, próg 门槛 — prog, dach 屋顶 — dachu。

词尾 -u 还用于 3 个以硬辅音结尾的名词: dom — domu, syn — synu, pan — panu。

第 7 格。与第 6 格相同。

pan, Bóg 以及以 -ec 结尾的男性名词词尾为 -e: pan — panie! Bóg — Boże! chłopiec 男孩子 — chłopcze! młodzienc 年青人 — młodziencze! głupiec 蠢货 — głupcze!

2) 复数词尾

第1格。非男性名词词尾有 -y, -i 和 -e 3 种。

词尾 -y 用于以硬辅音 (-k, -g 除外) 结尾的非男性名词, 如: kot — koty, stół — stoły, orzech — orzechy.

词尾 -i 用于以 -k, -g 结尾的非男性名词, 如: konik 小马 — koniki, próg — progi.

词尾 -e 用于以软辅音和历史软辅音结尾的非男性名词。如: klucz 钥匙 — klucze, bagaż 行李 — bagaże, kraj 国家 — kraje, cel 目的 — cele.

少数外来词复数第1格也有可能采用词尾 -a。如: grunt 土地 — grunta, koszt 成本 — kosza. 词尾 -a 是一种古老形式, 在现代波兰语中已逐渐被词尾 -y 所替代。上述两个词复数第1格的规范形式应为: grunty, koszty。目前, 个别名词采用 -a 和 -y 两种词尾, 但在用法上存在区别。例如 akt 一词表示戏剧的幕次时采用词尾 -y, 而表示档案时用词尾 -a。再如 organ 一词表示器官时采用词尾 -y, 表示机关组织时则既可用词尾 -y, 亦可用词尾 -a。

男性名词词尾有: -i, -y, -e 和 -owie.

词尾 -i 用于以硬辅音 (-k, -g, -r 除外) 结尾的名词, 同时引起辅音交替。如: student — studenci, sąsiad — sąsiedzi.

词尾 -y 用于以 -k, -g, -r 结尾的名词, 同时引起辅音交替。如: Polak — Polacy; aktor — aktorzy.

词尾 -y 还用于以 -ec 结尾的名词, 同时引起元音交替。如: chłopiec — chłopcy.

词尾 -e 用于以软辅音和历史软辅音结尾的名词。如: przechodzień 行人 — przechodnie, lokaj 仆人 — lokaje, lekarz — lekarze, nauczyciel — nauczyciele.

词尾 -owie 是男性名词专用词尾, 主要用于下列意义的名词:

— 表示亲缘关系的名词: syn — synowie, ojciec — ojcowie, wuj 舅舅 — wujowie, dziadek 爷爷 — dziadkowie. 但是: brat —

bracia.

— 表示姓名的词: Nowak — Nowakowie, Tokarz — Tokarzowie, Tadeusz — Tadeuszowie, Jan — Janowie;

— 表示民族籍贯的词: Arab — Arabowie, Belg — Belgowie;

— 表示职务的词,尤其是高级职务,头衔和称谓的词: król 国王 — królowie, minister 部长 — ministrowie, profesor — profesorowie, generał 将军 — generałowie, pan — panowie.

词尾 -owie 还可以用于表示其它意义的名词,如: uczeń 中小学生 — uczniowie, więzień 囚犯 — więźniowie, świadek 证人 — świadkowie. 词尾 -owie 有时也会和词尾 -e 或 -y 同时出现在一个词中,如: geolog 地质学家 — geolodzy || geologowie, bohater 英雄 — bohaterzy || bohaterowie.

第2格。词尾有 -ów, -i, -y 3种。

词尾 -ów 用于所有以硬辅音结尾的名词,如: las 森林 — lasów, wróg — wrogów, dach — dachów. 许多以历史软辅音和部分以软辅音结尾的名词也用词尾 -ów, 如: uczeń — uczniów, chłopiec — chłopców, kraj — krajów.

词尾 -i 用于大量以软辅音结尾的名词,如: gość 客人 — gości, koń — koni.

词尾 -y 用于大量以历史软辅音结尾的名词,如: pisarz — pisarzy, zając 兔 — zajęcy, pieniądz — pieniędzy, klucz — kluczy.

第3格。所有的阳性、中性和阴性名词复数第3格词尾均为 -om。

第4格。所有的男性名词复数第4格同第2格,非男性阳性名词复数第4格同第1格。

第5格。阳性、中性和阴性名词第5格复数词尾为 -ami. 如: las — lasami, klucz — kluczami. 少数以软辅音和历史软辅音结尾的阳性名词第5格复数词尾为 -mi. 如: koń — końmi, liść —

liśćmi, gość — gośćmi, pieniądz — pieniędzmi.

第6格。所有的阳性、中性和阴性名词复数第6格词尾均为 -ach. 如: pies — psach, kot — kotach.

个别国名第6格为特殊形式: Węgry 匈牙利 — na Węgrzech, Włochy 意大利 — we Włoszech, Niemcy 德国 — w Niemczech.

第7格。同第1格相同。

3) 阳性名词各格词尾一览表

格	单 数	复 数
1.	-ø, -o	-owie, -i, -y, -e
2.	-a, -u	-ów, -i, -y
3.	-owi, -u	-om
4.	有生命 同2格	男性 同2格
	无生命 同1格	非男性 同1格
5.	-em	-ami, -mi
6.	-e, -u	-ach
7.	同6格	同1格

6.1.6 特殊变化的阳性名词

个别名词的词干在第1格和从格中有很大的差别。例如: ojciec, orzeł, kwiecień.

格	单 数		
1.	ojciec	orzeł	kwiecień 四月
2.	ojca	orła	kwietnia
3.	ojcu	orłowi	kwietniowi
4.	ojca	orła	kwiecień

5.	ojcem	orłem	kwietniem
6.	ojcu	orle	kwietniu
7.	ojcze!	orle!	
复 数			
1.	ojcowie	orły	
2.	ojców	orłów	
3.	ojcom	orłom	
4.	ojców	orły	
5.	ojcami	orłami	
6.	ojcach	orłach	
7.	ojcowie!	orły!	

名词：brat, ksiądz 单数属正常变化,复数属特殊变化。

格	单 数		复 数	
1.	brat	ksiądz 神父	bracia	księża
2.	brata	księdza	braci	księży
3.	bratu	księdzu	braciom	księżom
4.	brata	księdza	braci	księży
5.	bratem	księdzem	braćmi	księżmi
6.	bracie	księdzu	braciach	księżach
7.	bracie!	księżu!	bracia!	księża!

名词：przyjaciel, nieprzyjaciel 敌人, dzień, tydzień 也属于特殊变化的名词。

单 数			
1.	przyjaciel	dzień 白天	tydzień 星期
2.	przyjaciela	dnia	tygodnia
3.	przyjacielowi	dniowi	tygodniowi
4.	przyjaciela	dzień	tydzień
5.	przyjacielem	dniem	tygodniem
6.	przyjacielu	dniu	tygodniu
7.	przyjacielu!		
复 数			
1.	przyjaciele	dni, dnie	tygodnie
2.	przyjaciół	dni	tygodni
3.	przyjaciółom	dniom	tygodniom
4.	przyjaciół	dni, dnie	tygodnie
5.	przyjaciółmi	dniami	tygodniami
6.	przyjaciółach	dniach	tygodniach
7.	przyjaciele!		

名词 nieprzyjaciel 按 przyjaciel 变格。

名词 dzień 复数第 1 格和第 4 格有两种形式。dni 为常用形式,并且是与数词搭配使用的固定形式,如: dwa dni.

以 -anin 结尾的名词单数和复数词干形式不一样,复数形式中词干尾部的 -in 脱落。复数第 2 格有 \emptyset 和 -ów 两种词尾。如: Rosjanin, Amerykanin.

格	单 数	
1.	Rosjanin 俄罗斯人	Amerykanin 美国人
2.	Rosjanina	Amerykanina
3.	Rosjaninowi	Amerykaninowi
4.	Rosjanina	Amerykanina
5.	Rosjaninem	Amerykaninem
6.	Rosjaninie	Amerykaninie
7.	Rosjaninie!	Amerykaninie!
复 数		
1.	Rosjanie	Amerykanie
2.	Rosjan	Amerykanów
3.	Rosjanom	Amerykanom
4.	Rosjan	Amerykanów
5.	Rosjanami	Amerykanami
6.	Rosjanach	Amerykanach
7.	Rosjanie!	Amerykanie!

名词: Hiszpan (西班牙人), Cygan (茨岗人) 复数按 Amerykanin 变格。

名词: rok, człowiek 的复数形式由异干词构成。

格	单 数		复 数	
1.	rok 年	człowiek 人	lata	ludzie
2.	roku	człowieka	lat	ludzi
3.	rokowi	człowiekowi	latom	ludziom
4.	rok	człowieka	lata	ludzi
5.	rokiem	człowiekiem	latami	ludźmi
6.	roku	człowieku	latach	ludziach
7.		człowieku!		ludzie!

名词 rok 复数第 5 格还有一种古老的形式: laty. 如: przed laty 多年以前。

6.2 中性名词变格法

中性名词大体可以分为 3 类:以-o 结尾者,以-e 结尾者和以-e_o 结尾者。

6.2.1 以-o 结尾的中性名词变格法

1) 词干以硬辅音(k, g, ch 除外)结尾的中性名词变格法

数	格	词尾	例 词	
单 数	1	-o	okno 窗户	miasto 城市
	2	-a	okna	miasta
	3	-u	oknu	miastu
	4	-o	okno	miasto
	5	-em	oknem	miastem
	6	-e	oknie	mieście
复 数	1	-a	okna	miasta
	2	-o	okien	miast
	3	-om	oknom	miastom
	4	-a	okna	miasta
	5	-ami	oknami	miastami
	6	-ach	oknach	miastach

2) 词干以 k, g, ch 结尾的中性名词变格法

数	格	词尾	例 词		
单数	1	-o	jabłko 苹果	tango 探戈	echo 回音
	2	-a	jabłka	tanga	echa
	3	-u	jabłku	tangu	echu
	4	-o	jabłko	tango	echo
	5	~kiem	jabłkiem	tangiem	echem
		~giem			
		~chem			
复数	6	-u	jabłku	tangu	echu
	1	-a	jabłka	tanga	echa
	2	-o	jabłek	tang	ech
	3	-om	jabłkom	tangom	echom
	4	-a	jabłka	tanga	echa
	5	-ami	jabłkami	tangami	echami
	6	-ach	jabłkach	tangach	echach

中性名词单数和复数第 4 格永远同第 1 格。

以-o 结尾的名词大部分为硬词干名词,也有少量为软词干名词,如:jajo 卵,radio 收音机,studio 演播室,单数第 6 格词尾为 -u。

硬词干中性名词单数第 6 格出现语音交替,其主要形式如下:

-bo -bie	niebo 天空 — niebie
-po -pie	tempo 速度 — tempie
-do -dzie	udo 股骨 — udzie
-to -cie	łoto 泥泞 — łocie
-so -sie	mięso 肉 — mięsie

-zo -zie	żelazo 生铁 — żelazie
-ło -le	ciało 身体 — ciele
-mo -mie	pismo 文字 — piśmie
-no -nie	okno — oknie
-ro -rze	biuro 办公室 — biurze
-wo -wie	drzewo 树 — drzewie
-sło śle	masło 黄油 — maśle
-sto -ście	miasto — mieście
-zdo -ździe	gniazdo 巢 — gnieździe

词干以辅音团结尾的中性名词复数第 2 格经常伴有下列元音交替：

o -e	okno — okien
	światło 光线 — światel
-e -a	święto 节日 — świąt
-o -ó	koło 车轮 — kół

6.2.2 以-e 结尾的中性名词变格法

数	格	词尾	例	词
单	1	-e	pole	zdjęcie 相片
	2	-a	pola	zdjęcia
	3	-u	polu	zdjęciu
数	4	-e	pole	zdjęcie
	5	-em	polem	zdjęciem
	6	-u	polu	zdjęciu
	1	-a	pola	zdjęcia

复数	2	-ø	pol	zdjęć
			narzędzi (工具)	nareczy (一抱)
	3	-om	polom	zdjęciom
	4	-a	polą	zdjęcia
	5	-ami	polami	zdjęciami
	6	-ach	polach	zdjęciach

名词：nasienie (种子), ziele (草药)的复数第1格形式为：nasiona, zioła.

6.2.3 以-e结尾的中性名词变格法

以-e结尾的中性名词从格形式带有扩展词干的特征。

格	单 数	复 数
1	imie, 名字	imiona
2	imienia	imion
3	imieniu	imionom
4	imie	imiona
5	imieniem	imionami
6	imieniu	imionach

按照该模式变格的名词有：znamie, 痣, ciemie, 前窗, brzemie, 负担, plemie, 部落, strzemie, 马镫, siemie, (油料作物的)籽。

格	单 数	复 数
1	cielę, 小牛	cielęta
2	cielęcia	cieląt
3	cielęciu	cielętom

4	ciele	cielęta
5	cielęciem	cielętami
6	cielęciu	cielętach

按照该模式变格的名词有：zwierzę 动物，bydło 牲畜，dziewczę 姑娘，kurczę 小鸡，żrebie 小马，jagnię 羊羔，koźle 小山羊，等等。

6.2.4 中性名词各格词尾的意义及用法

1) 单数词尾

第1格，词尾有-o, -e, -ę 3种。

词尾 -o 主要用于硬词干名词，如：okno, pióro. 以及用于少量词干以软辅音或历史软辅音结尾的名词，如：radio, jajo, płuco 肺。

词尾 -e 和 -ę 用于词干以软辅音或历史软辅音结尾的名词，如：pole, zdjęcie, imię。

第2格，所有中性名词词尾均为 -a。

第3格，所有中性名词词尾均为 -u。

第4格，所有中性名词词尾均同第1格。

第5格，所有中性名词词尾均为 -em。

第6格，词尾有 -e 和 -u 两种。

词尾 -e 用于词干以硬辅音(k, g, ch 除外)结尾的名词，同时伴随语音交替。如：okno — oknie, miasto — mieście。

词尾 -u 用于词干以软辅音、历史软辅音以及 k, g, ch 结尾的名词。如：pole — polu, imię — imieniu, echo — echu。

2) 复数词尾

第1格，词尾为 -a。

第2格，一般无词尾。如：pole — pól, serce — serc。某些词干以软辅音或历史软辅音结尾的名词词尾为 -i 或 -y，如：

narzędzie — narzędzi, narecze — nareczy。

复数的无词尾形式常常引起元音交替, 如: okno — okien, święto — świąt。

第3格, 所有中性名词词尾均为 -om。

第4格, 所有中性名词词尾均同第1格。

第5格, 所有中性名词(特殊变化除外)词尾均为 -ami。

第6格, 所有中性名词词尾均为 -ach。

3) 中性名词各格词尾一览表

格	单 数	复 数
1	-o, -e, -ę	-a
2	-a	-o, -i, -y
3	-u	-om
4	-o, -e, -ę	-a
5	-em	-ami
6	-e, -u	-ach

6.2.5 特殊变化的中性名词

名词 oko, ucho, dziecko 变化如下:

格	单 数		
1	oko 眼睛	ucho 耳朵	dziecko 儿童
2	oka	ucha	dziecka
3	oku	uchu	dziecku
4	oko	ucho	dziecko
5	okiem	uchem	dzieckiem
6	oku	uchu	dziecku

7	dziecko!		
	复 数		
1	oczy	uszy	dzieci
2	oczu	uszu	dzieci
3	oczom	uszom	dzieciom
4	oczy	uszy	dzieci
5	oczami, oczyma	uszami	dziećmi
6	oczach	uszach	dzieciach
7			dzieci!

oko 指油珠或网眼时, ucho 指器皿的耳子时按正常规律变格。

名词 książę (公爵)是阳性名词,但基本上按中性名词变格。

格	单 数	复 数
1	książę	książęta
2	księcia	książąt
3	księciu	książętom
4	księcia	książąt
5	księciem	książętami
6	księciu	książętach
7	książę!	książęta!

以 -um 结尾的中性名词单数不变化,只变化复数形式。

格	单 数	
1	muzeum 博物馆	stypendium 助学金
2	muzeum	stypendium
3	muzeum	stypendium
4	muzeum	stypendium
5	muzeum	stypendium
6	muzeum	stypendium
	复 数	
1	muzea	stypendia
2	muzeów	stypendiów
3	muzeom	stypendiom
4	muzea	stypendia
5	muzeami	stypendiami
6	muzeach	stypendiach

6.3 阴性名词变格法

6.3.1 以元音结尾的阴性名词变格法

6.3.1.1 硬词干阴性名词变格法

数	格	词尾	例 词			
单	1	-a	kobieta 妇女	głowa 头	książka	perła 珍珠
	2	-y, -i	kobiety	głowy	książki	perły
	3	-e	kobiecie	głowie	książce	perle

数	4	-ę	kobietę	głowę	książkę	perłę
	5	-ą	kobietą	głową	książką	perłą
	6	-e	kobiecie	głowie	książce	perle
	7	-o	kobieto!	głowo!		perło!
复数	1	-y, -i	kobiety	głowy	książki	perły
	2	-o	kobiet	głów	książek	pereł
	3	-om	kobietom	głowom	książkom	perłom
	4	-y, -i	kobiety	głowy	książki	perły
	5	-ami	kobietami	głowami	książkami	perłami
	6	-ach	kobietach	głowach	książkach	perłach
	7	-y, -i	kobiety	głowy!		perły!

硬词干阴性名词单数第3格和第6格带有下列辅音交替：

-pa -pie	grupa 组 — grupie
-ba -bie	żaba 青蛙 — zabie
-ta -cie	kobieta — kobiecie
-da -dzie	prawda 真理 — prawdzie
-sa -sie	klasa — klasie
-za -zie	baza 基础 — bazie
-ka -ce	apteka 药房 — aptece
-ga -dze	noga — nodze
-cha -sze	muchy 苍蝇 — musze
-ła -le	szkoła 学校 — szkole
-ma -mie	brama 大门 — bramie
-na -nie	zmiana 变化 — zmianie
-ra -rze	kara 惩罚 — karze
-wa -wie	głowa 头 — głowie

-sna -śnie	sosna 松树 — sośnie
-sta -ście	lista 名单 — liście
-zda -ździe	gwiazda 星 — gwieździe
-zna -źnie	ojczyzna 祖国 — ojczyźnie

在复数第 2 格还可能出现元音交替: o || ó, e || ø。例如: głowa — głów, łza 泪 — łez, perła — pereł。

6.3.1.2 词干以历史软辅音结尾的阴性名词变格法

以元音 -a 结尾的阴性名词

数	格	词尾	例 词	
单数	1	-a	ulica 街道	fala 波浪
	2	-y, -i	ulicy	fali
	3	-y, -i	ulicy	fali
	4	-e	ulice	fale
	5	-a ^r	ulica ^r	fala ^r
	6	-y, -i	ulicy	fali
复数	1	-e	ulice	fale
	2	-ø	ulic	fal
	3	-om	ulicom	falom
	4	-e	ulice	fale
	5	-ami	ulicami	falami
	6	-ach	ulicach	falach

单数第 3 格和第 6 格同第 2 格,词干以 -c-, -cz-, -sz-, -rz-, -z- 结尾的名词采用词尾 -y, 词干以 -l- 结尾的名词采用词尾 -i。

6.3.1.3 词干以软辅音结尾的阴性名词变格法

1) 以元音 -a 结尾的阴性名词

数	格	词尾	例 词		
单数	1	-a	pralnia 洗衣房	ziemia 土地	armia 军队
	2	-i	pralni	ziemi	armii
	3	-i	pralni	ziemi	armii
	4	-e	pralnię	ziemię	armię
	5	-a	pralnią	ziemią	armią
	6	-i	pralni	ziemi	armii
	7	-o, -u		ziemio!	armio!
复数	1	-e	pralnie	ziemie	armie
	2	-o, -i	pralni	ziem	armii
	3	-om	pralniom	ziemiom	armiom
	4	-e	pralnie	ziemie	armie
	5	-ami	pralniami	ziemiami	armiami
	6	-ach	pralniach	ziemiach	armiach
	7	-e		ziemie!	armie!

数	格	词尾	例 词		
单数	1	-a	lekcja (一堂)课	szyja 脖子	ciocia 姑妈
	2	-i	lekcji	szyi	cioci
	3	-i	lekcji	szyi	cioci
	4	-e	lekcję	szyję	ciocię
数	5	-a	lekcją	szyją	ciocią

	6	-i	lekcji	szyi	cioci
	7	-o, -u			ciociu!
复数	1	-e	lekcje	szyje	ciocie
	2	-o, -i	lekcji	szyj	cioc
	3	-om	lekcjom	szyjom	ciociom
	4	-e	lekcje	szyje	ciocie
	5	-ami	lekcjami	szyjami	ciociami
	6	-ach	lekcjach	szyjach	ciociach
	7	-e			ciocie!

软词干阴性名词单数第3格、第6格同第2格，其词尾书写形式有两种：-i 和 -ii。词尾 -i 用于大部分以 -a 结尾的名词，如：ziemia — ziemi, ciocia — cioci。如果在 -a 前面有词干结尾辅音 -j-, 则词尾 -i 与前面的 -j- 合写成一个字母 -i, 如：szyja — szyi (不是：szyji), aleja 林荫道 — alei (不是：aleji)。

以 -sja, -cja, -zja 结尾的外来词，单数第2格、第3格和第6格词尾保留 -j- 的书写形式，如：lekcja — lekcji, sesja 会议 — sesji, poezja 诗 — poezji。在其它外来词中，字母 -j- 写作 -i-, 如：armia — armii, Arabia 阿拉伯 — Arabii, Dania 丹麦 — Danii, historia 历史 — historii。

名词：idea (思想), statua (雕像) 的第2格、第3格和第6格形式为 idei, statui。

以 -a 结尾的阴性名词复数第2格通常无词尾，如：matka — matek, zona — zon, willa 别墅 — will 或：willi。以 -nia, -ania, -alnia, -ernia, -elnia 结尾的名词复数第2格词尾为 -i, 其中少量名词采用无词尾形式或两种词尾形式共存。如：kopalnia 矿井 — kopaln 或：kopalni, pralnia — pralni, kuchnia 厨房 — kuchni 或：

kuchen. 以 -eja, -ea 结尾的名词复数第 2 格词尾为 -i, 如: aleja — alei, idea — idei. 以 -ia, -ja 结尾而 -ia, -ja 又位于辅音后的名词, 复数第 2 格词尾为 -ii 或 -ji, 如: historia — historii, armia — armii, lekcja — lekcji。

2) 以元音 -i 结尾的阴性名词

数	格	词尾	例	词
单数	1	-i	gospodyni 女主人	pani
	2	-i	gospodyni	pani
	3	-i	gospodyni	pani
	4	-e	gospodyni _a	(pania _a)
	5	-a	gospodynia _a	pania _a
	6	-i	gospodyni	pani
	7	-i	gospodyni!	pani!
复数	1	-e	gospodynie	panie
	2	-o	gospodyn	pań
	3	-om	gospodyniom	paniom
	4	-e	gospodynie	panie
	5	-ami	gospodyniami	paniami
	6	-ach	gospodyniach	paniach
	7	-e	gospodynie!	panie!

pani 的单数第 4 格形式 pania_a 为特殊形式。

6.3.2 以辅音结尾的阴性名词变格法

6.3.2.1 以软辅音和 -l 结尾的阴性名词变格法

数	格	词尾	例	词
单	1	-o	kolej 铁路	nić sol 盐
	2	-i	kolei	nici soli

数	3	-i	- kolei	nici	sol
	4	-ø	kolej	nić	sól
	5	-a	koleją	nicią	solą
	6	-i	kolei	nici	sol
复数	1	-e, -i	koleje	nici	sole
	2	-i	kolei	nici	sol
	3	-om	kolejom	niciom	solom
	4	-e, -i	koleje	nici	sole
	5	-ami, -mi	kolejami	nićmi	solami
	6	-ach	kolejach	niciach	solach

6.3.2.2 以历史软辅音(l 除外) 结尾的阴性名词变格法

数	格	词尾	例	词
单数	1	-ø	rzecz 东西	noc 夜
	2	-y	rzeczy	nocy
	3	-y	rzeczy	nocy
	4	-ø	rzecz	noc
	5	-a	rzecz _a	noc _a
	6	-y	rzeczy	nocy
	7	-y		nocy
复数	1	-e, -y	rzeczy	noce
	2	-y	rzeczy	nocy
	3	-om	rzeczom	nocom
	4	-e, -y	rzeczy	noce

数	5	-ami	rzeczami	nocami
	6	-ach	rzeczach	nócach
	7	-e, -y		noce!

6.3.3 阴性名词各格词尾的意义及用法

1) 单数词尾

第1格, 词尾有 -a 和 -ø 两种。

大多数阴性名词以 -a 结尾。部分词干以软辅音或历史软辅音结尾的阴性名词采用无词尾形式。如: głowa, praca, noc, wieś。

第2格, 词尾有 -y 和 -i 两种。

词尾 -y 用于词干以硬辅音 (k, g 除外) 和历史软辅音 (l 除外) 结尾的名词。如: głowa — głowy, noc — nocy。

词尾 -i 用于词干以软辅音以及 k, g, l 结尾的名词。如: ziemia — ziemi, ręka 手 — ręki, noga — nogi, fala — fali。

第3格, 词尾有 -e, -i 和 -y 3 种。

词尾 -e 用于词干以硬辅音结尾的名词, 同时伴随语音交替, 如: kobieta — kobiecie, noga — nodze。

词尾 -i 用于词干以软辅音结尾的名词, 如: ciocia — cioci, kość — kości。

词尾 -y 用于词干以历史软辅音结尾的名词, 如: tęcza 虹 — tęczy, noc — nocy。

第4格, 词尾有 -e 和 -ø 两种。

词尾 -e 用于以 -a 和 -i 结尾的名词, 如: praca — pracę, gospodyni — gospodynię。

以辅音结尾的名词单数第4格无词尾, 如: noc — noc, wieś — wieś。

第5格,词尾为 -a。如: noc — noca, praca — praca。

第6格,所有的阴性名词词尾均同第3格。

第7格,词尾有 -o, -i, -y 和 -u 4种。

词尾 -o 用于以 -a 结尾的阴性名词,如: matka — matko!
dziewczyna — dziewczyno!

词尾 -i 用于以软辅音结尾的名词,如: wieś — wsi! łódź — łodzi!

词尾 -y 用于以历史软辅音结尾的名词,如: młodzież — młodzieży!

词尾 -u 用于词干以软辅音结尾的小称名词,如: ciocia — ciociu!
mamusia — mamusiu! Kasia — Kasiu! Joasia — Joasiu!

2) 复数词尾

第1格,词尾有 -y, -e 和 -i 3种。

词尾 -y 用于词干以硬辅音(k, g 除外)结尾的名词,如: głowa — głowy, klasa — klasy. 也可用于以历史软辅音结尾的部分名词,如: rzecz — rzeczy, mysz — myszy。

词尾 -e 用于词干以软辅音和历史软辅音结尾的名词,如: praca — prace, ziemia — ziemie, gospodyni — gospodynie, 也可用于以辅音结尾的部分名词,如: dłoń 手掌 — dłonie, wieś — wsie 或: wsi, rozkosz 快乐,享受 — rozkosze。

词尾 -i 用于词干以辅音 k, g 结尾的名词,如: książka — książki, noga — nogi, 也可用于以软辅音结尾的部分名词,如: nieć — nieni, brew 眉毛 — brwi, postać 形象 — postaci 或: postacie。

第2格,词尾有 -o, -i 和 -y 3种。

无词尾形式通常用于以元音结尾的名词,并可能伴随元音交替,如: głowa — głów, ręka — rąk, łąka — łąk, willa — will 或: willi。

词尾 -i 用于以软辅音结尾的名词,如: kość — kości, wieś — wsi, kolej — kolei。也可用于词干以软辅音结尾的部分名词和外

来词,如: pralnia — pralni, lekcja — lekcji。

词尾 -y 用于以历史软辅音结尾的名词,如: rzecz — rzeczy, noc — nocy。

第3格,所有的阴性名词词尾均为 -om。

第4格;所有的阴性名词词尾均同第1格。

第5格,绝大部分阴性名词词尾为 -ami,少量阴性名词词尾为 -mi,如: głowa — głowami, nieć — niećmi, kość — kośćmi。

第6格,所有的阴性名词词尾均为 -ach。

第7格,同第1格。

3) 阴性名词各格词尾一览表

格	单 数	复 数
1	-a, -i, -o	-y, -i, -e
2	-y, -i	-o, -i, -y
3	-e, -i, -y	-om
4	-e, -o	-y, -i, -e
5	-a	-ami, -mi
6	-e, -i, -y	-ach
7	-o, -u, -i, -y	-y, -i, -e

6.3.4 特殊变化的阴性名词 ręka

格	单 数	复 数
1	ręka	ręce
2	ręki	rajk
3	ręce	rękom
4	rękę	ręce
5	ręka	rękami, rękoma
6	ręce, ręku	rękach
7	ręko!	ręce!

6.4 混合变化的名词

以元音 -a 结尾的阳性名词和以元音 -o 结尾的表示姓氏的阳性名词, 单数按阴性名词变格, 复数按阳性名词变格。例如:

数	格	例 词		
单 数	1	mężczyzna 男人	poeta 诗人	Kościuszko (姓氏)
	2	mężczyzny	poety	Kościuszki
	3	mężczyźnie	poecie	Kościuszcze
	4	mężczyznę	poetę	Kościuszkę
	5	mężczyzną	poetą	Kościuszką
	6	mężczyźnie	poecie	Kościuszcze
	7	mężczyzno!	poeto!	Kościuszeko!
复 数	1	mężczyźni	poeci	Kościuszkowie
	2	mężczyzn	poetów	Kościuszków
	3	mężczyznom	poetom	Kościuszkom
	4	mężczyzn	poetów	Kościuszków
	5	mężczyznami	poetami	Kościuszkami
	6	mężczyznach	poetach	Kościuszkach
	7	mężczyźni!	poeci!	Kościuszkowie!

名词 mężczyzna 复数第 2 格和第 4 格按阴性名词变格。

6.5 只有复数的名词

一些名词只有复数形式, 没有单数形式, 也没有阳、阴、中性的区别。它们的第 2 格词尾有: -ów, -ów 和 -i (-y)。例如:

格	例 词		
1	usta 嘴	wczasy 休假	drzwi 门
2	ust	wczasów	drzwi
3	ustom	wczasom	drzwiom
4	usta	wczasy	drzwi
5	ustami	wczasami	drzwiami
6	ustach	wczasach	drzwiach

按 usta 变化, 第 2 格无词尾的名词有: sanie 雪橇 — sań, skrzypce 小提琴 — skrzypiec, nożyce 剪刀 — nożyc, imieniny 命名日 — imienin, urodziny 生日 — urodzin, wrota 大门 — wrót, dożynki 收获节 — dożynek, spodnie — spodni, Chiny 中国 — Chin, Niemcy 德国 — Niemiec, Włochy 意大利 — Włoch, Węgry 匈牙利 — Węgier, 等等。

按 wczasy 变化, 第 2 格词尾为 -ów 的名词有: okulary 眼镜 — okularów, dzieje 历史 — dziejów, 等等。

按 drzwi 变化, 第 2 格词尾为 -i (-y) 的名词有: nosze 担架 — noszy, grabie 耙子 — grabi, 等等。

Włochy, Niemcy, Węgry 第 6 格词尾为 -ech: we Włoszech, w Niemczech, na Węgrzech。

6.6 不变格的名词

一些名词, 其中主要为外来词, 由于词形特殊很难归类于某种变格法, 所以没有形态变化。它们是:

a) 某些普通名词, 如: alibi 不在(犯罪)现场, boa 蟒, jury 评奖组, 裁判员, kakao 可可, menu 菜谱;

b) 某些专有名词, 如: Hugo 雨果, Tokio 东京, Bonn 波恩;

c) 某些缩略语, 如: PKO 波兰储蓄银行, MSW 内务部。

7. 名词构词法

名词主要从动词、形容词、名词、数词和前置词构成。

名词的构成主要有后缀法, 也有前缀法, 零位法和复合法。

7.1 动名词

动名词从动词不定式和人称形式中派生, 构成动名词的后缀有: -nie, 其扩展后缀 -enie; -cie, 其扩展后缀 -ęcie。

不定式以 -ać 结尾的动词, 去掉 -ć, 加上 -nie 构成动名词。如: czytać — czytanie 读, brać — branie 拿。

不定式以后缀 -yć 结尾的动词, 去掉 -yć, 加上 -enie 构成动名词。如: tworzyć — tworzenie 创造, ćwiczyć — ćwiczenie 练习。但是: otworzyć — otwarcie 打开。

不定式以 -eć 结尾的动词, 其动名词由现在时单数第 1 人称词干加上后缀 -enie 构成。例如: myśleć — myślę — myślenie 想, rozumieć — rozumiem — rozumienie 理解, lecieć — lecę — lecenie 飞, siedzieć — siedzę — siedzenie 坐, mleć — miele — mielenie 磨, pleć — pleję — pielenie 除草。

以 -eć 结尾的属于特殊变化的几个动词: drzeć 撕碎, trzeć 擦拭, przeć 挤压, mrzeć 死, żreć 吃, -wrzeć 以及它们的派生动词, 其动名词由过去时词干加上后缀 -cie 构成。如: darcie, tarcie, parcie, marcie, żarcie, zawrzeć — zawarcie 缔结。

动词: wrzeć (指沸腾时), 动名词为: wrzenie。

不定式以后缀 -ić 结尾的动词, 其动名词由现在时单数第 1 人称词干加上后缀 -enie 构成。例如: gonić — gonię — gonienie 追赶, kręcić — kręcę — kręcenie 拧, czcić — czczę — czczenie 纪念, prowadzić — prowadzę — prowadzenie 进行, zaprosić —

zaproszę — zaproszenie 邀请, puścić — puszczać — puszczenie 放开, wozić — wozić — wożenie 运送。

不定式以 -ąć 结尾的动词, 去掉 -ąć, 加上后缀 -ęcie 构成动名词, 同时元音 -e- 软化位于其前面的硬辅音。例如: zacząć — zaczęcie 开始, płynąć — płynięcie 流动。

个别以 -ąć 结尾的动词, 其动名词采用后缀 -enie。例如: pragnąć — pragnienie 渴求。

不定式以 -ić, -yc, -uc 结尾, 而结尾中的元音 -i-, -y-, -u- 属于词干部分的动词, 其动名词通过去掉 -ć, 加后缀 -cie 构成。例如: pić — picie 喝, myć — mycie 洗, psuć — psucie 弄坏。

不定式以 -ść, -źć, -c 结尾的动词, 其动名词由现在时单数第 3 人称词干加上后缀 -enie 构成, 如: nieść — niesie — niesienie 拿, tłuc — tłucze — tłuczenie 打碎, strzec — strzeże — strzeżenie 看守; 或者由现在时复数第 3 人称词干加上后缀 -enie 构成, 如: jeść — jedzą — jedzenie 吃, prząść — przędzą — przędzenie 纺织, bóść — bodzą — bodzenie (牛, 羊) 抵, 触。

部分不定式以 -ść, -źć, -c 结尾的动词, 其动名词由现在时单数第 3 人称词干加上后缀 -ęcie 构成。例如: ciec || cieknać — cieknie — cieknięcie 流淌, bieć || biegnąć — biegnie — biegnięcie 跑, grzęznąć || grząźć — grzęźnie — grzęźnięcie 陷入。

有个别动名词的派生不规则, 如: znaleźć — znalezienie 找到, siaść — siadnięcie 坐下。

动名词也可以通过零位法逆向派生, 采用截音方法从动词不定式中派生出动名词。例如: upływać — upływ 流逝, wylewać — wylew 倒出, biegać — bieg 跑动。

并不是所有的动词都有动名词。部分情态动词, 如: potrafić 会……, 能……, woleć 宁愿……就没有动名词。还有许多常用动词, 由于习惯上使用名词代替它们的动名词, 故而也不使用动名词形式。例如: walczyć 斗争 — walka 斗争, uciekać 逃跑 — ucieczka

逃跑, *chcieć* 想 — *chęć* 想, *brakować* 缺少 — *brak* 缺少, *boleć* 痛 — *ból* 痛, *pomóc* 帮助 — *pomoc* 帮助。

7.2 表示特征的名词

表示特征的名词, 通过下列后缀构成:

后缀 *-ość*, 用于从性质形容词中派生名词, 表示现象或状态。如: *skłonny* 倾向……的 — *skłonność* 倾向性, *pracowity* 勤劳的 — *pracowitość* 勤奋。

后缀 *-stwo*, 用于从形容词或名词中派生名词, 表示动作、状态或职业。如: *leniwy* 懒惰的 — *lenistwo* 懒惰, *fryzjer* 理发师 — *fryzjerstwo* 理发业, *piłkarz* 足球队员 — *piłkarstwo* 足球运动。从以辅音 *-k*, *-cz*, *-t* 结尾的名词中派生时, 使用后缀 *-ctwo*。如: *hutnik* 冶金工人 — *hutnictwo* 冶金工业, *ryzykant* 探险者 — *ryzykanctwo* 探险, *zbieracz* 收集者 — *zbieractwo* 收集工作。

后缀 *-stwo* (*-ctwo*) 还有扩展形式, 如: *-ostwo*, *-aństwo*, *-arstwo*, *-actwo*, *-alnictwo*。其中后缀 *-ostwo* 还可以表示夫妻, 如: *stryj* 伯伯或叔叔 — *stryjostwo* 伯伯和婶婶; 叔叔和婶婶, *dyrektor* 经理 — *dyrektorostwo* 经理夫妇, *Stanisław* 斯塔尼斯瓦夫 — *Stanisławostwo* 斯塔尼斯瓦夫夫妻。

后缀 *-izm* (*-yzm*), 表示哲学、思想、文化等的流派。如: *Marks* 马克思 — *marksizm* 马克思主义, *ideał* 理想 — *idealizm* 理想主义, *rasa* 种族 — *rasizm* 种族主义, *rygor* 严格 — *rygoryzm* 严格主义。

后缀 *-izna* (*-yzna*), 表示思想流派; 指个人流派时, 常常带有贬意。如: *Dostojewski* 陀思妥耶夫斯基 — *dostojewczyzna* 陀思妥耶夫斯基式的心理分析。后缀 *-izna* (*-yzna*) 也可以表示语言文化。如: *chiński* 中国的 — *chińszczyzna* 中国文化; 汉语。

后缀 *-ica* (*-yca*), 表示疾病。如: *cukier* 糖 — *cukrzyca* 糖尿病, *krzywy* 弯曲的 — *krzywica* 佝偻病。

7.3 表示相应的工作地方或进行相应活动的人的名词

后缀 -acz, 表示进行相应活动的人, 主要从以 -ać 结尾的未完成体动词中派生名词。如: słuchać 听 — słuchacz 听者, biegać 跑 — biegacz 赛跑运动员, badać 研究 — badacz 研究人员, palić 烧 — palacz 司炉; 吸烟者。

后缀 -nik, 指人, 主要从以 -ować 结尾的动词中派生名词, 也可以从名词或形容词中派生名词。如: pracować 工作 — pracownik 工作人员, kierować 领导 — kierownik 领导人, stalownia 炼钢车间 — stalownik 炼钢工人。后缀 -nik 还有扩展形式: -alnik, -ownik。

后缀 -ca, 指人, 从动词中派生名词, 如: wydawać 出版 — wydawca 出版商, kłamać 撒谎 — kłamca 撒谎的人, kierować 领导 — kierowca 司机, obronić 维护 — obrońca 辩护人。

后缀 -iciel (-yciel), 指人, 主要从以 -ić (-yć) 结尾的动词中派生名词。如: dostarczyć 提供 — dostarczyciel 供货人, krzewić 推广 — krzewiciel 推广者。也可以从其它结尾形式的动词中派生名词, 如: myśleć 想 — myśliciel 思想家, truć 毒害 — truciciel 投毒者。

后缀 -arz, 带 -arz 的派生词可表示进行相应活动的人或特征载体。如: pisać 写 — pisarz 作家, futro 毛皮 — futrzarz 裘皮工, winda 电梯 — windziarz 开电梯的工人, zaba 青蛙 — zabkarz 蛙泳者, motylek 蝴蝶 — motylkarz 蝶泳者。

后缀 -owiec, 带 -owiec 的派生词既表示从事相应工作的人, 又是特征载体。其中多数派生词能够从名词和形容词两种词类中同时派生。例如: naukowiec (科学工作者) 是从形容词 naukowy (科学的) 和 nauka (科学) 这两个词中派生的。naftowiec (石油工人) 是从 naftowy (石油的) 和 nafta (石油) 中派生的, stocznowiec (造船工人) 是从 stoczniowy (造船厂的) 和 stocznia (造船厂) 中派

生的。

后缀 -owy, 表示从事相应工作的人, 按形容词规律变格: clzwig 吊车 — dźwigowy 吊车司机, piec 炉子 — piecowy 司炉, waga 秤 — wagowy 操作秤的人员, szereg 队列 — szeregowy 列兵。

后缀 -ista, 表示从事相应工作或活动的人或专家, 例如: rower 自行车 — rowerzysta 骑自行车的人, grzbiet 脊背 — grzbiecista 仰泳运动员, wielobój 多项全能运动 — wieloboista 多项全能运动员。

7.4 表示相应的工具的名词

后缀 -arka, 表示机器, 通常从动词中派生名词。如: kruszyć 粉碎 — kruszarka 粉碎机, sprężać 压缩 — sprężarka 压缩机, zmywać 洗 — zmywarka 洗碗机。少数带 -arka 的名词也可以从名词中派生: karton 纸箱 — kartoniarka 制造纸箱的机器。

后缀 -aczka, 表示机器, 在现代波兰语中已愈来愈多地被后缀 -arka 取代, 但仍可见于从以 -ać 结尾的未完成体动词派生的名词中, 例如: przecinać 切断 — przecinaczka (树木或钢铁的) 切割机, ładować 装卸 — ładowaczka 装卸机。

后缀 -aczka 可以表示从事相应工作的妇女, 还有些词既可表示进行相应动作的人, 又可表示实现该动作的物件, 机器或工具。如: kopać 挖掘 — kopaczka 挖掘机; 铁铤; 挖土豆的女人, pakować 包装 — pakowaczka 包装女工; 打包机, prać 洗 — praczka 洗衣女工。

多数带 -aczka 表示女人的名词是从指男人的名词中派生的。例如: biegacz 赛跑运动员 — biegaczka 女赛跑运动员, słuchacz 听众 — słuchaczka 女听众, badacz 研究人员 — badaczka 女研究人员。

后缀 -dło, 表示实现相应动作的简单工具或大型机械设备的

部件。例如：mieszać 搅拌 — mieszadło 搅拌器，wiązać 系缚 — wiazadło 系缚物。

后缀 -ak, 意同 -dło。例如：cedzić 过滤 — cedzak 漏勺，czerpać 汲取 — czerpak 勺子，jarzyna 蔬菜 — jarzyniak 切菜刀。后缀 -ak 作为构成表示进行相应动作的工具的词素，现已不能产。

7.5 表示相应动作的结果和客体的名词

后缀 -ka, 指物，从及物动词或及物动词的被动分词中派生名词，表示相应动作的结果。例如：wkładać 放入 — wkładka 填充物，wycinany 被剪掉的 — wycinanka 剪纸，mrożony 冻的 — mrożonka 冷冻的蔬菜或水果。

后缀 -ina, 指物，例如：tkany 纺织的 — tkanina 纺织品，mieszany 混合的 — mieszanina 混合物，dziany 针织的 — dzianina 针织品。

后缀 -ek, 表示相应动作结果。例如：dorobić się 发财 — dorobek 财产，dopisać 补写 — dopisek 补写的文字。

动名词有时也能表示动作的结果和客体。例如：danie 一道菜，zadrażnienie 碰伤的部位，wypiek 一次烘烤的食品。

7.6 表示特征载体的名词

后缀 -ec, 扩展形式 -owiec, 指具有某种特征的人或物。例如：głupiec 愚蠢的人，zuchwalec 高傲自大的人。带后缀 -ec 的名词也能够从词组或缩略词中派生：samolot odrzutowy 喷气式飞机 — odrzutowiec 喷气式飞机。

带后缀 -ec (-owiec) 的派生词，指人时表示：a) 社会团体或党派的成员，如：ludowiec 农民党党员，b) 政治思想流派的追随者，如：leninowiec 列宁主义者；c) 从事某项工作的一般工作者或专家，如：naukowiec 科学工作者，科学家。指物时表示：a) 船舶名称，如：drobnicowiec 散装船，lotniskowiec 航空母舰；b) 飞机名

称,如: śmigłowiec 直升飞机, odrzutowiec 喷气式飞机; c) 楼房名称,如: biurowiec 办公楼, galerowiec 带回廊的楼房; d) 动植物分类名词,如: kręgowiec 脊椎动物。

后缀 -ak, 表示具有某种特征的人或物, 见于口语。带后缀 -ak 的名词主要从以 -ny 结尾的形容词中派生, 表示人时常常带有感情色彩, 如: ważny 重要的 — ważniak 貌似重要的人物, ponury 忧郁的 — ponurak 愁眉苦脸的人。表示物时也可以从名词中派生, 例如: produkcyjny 生产的 — produkcyjniak 生产小说, drewno 木板 — drewniak 木屐, wata 棉絮 — waciak 棉袄。

后缀 -ka, 表示带有相应特征的物, 主要从关系形容词中派生名词。如: blaszany 白铁的 — blaszanka 白铁器皿, narciarski 滑雪的 — narciarka 滑雪帽, szkoła wieczorowa 夜校 — wieczorówka 夜校, zupa kartoflana 马铃薯汤 — kartoflanka 马铃薯汤, auto wyścigowe 赛车 — wyścigówka 赛车, Stare Miasto 古城 — Starówka 古城。

后缀 -acz, 表示带有相应特征的人, 有时也表示有相应爱好的人。例如: kawa 咖啡 — kawiarz 爱好喝咖啡的人, karty 扑克 — karciarz 扑克迷, szczęście 幸运 — szczęściarz 有运气的人, spryt 机灵 — spryciarz 机灵的人。

后缀 -owicz, a) 表示过于迷恋某事的人, 如: kariera 升迁 — karierowicz 官迷, b) 表示临时做某相应的事的人, 常带有诙谐色彩, 如: plaż 海滩 — plażowicz 海滩上度假的人, urlop 休假 — urlopowicz 休假的人。

后缀 -ik, 表示具有相应特征的人, 经常从以 -ny 结尾的形容词中派生名词, 如: okrutny 残酷的 — okrutnik 残酷的人, nieszczęsny 不幸的 — nieszczęśnik 不幸的人, bezwstydný 不知羞耻的 — bezwstydnik 不知羞耻的人。

后缀 -ek, 表示带有相应特征的人, 如: wesóły 高兴的 — wesolek 乐和的人, śmiały 胆大的 — śmiałek 胆大的人, łysy 秃的

— łysék 秃子。

后缀 -acz, 表示带有相应特征的人, 如: brzuch 肚子 — brzucbacz 大腹便便的人, wąs 嘴边的胡须 — wąsacz 嘴边留胡子的人, broda 下巴上长的胡须 — brodacz 下巴上留胡子的人。

后缀 -ina, 表示动物的肉, 如: barani 羊的 — haranina 羊肉, cielecy 小牛的 — cielecina 小牛肉, wołowy 牛的 — wołowina 牛肉。

7.7 表示相应处所的名词

后缀 -nia, 扩展形式: -alnia, -arnia, -ownia, 表示封闭的处所。如: pracować 工作 — pracownia 工作室, lakirować 上油漆 — lakierownia 油漆车间, ciepło 温暖 — ciepłownia 供热厂, 热力厂, cukier 糖 — cukrownia 制糖车间, poradzić 出主意 — poradnia 咨询处, spawać 焊接 — spawalnia 焊接车间, mleko 奶 — mleczarnia 乳制品厂, stolarz 木工 — stolarnia 木工房, kwiat 花卉 — kwiatarnia 花店, księga 书籍 — księgarnia 书店, narzędzie 工具 — narzędziarnia 工具室。

后缀 -isko, 扩展形式: -owsko, -nisko, 表示开放的场地。如: łowić 捕捉 — łowisko 捕鱼的地方, 渔场, rozlewać 泛滥 — rozlewisko 泛滥区, kąpiel 洗澡 — kąpielisko 浴场, kartofel 土豆 — kartoflisko 土豆地。

7.8 集合名词

后缀 -stwo, -ctwo, 表示相应一群体的人或动物。如: rycerz 骑士 — rycerstwo 骑士阶层, ptak 鸟 — ptactwo 鸟类。带后缀 -stwo, -ctwo 的派生词要求与之搭配的形容词用单数形式, 作主语时要求动词用单数形式, 过去时用中性形式。

后缀 -ostwo 是 -stwo 的扩展形式, 可用于表示夫妻。如: profesor 教授 — profesorostwo 教授和夫人, marszałek 元帅 —

marszałkostwo 元帅和夫人, wuj 舅舅 — wujostwo 舅舅和舅母, Adam 阿达姆 — Adamostwo 阿达姆夫妇。表示夫妻的名词要求与之搭配的形容词用复数男性形式, 作主语时动词用复数形式, 过去时用复数男性形式。

后缀 -owie, 表示夫妻, 常用于口语。如: Adam — Adamowie 阿达姆夫妇, Staś 斯塔希 — Stasiowie 斯塔希夫妇。

7.9 表示籍贯的名词

后缀 -czyk, 扩展形式: -ijczyk, -ańczyk, 构成名词, 常用于表示某国国民, 亦可表示外国城市居民。如: Chiny 中国 — Chińczyk 中国人, Japonia 日本 — Japończyk 日本人, Chile 智利 — Chilijczyk 智利人, Pekin 北京 — pekińczyk 北京人, Londyn 伦敦 — londyńczyk 伦敦人, Sofia 索非亚 — sofijczyk 索非亚人。

后缀 -anin, 构成名词, 常表示波兰地方居民, 亦可表示外国国民和城市居民。如: Warszawa 华沙 — warszawianin 华沙人, Paryż 巴黎 — paryżanin 巴黎人, Rosja 俄罗斯 — Rosjanin 俄罗斯人, Ameryka 美洲 — Amerykanin 美国人。

后缀 -ak, 用于口语, 构成名词, 主要表示波兰本土的居民, 常与后缀 -czyk, -anin 通用。如: Warszawa — warszawianin, warszawiak 华沙人, Kraków 克拉科夫 — krakowianin, krakowiak 克拉科夫人, Śląsk 西里西亚 — ślązak 西里西亚人。

7.10 男性名词派生的表示女人的名词

后缀 -ka, 表示女人, 如: badacz 男研究人员 — badaczka 女研究人员, pisarz 男作家 — pisarka 女作家, nauczyciel 男教师 — nauczycielka 女教师, pływak 男游泳运动员 — pływaczka 女游泳运动员。egoista 自私的男人 — egoistka 自私的女人。

后缀 -ini, 主要从以 -ca 结尾的男性名词中派生表示女人的名词。如: wynalazca 男发明家, — wynalazczyni 女发明家, bóg 神

— bogini 女神, mistrz 大师 — mistrzyni 女大师。

后缀 -ica, 表示女人或雌性动物。如: ulubieniec 受宠爱的男人 — ulubienica 受宠爱的女人, siostrzeniec 外甥 — siostrzenica 外甥女, diabeł 鬼 — diablica 女鬼, łotr 坏蛋 — łotrzyca 女坏蛋, lew 雄狮 — lwica 母狮, niedźwiedź 公熊 — niedźwiedzica 母熊, wilk 公狼 — wilczyca 母狼。

后缀 -owa, 表示某人之妻, 从以辅音或元音结尾的指男人的姓氏中派生名词, 按形容词变格。如: Nowak 诺瓦克 — Nowakowa 诺瓦克夫人, Moniuszko 莫纽什科 — Moniuszkowa 莫纽什科夫人。

后缀 -ina (-yna), 表示某人之妻, 从以元音 -a 结尾的指男人的姓氏中派生名词。如: Zareba 扎伦巴 — Zarebina 扎伦巴夫人, Kulesza 库莱沙 — Kuleszyna 库莱沙夫人。

后缀 -ówna, 表示某人之女, 从以辅音或元音结尾的姓氏中派生名词。如: Nowak — Nowakówna 诺瓦克之女, Moniuszko — Moniuszkówna 莫纽什科之女。

后缀 -anka, 表示某人之女, 从以元音 -a 结尾的姓氏中派生名词。如: Zareba — Zarebianka 扎伦巴之女, Kulesza — Kuleszanka 库莱沙之女。

表示某人之妻或女儿的名词过去还可以从表示工作职务的普通名词中派生, 如: profesorowa 教授的妻子, wojewodzina 省长夫人, profesorówna 教授的女儿, wojewodzianka 省长的女儿。在现代波兰语中已不用这种构词方法。如用, 则带有诙谐色彩。

表示学衔和职务的名词在现代波兰语中没有相对应的阴性名词。这些名词既可以表示男人, 又可以表示女人, 称为兼性名词。指女人时没有词性变化。例如: pani minister 女部长, pani profesor 女教授。

7.11 小称名词

名词的小称形式可以指小,表示事物小的特征;也可以不表示事物的大小特征,而表示说话者对事物的亲昵关系、满意心情或说话时的兴奋情绪等。所以,小称形式又称作昵称,爱称。

后缀 -ka, 指小,从阴性名词中派生名词,如: głowa 头 — główka, zupa 汤 — zupka。

后缀 -ko, 指小,从中性名词中派生名词,如: drzewo 树 — drzewko, koło 圈 — kółko。

后缀 -ik (-yk), 指小,从以 -cz, -sz, -z, -rz, -c 以及 -t 结尾的阳性名词中派生名词。如: klucz 钥匙 — kluczyk, wiersz 诗 — wierszyk, nóż 刀 — nożyk, talerz 盘子 — talerzyk, pałac 宫殿 — pałacyk, aparat 仪器 — aparacik。但是: kot 猫 — kotek, kwiat 花 — kwiatek, most 桥 — mostek。

后缀 -ek, 指小,从以 -k, -g, -ch 结尾的阳性名词中派生名词。如: krok 步 — kroczek, pieróg 饺子 — pierożek, orzech 核桃 — orzeszek。以 -r 结尾的名词,如果 -r 位于元音之后,小称词尾为 -ek: telewizor 电视机 — telewizorek, ser 干酪 — serek。如果 -r 位于辅音之后,小称词尾为 -yk: teatr 剧院 — teatrzyk, wiatr 风 — wietrzyk, wiatrek。

后缀 -ek 和 -ik 还可以从其它形式结尾的名词中派生小称形式,但是没有固定的规律,经常是结尾形式相同的名词使用不同的小称后缀。如: nos 鼻子 — nosek, las 树林 — lasek, 但是: wąs — wąsik, obcas 鞋后跟 — ohcasik, ogon 尾巴 — ogonek, blondyn 金发男子 — blondynek, 但是: balon 气球 — balonik, ekran 银屏 — ekranik。

后缀 -eczek, -iczek (-yczek), -uszek; -eczka, -iczka (-yczka), -uszka; -eczko, -iczko (-yczko), -uszko, 表爱,有性属区别。如: dom — domeczek, pokój — pokoiczek, kwiat — kwiatusek, lampa

— lampaczka, róża 蔷薇 — różyczka, paka 包裹 — paczuska, koło — kółeczko, serce 心脏 — serduszko。

后缀 -ątko, 指小动物或小孩子, 表爱。如: kurczę 小鸡 — kurczątko, lew — lwiatko。

波兰语还有许多构词词素可以与人名和表示亲属关系的名词一起构成小称形式, 并且有性属区别, 表示亲昵或指小。常见的阳性后缀有: -uś, -is, 与其相对应的阴性和中性形式有: -ula, -ulo, -cia, -cio, -unia, -unio。在构词过程中, 经常伴有截音现象。如: Bogusław — Boguś, Henryk — Henryś, Ania — Anusia, Anuła, babka 奶奶 — babunia, babusia, dziadek 爷爷 — dziadunio。

抽象名词一般没有小称形式。如有, 则带有诙谐和讽刺色彩, 不含褒意。

一些带小称后缀的派生词, 既不指小也不表爱, 没有小称的意义, 而是普通的新生词汇, 具有新的词义。如: cukier 糖 — cukierek 糖块, młyn 磨 — młynek 咖啡磨, sałata 莴苣 — sałatka 色拉, żelazo 生铁 — żelazko 熨斗, wóz 动力或畜力车 — wózek 手推车。

7.12 大称名词

名词的大称形式可以指大。但是, 通常并非简单指大, 而含有强烈的贬意, 或表狎, 或表卑, 根据上下文也可以表示诙谐。经常说明说话者的粗鲁。

后缀 -isko (-ysko), 指大, 表卑, 从阳性, 阴性和中性名词中派生大称形式。如: dom — domisko, kobieta 妇女 — kobiecisko, palto — palcisko。大称形式在与褒意形容词: dobry 好的, kochany 可爱的, poczciwy 老实的等连用时, 不表卑, 表示怜悯, 含有褒意, 如: dobre psisko 好大一条狗, kochane chłopczysko 可爱的一条大汉。

后缀 -idło (-ydło), 从指文学和文艺作品的名词中派生大称

形式,表示冗长的作品。如:powieść 长篇小说 — powieściółko 冗长的长篇小说, sztuka 剧本 — sztuczyółko 冗长的剧本, film 电影 — filmiółko 冗长的电影, wiersz 诗 — wierszyółko 冗长的诗;也可指大,如:ptak 鸟 — ptaszyółko 大鸟。

指大的后缀还有: -al, -uch, 派生时伴随截音现象。如: nos 鼻子 — nochal 大鼻子, palec 手指 — paluch 粗大的手指, ogórek 黄瓜 — ogór 大黄瓜。

截音方法构成的大称名词常用于口语,尤其常出于青年人之中,其中有些词已经变成了固定的口语形式,常有诙谐色彩,如 ciacho 一词表示一大块香喷喷的点心。

后缀 -ina (-yna) 通常表示平庸的或能力低下的人,带有怜悯、藐视或鄙视色彩,如: urzędnik 职员 — urzędniczyna 碌碌无为的小职员, chłopiec 小伙子 — chłopczyna 可怜相的半大小子。带后缀 -ina (-yna) 的名词指男人时,为阳性名词。

7.13 从形容词派生的带感情色彩的名词

从贬意形容词派生的指人名词带诙谐色彩,如: niedbały 粗心的 — niedbaluch 马大哈, 邋邋鬼; 从中性形容词和褒意形容词派生的名词带有玩笑或讽刺特征,如: mały 小的 — maluch 小家伙, porządny 规矩的 — porządniś 拘泥形式的人。

阳性后缀 -iś 及与之相对应的阴性后缀 -isia, 表示相应的人或物,通常带讽刺色彩,从以 -ny 结尾的形容词中派生名词。如: piękny 漂亮的 — piekniś 漂亮哥儿, pieknisia 漂亮姐; dowcipny 俏皮的 — dowcipniś 男活宝, dowcipnisia 女活宝。

阳性后缀 -uch, -och 及与之相对应的阴性后缀 -ucha, -ochà, 表示相应的人或物,通常带鄙视色彩,从词干以: -ł-, -r-, -t- 和其它辅音结尾的形容词中派生名词。如: uparty 固执的 — uparciuch 固执的男人, uparciucha 固执的女人; tłusty 肥胖的 — tłusciuch 胖男人, tłusciucha 胖女人; stary 老的 — staruch 老头子, starucha

老太婆。

后缀 -us, -as, 表示相应的男人, 从各种形容词中派生名词。如: chytry 狡滑的 — chytrus 滑头, dziki 古怪的 — dzikus 怪人, gruby 胖的 — grubas 胖子。用后缀 -ka 派生表示相应的女人的名词。如: chytruska 女滑头, grubaska 胖女人。

7.14 前缀法派生的名词

前缀 nie-, 表示缺少或相反。如: ład (良好) 秩序 — nieład 混乱, przyjaciel 朋友 — nieprzyjaciel 敌人。

前缀 anty-, 表示“与……相反的事物”。如: powieść 小说 — antypowieść 反小说。

前缀 kontr-, 表示相应事物的对立面。如: atak 进攻 — kontratak 反攻。

前缀 nad-, 1) 表示高一级的职务。如: pułkownik 上校 — nadpułkownik 大校; 2) 表示“超过”, “额外”。如: ciśnienie 压力 — nadciśnienie 超压, produkcja 生产 — nadprodukcja 超产。

前缀 arcy-, 表示最高程度。如: dzieło 著作 — arcydzieło 杰作:

前缀 super-, 表示“超级”。如: forteca 要塞 — superforteca 超级要塞。

前缀 pod-, 1) 表示低一级的职务。如: pułkownik — podpułkownik 中校, 2) 表示从属。如: tytuł 标题 — podtytuł 副标题, typ 类别 — podtyp 亚类。

前缀 wice-, 表示副职。如: dyrektor 经理 — wicedyrektor 副经理。

前缀 przed-, 表示“之前”, “预先”。如: mecz 比赛 — przedmecz 预赛。

前缀 niedo-, 表示特征不充分。如: rozwój 发育 — niedorozwój 发育不全, waga 重量 — niedowaga 重量不足。

前缀 *współ*, 表示“共同”, 如: *autor* 作者 — *współautor* 合作者。

7.15 由前置词组构成的名词

名词可以从由前置词和名词构成的词组中产生, 并产生新词义。常见的后缀有: *-ek*, *-nik*, *-ka*, *-e*。如: *bez ludzi* 无人 — *bezludzie* 无人烟的荒凉地区, *na ramieniu* 在肩上 — *naramiennik* 肩章, *przed wiosną* 春天前 — *przedwiośnie* 早春。

7.16 复合名词

本节所称复合名词, 是指由两个实词加构词连接符号 *-o-* 所构成的名词。复合名词的构成主要有以下几种模式:

模式 1. 名词词干加 *-o-* 加动词词干, 其中动词部分表示动作, 名词部分表示客体, 用于指相应的人或事物。如: *mrówkojad* 食蚁兽, *drogowskaz* 路标, *krwiodawca* 献血者, *drzeworyt* 木刻, *winobranie* 摘葡萄。

模式 2. 副词词干加 *-o-* 加动词词干, 其中第二部分表示动作, 第一部分修饰动作, 通常表示进行相应动作的人或工具。如: *dalekowidz* 远视者, *długopis* 圆珠笔。

模式 3. 动词词干加 *-i-* (*-y-*) 加名词词干。这是一组用特殊的构词方法构成的名词, 通常用于指人, 并带诙谐色彩。第一部分表示爱好的动作, 第二部分表示动作对象。如: *duśgrosz* 吝啬鬼, *bawidamek* 喜欢取悦女人的男人。

模式 4. 名词词干加 *-o-* 加名词词干, 通常用于术语。1) 表示相应的物, 第一部分修饰第二部分。如: *księgozbiór* 藏书, *gwiazdozbiór* 星座; 2) 表示相应的物, 第一部分与第二部分为同位关系。如: *meblościanka* 隔墙的家俱, 家俱挡成的墙。

模式 5. 形容词词干加 *-o-* 加名词词干, 1) 表示特征载体, 其特征通过名词与形容词的结合而表示, 形容词同时又修饰名词。

如: cudzoziemiec 外国人; 2) 表示相应的人、事物或抽象概念, 第一部分修饰第二部分。如: czarnoziem 黑土地, dobrobyt 繁荣, wielkolud 巨人, 身材高大的人, całokształt 全部。

模式 6. 数词词干加 -o- 加名词词干, 表示相应的人或事物。第一部分可以是基数词、序数词或集合数词, 用于修饰第二部分或同第二部分共同表示特征载体。如: pięciolatka 5 岁女孩子; 5 岁的雌性动物; 5 年计划, dziesięciolecie 10 年, 10 周年, czworonóg 四肢动物。

在这一组词中, 数词词干和名词词干有时可以直接连接。如: półetat 半岗位, ćwierćfinał 四分之一决赛, stulecie 一百周年。

模式 7. 直接组合成词。第一部分通常保留词形变化, 或者没有词形变化。如: Białystok (波兰地名), Wielkanoc 复活节。

7.17 缩略词

缩略词是由相应词组的各个词的缩略部分构成的名词。缩略词有以下几种类型:

1) 字母型, 由各个词的第一个字母构成, 按字母名称发音。如: Organizacja Narodów Zjednoczonych 联合国 — ONZ (读作: o-en-zet)。

2) 拼音型, 由各个词的第一个字母构成并作为整体进行拼读。如: Polska Akademia Nauk 波兰科学院 — PAN (读作: pan)。

3) 音节型, 由各个词的开头音节构成, 如: Państwowa Fabryka Wagonów 国家机车车辆厂 — Paławag。

4) 混合型, 兼有字母型和拼音型两者特征, 如: Centrala Przemysłu Ludowego i Artystycznego 民间工艺品工业总公司 — CPLiA (读作: cepelia, 前两个字母按字母发音, 后三个字母连在一起拼读)。

第 6 章 形容词

1. 形容词概述与分类

1.1 形容词概述

形容词是静词词组中充任次要成分的词类。在句中主要作定语,也可以作谓词。例如:

Jurek jest dobrym studentem. 尤莱克是个好学生。(定语)

Maria jest sympatyczna. 马丽亚是可爱的。(谓词)

波兰语中形容词有性、数、格的语法特征,并与被修饰的名词保持性、数、格的一致关系。例如:

Pekin—to wielkie miasto. 北京是座大都市。(中性、单数、第 1 格)

Mieszkam na małej wsi. 我住在一个小村庄。(阴性、单数、第 6 格)

Wyróżniono najlepszych uczniów. 表扬了最优秀学生。(阳性、复数、第 4 格)

一些形容词也可以与名词保持支配关系,支配名词在句中的位置。例如: podobny do ojca 像父亲的, łakomy na słodycze 喜欢吃甜食的, bliski płaczu 快要哭的, wyższy od Marka 比马莱克高的。

少数形容词,其中主要是一些外来词没有词形变化。例如: wiatrówka khaki 土黄色的风衣, sukno bordo 深红色的呢料。 kostium bikini 比基尼泳装。

形容词表示事物的特征。

1.2 形容词分类

形容词主要分为性质形容词和关系形容词两种。

1) 性质形容词——表示事物性质上(颜色、大小、新旧、好坏等)的特征。如: dobry uczeń 好学生, biały szal 白纱巾, czerwone róże 红玫瑰, duży pokój 大房间。

性质形容词可以构成比较级和最高级形式。

2) 关系形容词——说明某事物与其他物质、材料、时间、地点、用途等的关系的特征。例如: drewniany most 木桥, słoniowa kość 象骨, macierzyńska miłość 母爱, klub nocny 夜总会, Rynek Krakowski 克拉科夫市场。

关系形容词没有比较级和最高级形式。

2. 形容词变格法

形容词单数有阳性、阴性和中性形式。其中单数第4格阳性有无生命和有生命两种形式的区别。复数有男性和非男性两种形式的区别。

2.1 词干以软辅音结尾的形容词变格法。

例词: ostatni 最后的

格	单 数		
	阳 性	中 性	阴 性
1.7	ostatni	ostatnie	ostatnia
2	ostatniego		ostatniej
3	ostatniemu		ostatniej

4	无生命同第 1 格	ostatnie	ostatnią
	有生命同第 2 格		
5	ostatnim		ostatnią
6	ostatnim		ostatniej
	复 数		
	男 性	非男性	
1.7	ostatni	ostatnie	
2	ostatnich		
3	ostatnim		
4	ostatnich	ostatnie	
5	ostatnimi		
6	ostatnich		

词干以软辅音结尾的形容词按例词 ostatni 变格。

2.2 词干以硬辅音和历史软辅音结尾的形容词变格法

1) 词干以硬辅音(k, g 除外)和历史软辅音结尾的形容词变格法

例词: młody 年青的

格	单 数		
	阳 性	中 阴	阴 性
1.7	młody 年轻的	młode	młoda
2	młodego		młodej
3	młodemu		młodej

4	无生命同第 1 格	młode	młoda
	有生命同第 2 格		
5	młodym		młoda
6	młodym		młodej
	复 数		
	男 性	非男性	
1.7	młodzi	młode	
2	młodych		
3	młodym		
4	młodych	młode	
5	młodymi		
6	młodych		

词干以硬辅音(k, g 除外)和历史软辅音 sz, z 结尾的形容词复数第 1 格男性形式词尾 为-i, 同时伴随辅音交替。它们单数第 1 格阳性形式与复数第 1 格男性形式的结尾变化如下:

-py -pi	ślepy 瞎眼的—ślepi
-by -bi	słaby 弱小的一słabi
-wy -wi	nowy 新的一nowi
-my -mi	uprzejmy 客气的一uprzejmi
-ty ci	syty 吃饱的一syci
-dy -dzi	młody 年青的一młodzi
-ry -rzy	stary 老的一starzy
-sy -si	łysy 秃的一łysi
-ny -ni	ładny 好看的一ładni
-ły -li	cały 全部的一cali
-szy -si	lepsy 较好的一lepsi

-zy -zi	duży 大的一-duzi
-chy -si	głuchy 聋的一-głusi
-sty -ści	tłusty 肥胖的一-tłusci
-sny -śni	radosny 高兴的一-radośni
-sły -śli	dorosły 成年的一-dorośli
-zły -źli	zły 坏的一-źli

词干以 c、cz、dz 结尾的形容词, 复数第 1 格男性形式同单数第 1 格阳性形式。

2) 词干 k, g 结尾的形容词变格法

例词: wysoki 高的

格	单 数		
	阳 性	中 性	阴 性
1.7	wysoki	wysokie	wysoka
2	wysokiego		wysokiej
3	wysokiemu		wysokiej
4	无生命同第 1 格	wysokie	wysoką
	有生命同第 2 格		
5	wysokim		wysoką
6	wysokim		wysokiej
	复 数		
	男 性	非男性	
1.7	wysocy(drodzy 亲爱的)	wysokie	
2	wysokich		
3	wysokim		
4	wysokich	wysokie	
5	wysokimi		
6	wysokich		

词干以 k, g 结尾的形容词, 复数第 1 格男性形式结尾为 -cy 和 -dzy。

变化复数第 1 格男性形式时, 形容词词干中也可能发生元音交替, 如: wesóły 愉快的 — weseli。

2.3 形容词各格词尾

2.3.1 单数词尾

第 1 格. 阳性形式: 词干以硬辅音 (k, g 除外) 和历史软辅音结尾的形容词词尾为 -y, 词干以软辅音和 k, g 结尾的形容词词尾为 -i。如: nowy, wysoki。

少数形容词单数第 1 格阳性形式为无词尾形式, 如: zdrow 健康的, gotów 准备好的, ciekaw 好奇的, pełen 充满的, łaskaw 好心的等。形容词的无词尾形式在句中只能起谓词作用, 如: Jestem zdrow. 我身体健康。而带词尾 -y 或 -i 的形容词在句中既可作谓词: Jestem zdrowy, 又能作定语: zdrowy człowiek 健康的人。

阴性形式词尾为 -a。如: młoda, ostatnia。

中性形式词尾为 -e。如: młode, ostatnie。

第 2 格. 阳性和中性形式词尾为 -ego, 如: młodego, ostatniego。阴性形式词尾为 -ej。如: młodej, ostatniej。

第 3 格. 阳性和中性形式词尾为 -emu, 如: młodemu, ostatniemu。阴性形式词尾同第 2 格, 如: młodej, ostatniej。

第 4 格. 阳性形式: 在与有生命的阳性名词连用时第 4 格同第 2 格, 词尾为 -ego, 如: młodego, ostatniego。与无生命的阳性名词连用时第 4 格同第 1 格, 如: młody, ostatni。

阴性形式词尾为 -a, 如: młoda, ostatnia, wysoka。

中性形式词尾同第 1 格, 如: młode, ostatnie。

第 5 格. 词干以硬辅音 (k, g 除外) 和历史软辅音结尾的形容词阳性和中性第 5 格词尾为 -ym, 如: młodym。词干以软辅音和

k, g 结尾的形容词词尾为 -im, 如: ostatnim, wysokim。

阴性词尾为 -a, 即同第 4 格, 如: młoda, ostatnia, wysoka。

第 6 格. 阳性和中性形式同第 5 格. 如: młodym, ostatnim.
阴性形式词尾为 -ej, 即同第 2 格和第 3 格, 如: młodej, ostatniej。

第 7 格. 同第 1 格形式。

2.3.2 复数词尾

第 1 格. 男性形式词尾为 -i 或 -y, 同时词干中可能出现辅音或元音交替, 如: młody → młodzi, stary → starzy, wesoly → weseli。非男性形式词尾为 -e, 如: młode, wysokie, ostatnie。

第 2 格. 词尾为 -ych 或 -ich, 没有男性与非男性的区别。如: młodych, wysokich, ostatnich。

第 3 格. 词尾为 -ym 或 -im, 没有男性与非男性的区别, 如: młodym, wysokim, ostatnim。

第 4 格. 男性形式同第 2 格, 如: młodych, wysokich. 非男性形式同第 1 格, 如: młode, wysokie, ostatnie。

第 5 格. 词尾为 -ymi 或 -imi, 没有男性与非男性的区别。如: młodymi, wysokimi, ostatnimi。

第 6 格. 同第 2 格, 词尾为 -ych 或 -ich。如: młodych, ostatnich。

第 7 格. 同第 1 格形式。

2.3.3 形容词各格词尾一览表

	单 数		
	阳 性	中 性	阴 性
1	-y, -i, -ø	-e	-a
2	-ego		-ej
3	-emu		
4	有生命-ego	-e	-a
	无生命-y, -i		
5	-ym, -im		
6			
	复 数		
	男 性	非男性	
1.7	-i, -y	-e	
2	-ych, -ich		
3	-ym, -im		
4	同 2 格	同 1 格	
5	-ymi, -imi		
6	-ych, -ich		

3. 按形容词变化的名词

波兰语中有一部分名词,虽然它们在词意上属于名词范畴,因为它们的词形酷似形容词,所以按形容词规律变化,这些词汇有下列几种:

1) 以 -ski, -cki, -dzki 结尾的波兰男人姓氏, 按形容词阳性形式变化。

以 -ska, -cka, -dzka 结尾的波兰女人姓氏, 按形容词阴性形式变化。

2) 以 -owa 结尾的女人姓氏或表示“某人之妻”的普通名词, 按形容词阴性形式变化。如: Orzeszkowa (姓氏), Janowa (姓氏), bratowa (嫂嫂, 弟媳), synowa (儿媳)。

3) 指从事某种职业或工作的人员的名词, 如: budowniczy 建筑师, gajowy 护林人, służący 佣人, 按形容词阳性形式变化。其中某些词第一格复数词尾为 -owie, 如: budowniczkowie, leśniczowie 森林管理员。但是: gajowi, służący。

4) 以 -i 或 -y 结尾的姓名, 如: Antoni, Jerzy, Saloni, Batory。复数第 1 格词尾为 -owie, 如: Antoniowie, Jerzowie, Saloniowie, Batorowie。在其它格中按形容词阳性形式变化。

5) 某些波兰地名, 如: Biała Podlaska (第 2 格: Białej Podlaskiej), Wysokie Mazowieckie (第 2 格: Wysokiego Mazowieckiego), Zakopane (第 2 格: Zakopanego)。

以 -e 结尾的表地名的中性名词第 6 格词尾为 -em, 如: Lubelskie—w Lubelskiem, Zakopane—w Zakopanem, Wysokie Mazowieckie → w Wysokim Mazowieckiem。

4. 按名词和形容词变格法混合变化的名词

按名词和形容词混合变化的词有:

1) 专有名词。

以 -e 结尾的外来语姓氏, 如 Lange (兰格), Linde (林德) 单数按形容词规律变化, 其中第 5 格和第 6 格词尾为 -em, 复数按名词规律变化。

	单 数	复 数
1 格	Lange	Langowie
2 格	Langego	Langów
3 格	Langemu	Langom
4 格	Langego	Langów
5 格	Langem	Langami
6 格	Langem	Langach
7 格	Lange!	Langowie!

2) 普通名词

名词 sędzia (法官), hrabia (伯爵) 单数第 1 格, 第 5 格, 第 6 格和第 7 格按阴性名词变化, 第 2 格, 第 3 格和第 4 格按形容词阳性形式变化; 复数按男性名词变化。

	单 数	复 数
1 格	sędzia	sędziowie
2 格	sędziego	sędziów
3 格	sędziemmu	sędziom
4 格	sędziego	sędziów
5 格	sędzią	sędziami
6 格	sędzi	sędziach
7 格	sędzio!	sędziowie!

5. 形容词构词法

5.1 从动词派生的形容词

后缀 -ny, 构成形容词, 表示与动词所述动作或状态有关的。其中 1) 表示是该动作主体的, 如: (człowiek) domyślny 善于推测的(人), (napis) mylny 误人的(标语)。2) 表示是该动作客体的, 如: umowny (termin) 约定的(日期), najemny (pracownik) 雇(员)。

后缀 -czy, 扩展形式 -awczy, -niczy, 表示是来自动作主体的, 如: ostrzegawczy 警告的, wykonawczy 执行的, kierowniczy 领导的。

后缀 -liwy, 表示主体倾向生产词所述行为的, 如: uступliwy 温顺的, płaczliwy 爱哭泣的, podejrzliwy 多疑的。

后缀 -alny, 表示潜在的被动特征, 即表示可能成为生产词所述动作的结果的。如: przyswajalny 可以吸收的, zmywalny 可以洗掉的, mieszkalny 居住的。

后缀 -ły, 带 -ły 的派生词是介于形容词和动词分词之间的一种词类, 一些语法学家称之为过去时形动词。这些词从表示状态的动词中派生, 意为“处于动作所造成的状态之中的。”如: osiwiały 头发变白的, skamieniały 硬得像石头似的, 石化的, oniemiały 变哑巴了的, ogłuchły 变聋了的, oslepy 变瞎了的。

5.2 从名词派生的形容词

后缀 -owy, 表示“与…有关的”, “为…特有的”。如: szyba samochodowa 汽车玻璃, kurs samochodowy 汽车驾驶学习班。

后缀 -ski, 从表人阳性名词和地名中派生, 意为“与…有关的”, “为…特有的”。如: piłkarz 足球运动员 → piłkarski 足球运动

员的, profesor 教授 → profesorski 教授的。

后缀 -ski 在与词干以 -k, -t, -d 结尾的名词派生时, 伴随辅音交替: k || c, t || c, d || dz. 如: rybak 渔民 → rybaki 渔民的, student 大学生 → studencki 大学生的, sąsiad 邻居 → sąsiedzi 邻居的。在后缀和词干之间, 也可能出现截音现象, 如: Paryż 巴黎 → paryski 巴黎的。

从地名构成的形容词中, 可以出现后缀 -ski, 如: Warszawa 华沙 → warszawski 华沙的, 也可以出现其扩展形式: -ański, -eński, -iński, -ijski 或 -yjski. 如: Kuba 古巴 → kubański 古巴的, Krosno 克罗斯诺 → Krośnieński 克罗斯诺的, Chełmno 海乌姆诺 → chełmiński 海乌姆诺的, Belgia 比利时 → belgijski 比利时的, Rosja 俄罗斯 → rosyjski 俄罗斯的。

后缀 -owski 也是 -ski 的扩展形式, 专门与词干以 -ista 结尾的指人名词及姓氏和缩略语构成形容词。如: marksista 马克思主义者, → marksistowski 马克思主义的, Kopernik 哥白尼 → kopernikowski 哥白尼的。ONZ 联合国 → oenzetowski 联合国的。PAN 波兰科学院 → panowski 波兰科学院的。也有少数与其它词干形式构成的形容词, 如: mistrz 大师 → mistrzowski 大师级的, marszałek 元帅 → marszałkowski 元帅的。

后缀 -ny, 意为“与…有关的”, “…特有的”: pole 田地 → polny 田里的, noc 夜 → nocny 夜间的。扩展形式有: -any: kopalnia 矿井 → kopalniany 矿井的, kawiarnia 咖啡馆 → kawiarniany 咖啡馆的; -ijny (-yjny), 与以 -acja, -cja, -sja, -zja 结尾的名词共同派生: dokumentacja 文献 → dokumentacyjny 文献的, dyskusja 讨论 → dyskusyjny 讨论的; -iczny (-yczny), 与以 -logia, -grafia 以及 -izm (-yzm) 结尾的名词共同派生: geografia 地理 → geograficzny 地理的, romantyzm 浪漫主义 → romantyczny 浪漫主义的。

后缀 -y, 意为“与…有关的”, 与词干以 -k, -c 结尾的名词共同派生: urzędnik 职员 → urzędniczy 职员的, tajemnica 秘密 →

tajemniczy 秘密的, językoznawca 语言学家 → językoznawczy 语言学的。

后缀 -owaty, 意为“以某物为外部特征的”或“有…形状的”: beczułkowata postać 木桶体形的人, haczkowaty nos 鹰钩鼻子。带 -owaty 的形容词通常用于口语, 带有狎昵色彩; 或用于科技术语, 如: rośliny malwowate 锦葵属植物。

借助不同的构词形式, 还可以从一个生产词中派生出不同的词来, 并有词意上的区别。例如: 从 owoc (水果) 一词中可以派生出 owocowy 和 owocny 两个形容词。owocowy 指水果的: owocowy sklep 水果店; owocny 指富有成效的: owocna praca 富有成效的工作。又如: rybi 和 rybny 都是从 ryba 一词派生而来, 都表示与鱼有关。但是, rybi 指鱼特有的: rybi ogon 鱼尾, rybia łuska 鱼鳞, 而 rybny 指与鱼有关的, 渔的: gospodarstwo rybne 渔业, targ rybny 鱼市, zupa rybna 鱼汤。

后缀: -iny (-yny), -i, -ski (-owski) 和 -owy, 与指人名词的词干连用, 共同派生形容词, 用以表示物主关系, 如: matczyzna chustka 妈妈的头巾, ojcowski płaszcz 父亲的大衣, koci ogon 猫的尾巴。stasiowe ubranie 斯塔希的衣服。在现代波兰语中, 这种物主关系的表达方式已属罕见, 通常是采用第二格的方法表达: chustka matki, płaszcz ojca, ogon kota, ubranie Stasia.

后缀 -asty, -aty, -isty, 指“有…的”, 如: drzewo liściaste 长叶子的树, człowiek brodaty 蓄须的人, teren górzysty 山区。

许多带后缀 -owy 和 -any 的形容词表示来源, 指“由…制造的”或表示产地, 如: wełniana kurtka 毛料夹克, poziomki ogrodowe 园子里种植的草莓。

一些从名词派生的形容词还可以表示用途, 如: taśma magnetofonowa 录音机用磁带, tkanina ubraniowa 制作衣服用的料子。在这类词中, 以带后缀 -owy 者为常见。

5.3 从形容词派生的形容词

后缀 -utki, -uteńki, -uchny, - usienki, -uśki, 表示特征程度强烈, 并带有亲切意味。如: mały 小的 - malutki, małuteńki, maluchny, malusienki, maluśki. 后缀 -utki 可以只表示特征程度强烈, 而没有感情色彩, 如: malutki kotek 一只很小的小猫咪。

前缀 prze-, przy-, nad- 以及 arcy-, hiper-, super-, ultra-, ekstra- 表示特征的最高或极强程度。如: przemiły 极可爱的, prze-zabawny 极可笑的, przydługi 有点过长的, przyciasny 稍狭窄的, 有点挤的, nadczuły 过分敏感的, arcykomiczny 最滑稽的, hiperpoprawny 极端正确的, ultrakrótki 超短的, superdoskonały 极好的, ekstramocny 绝对结实的。

后缀 -awy, 表示特征的较弱程度, 意为“有些…的”, 如: grubawy 微胖的, gorzkawy 有些苦涩的。后缀 -awy 与化学元素名称构成形容词, 表示“含有…的”, 如: uranawy 含铀的, fosforawy 含磷的。

前缀 nie-, 表示没有相应特征或者特征与之相反的, 如: duży 大的, -nieduży 不大的, brzydki 丑陋的 -niebrzydki 不难看的, młody 年青的 -niemłody 不年青的, głupi 愚蠢的 -niegłupi 不愚蠢的。

5.4 由前置词组构成的形容词

形容词可以由前置词组中构成, 常见的后缀有: -owy, -ny, -ski 和 -i(-y), 即那些从名词中派生形容词时所使用的后缀。因此, 由前置词组构成形容词的后缀的选择与从名词派生形容词的后缀的选择有密切关系, 通常是由后者决定的。如: bezpieczeństwa 的后缀与 pański 的后缀一样, przedwojenny 的后缀与 wojenny 的后缀一样。

形容词可以由各种前置词词组构成。较常见的前置词有:

bez — bezpieczeństwa 无主的, bezprawny 犯法的, 违法的;

do — domięśniowy 肌肉注射的；
 między — międzynarodowy 国际的, międzyszkolny 校际的；
 na — naziemny 地面的, 陆地上的, napowietrzny 空中的；
 nad — nadziemny 地上的, nadpoziomowy 超水平的；
 od — oddolny 来自下面的, odautorski 来自作者的；
 po — pokontrolny 检查过的, powypadkowy 事故之后的；
 pod — podmiejski 市郊的, podziemny 地下的；
 ponad — ponadplanowy 计划外的, ponaddźwiękowy 超音速的；
 poza — pozaszkolny 校外的, pozaustawowy 法律以外的；
 przeciw — przeciwlotniczy 防空的, przeciwbólowy 镇痛的；
 przed — przedwojenny 战前的, przedmałżeński 婚前的；
 przy — przydomowy 房子附近的, przydrożny 路边的；
 za — zagraniczny 外国的, zamiejskowy 外地的, 外埠的。

形容词不从前置词 w 和 z 构成的词组产生。

5.5 复合形容词

这里所讲的复合形容词,是指通常由两个实词加上构词用连接符号 -o- 构成的形容词。复合形容词的构成有下列几种模式:

模式 1: 名词词干加 -o- 加动词词干, 第一部分用于修饰第二部分, 表示动作涉及的客体。如: czasochłonny 费时的, krwiotwórczy 造血的, owadobójczy 杀虫的, ciepłochronny 保温的。

模式 2: 副词词干加动词词干, 第一部分用于修饰第二部分。如: cichobieżny 悄悄跑动的。

模式 3: 数词词干加名词词干, 第一部分用于修饰第二部分, 或与第二部分共同表示事物特征。如: trzypokojowy 三个房间的, czterokołowy 四轮, drugoplanowy 次要的。

模式 4: 形容词词干加 -o- 加名词词干, 第一部分说明第二部分所述的特征。如: długodystansowy 远距离的, długoterminowy

长期的, jasnowłosy 浅色头发的。

模式 5: 名词词干加 -o- 加名词词干, 第一部分修饰第二部分, 如: ptakokształtny 鸟形状的。

模式 6: 形容词词干加 -o- 加形容词词干, 如: jasnoniebieski 浅蓝色的, historycznoliteracki 文学史的, biało - czerwony 白红两色的。其中还可区分不同类型:

a) jasnoniebieski 型, 第一部分修饰第二部分;

b) historycznoliteracki 型, 由名词词组 historia literatury 构成, 常见于术语。

c) biało - czerwony 型, 第一部分和第二部分为并列关系。

5.6 形容词的变级

在比较形容词所表示的性质特征程度时, 除了原级形式以外, 还可以具有比较级和最高级形式。比较级表示较强的程度, 最高级表示最强的程度。例如:

Ten obraz jest ładniejszy niż tamten. 这幅画比那幅画好看。

Ten obraz jest najładniejszy ze wszystkich. 这幅画是所有画中最好看的。

性质形容词是可以变级的, 关系形容词则是不能变级的。

关系形容词只有在表示事物的性质时才有变级的可能。

形容词的变级有简单变级法和复合变级法两种。

5.6.1 简单变级

在形容词词干上加后缀 -szy 或 -ejszy 构成比较级。

后缀 -szy 用于词干以单辅音结尾的形容词, 如: młody 年青的 → młodszy 比较年青的, stary 老的 → starszy 比较老的, gruby 厚的 → grubszy 比较厚的。

以 -ki, -eki, -oki 结尾的形容词, 在构成比较级时, -ki, -eki, -oki 脱落, 如: słodki 甜的 → słodszy 比较甜的, daleki 远的 → dal-

szy 比较远的, szeroki 宽的 → szerszy 比较宽的。

后缀 -ejszy 用于词干以辅音团结尾的形容词, 如: ładny 好看的 → ładniejszy 比较好看的, łatwy 容易的 → łatwiejszy 比较容易的。

个别词干以辅音团结尾的形容词也可用后缀 -szy 构成比较级, 如: prosty 简单的 → prostszy 比较简单的, twardy 硬的 → twardszy 比较硬的, częsty 经常的 → częstszy 比较经常的。

个别形容词还可以兼有两种形式, 其中带 -szy 的形式比较规范, 而带 -ejszy 的形式带有口语特点。如: czysty 干净的 → czystszy || czyściejszy 比较干净的, tłusty 肥的 → tłustszy || tłusciejszy 比较肥的, gęsty 稠密的 → gęstszy || gęściejszy 比较稠密的, mądry 聪明的 → mędrszy || mądrzejszy 比较聪明的。

形容词在变级过程中, 可能出现元音交替, 如: a || e biały 白的 → bielszy 比较白的; o || e czerwony 红的 → czerwieniszy 比较红的; a || e wąski 窄的 → węższy 比较窄的; e || ø lekki 轻的 → lżejszy 比较轻的。

形容词的最高级形式通过在比较级的形式上加 naj- 构成, 如: najstarszy 最老的, najmłodszy 最年青的, najczystszy 最干净的。

5.6.2 复合变级

形容词平级形式前加 bardziej 或 najbardziej 构成比较级或最高级形式。

复合变级的形容词主要用于下列情况:

1) 关系形容词表示性质时, 如: bardziej żelazny charakter 比较刚强的性格, najbardziej żelazny charakter 最刚强的性格; bardziej jedwabiste włosy 比较柔软光泽的头发, najbardziej jedwabiste włosy 最柔软光泽的头发。

2) 形容词化的动词分词, 如: bardziej błyszczący 光泽比较大的, najbardziej błyszczący 光泽最大的; bardziej wypoczęty 休息得

更好的, *najbardziej wypoczęty* 休息得最好的; 以及从动词派生的其它形式, 如: *bardziej opłacalny* 更合算的, *najbardziej opłacalny* 最合算的。

3) 一些习惯使用复合变级形式的性质形容词, 如: *łysy* 秃的 — *bardziej łysy* 更秃的, *najbardziej łysy* 最秃的; *płaski* 扁平的 — *bardziej płaski* 更扁平的, *najbardziej płaski* 最扁平的; *śliski* 滑的 — *bardziej śliski* 更滑的, *najbardziej śliski* 最滑的; *gorzki* 苦涩的 — *bardziej gorzki* 更苦涩的, *najbardziej gorzki* 最苦涩的; *chory* 患病的 — *bardziej chory* 病情更重的, *najbardziej chory* 病情最重的; *mokry* 湿的 — *bardziej mokry* 更湿的, *najbardziej mokry* 最湿的; *zielony* 绿的 — *bardziej zielony* 更绿的, *najbardziej zielony* 最绿的。

个别形容词没有比较级形式, 只有最高级形式, 如: *ukochany* 亲爱的 — *najukochańszy* || *najbardziej ukochany* 最亲爱的; *opłakany* 可悲的 — *najopłakańszy* || *najbardziej opłakany* 最可悲的; *rozmaity* 各种各样的 — *najrozmaitszy* 森罗万象的; *przeróżny* 各种各样的 — *najprzeróżniejszy* 森罗万象的。

有几个常用的形容词的变级是不规则的, 它们是:

dobry 好的 — *lepszy* 更好的, *najlepszy* 最好的;

zły 坏的 — *gorszy* 更坏的, *najgorszy* 最坏的;

duży, wielki 大的 — *wiekszy* 更大的, *największy* 最大的;

mały 小的 — *mniejszy* 更小的, *najmniejszy* 最小的。

在波兰语中, 形容词比较级和最高级形式除了能表示性质特征程度的增强之外, 还可以表示性质特征程度的减弱。具体方法是在形容词原级形式上加 *mniej* 表示程度较弱, 加 *najmniej* 表示程度最弱。如: *zdolny* 有能力 — *mniej zdolny* 能力较差的, *najmniej zdolny* 能力最差的。

第7章 数词

1. 数词概述与分类

1.1 数词概述

数词表示数目、事物的数量或次序。例如: jeden 1, dwa 2, sto 一百, pierwszy 第一, setny 第一百。

数词与名词构成词组作次要成分(piąta klasa 五年级, dziesięć osób 10 个人), 在句中常常作定语(Spaliły się trzy domy 三座房子烧了。), 也可以作谓词(Wojtek był pierwszy 沃依特克是第一名。)

1.2 数词分类

数词按其意义和用法分为:

1) 基数词 —— 表示数目或事物的数量。例如: jeden 1, dwa 2, trzy 3, jedna lampa 一盏灯, dwa domy 两座房子, trzy metry 3 米, sześć kilogramów 6 公斤。

2) 序数词 —— 表示事物的次序。例如: trzeci 第3, piąty 第5, dwudziesty drugi 第22, pięćdziesiąty pierwszy 第51。

3) 分数词 —— 表示分数。例如: pół 一半, półtora 一个半, ćwierć 四分之一, jedna piąta 五分之一。

4) 集合数词 —— 表示数量, 用于下列情况:

a) 与名词连用, 表示有男有女: dwoje ludzi 俩人(一男一女), troje rodzeństwa 仨兄妹或仨姐弟。

b) 与指小孩或小动物的名词连用: troje dzieci 3 个孩子, pięcioro cieląt 5 头牛犊, czworo prosiąt 4 头小猪。

c) 与只用复数的名词连用: dwoje drzwi 两扇门, troje skrzypiec 3 把小提琴, czworo spodni 4 条裤子。

5) 倍数词 —— 表示次数或倍数: podwójne okno 双层窗户, czterokrotne pukanie 4 次敲击, pięciokrotna długość 5 倍的长度。

上述数词按词意还可分为:

1) 限定数词 —— 表示限定数量: sześć 6, dwieście 2 百, sześcioro 6 个……, stokrotny 一百倍的。

2) 不定数词 —— 表示不定数量: dużo 多, mało 少, trochę 一点儿, kilka 几个, kilkadziesiąt 几十个。

2. 数词变格法

波兰语数词属于形态变化不统一的词类。按形态变化数词可以分为:

—— 有性、数、格变化的数词, 属于这一类的有序数词, 如: drugi, piąty; 倍数词, 如: podwójny, poczwórny; 以及基数词 jeden.

—— 有性和格变化的数词。属于这一类词的有大多数基数词, 如: dwa, pięć。

—— 只有格的变化的数词。属于这一类词的有集合数词, 如: dwoje, czworo。

—— 按名词规律变化, 即只有数和格的变化的数词。属于这一类的词有: tysiąc, milion, miliard 等基数词。

—— 不变化的数词。属于这一类的词有: półtora, półtrzecia 这样的分数词。

2.1 基数词

1 的变格

基数词 1 按形容词规则变格, 单数有阳性、阴性和中性形式, 复数有男性和非男性形式。

格	单 数		
	阳 性	中 性	阴 性
1	jeden	jedno	jedna
2	jednego	jednego	jednej
3	jednemu	jednemu	jednej
4	jeden 或者: jednego	jedno	jedną
5	jednym	jednym	jedną
6	jednym	jednym	jednej
	复 数		
	男 性	非男性	
1	jedni	jedne	
2	jednych	jednych	
3	jednym	jednym	
4	jednych	jedne	
5	jednymi	jednymi	
6	jednych	jednych	

单数第 4 格阳性形式 jeden 与无生命阳性名词连用, jednego 与有生命阳性名词连用。

2 的变格

基数词 2 有性和格的变化。

格	阳 性		中 性	阴 性
	男 性	非男性		
1	dwaj; dwóch	dwa	dwa	dwie
2	dwóch, dwu			
3	dwom, dwu			
4	dwóch	dwa	dwa	dwie
5	dwoma, dwu		dwiema, dwoma	
6	dwóch, dwu			

基数词 2 要求名词用复数形式。

第 1 格男性形式 dwaj 与男性名词复数第 1 格连用,要求句中谓语用复数形式,过去时用复数男性形式。也可以用 dwóch 形式与男性名词复数第 2 格连用作句子主语,但谓语须用单数形式,过去时用单数中性形式。例如:

Dwaj studenci poszli do kina. 两个大学生上电影院去了。

Dwóch studentów poszło do kina. 两个大学生上电影院去了。

3、4 的变格

基数词 3、4 在第 1 格和第 4 格有男性和非男性形式。其它从格没有性的区别。

格	男 性	非男性
1	trzej; trzech czterej; czterech	trzy; cztery
2	trzech, czterech	
3	trzem, czterem	
4	trzech, czterech	trzy, cztery
5	trzema, czterema	
6	trzech, czterech	

男性形式 *trzej, czterej* 与男性名词复数第 1 格连用, 要求句中谓语用复数形式, 过去时用复数男性形式。也可以用 *trzech, czterech* 形式与男性名词复数第 2 格连用作句子主语, 但谓语须用单数形式。过去时用单数中性形式。例如:

Trzej, czterej studenci poszli do kina.

Trzech, czterech studentów poszło do kina.

5、6…10 的变格

基数词 5 第 1 格和第 4 格有男性和非男性形式。男性形式用从格形式。从格形式没有性的区别。

格	男 性	非男性
1	<i>pięciu</i>	<i>pięć</i>
2	<i>pięciu</i>	
3	<i>pięciu</i>	
4	<i>pięciu</i>	<i>pięć</i>
5	<i>pięciu, pięcioma</i>	
6	<i>pięciu</i>	

基数词 6…10 按 5 的规则变格, 其从格形式通过加后缀 *-u* 构成: *sześć — sześciu, siedem — siedmiu, osiem — ośmiu, dziewięć — dziewięciu, dziesięć — dziesięciu*. 第 5 格还有一种带后缀 *-oma* 的形式: *sześcioma, siedmioma, ośmioma, dziewięcioma, dziesięcioma*.

5 以上的基数词(个位为 2、3、4 的合成数词除外)与名词连用作主语时, 要求名词用复数第 2 格形式, 谓语用单数形式, 过去时用单数中性形式。例如:

Pięciu studentów idzie do kina.

Pięciu studentów poszło do kina.

11 … 19 的变格

基数词 11 … 19 和基数词 5 一样,第 1 格和第 4 格有男性和非男性形式,男性形式用从格形式:

- 11 — jedenaście, jedenastu
- 12 — dwanaście, dwunastu
- 13 — trzynaście, trzynastu
- 14 — czternaście, czternastu
- 15 — piętnaście, piętnastu
- 16 — szesnaście, szesnastu
- 17 — siedemnaście, siedemnastu
- 18 — osiemnaście, osiemnastu
- 19 — dziewiętnaście, dziewiętnastu

第五格也有带 -oma 的形式: jedenastoma, dwunastoma, trzynastoma, czternastoma, piętnastoma, szesnastoma, siedemnastoma, osiemnastoma, dziewiętnastoma.

11 … 19 是合成数词,一般只变化表示“十”的后一部分: -naście — -nastu, 只有 dwanaście 一词两部分都变化: dwunastu, dwunastoma.

20 … 90 的变格

基数词 20 … 90 和基数词 5 一样,第 1 格和第 4 格有男性和非男性的区别,男性形式使用从格形式:

- 20 — dwadzieścia, dwudziestu
- 30 — trzydzieści, trzydziestu
- 40 — czterdzieści, czterdziestu
- 50 — pięćdziesiąt, pięćdziesięciu
- 60 — sześćdziesiąt, sześćdziesięciu
- 70 — siedemdziesiąt, siedemdziesięciu
- 80 — osiemdziesiąt, osiemdziesięciu
- 90 — dziewięćdziesiąt, dziewięćdziesięciu

第 5 格也有带 -oma 的形式: dwudziestoma, trzydziestoma,

czterdziestoma, pięćdziesięcioma, sześćdziesięcioma,
siedemdziesięcioma, osiemdziesięcioma, dziewięćdziesięcioma.

变格时, dwadzieścia 一词前后两部分均要变化: dwudziestu, dwudziestoma.

100, 200 ... 900 的变格

基数词 100, 200 ... 900 第 1 格和第 4 格有男性和非男性形式, 男性形式用从格形式:

100 — sto, stu

200 — dwieście, dwustu

300 — trzysta, trzystu

400 — czterysta, czterystu

500 — pięćset, pięciuset

600 — sześćset, sześciuset

700 — siedemset, siedmiuset

800 — osiemset, ośmiuset

900 — dziewięćset, dziewięciuset

dwieście 两部分都要变化: dwustu。

trzysta, czterysta 只变化后一部分: trzystu, czterystu。

pięćset, sześćset, siedemset, osiemset, dziewięćset 只变化前一部分: pięciuset, sześciuset, siedmiuset, ośmiuset, dziewięciuset。

sto, dwieście, trzysta, czterysta 第 5 格也有带后缀 -oma 的形式: stoma, dwustoma, trzystoma, czterystoma。

数词 tysiąc (千), milion (百万), miliard (十亿) 按名词变格。

21 ... 29, 31 ... 39 等复合数词, 第 1 格和第 4 格有男性和非男性形式, 男性形式使用从格形式。例如:

21 — dwadzieścia jeden, dwudziestu jeden

22 — dwadzieścia dwa, dwudziestu dwóch

dwadzieścia dwie, dwudziestu dwóch

23 — dwadzieścia trzy, dwudziestu trzech

24 — dwadzieścia cztery, dwudziestu czterech

25 — dwadzieścia pięć, dwudziestu pięciu

36 — trzydzieści sześć, trzydziestu sześciu

51 — pięćdziesiąt jeden, pięćdziesięciu jeden

99 — dziewięćdziesiąt dziewięć, dziewięćdziesięciu dziewięciu

复合数词中, 个位的 1 永远保持 jeden 形式并且永远不变化。

例如:

dwadzieścia jeden domów

dwadzieścia jeden okien

dwadzieścia jeden książek

dwudziestu jeden studentów

o dwudziestu jeden studentach

在复合数词中, 个位的 2 保持独立基数词 2 的语法特征, 即第 1 格和第 4 格有阳性, 阴性和中性形式。阳性形式又有男性和非男性的区别。例如:

dwadzieścia dwie książki

dwadzieścia dwa okna

dwadzieścia dwa domy

dwudziestu dwóch studentów

如果复合数词由 3 个或 3 个以上的数词组成, 可以有两种变化方法:

a) 变化所有组成部分, 如:

z tysiącem pięciuset dwudziestu pięciu (或: pięcioma) osobami

b) 或者只变化最后两位数字, 如:

z tysiąc pięćset dwudziestu pięciu (或: pięcioma) osobami

在现代波兰语中, 第 2 种方法更常见。

20 以上个位为 2.3.4 的复合数词, 除男性形式外第 1 格和第 4 格要求与名词第 1 格复数形式连用。作主语时谓语用复数形式。

20 以上的数词(个位为 2, 3, 4 者除外)第 1 格和第 4 格要求与名词第 2 格复数形式连用。作主语时谓语用单数形式, 过去时用单数中性形式。

2.2 序数词

序数词具有形容词的语法特征, 即有性、数、格的变化, 单数有阳性、中性和阴性形式, 复数有男性和非男性形式, 并按形容词规则变格。

1. pierwszy	30. trzydziesty
2. drugi	40. czterdziesty
3. trzeci	50. pięćdziesiąty
4. czwarty	60. sześćdziesiąty
5. piąty	70. siedemdziesiąty
6. szósty	80. osiemdziesiąty
7. siódmy	90. dziewięćdziesiąty
8. ósmy	100. setny
9. dziewiąty	200. dwusetny
10. dziesiąty	dwóchsetny (罕)
11. jedenasty	300. trzechsetny
12. dwunasty	400. czterechsetny
13. trzynasty	500. pięćsetny
14. czternasty	600. sześćsetny
15. piętnasty	700. siedemsetny
16. szesnasty	800. osiemsetny
17. siedemnasty	900. dziewięćsetny
18. osiemnasty	1000. tysięczny
19. dziewiętnasty	2000. dwutysięczny
20. dwudziesty	5000. pięcioletni

由多位数字组成的数词, 最后两位数字采用序数词形式, 其它

数字则用基数词形式,用于表示年份。如:

101 — sto pierwszy

102 — sto drugi

112 — sto dwunasty

121 — sto dwudziesty pierwszy

1903 — tysiąc dziewięćset trzeci

1914 — tysiąc dziewięćset czternasty

1991 — tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąty pierwszy

2.3 集合数词

集合数词表示事物的数量,由基数词词干加词缀构成,如:

2. dwoje

7. siedmioro

3. troje

8. ośmioro

4. czworo

9. dziewięcioro

5. pięcioro

10. dziesięcioro

6. sześcioro

集合数词按中性名词变格并出现异干交替。

1 格	dwoje (dzieci)	czworo (dzieci)
2 格	dwojga (dzieci)	czworga (dzieci)
3 格	dwojgu (dzieciom)	czworgu (dzieciom)
4 格	dwoje (dzieci)	czworo (dzieci)
5 格	dwojgiem (dzieci)	czworgiem (dzieci)
6 格	dwojgu (dzieciach)	czworgu (dzieciach)

troje 按 dwoje 变格, pięcioro, sześcioro 等按 czworo 变格。

集合数词在第 1 格,第 4 格和第 5 格与名词保持支配关系,即名词用复数第 2 格形式;在第 2 格、第 3 格和第 6 格与名词保持一致关系,即第 2 格时名词用复数第 2 格形式,第 3 格时名词用复数

第3格形式,第6格时名词用复数第6格形式。集合数词词组作主语时,谓语用单数形式,过去时用中性形式。例如:

Troje dzieci przyjechało. 来了3个孩子。

Dwoje sań stoi przed domem. 两个雪橇停放在房前。

集合数词与人称代词连用时可以:

a) 保持一致关系,如:my dwoje 我们俩,ci troje 他们仨;

b) 保持支配关系,如:nas dwoje 我们俩,ich troje 他们仨。

在保持一致关系时动词用复数形式,如:My dwoje poszliśmy. 我们俩走了。在保持支配关系时动词用单数形式,过去时用中性形式,如:Nas dwoje rozmawiało. 我们俩谈话了。

集合数词 oboje, obydwójce 与指夫妻的名词搭配做主语时,名词用复数第1格形式,动词用复数形式。例如:

Oboje rodzice wyrazili zgodę. 双亲同意了。

2.4 分数词

1) 分数词的构成与读法

分子使用基数词,分母使用序数词。具体读法如下:

分子为1时,分子和分母均用单数第1格阴性形式。如:

$\frac{1}{2}$ jedna druga 0.1 jedna dziesiąta

0.01 jedna setna 0.001 jedna tysięczna

分子为2时,分子用第1格阴性形式,分母用第1格复数形式。如:

$\frac{2}{3}$ dwie trzecie $\frac{2}{5}$ dwie piąte

分子为3或4时,分子用第1格形式,分母用第1格复数形式。如:

$\frac{3}{4}$ trzy czwarte $\frac{4}{5}$ cztery piąte

0.3 trzy dziesiąte $\frac{4}{9}$ cztery dziewiąte

分子为 5 或 5 以上时(20 以上个位为 2、3、4 的数字除外),分子用第 1 格形式,分母用复数第 2 格形式。如:

0.05 pięć setnych 0.9- dziewięć dziesiątych

分子为 20 以上个位为 2、3、4 的数字时,读法与分子为 2、3、4 的分数词相同。如:

0.22 dwadzieścia dwie setne

0.43 czterdzieści trzy setne

0.64 sześćdziesiąt cztery setne

遇有整数时,读法如下:

$1 \frac{1}{2}$ jeden i jedna druga

$4 \frac{2}{3}$ cztery całe i dwie trzecie

3.2 trzy całe i dwie dziesiąte

14.03 czternaście całych i trzy setne

百分数也可以按字母发音读,如:

14.03 czternaście przecinek zero trzy

0.22 zero przecinek dwadzieścia dwa

2) 分数词变格法

分数词的分子和分母均要变化,如:

1 格	jedna trzecia	pięć setnych
2 格	jednej trzeciej	pięciu setnych
3 格	jednej trzeciej	pięciu setnym
4 格	jedną, trzecią	pięć setnych
5 格	jedną, trzecią	pięciu setnymi pięcioma setnymi
6 格	jednej trzeciej	pięciu setnych

在波兰语中还有一种不变化的分数词形式,常见的有: pół 半

个, półtora 一个半(阳性和中性形式), półtorej 一个半(阴性形式)。

3) 分数词的用法

分数词要求与之搭配的名词用单数第2格形式,如:pół metra 半米, półtora roku 一年半, półtorej godziny 一个半小时, trzy i pół roku 三年半, cztery i trzy czwarte kilograma 四又四分之三公斤。

在带 półtora 的词组中,与之搭配的名词经常受前置词支配,如:przed półtora rokiem 一年半前。但也有时不受前置词支配,如:przed półtorej godziny 在一个半小时前。

修饰分数词的定语永远用单数中性形式,谓语用单数形式,过去时用中性形式。例如:

Zniszczyło się dobre pół tony surowca. 毁掉了整整半吨原料。

2、3、4 作分子以及个位为 2、3、4 的 20 以上的数字作分子时,谓语可以用单数,也可以用复数形式。例如:

Trzy dziesiąte metra wody ubyło.

Trzy dziesiąte metra wody ubyły. 水位下降了 0.3 米。

2.5 不定数词

wiele, parę, kilka 第1格和第4格有非男性和男性的区别。男性形式使用从格形式。

非男性形式	男性形式
wiele	wielu
kilka	kilku
parę	paru

第5格有两种形式:wieloma / wielu, kilkoma / kilku, paroma / paru.

kilkanaście (十几), kilkadziesiąt (几十) 第1格和第4格有非

男性和男性的区别,男性形式用从格形式。变格时两部分均变化:
kilkanaście — kilkunastu, kilkadziesiąt — kilkudziesięciu. 第5格
形式为: kilkunastoma / kilkunastu, kilkudziesięcioma /
kilkudziesięciu.

kilkaset (几百) 的男性形式和从格形式为: kilkuset.

paręnaście (十几), parędziesiąt (几十) 第1格和第4格有男
性形式: paręnastu, parędziesięciu. 从格形式为: parunastu,
parędziesięciu. 第5格形式为: parunastoma / parunastu,
parędziesięcioma / parędziesięciu.

paręset (几百) 的男性形式和从格形式为: paruset.

第 8 章 代 词

1. 代词概述与分类

1.1 代词概述

代词本身不表明确定的人、事物或特征,而只是代替有关名词、形容词、数词和副词等的词类。

1.2 代词分类

按照词意,代词可以分为:

1) 人称代词:ja 我,ty 你,on 他,ona 她,ono 它,my 我们,wy 你们,oni 他们,one 她们,它们。

2) 物主代词:mój 我的,twój 你的,jej 她的,jego 他的,nasz 我们的,wasz 你们的,swój 自己的,ich 他们的。

3) 反身代词:sie.

4) 疑问代词:kto 谁? co 什么? który 哪一个? jak 怎么样? kiedy 何时? gdzie 哪里? jaki 什么样的?

5) 关系代词:kto, co, który, jaki, jak, kiedy, gdzie.

6) 指示代词:ten 这个,tamten 那个,ów 那个,taki 这样的,tak 这样,owak 那样,wtedy 这时,tu 这里,tam 那里,tędy 从这里,stamtąd 从那里。

7) 否定代词:nikt 谁也不,nic 什么也不,żaden 哪一个也不,nigdy 从来不,nigdzie 哪里也不。

8) 不定代词:ktos 某人,coś 某物,ktokolwiek 无论谁,cokol-

wiek 无论何事, jakiś 某样子的, któryś 某一个的, czyjś 某人的, gdzieś 某地, kiedyś 某时, kilka 几个, kilkanaście 十几个。

9) 限定代词: każdy 每个, wszystko 所有一切, wszyscy 所有人, zawsze 永远。

按照语法特征,代词可以分为:

1) 名词性质的代词,通常充任句中主语或补语。常见的词有: ja, ty, on, ona, ono, my, wy, oni, kto, co, nic, nikt.

2) 形容词性质的代词,充任句中定语。常见的词有: ten, tamten, taki, mój, swój, twój, nasz, wasz, jaki, który, czyj.

形容词性质的代词和形容词一样,单数有阳性、阴性和中性形式,复数有男性和非男性形式。

3) 数词性质的代词,通常充任句中定语。这类词有: ile 多少? tyle 这些。

4) 副词性质的代词,充任句中状语。常见的词有: tak, tu, tam, wtedy, jak, gdzie, kiedy.

副词性质的代词和副词一样,没有形态变化。

2. 代词变格法

2.1 名词性质的代词变格法

2.1.1 人称代词变格法

人称代词第 1 人称和第 2 人称单数形式: ja, ty 以及复数形式: my, wy 没有性的区别。第 3 人称单数有阳性、阴性和中性形式: on, ona, ono, 复数有男性和非男性形式: oni, one.

ja、 ty 变格法

1 格	ja	ty
2 格	mnie	ciebie
3 格	mnie, mi	tobie, ci
4 格	mnie, mię	ciebie, cię
5 格	mną	tobą
6 格	mnie	tobie

my、 wy 变格法

1 格	my	wy
2 格	nas	was
3 格	nam	wam
4 格	nas	was
5 格	nami	wami
6 格	nas	was

on、 ono、 ona 变格法

1 格	on	ono	ona
2 格	jemu, mu, niemu		jej, niej
3 格	jemu, mu, niemu		jej, niej
4 格	jego, go, niego	je, nie	ją, nią
5 格	nim		nią
6 格	nim		niej

oni、 one 变格法

1 格	oni	one
2 格	ich, nich	
3 格	im, nim	
4 格	ich, nich	je, nie
5 格	nimi	
6 格	nich	

人称代词第 2 格、第 3 格和第 4 格有多种形式,其用法区别如下:

a) *mnie, ciebie, tobie, jego, jemu* 是重读形式,通常用于句首,或用于强调时。例如:

Jego teraz nie ma w Pekinie. 他目前不在北京。

Dałem książkę, tobie, a nie jemu. 我把书给了你,而没有给他。

b) *mi, mię, ci, cię, go, mu* 是非重读形式,没有强调色彩。例如:

Dawno go nie widziałem. 我好久没见到他了。

c) 带有扩展词素 *n-* 的形式: *niego, niemu, niej, nią, nich, nim, nie* 是与前置词连用时的特殊形式。例如:

Dostałem książkę od niego. 我从他那里得到了一本书。

Idź do niej! 找她去!

2.1.2 疑问代词、否定代词及不定代词变格法

疑问代词: *kto, co* 以及它们的否定形式: *nikt, nic* 没有性的区别,并且只有单数形式。

1 格	kto	nikt	co	nic
2 格	kogo	nikogo	czego	niczego
3 格	komu	nikomu	czemu	niczemu
4 格	kogo	nikogo	co	nic
5 格	kim	nikim	czym	niczym
6 格	kim	nikim	czym	niczym

不定代词: *ktoś*, *coś*, *ktokolwiek*, *cokolwiek* 按 *kto*、*co* 变化第 1 部分, 第 2 部分的词缀: *-ś* 和 *-kolwiek* 不变化。如: *kogoś*, *czymś*, *kogokolwiek*, *czymkolwiek*。

2.1.3 反身代词 *się*

反身代词 *się* 没有性和数的变化, 可以代替所有人称的单数和复数形式

1 格	—
2 格	<i>siebie</i>
3 格	<i>sobie</i>
4 格	<i>się</i> , <i>siebie</i>
5 格	<i>sobą</i>
6 格	<i>sobie</i>
7 格	—

się 没有第 1 格和第 7 格形式。在第 4 格有 *się* 和 *siebie* 两种形式。*siebie* 用于句首, 重音位置或位于前置词后, *się* 不能用于句首, 重音位置或前置词后, 一般不用于句尾。

反身代词 *się* 主要有以下几种用法:

1) 构成反身动词, 表示动作和行为的主体同时又是其受体 (客体)。例如:

Myli dzieci a potem myli się sami. 他们先给孩子洗脸,然后再自己洗脸。

Matka położyła się na łóżku. 妈妈躺在床上。

2) 构成反身动词,表示“互相”。例如:

Przeproście się i będzie spokój. 你们互相道个歉就没事了。

Maria i Jan znali się od dawna. 玛利亚和杨认识很长时间了。

3) 与动词连用,构成具有被动意义的动词形式,例如:

Dom się buduje. 房子在建着。

Oszukał się, ale nie powiedział nazwiska osoby, która go oszukała. 他被骗了,但是他没有说出骗他的人的姓名。

4) 赋予动词强烈色彩,构成强调形式,常见于口语。

5) 与动词第 3 人称单数(过去时为中性)形式连用,构成无人称句的谓语形式。例如:

Do lasu idzie się stąd godzinę. 从这里走到树林需一个小时。

6) 一些动词的构词成分,没有反身之意。如:bać się 害怕, śmiać się 笑。

2.2 形容词性质的代词变格法

形容词性质的代词具有下列语法特征:

1) 单数第 4 格阳性形式有有生命和无生命的区别,指有生命物时第 4 格同第 2 格,指无生命物时同第 1 格。

2) 单数第 2 格、第 3 格、第 5 格和第 6 格阳性形式和中性形式相同,中性形式只有第 1 格和第 4 格有自己的形式。

3) 复数第 1 格和第四格有男性和非男性的区别,在其它从格中男性和非男性共用一种形式。

2.2.1 指示代词

指示代词用于指代事物或事物的性质。常用的指示代词有: ten, tamten, sam, ów 以及 taki.

ten 变格法

格	单 数		
	阳 性	中 性	阴 性
1.	ten	to	ta
2.	tego		tej
3.	temu		tej
4.	有生命 tego	to	te
	无生命 ten		
5.	tym		ta
	tym		tej
	复 数		
	男 性	非男性	
1.	ci	te	
2.	tych		
3.	tym		
4.	tych	te	
5.	tymi		
6.	tych		

代词 ten 单数第 1 格中性词尾为 -o, 不是 -e。按 ten 规则变格, 单数第 1 格中性词尾为 -o 的代词还有: sam, sama, samo; tamten, tamta, tamto; ów, owa, owo。

代词 ten 单数第 4 格阴性词尾为 -e₄, 这是它特有的形式。其它形容词性质的代词单数第 4 格阴性词尾均为 -a₄, 如: sama₄, tamta₄, owa₄。

taki 变格法

格	单 数		
	阳 性	中 性	阴 性
1.	taki	takie	taka
2.	takiego		takiej
3.	takiemu		takiej
4.	有生命 takiego	takie	taka
	无生命 taki		
5.	takim		taka
6.	takim		takiej
	复 数		
	男 性	非男性	
1.	tacy	takie	
2.	takich		
3.	takim		
4.	takich		takie
5.	takimi		
6.	takich		

2.2.2 疑问代词

疑问代词 *jaki* 按 *taki* 规则变格, 复数第 1 格男性形式为 *jacy*.

疑问代词 *który* 按词干以硬辅音结尾的形容词规则变格, 复数第 1 格男性形式为 *którzy*.

疑问代词 *jaki*, *który* 也是关系代词。

2.2.3 物主代词

物主代词用于指代所属关系,具有下列 3 种人称形式:

第 1 人称:mój, nasz

第 2 人称:twój, wasz

第 3 人称:jego, jej, ich

以及适用于各种人称的代词:swój (自己的)。

第 3 人称形式:jego, jej, ich 分别由人称代词:on, ono, ona, oni, one 的第 2 格形式构成,没有形态变化。

twój 变格法

格	单 数		
	阳 性	中 性	阴 性
1.	twój	twoje, twe	twoja, twa
2.	twojego, twego		twojej, twej
3.	twojemu, twemu		twojej, twej
4.	有生命 twojego, twego	twoje, twe	twoją, twą
	无生命 twój		
5.	twoim, twym		twoją, twą
6.	twoim, twym		twojej, twej
	复 数		
	男 性	非男性	
1.	twoi	twoje, twe	
2.	twoich, twych		
3.	twoim, twym		
4.	twoich, twych	twoje, twe	
5.	twoimi, twymi		
6.	twoich, twych		

twój 在从格中除了完全形式外,还有一种特殊的缩略形式。完全形式(如:twojego, twojej 等)常见于口语,缩略形式(如:twego, twej 等)是书卷语,而且逻辑重音也不能落在上面。

按上述规则变格的代词有:mój, swój. 它们也有自己的缩略形式,如:me, mego, mej, swe, swego, swej 等。

疑问代词 czyj 也按 twój 规则变格,但它没有自己的缩略形式。

nasz 变格法

格	单 数		
	阳 性	中 性	阴 性
1.	nasz	nasze	nasza
2.	naszego		naszej
3.	naszemu		naszej
4.	有生命 naszego	nasze	nasza
	无生命 nasz		
5.	naszym		naszą
6.	naszym		naszej
	复 数		
	男 性	非男性	
1.	nasi	nasze	
2.	naszych		
3.	naszym		
4.	naszych	nasze	
5.	naszymi		
6.	naszych		

代词 wasz 按 nasz 规则变格。

2.3 数词性质的代词

数量代词 ile、tyle 第 1 格和第 4 格有男性和非男性的区别。

ile、tyle 变格法

格	男性	非男性	男性	非男性
1.	ilu	ile	tylu	tyle
2.	ilu		tylu	
3.	ilu		tylu	
4.	ilu	ile	tylu	tyle
5.	ilu, iloma		tylu, tyloma	
6.	ilu		tylu	

代词 ile、tyle 第 1 格和第 4 格要求名词用复数第 2 格形式，作主语时要求谓语用单数形式，过去时用中性形式。例如：

Ilu chłopców przyszło? 来了多少小伙子?

第 9 章 动词

1. 动词概述

动词表示动作、行为、状态、变化或意愿。例如：

Słownik śpiewa. 夜莺在唱歌。

Dziecko śpi. 孩子在睡觉。

Rzeka płynie. 河在流。

Książka leży. 书在躺着。

动词在句中主要作谓语。也能作主语、补语、定语、谓词和系词。例如：

Piotr pracuje. 彼特尔在工作。(谓语)

Czytać jest pożytecznie. 读书有益处。(主语)

Lubię śpiewać. 我喜欢唱歌。(补语)

Na drodze pojawił się szczekający pies. 路上来了一条汪汪叫的狗。(定语)

Wniosek został przyjęty. 提议被采纳了。(谓词)

Adam był chory. 阿达姆病了。(系词)

动词能变位, 其中变化：

1) 人称 —— 第 1 人称、第 2 人称、第 3 人称；

2) 数 —— 单数、复数；

3) 时间 —— 现在时、将来时、过去时；

4) 式 —— 叙述式、命令式、假定式；

5) 态 —— 主动态、被动态、自反态；

6) 性 —— 叙述式过去时和将来时以及假定式单数有阳性、

阴性和中性形式,复数有男性和非男性形式。

一些动词形式不变化。它们是:

1) 不定式,亦称动词原形,如: *pisać, czytać*;

2) 副动词,包括先期副动词和同期副动词,如: *napisawszy, pisząc*;

3) 以 *-no, -to* 结尾的过去时无人称形式,如: *pisano, bito*.

形动词,包括主动形动词和被动形动词,和形容词一样,有性、数、格的变化。

2. 及物动词与不及物动词

及物动词表示直接及于客体的动作或表示动作能够引起周围变化,客体常用第 4 格形式。及物动词有被动形动词,能构成被动态形式,其补语即动作客体在把主动态句型转换成被动态句型时可成为句子主语。例如:

Czytam książkę. 我在读书。

Książka jest czytana przez mnie. 书在由我读着。

Rybak złowił rybę. 渔民捕到一条鱼。

Ryba została złowiona przez rybaka. 一条鱼被渔民捕到了。

非及物动词表示不涉及客体的动作,没有直接补语,也没有被动形式,如动词: *pracować* 工作、*stać* 站立、*spać* 睡觉。

3. 动词变位法

3.1 叙述式

波兰语动词叙述式有现在时、过去时和将来时 3 种时态。

3.1.1 现在时 (简单将来时)

现在时形式由未完成体动词构成。简单将来时形式由完成体动词构成。

按照现在时单数第 1 人称和第 2 人称词尾形式, 波兰语动词现在时 (简单将来时) 变位法有下列 4 种:

变位法	第 1 人称词尾	第 2 人称词尾
1.	-ę	-esz
2.	-e	-isz, -ysz
3.	-am	-asz
4.	-em	-esz

一些语法学家把第 4 变位法归类于第 3 变位法。
这是目前最常见的动词变位法之一。

3.1.1.1 第 1 变位法

例词: pić 喝, płakać 哭, płynąć 游动

人称	词尾	单 数		
1.	-ę	piję	płaczę	plynę
2.	-esz	pijesz	płaczesz	plyniesz
3.	-e	pije	płacze	plynie
		复 数		
1.	-emy	pijemy	płaczemy	plyniemy
2.	-ecie	pijecie	płaczecie	plyniecie
3.	-ą	piją	płaczą	plyną

词干以软辅音或历史软辅音结尾的动词没有语音交替。

词干以硬辅音结尾者有下列辅音交替：

m		m'	dmę		dmiesz	吹
w		w'	rwę		rwiesz	扯
t		ć	gnię		gnieciesz	揉
d		dz	wię		wiedziesz	引导, 带领, 率领, 进行
s		ś	nię		niesiesz	提着, 举着, 抱着, 扛着……
z		ź	wię		wieziesz	运送, 运输
n		ń	ciągnę		ciągniesz	拖
k		cz	piek		pieczesz	烤
g		ż	mog		możesz	能够
r		rz	pię		pierziesz	洗(衣物)

在现在时第 1 变位法中, 只有单数第 1 人称和复数第 3 人称为硬词干形式, 在其它人称形式中词干结尾的硬辅音或是被词尾元音 -e 软化, 或是换成历史软辅音, 同时可能出现元音 o || e 的交替。如:

biore — bierzesz, bierze, bierzemy, bierzecie, biorą;
 niose — niesiesz, niesie, niesiemy, niesiecie, niosą;
 wiozę — wiesziesz, wiezie, wieziemy, wiezecie, wiozą.

3.1.1.2 第 2 变位法

1) 词尾 -ę, -isz

例词: płacić 付款, chodzić 行走

人称	词尾	单 数	
1.	-ę	płacę	chodzę
2.	-isz	płacisz	chodzisz
3.	-i	płaci	chodzi

		复 数
1.	-imy	płacimy chodzimy
2.	-icie	płacicie chodzą
3.	-ą	płacą chodzą

词干以软辅音结尾的动词没有语音交替。

词干以历史软辅音结尾者有下列语音交替：

c || ć płacę || płacisz
 dz || dz chodzę || chodzisz
 sz || ś noszę || nosisz 带着
 ż || ź wożę || wozisz 运送, 运输
 żdz || żdz jeżdżę || jeździsz 坐车走

2) 词尾 -e, -ysz

例词: krzyczeć 喊叫, suszyć 晒干, służyć 服务

人称	词尾	单 数
1.	-e	krzyczę suszę służę
2.	-ysz	krzyczysz suszysz służysz
3.	-y	krzyczy suszy służy
		复 数
1.	-ymy	krzyczymy suszymy słuźymy
2.	-ycie	krzyczycie suszycie słuźycie
3.	-ą	krzyczą suszą służą

这一类动词中没有语音交替。

3.1.1.3 第3变位法

例词: czytać 读, mieć 有

人称	词尾	单 数	
1.	-am	czytam	mam
2.	-asz	czytasz	masz
3.	-a	czyta	ma
		复 数	
1.	-amy	czytamy	mamy
2.	-acie	czytacie	macie
3.	-ają	czytają	mają

动词 dać (给) 的复数第3人称形式为: dadzą.

第3变位法中没有语音交替。

3.1.1.4 第4变位法

属于第4变位法的动词有: jeść (吃)、śmiać (敢)、wiedzieć (知道)、umieć (会) 和 rozumieć (懂) 以及它们的派生词。

人称	词尾	单 数		
1.	-em	umiem	jem	wiem
2.	-esz	umiesz	jesz	wiesz
3.	-e	umie	je	wie
		复 数		

1.	-emy	umiemy jemy wiemy
2.	-ecie	umiecie jecie wiecie
3.	-eja ₁ -edza ₁	umieja ₁ jedza ₁ wiedza ₁

动词 *umieć*, *rozumieć* 复数第 3 人称形式为: *umieja₁*, *rozumieja₁*. 动词 *śmieć* 复数第 3 人称形式为: *śmieja₁* 或 *śmieja₁*.

动词 *jeść*, *wiedzieć* 复数第 3 人称形式为: *jedza₁*, *wiedza₁*.

3.1.1.5 现在时变位法与不定式

第 1 变位法 —— 包括不定式以各种形式结尾的动词。按不定式形式分为:

1) 以 *-c* 结尾者。其中又分为:

a) 现在时人称形式中出现 *-k/-cz-* 交替的动词。基本动词只有几个, 如: *ciec* 流, 漏 — *ciecze*, *cieka₁*; *piec* 烤 — *piekę*, *pieczesz*; *siec* 砍 — *siekę*, *sieczesz*; *wlec* 拖, 拉 — *włoke₁*, *wleciesz*; *tłuc* 打碎 — *tłuke₁*, *tłuczysz*.

b) 现在时人称形式中出现 *-g/-z-* 交替的动词。基本动词只有几个, 如: *móc* 能够 — *mogę*, *możesz*; *strzyc* 剃 — *strzygę*, *strzyżesz*; *strzec* 看护 — *strzege₁*, *strzeżesz*.

c) 现在时人称形式中含 *-gn-* 的个别动词, 如: *biec* / *biegnąć* 跑 — *biegnę*, *biegniesz*.

2) 以 *-ać* 结尾者。其中又分为:

a) 现在时人称形式结尾为: *-eje₁*, *-ejesz* 的动词。基本动词有 8 个: *śmiać się* 笑 — *śmieję się*, *śmiesz się*; *chwiać* 动摇 — *chwieję*, *chwiesz*; *dziać się* 发生 — *dzieję się*; *grzać* 加温 — *grzeję*, *grzejesz*; *lać* 浇 — *leję*, *lejesz*, *piać* (公鸡) 打鸣 — *pieję*; *siać* 播种 — *sieję*, *siejesz*; *wiać* 刮风 — *wieję*.

b) 现在时人称形式结尾为 -ne, -niesz 的动词。基本动词只有一个: stać się 成为 — stanę się, staniesz się.

c) 现在时人称词尾为 -e, -esz 的其它动词。如: klaskać 鼓掌 — klaszczę, klaszczesz; wiązać 捆绑 — wiązę, wiązesz.

3) 以 -awać 结尾者。现在时人称形式中 -wać 脱落, 加人称词尾 -ję, -jesz。基本动词只有 3 个。如: dawać 给 — dam, dajesz; stawać 站立 — stoję, stajesz; 以及 -znawać, 如: poznawać 认出 — poznaję, poznajesz.

4) 后缀为 -iwać, -ywać, -ować 者。现在时人称形式中 -iwać, -ywać, -ować 脱落, 加人称词尾 -uję, -ujesz。如: oczekiwać 期待 — oczekuję, oczekujesz; pokazywać 出示 — pokazuję, pokazujesz; rysować 素描 — rysuję, rysujesz.

5) 以 -ąć 结尾者。其中分为:

a) 不定式以 -czyć 结尾, 现在时人称形式以 -nę, -niesz 结尾的动词。如: zacząć 开始 — zacznę, zaczyniesz.

b) 不定式以 -jać 结尾, 现在时人称形式以 -mę, -miesz 结尾的动词。如: przyjąć 接受 — przyjmę, przyjmiesz.

c) 不定式以 -nąć 结尾者。如: ciągnąć 拉 — ciągnę, ciągniesz.

6) 以 -eć 结尾者。其中分为:

a) 现在时人称形式结尾为: -e, -esz 的动词。如: ocaleć 拯救 — ocaleję, ocalejesz.

b) 现在时人称词尾为 -e, -esz 的动词。基本动词共有十几个。如: kaszleć 咳嗽 — kaszlę, kaszlesz; pachnieć 散发香味 — pachnę, pachniesz; drzeć 撕碎 — drę, drzesz, trzeć 擦拭 — trę, trzesz.

7) 以 -ić, -yć, -uć 结尾, 而其中的 -i-, -y-, -u- 属于词根的动词。基本动词约有 20 多个。如: pić 喝 — piję, pijesz; bić 打 — biję, bijesz; myć 洗 — myję, myjesz; żyć 生活 — żyję, żyjesz;

czuć 感觉 — czuję, czujesz; psuć 弄坏 — psuję, psujesz.

以及以 -ść, -źć 结尾的动词,它们主要是一些不规则动词。

第 2 变位法 —— 包括不定式以 -eć, -ić, -yć 结尾的动词。按不定式形式分为:

1) 以 -eć 结尾者。基本动词约有 50 个。如:krzyczeć 喊叫 — krzyczę, krzyczysz; patrzeć 看 — patrzę, patrzysz; słyszeć 听见 — słyszę, słyszysz; musieć 必须 — muszę, musisz; widzieć 看见 — widzę, widzisz; myśleć 想 — myślę, myślisz.

2) 大量以 -ić, -yć 结尾者。如:tworzyć 创造 — tworzę, tworzysz; gonić 追赶 — gonie, gonisz; prosić 请 — proszę, prosisz; chodzić 走 — chodzę, chodzisz.

第 3 变位法 —— 不定式全部以 -ać 结尾。如:czytać 读 — czytam, czytasz; kochać 爱 — kocham, kochasz.

唯一特殊情况是动词 mieć, 它按第 3 变位法变位: mam, masz, ma, mamy, macie, mają.

第 4 变位法 —— 只有 5 个基本动词: śmieć, umieć, rozumieć, wiedzieć 和 jeść.

3.1.2. 将来时

将来时有简单将来时和复合将来时两种。

简单将来时由完成体动词构成。

完成体动词的将来时按未完成体动词现在时变位法变位。

复合将来时由未完成体动词不定式加助动词 być 的将来时各人称形式构成,例如动词 robić (做) 的将来时形式:

人称	单 数	复 数
1.	będę robić	będziemy robić
2.	będziesz robić	będziecie robić
3.	będzie robić	będą robić

由不定式构成的复合将来时形式没有性属区别。

在波兰语中还有一种有性属区别的复合将来时形式,它由助动词 *być* 的将来时各人称形式加动词过去分词、即过去时第 3 人称形式构成,单数有阳性、阴性和中性形式,复数有男性和非男性形式。例如:

人称	单 数		
	阳 性	阴 性	中 性
1.	<i>będe robił</i>	<i>będe robiła</i>	—
2.	<i>będziesz robił</i>	<i>będziesz robiła</i>	—
3.	<i>będzie robił</i>	<i>będzie robiła</i>	<i>będzie robiło</i>
	复 数		
	男 性	非男性	
1.	<i>będziemy robili</i>	<i>będziemy robiły</i>	
2.	<i>będziecie robili</i>	<i>będziecie robiły</i>	
3.	<i>będą robili</i>	<i>będą robiły</i>	

在波兰语中无论将来时还是过去时均不使用中性第 1 人称和第 2 人称形式。

上述两种复合将来时形式的功能和意义完全相同。在现代波兰语中,使用带过去分词的形式多于带不定式的形式。另外,在带不定式的形式中,词序可以前后调换,可以说:*będe robić*,也可以说:*robić będe*. 而在带过去分词的形式中词序是固定的,过去分词只能置于 *być* 的将来时人称形式之后,只能说:*będe robił*.

在否定句中,否定语气词 *nie* 用于 *być* 的人称形式之前,如:*nie będe robił*, *nie będe robić* 或者:*robić nie będe*.

3.1.3 过去时

过去时单数有阳性、阴性和中性形式,复数有男性和非男性形式。

3.1.3.1 过去时第 3 人称形式

动词过去时第 3 人称形式,即动词过去分词,由动词不定式加词缀构成,具体方法如下:

以 -ać, -ić, -yc, -uc 结尾的动词,去掉 -ć, 加词尾 -ł, -ła, -ło 构成单数阳性、阴性和中性形式,加词尾 -li, -ły 构成复数男性和非男性形式。例如:

dać (给) — dał, dała, dało, dali, dały

mówić (说) — mówił, mówiła, mówiło, mówili, mówiły

pić (喝) — pił, piła, piło, pili, piły

ćwiczyć (练习) — ćwiczył, ćwiczyła, ćwiczyło, ćwiczyli, ćwiczyły

czuć (感觉) — czuł, czuła, czuło, czuli, czuły

以 -eć 结尾的动词,去掉 -ć, 加词尾 -ł, -ła, -ło 构成单数阳性、阴性和中性形式,加词尾 -li, -ły 构成复数男性和非男性形式。同时在单数形式和复数非男性形式中出现 e || a 交替。例如:

chcieć 想 — chciał, chciała, chciało, chcieli, chciały.

以 -ać 结尾的动词,去掉 -ć, 加词尾 -ł, -ła, -ło 构成单数阳性、阴性和中性形式,加词尾 -li, -ły 构成复数男性和非男性形式。同时单数阴性和中性形式以及复数形式出现 a || e 交替。例如:

wziąć 拿 — wziął, wzięła, wzięło, wzięli, wzięły

płynąć 游 — płynął, płyneła, płyneło, plynęli, plynęły

以 -nąć 结尾的动词通常表示一次性的瞬时动作,例如: drgnąć 颤动一下, kopnąć 踢一脚, zamknąć 关闭。它们在过去时形式中保留词素 -nąć-: drgnął, drgneła, drgneło, drgnęli,

drgnęły; kopnął, kopnęła, kopnęło, kopnęli, kopnęły;
zamknął, zamknęła, zamknęło, zamknęli, zamknęły.

还有一类以 -nąć 结尾的动词,它们表示持续的状态或变化过程,如:blednąć (或 bladnąć) 变白,ciągnąć 拖拉,moknąć 变湿,pragnąć 渴,więdnąć 变蔫,zółknąć 变黄。因为这些词中的词素 -nąć- 没有“一次性”的附加意义,所以在过去时形式中经常被省略掉,过去时单数阳性有带 -ną- 和不带 -ną- 的两种形式,单数阴性和中性以及复数男性和非男性只有不带 -ną- 的形式。如:

blednąć, (或 bladnąć) — bladnął || bladł, bladła, bladło, bladli (或 bladli), bladły

chudnąć 变瘦 — chudnął || chudł, chudła, chudło, chudli, chudły.

moknąć — moknął || mókł, mokła, mokło, mokli, mokły

rosnąć 生长 — rosnął || rósł, rosła, rosło, rośli, rosły

słabnąć 变弱 — słabnął || słabł, słabła, słabło, słabli, słabły

więdnąć — więdnął || więdł, wiedła, wiedło, wiedli, wiedły

zółknąć — zółknął || zółkł, zółkła, zółkło, zółkli, zółkły

puchnąć 肿 — puchnął || puchł, puchła, puchło, puchli, puchły

nasiąknąć 浸透, 饱含 — nasiąknął || nasiąkł, nasiąkła, nasiąkło, nasiąkli, nasiąkły

动词 ciągnąć, pragnąć 过去时只有带 -ną- 的形式。

以 -c 结尾的动词,直接加词尾 -ł, -ła, -ło 构成单数阳性、阴性和中性形式,直接加词尾 -li, -ły 构成复数男性和非男性形式,同时过去时词干中出现 c || -g, c || k 交替,例如:

móc — mógł, mogła, mogło, mogli, mogły

biec || biegnąć — biegł, biegła, biegło, biegli, biegły

piec — piekł, piekła, piekło, piekli, piekły

tłuc — tłukł, tłukła, tłukło, tłukli, tłukły

以 -ść, -źć 结尾的动词, 去掉 -ć, 加词尾 -ł, -ła, -ło 构成单数阳性、阴性和中性形式, 加词尾 -li, -ły 构成复数男性和非男性形式, 同时发生 $s \parallel s$, $\acute{s} \parallel d$, $\acute{s} \parallel t$, $\acute{z} \parallel z$ 交替。例如:

nieść — niósł, niosła, niosło, nieśli, niosły.

kłaść — kładł, kładła, kładło, kładli, kładły

gnieść — gniótł, gniotła, gniotło, gniotli, gniotły

wieźć — wiozł, wiozła, wiozło, wieźli, wiozły

动词 iść 过去时第 3 人称形式为: szedł, szła, szło, szli, szły.

除了辅音交替, 过去时人称形式中还可能出现元音交替: $a \parallel e$, $a \parallel e$, $o \parallel ó$, $o \parallel ó \parallel e$. 例如:

$a \parallel e$ 交替有规律地出现在以 -eć 结尾的动词中。规律是在过去时人称形式中在词尾硬辅音 -t- 前用元音 -a, 在历史软辅音 -l- 前用元音 -e, 如: chciał — chcieli, musiał — musieli, miał — mieli. 另外, $a \parallel e$ 交替还出现在 jeść, znaleźć, usiąść 等动词中, 如: jadł — jedli, znalazł — znaleźli, usiadł — usiedli.

$a \parallel e$ 交替出现在以 -ać 结尾的动词中。元音 a 出现在过去时人称形式单数阳性形式中, 元音 e 则出现在其它人称形式中。如: wziąć — wziął, wzięła, wzięło, wzięli, wzięły.

$ó \parallel o$ 交替出现在动词: móc, pomóc 中。元音 $ó$ 出现在过去时单数第 3 人称阳性形式中, 在其余形式中均使用元音 o : mógł, mogła, mogło, mogli, mogły; pomógł, pomogła, pomogło, pomogli, pomogły.

$o \parallel ó \parallel e$ 交替出现在 pleść, nieść, wieźć, gnieść, zamieść 等动词中。其中元音 $ó$ 出现在过去时单数第 3 人称阳性形式中, e 出现在复数男性形式中, o 出现在单数阴性和中性形式及复数非男性形式中, 如: nieść — niósł, niosła, niosło, niosły, nieśli.

3.1.3.2 过去时第 1 人称和第 2 人称形式

动词过去时第 1 人称和第 2 人称形式通过在过去时第 3 人称形式上加各人称词尾: -em, -am, -eś, -aś, -śmy, -ście 构成。具体办法如下:

例词: robić

人称	单 数		
	阳 性	阴 性	中 性
1.	robiłem	robiłam	robiło
2.	robiłeś	robiłaś	
3.	robił	robiła	
	复 数		
	男 性	非男性	
1.	robiliśmy	robiłyśmy	
2.	robiliście	robiłyście	
3.	robili	robiły	

过去时单数阳性第 3 人称带 -ó- 的形式, 在第 1 人称和第 2 人称有 ó || o 的交替。如:

gniótł — gniotłem, gniotłeś
niósł — niosłem, niosłeś
mógł — mogłem, mogłeś
pomógł — pomogłem, pomogłeś
wiozł — wiozłem, wiozłeś

3.2 假定式

假定式可以表示各种意义:

1) 表示说话者假设的,但实际上由于明显的原因不可能实现的动作或状况。主句和从句均用假定形式。例如:

Gdybym miał dużo pieniędzy, podróżowałbym po świecie. 假如我有许多钱,我就去游览世界。(事实是:我没有许多钱,我也不可能去游览世界。)

Gdybym miał czas, poszedłbym z tobą nad Wisłę. 假如我有时间的话,我就和你一起去维斯瓦河。(事实是:我没有时间,我也不可能和你一起去维斯瓦河。)

2) 表示说话者假设的,实际上也有可能实现的动作或状况。主句用假定式形式,从句用叙述式形式。例如:

Jeżeli nie masz nic przeciwko temu, spotkałbyśmy się po południu. 如果你不反对的话,我们就下午见面。

3) 表示说话者的要求、希望。例如:

Przestałbyś się wygłupiać! 你别胡扯了!

4) 表示婉转地肯定、询问、要求或建议等。例如:

Wysłuchałbyś mojej rady. 你听听我的主意如何。

Wstąpiłbyś po drodze do mnie. 你顺路到我家坐坐吧。

假定式的构成

假定式由动词过去时第3人称形式加小品词 *by* 以及各人称词尾: *-m, -ś, -o, -śmy, -ście, -o* 构成。例如动词 *robić* 的假定式形式:

人称	单 数		
	阳性	阴性	中性
1.	robiłbym	robiłabym	~
2.	robiłbyś	robiłabyś	~
3.	robiłby	robiłaby	robiłoby

	复 数	
	男 性	非男性
1.	robilibyśmy	robiłybyśmy
2.	robilibyście	robiłybyście
3.	robiliby	robiłyby

小品词 *by* 和人称词尾粘连在一起, 可以移动。可以位于动词之后, 也可以独立位于动词之前。例如:

Z przyjemnością poszedłbym na wycieczkę. 我很高兴去郊游。

也可以说: *Z przyjemnością bym poszedł na wycieczkę.*

有时也可以使用假定式的复合形式。它由助动词 *być* 的假定式加动词过去时第 3 人称形式构成。例如:

Byłbym wspomniał o tym. 假如我想起了这件事。

假定式可以由完成体动词构成, 也可以由未完成体动词构成。

3.3 命令式

命令式通常表示说话者的命令态度, 要求别人做什么事或者不做什么事。也可以表示说话者的要求、请求或者希望。具体情况在很大程度上取决于说话者的语气和当时的环境。例如:

Mów! 说!

Weź! 拿去!

Pomóż mi! 帮我一把!

借助短语: *bałdź łaskaw, zechciej, racz* 可以缓和命令式语气。

例如:

Bałdź łaskaw mnie wysłuchać. 请听我说。

Zechciej mi podać książkę. 能否把书递给我。

Racz spocząć. 该歇一会儿了。

借助小品词: *no, że* 可以加强命令式语气。例如:

Chodź no tu! 上这儿来!

命令式由完成体动词或未完成体动词现在时词干构成。命令式没有单数第 1 人称形式。第 1 人称复数及第 2 人称单数和复数形式为简单形式。第 3 人称单数和复数形式为复合形式, 由小品词 *niech* 加现在时第 3 人称形式构成。例如动词 *chodzić*, *pomóc*, *mówić* 的命令形式:

人称	单 数		
1.	—	—	—
2.	chodź!	pomóż!	mów!
3.	niech chodzi!	niech pomoże!	niech mówi!
	复 数		
1.	chodźmy!	pomóżmy!	mówmy!
2.	chodźcie!	pomóżcie!	mówcie!
3.	niech chodzą!	niech pomagają!	niech mówią!

第 1 和第 2 变位法的动词第 2 人称单数命令式为无词尾形式: *jedź!* *płyń!* *rób!* *skacz!* 并经常伴随 *o* || *ó* 的元音交替: *robi* — *rób!* *pomoże* — *pomóż!* *boi się* — *bój się!* *stoi* — *stój!* 只有少数词干以辅音团结尾的动词和单音节的动词采用词尾 *-ij*: *ciągnie* — *ciągnij!* *rwie* — *rwij!* *zmoknie* — *zmoknij!*

在第 3 变位法的动词中出现词尾 *-j*。如动词 *czytać*, *dać*, *trzymać* 的命令式:

人称	单 数		
1.	—	—	—
2.	czytaj!	daj!	trzymaj!
3.	niech czyta!	niech da!	niech trzyma!

	复 数		
1.	czytajmy!	dajmy!	trzymajmy!
2.	czytajcie!	dajcie!	trzymajcie!
3.	niech czytają!	niech dadzą!	niech trzymają!

第4变位法的动词第2人称命令式由现在时复数第3人称形式构成,如:

wiedzieć — wiedzą — wiedz! wiedzcie!

jeść — jedzą — jedz! jedzcie!

umieć — umieją — umiej! umiejmy!

但是: zrozumieć — zrozum! zrozumcie!

动词 wziąć 的第2人称命令式为: weź! weźcie!

4 动词的体

动词有完成体和未完成体。

完成体动词和未完成体动词在用法上主要有以下区别:

1) 未完成体动词主要用于表示:

a) 持续的动作。例如:

Cały wieczór czytałem gazety. 整个晚上我都在读报。

Pisałem ten list dwie godziny. 这封信我写了两个小时。

b) 经常性的或重复的动作。例如:

Pisałem zwykle ołówkiem. 以前我一般使用铅笔写字。

c) 不表示结果的动作。例如:

Czytałem książkę, kiedy przyszedł brat. 我兄弟来的时候,我正在读书。

2) 完成体动词主要用于表示:

a) 瞬时的动作。例如:

Kichnąłem. 我打了一个喷嚏。

Drgnąłem. 我颤抖了一下。

b) 一次性的动作。例如：

Wyszedłem. 我走了出去。

Strzeliłem. 我射了一次。

c) 有结果的动作，例如：

Przeczytałem książkę. 我把一本书读完了。

Napisałem list. 我把信写完了。

动词的体主要通过下列方法表示：

a) 前缀法——未完成体动词加前缀构成完成体动词。例如：

robić——zrobić; czytać——przeczytać; pisać——napisać; szyc——uszyć; jechać——pojechać;

b) 后缀法——未完成体动词词干加后缀构成完成体动词。例如：kichać——kichnąć, mijać——minać, strzelać——strzelić, sprawiać——sprawić;

c) 词根中出现差异，例如：nazywać——nazwać; oddychać——odetchnąć, wyjmować——wyjąć;

d) 异干——由词干完全不同的两个动词构成一对未完成体和完成体动词。例如：brać——wziąć, kłaść——położyć; oglądać—obejrzeć; odchodzić——odejść; mówić——powiedzieć。

波兰语动词的完整形式通常是由两个互为补充的未完成体动词和完成体动词构成。但这并不是说波兰语所有的动词都是成双配对的。如动词：być, mieć, musieć, umieć, potrafić 是未完成体动词，它们没有与之相对应的完成体形式。又如动词：darować, ofiarować 是兼体动词，它们既有完成体的意义，又有未完成体的意义。

正确区分和运用动词的体对于中国学生是非常重要的，但往往并不容易。除了两国语言上的巨大差别之外，造成困难的原因主要有以下几种：

a) 构成完成体的标志太多,其中包括各种前缀。如: u-myć, wy-myć;

b) 构成完成体的标志含义多,且不固定。如前缀 po-可以表示“一会儿”(pośpiewać 唱一会儿),“开始”(pobiec 开始跑),以及“一个接一个地”(pozierać 一个接一个地采集)。

c) 构词标志把体的功能和语义功能交织在一起。如: kichnąć——kichać 既是完成体与未完成体的一对,又是一次体动词和多次体动词的一对。又如动词 pomyśleć 既是未完成体动词 myśleć 的对应的完成体形式,又可以表示“想一想”。

d) 在未完成体构成的完成体的基础上再次构成未完成体动词。例如:

Pisać—wypisać — wypisywać
przepisać — przepisywać
odpisać — odpisywać

5 动词的时间

波兰语动词有现在时、过去时和将来时。其中未完成体动词有现在时、复合将来时和过去时,完成体动词只有简单将来时和过去时形式。

体	现在时	将来时		过去时
		简单形式	复合形式	
未完成体	piszę	—	he, de, pisał	pisałem
完成体	—	napiszę	—	napisalem

现在时首先主要表示说话时正在进行的动作或行为。例如:

Maluję obraz. 我正在画画。

Czytam książkę. 我正在看书。

Piszę list. 我正在写信。

现在时还可以表示：

a) 将要完成的，尤其是近期将完成的动作或行为：

Pojutrze jadę do Warszawy. 后天我要去华沙。

W sobotę idziemy do teatru. 星期六我们要上剧院。

W lipcu urządzam urodziny. 我要在七月份庆祝生日。

b) 表示已发生过的事情，在文学作品中用于描写故事情节，使语言生动，情景逼真。

c) 表示现在、过去和将来都有效的事件。也用于谚语、俗语、条文规定，科学论述等。例如：

Kto pod kim dółki kopie, sam w nie wpada. 搬起石头砸自己的脚。

Koniec zajęć określa się na godz. 17.00. 课程规定在下午 5 点结束。

Kwadrat ma cztery równe boki. 正方形有四个等长边。

d) 用于复句，表示在分句中所述的现在、过去或将来另一事件发生的同时而发生的事情。例如：

Szef pyta, czy masz teraz czas. 头头问你现在有时间没有。

Piotr zawiadomił, że jedzie na urlop. 彼特尔通知，说他去休假。

Powiem mu, że jesteś zajęty. 我告诉他说你正忙着。

过去时首先表示在说话以前发生的事情。例如：

Wczoraj czytałem piękną powieść. 我昨天读了一部精彩的小说。

过去时也可以表示复合句中主句所述现在、过去或将来发生的事情之前发生的事情，例如：

Piotr obwieszcza mi, jaki był przebieg walki. 彼特尔在向我讲

述斗争过程。

Marek poinformował mnie, co go wczoraj spotkało. 马莱克告诉了我他昨天遇到的事。

Maciej powie ci, co się zdarzyło. 马切伊将告诉你发生了什么事。

将来时首先表示将要进行的动作,将发生的行为或状态,例如:

Będę śpiewał. 我将唱歌。

Jutro pojedę do Londynu. 明天我将去伦敦。

将来时也可以表示复句中主句所述现在、过去或将来发生的事情之后发生的事情。例如:

Marek informuje, że jutro wyjedzie za granicę. 马莱克说他明天将出国。

Ola zapytała, czy pójdę do teatru. 奥拉问我上不上剧院。

Iza się ucieszy, że z nią pojedziesz. 伊扎会因为你跟她一起去而高兴的。

6. 动词的态

态用于表达动词所述动作跟主语所述事物之间的关系。态一般分主动态和被动态,用法如下:

1) 句中主语是动作的主体时,用主动态。例如:

Jan buduje szkołę. 杨在建设学校。

Maria czyta książkę. 玛丽娅在读书。

2) 动作的主体不是主语时,用被动态。句中如有主语,则是动作的受体。例如:

Szkoła jest budowana przez Jana. 学校正在由杨建设。

Książka jest czytana przez Marię. 书正在由玛丽娅读着。

只有及物动词能构成主动和被动两种语态,非及物动词不能

构成被动态。

被动态形式通常由动词 *być* 或 *zostać* 加被动形动词构成。系动词为人称形式时,被动形动词用第 1 格形式。例如:

<i>jestem myty/ myta</i>	<i>jestes myty/ myta</i>
<i>jest myty/ myta, myte</i>	<i> jesteśmy myci/ myte</i>
<i> jesteście myci/ myte</i>	<i> są myci/ myte</i>

系动词为不定式时,被动形动词用第 5 格形式。例如:

<i>być mytym</i>	<i>być uczesany</i>
------------------	---------------------

由未完成体动词和完成体动词派生的被动形动词均可构成被动态形式。但由未完成体动词派生的被动形动词只能和助动词 *być* 连用构成被动态,而由完成体动词派生的被动形动词既可以和助动词 *być*,也可以和助动词 *zostać* 连用构成被动态。不同的结构表达的语义也不同。助动词 *być* 加被动形动词的结构强调状态;助动词 *zostać* 是完成体动词,由它和被动形动词组成的结构则强调动作的过程和结果。试比较下列句子:

① *Podłoga była stale brudzona przez dzieci.* 地板总是被孩子们弄脏。

此句相当于: *Dzieci stale brudziły podłogę.* 孩子们总是弄脏地板。

② *Podłoga została zabrudzona przez dzieci.* 地板被孩子们弄脏了。

此句相当于: *Dzieci zabrudziły podłogę.* 孩子们弄脏了地板。

③ *Podłoga była zabrudzona.* 地板脏了。

此句相当于: *Podłoga była brudna.* 地板是脏的。

句型: *Podłoga była brudzona* 和 *Podłoga została zabrudzona* 作为一对,表示未完成体和完成体的区别,它们是和主动态形式 *Dzieci brudziły podłogę* 以及 *Dzieci zabrudziły podłogę* 相对应的被动态形式。同时,被动态形式比主动态形式所表达的内容更加丰富(例句③)。

被动态形式也可以由未完成体及物动词第3人称形式加反身代词 *się* 构成, 这是一种被动态无人称形式, 也叫作反身被动态。例如:

Szkoła buduje się. 学校在建设。(表明学校正在被建设的过程中)

Obiad gotuje się. 饭在做。(表明饭正在被做的过程中)

7. 形动词

形动词是一种没有人称变化的动词形式。它兼有动词和形容词的特征, 既能指行动, 又能表示事物特征。形动词和形容词一样, 有性、数、格的变化。

形动词有主动形动词和被动形动词两种形式。

7.1 主动形动词

主动形动词在句中作定语, 说明事物的特征, 表示事物本身的行为, 它要和被说明的名词在性、数、格上一致。例如:

placząca dziewczynka 一个正在哭泣的小姑娘。 *biegnący pies* 一条正在跑着的狗。 *przejeżdżające auta* 几辆正在驶过去的轿车。

主动形动词不能作谓词使用。

主动形动词由未完成体动词构成。具体方法是在未完成体动词现在时复数第3人称词干上加 *-ący*、*-ąca*、*-ące* 等构成。例如:

pisać — *piszą* — *piszący*, *pisząca*, *piszące*;
piszący, *piszące*.

czytać — *czytają* — *czytający*, *czytająca*, *czytające*;
czytający, *czytające*.

7.2 被动形动词

被动形动词用作定语,说明事物特征,表示该事物承受另一事物的行为。它要和被说明的名词在性、数、格上一致。例如:

Zwróćcie książki wypożyczone z biblioteki. 请你们把从图书馆借的书还掉。

被动形动词可以在被动语句中作复合谓语。例如:

Okno jest otwarte. 窗户开着。

Szkoła została zbudowana w 1941 roku. 学校建于 1941 年。

被动形动词由完成体和未完成体及物动词过去时词干或现在时词干加 -ny、-ony、-ty 以及 -ęty 等构成。具体方法如下:

1) -ny 用于过去时单数第 3 人称词干以 -a 结尾的所有动词:

brał — brany

znał — znany

grał — grany

widział — widziany

rozumiał — rozumiany

słyszał — słyszany

2) -ony 用于过去时词干以辅音(r 除外)结尾或者带有后缀 -i (-y) 的动词。具体方法是在现在时以软辅音或历史软辅音结尾的词干上加词缀 -ony 等构成。例如:

piekł — piekę — pieczesz — pieczony

niósł — niosę — niesiesz — niesiony

wiózł — wiozę — wieszysz — wieszony

kładł — kładę — kładziesz — kładziony

obchodził — obchodzę — obchodzisz — obchodzony

chwalił — chwale — chwalisz — chwalony

gonił — gonie — gonisz — goniony

suszył — suszę — suszysz — suszony

复数男性词尾为 -eni, 如 proszony — proszeni, chwalony —

chwaleni. 不定式以 -ść 结尾的动词, 其被动形动词复数男性形式中出现 $\acute{c} // \dot{c}$ 、 $\dot{d}z // dz$ 交替, 如: gnieść — gnieciony — gnieceni, bósć — bodziony — bodzeni.

动词 jeść 的被动形动词形式为: jedzony.

3) -ty 用于过去时词干以 -i、-y、-u 结尾, 而词素 -i、-y、-u 属于词根部分的动词。例如:

bić — bił — bity

szyć — szył — szyty

kuć — kuł — kuty

-ty 还用于过去时词干以辅音 r 结尾的动词和交替元音 $a // e$ 结尾的动词, 这是一些特殊变化的动词。被动形动词从以 -e 结尾的词干中派生。例如:

drzeć — darł — darty

trzeć — tarł — tarty

dać — dał — deła — deły

ciąć — ciął — cieła — ciety

zać — zał — zeła — zety

动词: otworzyć 的被动形动词由后缀 -ty 构成: otwarty.

4) -ęty 用于不定式以 -nąć 结尾的动词。被动形动词由现在时以软辅音结尾的词干构成。例如:

ciągnąć — ciągnę — ciągniesz — ciągnięty

uschnąć — uschnie — uschnięty

zmarznąć — zmarznę — zmarzniesz — zmarznięty

zamknąć — zamknę — zamkniesz — zamknięty

以 -ty 和 -ęty 结尾的被动形动词复数第 1 格男性形式词尾为 -ci。如: bity — bici, zamknięty — zamknięci

一些不定式以 -nąć 结尾的动词派生的被动形动词形式可以有 -ęty 和 -ony 两种后缀, 个别被动形动词只有带 -ony 的形式。例如:

dźwignąć — dźwigniony, dźwignięty

minąć — miniony, minięty

natchnąć — natchniony

spragnąć — spragniony

roztargnąć — roztargniony

8. 副动词

副动词是兼有动词和副词特征的没有词形变化的动词形式，在复合句中充任等值句。副动词有同期副动词和先期副动词两种形式。

8.1 同期副动词

同期副动词表示与句中谓语所述的主要行为或状态同时由同一主语完成的伴随行为或状态。例如：

Idąc do domu spotkałem znajomych. 回家时我遇见了熟人。

Jurek biegnąc krzyczał. 尤莱克一边跑一边喊。

Niosąc talerze przewróciłem się. 我端着盘子摔了一跤。

同期副动词由未完成体动词现在时复数第3人称词干加 -ąc 构成。例如：

idą — idąc piszą — pisząc

mówią — mówiąc robią — robiąc

8.2 先期副动词

先期副动词表示在句中谓语所述主要行为发生之前由同一主语完成的伴随行为。例如：

Wysławszy list wróciłem do domu. 我寄出信后回家了。

Przyjechawszy na dworzec kupiłem bilet. 我到车站后买了一张车票。

先期副动词由完成体动词构成,方法是在过去时单数阳性第3人称词干上加词缀 -wszy (词干以元音结尾者) 或者加词缀 -wszy (词干以辅音结尾者)。例如:

przeczytał — przeczytawszy

odkrył — odkrywszy

zabił — zabiwszy

przyniósł — przyniósłszy

przyszedł — przyszedłszy

przywiózł — przywiózłszy

9. 不规则动词

按不定式结尾形式,不规则动词倒序排列如下:

1) -c — piec (tłuc), wlec, uciec (ciec), strzec (strzyc),
móc, pomóc, biec

2) -ać — słać¹, słać², dostać (zostać, pozostać, przystać,
zastać, stać się), jechać, spać, śmiać się (
grzać, lać, siać, wiać), stać (hać się), brać
(prać)

3) -awać — dawać (udawać, dostawać, stawać, poznawać)

4) -iwać, -ywać, -ować — wykonywać, rozstrzeliwać,
przemyśliwać
kiwać, nazywać, pływać, ukrywać, używać,
wrywać, chować

5) -ąć — zacząć, przyjąć (objąć, odjąć, pojąć, wynająć,
zająć, zdjąć), wziąć, ciąć (ohciąć, odciać,
ściąć, kłać, pisać się, spisać, odpisać, dać)

6) -eć — trzeć (drzeć, przeć, mrzeć, żreć), mleć (pleć),
mieć, chcieć, mdleć (dojrzeć, bieleć, drożeć,

ocaleć, sinieć, tanieć)

7) -ić, -uć, -yć — bić, być.

8) -ść, -źć — pleść (gnieść, nieść, wieźć, wieść), paść¹,
paść², trząść, siaść, iść, pójść (obejść, odejść,
wejść), jeść, znaleźć

1) 不定式以 -c 结尾的动词

a) 人称形式词干带 -k- 的动词

piec 烤

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	piekę	pieczesz	piecze
复 数	pieczemy	pieczecie	pieką

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	piekłem	piekłeś	piekł
	piekłam	piekłaś	piekła piekło
复 数	piekliśmy	piekliście	piekli
	piekłyśmy	piekłyście	piekły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—/	piecz!	niech piecze!
复 数	pieczmy!	pieczcie!	niech pieką!

主动形动词: piekący, -a, -e

被动形动词: pieczony, -a, -e

同期副动词: piekąc

先期副动词: —

按 piec 变化的动词有:

tłuc 打碎—tłukę, tłuczesz, tłukł, tłucz!, tłukący, tłuczony

wlec 蹒跚

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	wlokę	wleczesz	wlecze
复 数	wlecześmy	wleczecie	wloką

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	wlokłem	wlokłeś	włókł
	wlokłam	wlokłaś	wlokła
			wlokło
复 数	wlekliśmy	wlekliście	wlekli
	wlokliśmy	wlokłyście	wlokły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	wlecz!	niech wlecze!
复 数	wleczmy!	wleczcie!	niech wloką!

主动形动词: wloka_{cy}, -a, -e

被动形动词: wleczony, -a, -e

同期副动词: wloka_c

先期副动词: —

uciec 逃跑

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	uciekne _ę	ucieknieysz	ucieknie
复 数	uciekniemy	uciekniecie	uciekna _ą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	uciekłem	uciekłeś	uciekł
	uciekłam	uciekłaś	uciekła
			uciekło
复 数	uciekliśmy	uciekliście	uciekli
	uciekliśmy	ucieklyście	uciekły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	ucieknij!	niech ucieknie!
复 数	ucieknijmy!	ucieknijcie!	niech uciekna _ą !

主动形动词: —

被动形动词: —

同期副动词：—

先期副动词：uciekłszy

按 uciec 变化的动词有：

ciec 滴滴 — cieknie, ciekł, cieknij!

b) 人称形式词干带 -g- 的动词

strzec 看守

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	strzegę	strzeżesz	strzeże
复 数	strzeżemy	strzeżecie	strzegą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	strzegłem	strzegłeś	strzegł
	strzegłam	strzegłaś	strzegła
			strzegło
复 数	strześliśmy	strześliście	strzegli
	strzeżyliśmy	strzeżyście	strzeży

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	strzeż!	niech strzeże!
复 数	strzeżmy!	strzeżcie!	niech strzegą!

主动形动词：strzegący, -a, -e

被动形动词: strzeżony, -a, -e

同期副动词: strzegąc

先期副动词: —

按 strzec 变化的动词有:

strzyc 剃 — strzygę, strzyżesz, strzyż! strzygący, strzyżony,
strzygąc

móc 能够

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	mogę	możesz	może
复 数	możemy	możecie	mogą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	mogłem	mogłeś	mógł
	mogłam	mogłaś	mogła
			mogło
复 数	mogliśmy	mogliście	mogli
	mogłyśmy	mogłyście	mogły

命令式: 不使用

主动形动词: mogaący, -a, -e

被动形动词: —

同期副动词: mogaąc

被动形动词: —

pomóc 帮助

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	pomogę	pomogiesz	pomogę
复 数	pomogemy	pomogiecie	pomogą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	pomogłem	pomogłeś	pomógł
	pomogłam	pomogłaś	pomogła
			pomogło
复 数	pomogliśmy	pomogliście	pomogli
	pomogliśmy	pomogliście	pomogli

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	pomóż!	niech pomogę!
复 数	pomóżmy	pomóżcie!	niech pomogą!

主动形动词：—

被动形动词：—

同期副动词：—

先期副动词：pomógłszy

biec (biegnąć) 跑

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	biegnę	biegniesz	biegnie
复 数	biegniemy	biegniecie	biegną

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	biegłem	biegłeś	biegł
	biegłam	biegłaś	biegła
			biegło
复 数	biegliśmy	biegliście	biegli
	biegłyśmy	biegłyście	biegły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	biegnij	niech biegnie!
复 数	biegnijmy!	biegnijcie!	niech biegną!

主动形动词: biegnący, -a, -e

被动形动词: —

同期副动词: biegnąc

先期副动词: —

2) 不定式以 -a ć 结尾的动词

śłać 寄、送

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	śle	ślesz	śle
复 数	ślemy	ślecie	ślą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	ślałem	ślałeś	ślał
	ślałam	ślałaś	ślała
			ślało
复 数	śialiśmy	śialiscie	śiali
	ślałyśmy	ślałyście	ślały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	ślij!	niech śle!
复 数	ślijmy	ślijcie!	niech ślą!

主动形动词：ślący, -a, -e

被动形动词：ślany, -a, -e

同期副动词：śląc

先期副动词：—

按 śłać 变化的动词有其派生词, 如: posłać, wysłać, przesłać。

śłać 铺

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	ściełę	ścielesz	ściele
复 数	ścielemy	ścielecie	ściela

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	słałem	słałeś	słał
	słałam	/ słałaś	słała
			słało
复 数	słaliśmy	słaliście	słali
	słałyśmy	słałyście	słały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	ściel!	niech ściele!
复 数	ścielmy!	ścielcie!	niech ściela!

主动形动词：ścielący, -a, -e

被动形动词：słany, -a, -e

同期副动词：ścieląc

先期副动词：—

按 słać(铺)变化的动词有其完成体形式 posłać.

dostać 得到

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	dostanę	dostaniesz	dostanie
复 数	dostaniemy	dostaniecie	dostaną

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	dostałem	dostałeś	dostał
	dostałam	dostałaś	dostała
			dostało
复 数	dostaliśmy	dostaliście	dostali
	dostałyśmy	dostałyście	dostały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	dostań!	niech dostanie!
复 数	dostańmy!	dostańcie!	niech dostaną!

主动形动词：—

被动形动词：—

同期副动词：—

先期副动词：dostawszy

按 dostać 变化的动词有：

pozostać 留下 — pozostanę, pozostaniesz, pozostał, pozostań,
pozostawszy

przysłać 粘附……上, 紧贴在……上 — przyslanę, przysła-
niesz, przysłał, przysłań, przyslawszy

stać się 发生;变成 — stanę się, staniesz się, stał się, stań się, stawszy się

zastać 遇到 — zastanę, zastaniesz, zastał, zastań, zastawszy

zostać 成为 — zostanę, zostaniesz, został, zostań, zostawszy

jechać 行驶

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	jade	jedziesz	jedzie
复 数	jedziemy	jedziecie	jadą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	jechałem	jechałeś	jechał
	jechałam	jechałaś	jechała
			jechało
复 数	jechaliśmy	jechaliście	jechali
	jechałyśmy	jechałyście	jechały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	jedź!	niech jedzie!
复 数	jedźmy	jedźcie!	niech jadą!

主动形动词: jadący, -a, -e

被动形动词: —

同期副动词: jadąc

先期副动词: —

按 jechać 变化的动词有其前缀法派生词, 如: pojechać, przyjechać, odjechać, przejechać 等。

spać 睡觉

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	śpię	śpisz	śpi
复 数	śpimy	śpicie	śpią

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	spiałem	spiałeś	spiał
	spiałam	spiałaś	spiała
			spiało
复 数	spaliśmy	spaliście	spali
	spaliśmy	spaliście	spali

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	śpij!	niech śpi!
复 数	śpijmy	śpijcie!	niech śpią!

主动形动词: śpiący, -a, -e

被动形动词: —

同期副动词: śpiąc

先期副动词: —

śmiać się. 笑

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	śmieję się	śmiesz się	śmieje się
复 数	śmiejemy się	śmiejecie się	śmieją się

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	śmiałem się	śmiałeś się	śmiał się
	śmiałam się	śmiałaś się	śmiała się
			śmiało się
复 数	śmialiśmy się	śmialiście się	śmiali się
	śmiałyśmy się	śmiałyście się	śmiały się

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	śmiej się!	niech się śmieje!
复 数	śmiejmy się	śmiejcie się!	niech się śmieją!

主动形动词: śmiejący, -a, -e się

被动形动词: —

同期副动词: śmiejąc się

先期副动词: —

按 śmiać się 变化的动词有:

grzać 加热 — grzeję, grzejesz, grzał, grzej!, grzany

lać 浇 — leję, lejesz, lał, lej!, lejący, lany, lejąc

siać 播种 — sieję, siejesz, siał, siej!, siejący, siany, siejąc

wiać 刮风 — wieje, wiało

stać 站立

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	stoje	stoisz	stoi
复 数	stoimy	stoicie	stoją

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	stałem	stałeś	stał
	stałam	stałaś	stała
			stało
复 数	staliśmy	staliście	stali
	stałyśmy	stałyście	stały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	stój!	niech stoi!
复 数	stójmy	stójcie!	niech stoją!

主动形动词: stojący, -a, -e

被动形动词: —

同期副动词: stojąc

先期副动词: —

按 stać 变化的动词有:

bać się 害怕 — boję się, boisz się, bał się, bój się, bojąc się

brać 拿

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	biorę	bierzesz	bierze
复 数	bierzemy	bierzecie	biorą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	brałem	brałeś	brał
	brałam	brałaś	brała
			brało
复 数	bralśmy	braliście	brali
	brałyśmy	brałyście	brały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	bierz!	niech bierze!
复 数	bierzmy	bierzcie!	niech biorą!

主动形动词: biorący, -a, -e

被动形动词: brany, -a, -e

同期副动词: biorąc

先期副动词: —

按 brać 变化的动词有:

prać 洗 — piore, pierzesz, prał, pierz!, piorący, prany,
piorąc

3) 不定式以 -awać 结尾的动词

dawać 给

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	daje	dajesz	daje
复 数	dajemy	dajecie	dają

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	dawałem dawałam	dawałeś dawałaś	dawał dawała dawało
复 数	dawaliśmy dawałyśmy	dawaliście dawałyście	dawali dawały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	dawaj!	niech daje!
复 数	dawajmy	dawajcie!	niech dają!

主动形动词: *dający*

被动形动词: *dawany*

同期副动词: *dając*

先期副动词: —

按 *dawać* 变化的有以 *-awać* 结尾的大多数动词, 如:

udawać 假装 — *udaje, udajesz, udawał, udawaj! udający, udawany, udając*

dostawać 得到 — *dostaje, dostajesz, dostawał, dostawaj!, dostający, dostając*

stawać 站立起来 — *staje, stajesz, stawał, stawaj!, stający, stając*

poznawać 认出 — *poznaje, poznajesz, poznawał, poznawaj! poznający, poznawany, poznając*

4) 不定式以 *-iwać, -ywać, -ować* 结尾的动词

不定式以后缀 *-iwać, -ywać, -ować* 结尾的动词, 现在时按第 1 变位法变位, 人称词尾为: *-uje, -ujesz, -uje, -ujemy, -ujecie, -ują*。

不定式以后缀 *-iwać, -ywać* 结尾的个别动词, 现在时可以按第 1 变位法: *-uje, -ujesz* 变位, 也可以按第 3 变位法: *-am, -asz* 变位。例如:

wykonywać 执行 — *wykonuje, wykonujesz, wykonuje, wykonujemy, wykonujecie, wykonują;*
— *wykonywam, wykonywasz, wykonywa, wykonywamy, wykonywacie, wykonywają*

动词: *rozstrzeliwać* 和 *przemyśliwać* 现在时和命令式变位如下:

rozstrzeliwać 枪决 — *rozstrzeliwuje, rozstrzeliwujesz, rozstrzeliwuje, rozstrzeliwujemy, rozstrzeliwujecie, rozstrzeliwują; rozstrzeliwuj! rozstrzeli-*

wujmy! , rozstrzeliwujcie! niech
 rozstrzeliwuje! , niech rozstrzeliwują!
 przemyśliwać 仔细考虑 — przemyśliwam, przemyśliwasz,
 przemyśliwa, przemyśliwamy, przemyśliwacie,
 przemyśliwają;
 przemyśliwuje,
 przemyśliwujesz, przemyśliwuje,
 przemyśliwujemy, przemyśliwujecie,
 przemyśliwują;
 przemyśliwaj! ,
 przemyśliwajmy! , przemyśliwajcie! , niech
 przemyśliwa! , niech przemyśliwają!
 przemyśliwuj! , przemyśliwujmy! ,
 przemyśliwujcie, niech przemyśliwuje! , niech
 przemyśliwują!

不定式以 -iwać , -ywać 结尾,但结尾部分的 -iw-, -yw- 属于词根部分的动词以及词缀 -wa- 前面的 -i-, -y- 属于词根部分的动词,现在时按第 3 变位法: -am, -asz 变位,例如:

kiwać 点头 — kiwam, kiwasz, kiwa, kiwamy, kiwacie,
kiwają

nazywać 起名 — nazywam, nazywasz, nazywa, nazywamy,
nazywacie, nazywają

pływać 游动 — pływam, pływasz, pływa, pływamy,
pływacie, płynają

ukrywać 藏匿 — ukrywam, ukrywasz, ukrywa, ukrywamy,
ukrywacie, ukrywają

używać 使用 — używam, używasz, używa, używamy,
używacie, używają

wyrywać 摘下 — wyrywam, wyrywasz, wyrywa,
wyrywamy, wyrywacie, wyrywają

以及 chować 藏起来 — chowam, chowasz, chowa, chowamy,

chowacie, chowają

5) 不定式以 - ać 结尾的动词

zacząć 开始

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	zaczne	zacznieysz	zacznie
复 数	zaczniemy	zaczniecie	zaczna

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	zacząłem	zacząłeś	zaczął
	zaczęłam	zaczęłaś	zaczęła
			zaczęło
复 数	zaczęliśmy	zaczęliście	zaczęli
	zaczęłyśmy	zaczęłyście	zaczęły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	zacznij!	niech zacznie!
复 数	zacznijmy	zacznijcie!	niech zaczna!

主动形动词：—

被动形动词：zaczęty, -a, -e

同期副动词：—

先期副动词：zaczawszy

przyjąć 接受

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	przyjmę	przyjmiesz	przyjmie
复 数	przyjmiemy	przyjmiecie	przyjmą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	przyjąłem	przyjąłeś	* przyjął
	przyjęłam	przyjęłaś	przyjęła
			przyjęło
复 数	przyjęliśmy	przyjęliście	przyjęli
	przyjęłyśmy	przyjęłyście	przyjęły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	przyjmij!	niech przyjmie!
复 数	przyjmijmy!	przyjmijcie!	niech przyjmą!

主动形动词：—

被动形动词：przyjęty, -a, -e

同期副动词：—

先期副动词：przyjąwszy

按 przyjąć 变化的有带 -jać 的动词, 例如:

objąć 拥抱 — obejmę, obejmiesz, objął, objęła, objęli,

obejmij!, objęty, objąwszy
 odjąć 拿掉 — odejmę, odejmiesz, odjął, odejęła, odejęli,
 odejmij!, odejty, odjąwszy
 pojąć 理解 — pojme, pojmiesz, pojął, pojęła, pojęli,
 pojmij!, pojęty, pojąwszy
 wynająć 租 — wynajmę, wynajmiesz, wynajął, wynajęła,
 wynajęli, wynajmij!, wynajęty, wynająwszy
 zająć 占据 — zajmę, zajmiesz, zajął, zajęła, zajęli, zajmij!,
 zajęty, zająwszy
 zdjąć 摘掉 — zdejmę, zdejmiesz, zdjął, zdjęła, zdjęli,
 zdejmij! zdjęty, zdjąwszy

wziąć 拿

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	wzmę	weźmiesz	weźmie
复 数	weźmiemy	weźmiecie	wzmac

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	wziąłem	wziąłeś	wziął
	wzięłam	wzięłaś	wzięła
			wzięło
复 数	wzięliśmy	wzięliście	wzięli
	wzięłyśmy	wzięłyście	wzięły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	weź	niech weźmie!
复 数	weźmy!	weźcie	niech weźmą!

主动形动词：—

被动形动词：wzięty, -a, -e

同期副动词：—

先期副动词：wziąwszy

ciąć 切割

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	tnę	tniesz	tnie
复 数	tniemy	tniecie	tną

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	ciąłem	ciąłeś	ciął
	ciąłam	ciąłaś	ciąła
			ciąło
复 数	ciąliśmy	ciąliście	ciąli
	ciąłyśmy	ciąłyście	ciąły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	tnij!	niech tnie!
复 数	tnijmy	tnijcie!	niech tną!

主动形动词: tnący, -a, -e

被动形动词: cięty, -a, -e

同期副动词: tnąc

先期副动词: —

按 ciąć 变化的有其前缀法派生词, 如:

obciąć 剪短 — obetnę, obetniesz, obciął, obcięła, obcięli,
obetnij!, obcięty, obciąwszy

odciąć 剪掉 — odetnę, odetniesz, odciął, odcięła, odcięli,
odetnij!, odcięty, odciąwszy

ściąć 剪去 — zetnę, zetniesz, ściął, ścięła, ścięli, zetnij!,
ścięty, ściąwszy

按 ciąć 变化的动词还有:

kląć 诅咒 — klnę, klniesz, klął, kłęła, kęli, klnij!, (prze-)
kłęty, klnący, klnąc

piąć się 往上爬 — pnę się, pniesz się, piał się, pięła się,
pięli się, pnij się!, pnący się, pnąc się

spiać 夹在一起 — zepnę, zepniesz, spiał, spięła, spięli,
zepnij, spięty, spiawszy

odpiąć 解开 — odepnę, odepniesz, odpiął, odpięła, odpięli,
odepnij!, odpięty, odpiąwszy

以及 dać 吹 — dme, dmiesz, dał, deła, deli, dmij, dmacy,
deły, dmac

6) 不定式以 -eć 结尾的动词

trzeć 擦拭

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	trę	trzesz	trze
复 数	trzemy	trzecie	trą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	tarłem	tarłeś	tarł
	tarłam	tarłaś	tarła
			tarło
复 数	tarliśmy	tarliście	tarli
	tarłyśmy	tarłyście	tarły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	trzyj!	niech trze!
复 数	trzymy	trzyjcie!	niech trą!

主动形动词: trący, -a, -e

被动形动词: tarty, -a, -e

同期副动词: trąc

先期副动词: —

按 trzeć 变化的动词有:

drzeć 撕碎 — dre, drzesz, darł, drzyj!, draćy, darty, drać

przeć 挤 — preć, przesz, parł, przyj!, praćcy, party, praćc

mrzeć 死 — mřeć, mrzesz, marł, mrzyj! mraćcy, mraćc

zreć 吞食 — zřeć, zresz, zarł, zryj! zraćcy, zarty, zraćc

mleć 磨

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	mieleć	mielesz	miele
复 数	mielemy	mielecie	mielać

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	miełem	miełeś	mieł
	miełam	miełaś	mieła
			miełło
复 数	mieliśmy	miełście	miełli
	miełyśmy	miełyście	mieły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	mieł!	niech miele!
复 数	miełmy!	miełcie!	niech miela!

主动形动词: mielaćcy, -a, -e

被动形动词: mielony, -a, -e

同期副动词: mielaćc

先期副动词：—

按 mieć 变化的动词有：

pleć 除草 — piele, pielesz; pleł; piel; pielęgnacy; pielony;
pieląc

mieć 有

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	mam	masz	ma
复 数	mamy	macie	mają

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	miałem	miałeś	miał
	miałam	miałaś	miała
			miało
复 数	mieliśmy	mieliście	mieli
	miałyśmy	miałyście	miały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	miej!	niech ma!
复 数	miejmy!	miejcie!	niech mają!

主动形动词：mający, -a, -e

被动形动词：—

同期副动词: mając

先期副动词: —

chcieć 想要

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	chcę	chcesz	chce
复 数	chcemy	chcecie	chcą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	chciałem	chciałeś	chciał
	chciałam	chciałaś	chciała
			chciało
复 数	chcieliśmy	chcieliście	chcieli
	chciałyśmy	chciałyście	chciały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	chciej!	niech chce!
复 数	chciejmy	chciejcie!	niech chcą!

主动形动词: chcący, -a, -e

被动形动词: chciany, -a, -e

同期副动词: chcąc

先期副动词: —

mdleć 昏迷

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	mdleję	mdlejesz	mdleje
复 数	mdlejemy	mdlejecie	mdleją

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	mdlałem	mdlałeś	mdlał
	mdlałam	mdlałaś	mdlała
			mdlało
复 数	mdleliśmy	mdleliście	mdleli
	mdlałyśmy	mdlałyście	mdlały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	—	mdlej!	niech mdleje!
复 数	mdlejmy!	mdlejcie!	niech mdleją!

主动形动词: mdlejący, -a, -e

被动形动词: —

同期副动词: mdlejąc

先期副动词: —

按 mdleć 变化的动词有:

dojrzeć 成熟 — dojrzeję, dojrzejesz, dojrzał, dojrzawszy

bieleć 变白 — bieleje, bielejesz, biał, bielejący, bielejąc
 drożec 涨价 — drożeje, drożesz, drożał, drożący, drożąc
 ocaleć 保全(下来), 幸免于难 — ocaleje, ocalejesz, ocalał, o-
 calawszy
 tanieć 落价, 跌价 — tanieje, taniejesz, taniał, taniejący,
 taniejąc

7) 不定式以 -ić, -uć, -yć 结尾的动词

不定式以后缀: -ić, -yć 结尾的动词, 现在时按第 2 变位法:
 -e, -isz (-ysz) 变位。

不定式以: -ić, -uć, -yć 结尾, 而其中的 -i-, -u-, -y- 属于词根
 的动词, 按第 1 变位法: -e, -esz 变位。例如动词: bić, pić, czuć,
 myć, żyć 等等。

bić 打 陈述式 现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	bije	bijesz	bije
复 数	bijemy	bijecie	biją

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	biłem biłam	biteś biłaś	bił biła biło
复 数	biliśmy biłyśmy	biliście biłyście	bili biły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	bij!	niech bije!
复数	bijmy!	bijcie!	niech biją!

主动形动词: *bijący, -a, -e*

被动形动词: *bity, -a, -e*

同期副动词: *bijąc*

先期副动词: —

być 是

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	jestem	jesteś	jest
复数	jesteśmy	jesteście	są

将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	będę	będziesz	będzie
复数	będziemy	będziecie	będą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	byłem byłam	byłeś byłaś	był była było
复数	byliśmy byłyśmy	byliście byłyście	byli były

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	bądź!	niech będzie!
复数	bądźmy!	bądźcie!	niech będą!

主动形动词: będący, -a, -e

被动形动词: —

同期副动词: będąc

先期副动词: —

δ) 不定式以 -ść, -źć 结尾的动词

pleść 编织

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	plotę	pleciesz	plecie
复数	pleciemy	pleciecie	plotą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	plotłem plotłam	plotłeś plotłaś	plotł plotła plotło
复 数	pletliśmy plotliśmy	pletliście plotliście	pletli plotły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	pleć!	niech plecie!
复数	plećmy	plećcie	niech plotą!

主动形动词: plotący, -a, -e

被动形动词: pleciony, -a, -e

同期副动词: plotąc

先期副动词: —

近似 pleść 变化的动词有:

gnieść 揉皱 — gniote, gnieciesz; gniotłem, gniótł, gniotła,
gnietli, gniotły, gnieś!, gniotać, gnieciony,
gniotać

nieść 提着, 举着, 抱着 — niose, niesiesz, niosłem, niósł,
niosła, nieśli, niosły, nieś!, niosą, niesiony,
niosą

wieźć 运送 — wiozę, wiesziesz, wiozłem, wiózł, wiozła,
wieźli, wiozły, wieź!, wiozą, wieziony,

wioząc

wieść 引导, 带领, 率领; 进行 — wiodę, wieszysz, wiodłem,
wiodł, wiodła, wiodli, wiodły, wiedz! wiodący,
wiedziony, wiodąc

上述动词的完成体: spleść, zgnieść, zanieść, zawieźć, zawieść
的先期副动词形式如下: splotłszy, zgmiotłszy, zaniósłszy,
zawiózłszy, zawiódłszy

paść 倒下

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	padnę	padniesz	padnie
复数	padniemy	padniecie	padną

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	padłem padłam	padłeś padłaś	padł padła padło
复数	padliśmy padłyśmy	padliście padłyście	padli padły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	padnij!	niech padnie!
复数	padnijmy!	padnijcie!	niech padną!

主动形动词：—

被动形动词：—

同期副动词：—

先期副动词：paǫszy

paść 放牧

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	paę	pasiesz	pasie
复数	pasimy	pasiecie	paę

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	pałem pałam	pałeś pałaś	pał pała pało
复数	pałiśmy pałyśmy	pałiście pałyście	pałi pały

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	paś!	niech pasie!
复数	paśmy!	paście!	niech paę!

主动形动词: pasący, -a, -e

被动形动词: pasiony, -a, -e

同期副动词: pasąc

先期副动词: —

trząść 摇撼, 摇晃

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	trzęsę	trzęsiesz	trzęsie
复数	trzęsiemy	trzęście	trzęsą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	trząsłem trzęsłam	trząsłeś trzęsłaś	trząsł trzęsła trzęsło
复数	trzęśliśmy trzęsłyśmy	trzęśliście trzęsłyście	trzęśli trzęsły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	trzęś!	niech trzęsie!
复数	trzęśmy!	trzęście!	niech trzęsą!

主动形动词: trzęsący, -a, -e

被动形动词: trzęsiony

同期副动词: trzęsąc

先期副动词: —

siaść 坐下

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	siađę	siađiesz	siađzie
复数	siađziemy	siađziecie	siađą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	siadłem siadłam	siadłeś siadłaś	siadł siadła siadło
复数	siedliśmy siadłyśmy	siedliście siadłyście	siedli siadły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	siađź!	niech siađzie!
复数	siađźmy!	siađźcie!	niech siađą!

主动形动词：—

被动形动词：—

同期副动词：—

先期副动词：siadłszy

按 siaść 变化的有其前缀法派生的动词，如：usiaść, wsiąść, wysiąść, zsiaść, przysiąść, zasiaść。

ić 走

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	idę	idziesz	idzie
复数	idziemy	idziecie	idą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	szedłem	szedłeś	szedł
	szłam	szłaś	szła
			szło
复数	szliśmy	szliście	szli
	szłyśmy	szłyście	szły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	idź!	niech idzie!
复数	idźmy!	idźcie!	niech idą!

主动形动词：idący, -a, -e

被动形动词：—

同期副动词：idąc

先期副动词：—

pójść 走

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	pójdę	pójdiesz	pójdzie
复数	pójdziemy	pójdziecie	pójdą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	poszedłem poszłam	poszedłeś poszłaś	poszedł poszła poszło
复数	poszliśmy poszłyśmy	poszliście poszłyście	poszli poszły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	pójdź!	niech pójdzie!
复数	pójdźmy!	pójdźcie!	niech pójdą!

主动形动词：—

被动形动词：—

同期副动词：—

先期副动词：poszedłszy

按 pójść 变化的有 -jść 的派生词。其中 obejść, odejść, wejść 变化如下：

obejść 绕行—obejdę, obejdziesz, obszedł, obeszła, obeszli,
obeszły, obejdź!, obszedłszy

odejść 走开—odejdę, odejdiesz, odszedł, odeszła, odeszli,
odeszły, odejdź!, odszedłszy

wejść 走进—wejdę, wejdiesz, wszedł, weszła, weszli,
weszły, wejdź!, wszedłszy

jeść 吃

陈述式

现在时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	jem	jesz	je
复数	jemy	jecie	jedzą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单 数	jadłem	jadłeś	jadł
	jadłam	jadłaś	jadła
			jadło
复 数	jedliśmy	jedliście	jedli
	jadłyśmy	jadłyście	jadły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	jedź!	niech je!
复数	jedźmy!	jedźcie!	niech jedzą!

主动形动词: jedzący, -a, -e

被动形动词: jedzony

同期副动词: jedząc

先期副动词: —

znaleźć 找到

陈述式

简单将来时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	znajdę	znajdziesz	znajdzie
复数	znajdziemy	znajdziecie	znajdą

过去时

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	znalazłem znalazłam	znalazłeś znalazłaś	znalazł znalazła znalazło
复数	znaleźliśmy znalazłyśmy	znaleźliście znalazłyście	znaleźli znalazły

命令式

	第 1 人称	第 2 人称	第 3 人称
单数	—	znajdź!	niech znajdzie!
复数	znajdźmy!	znajdźcie!	niech znajdą!

主动形动词：—

被动形动词：znaleziony

同期副动词：—

先期副动词：znalazłszy

10 动词构词法

动词主要从动词、名词和形容词中派生。

10.1 从静词派生的动词

10.1.1 前缀后缀法派生的动词

通过往名词或形容词词干上加前缀和后缀构成动词。加后缀 -ić, -yć 构成完成体动词;加后缀 -ać 构成未完成体动词。例如:

śnieg 雪 — odśnieżyć, odśnieżać 扫雪

drzewo 树 — zadrzewić, zadrzewiać 植树

intensywny 紧张的 — uintensywnić, uintensywniać 紧张化

个别动词也可以带后缀 -ować 和 -ow-ywać, 例如:

gruz 瓦砾 — odgruzować, odgruzowywać 清除瓦砾

这类派生词都是及物动词。多数动词的词意可以概括为:“把……变成……样。”尤其是带前缀 u- 和 po- 的动词。例如:

uintensywnić, udziwnić 使变怪诞, polepszyć 改善, pogorszyć 使变坏。

带前缀 do- 的动词从名词中派生, 带有: 补充”的意义: dodrzewić 补种树

带前缀 od- 的动词从名词或形容词中派生, 含有“剥夺”, “除去”等意义: odrealnić 使非现实化, odsnieżyć。

带前缀 za- 的动词从名词中派生, 含有“覆盖”的意义: zalesić 使森林覆盖, zabłocić 使沾满泥。

10.1.2 后缀法派生的动词

后缀 -eć, 与性质形容词共同派生动词, 表示事物的发展变化, 意为: “变成……样”: siwieć 头发变白, mądrzeć 变聪明。扩展后缀为 -nieć: gęstnieć 变稠(密), gorzknieć 变苦涩。

后缀 -nąć, 意同上, 现已不产。如: chudnąć 变瘦, ślepnąć 变瞎。个别动词可以有 -eć 和 -nąć 两种词缀: żółknieć || żółknąć 变黄, rzednieć || rzednąć 变稀(少)。

一些带 -eć 的动词也可以从名词中派生。如: próchnieć 变朽, dziwaczeć 变古怪。

上述方法派生的表示事物变化的动词都是未完成体动词, 其完成体形式通过加前缀构成: siwieć—osiwieć, mądrzeć—zmądrzeć, dziwaczeć—zdziwaczeć。

带 -eć 的动词还可以表示事物特征显现出来。如: bieleć 发白, ciemnieć 发黑, złocić się 发金光, srebrzyć się 发银光。

后缀 -ować, 基本上只与名词共同派生动词, 表示以下意义:

1) 是生产词所指的: prezes 董事长 — prezesować 担任董事长, kolega 同事 — kolegować 作同事。个别词带后缀 -ić, -yć: dziwak 古怪的人 — dziwaczyć 行为(举止)古怪, kucharz 厨师 — kucharzyć 当厨师。少数动词从形容词中派生: chory 生病的 — chorować 生病, skąpy 吝啬的 — skąpić 吝啬。这类动词没有相对

应的完成体形式,也不及物。

2) 从事生产词所指的活动: film 电影 — filmować 拍电影, mapa 地图 — mapować 绘制地图, paczka 包裹 — paczkować 包装。

3) 借助生产词所指的工具或物质从事活动: piła 锯子 — piłować 锯, świder 钻 — świdrować 钻, asfalt 沥青 — asfaltować 铺沥青, cynk 锌 — cynkować 镀锌。

4) 从事与生产词所指有关的动作或活动: linia 线 — liniować 划线, bal 舞会 — balować 参加舞会, wagary 逃学 — wagarować 逃学。

10.2 从动词中派生的动词

10.2.1 前缀法派生的动词

前缀除了构成完成体外,还可以赋予派生词一定的附加意义。根据前缀的附加意义,可以分为:

1) 表示结果。如: pisać 写 — napisać 写完, czytać 读 — przeczytać 读完。常见的前缀有: z-(s-); za-, wy- 和 u-。

从趋向动词派生的动词,其前缀还可以表示各种意义: do- 表示“到达”: biec 跑 — dobiec 跑到, iść 走 — dojść 走到, jechać 行驶 — dojechać 驶到, płynąć 游 — dopłynąć 游到; wy- 表示“出去”,“出发”: wybiec 跑出去, wyjść 走出去, wyjechać 驶出去, wypłynąć 游出去; przy- 表示“前来”: przybiec 跑来, przyjść 走来, przyjechać 驶来, przypłynąć 游来。其它非趋向动词,如: biegać 跑动, chodzić 走动, jeździć 驾驶;乘,骑, pływać 游动等即使带有上述前缀,仍然是未完成体形式。

2) 限定动作时间。前缀 po- 表示“一会儿”: posiedzieć 坐一会儿, pochodzić 走一会儿, poczytać 读一会儿, pospać 睡一会儿。za- 表示动作的开始阶段: zakwitnąć 开花。

do- 表示动作的结束时刻: dośpiewać 唱完, dosiedzieć 坐到(某一时刻)。

3) 经过主观努力达到的结果。使用的构词词素有前缀: do-, na-, wy- 以及反身代词 się。每个前缀表示的意义又有所不同。如带 do- 的动词表示克服困难后取得了结果: dosłuchać się 表示费力地听到, doczekać się 表示好不容易等到, 带 na- 的动词表示大量或过量的动作: naniegać się 跑许多路, naczytać się 表示读了大量的书, najeść się 吃个足饱, nachodzić się 表示走了许多路或走得精疲力尽。带 wy- 的动词则表示动作达到尽兴的程度: wytanńczyć się 表示跳舞尽兴, wybawić się 表示玩痛快。

4) 表示依次的, 扩及于许多客体或由许多主体完成的动作。如: Powynosił krzesła: 他一张一张地搬走了椅子。 Powymywał talerze. 他把盘子一个一个地洗干净了。 Wszyscy powychodzili. 大家一个又一个地都走了。一些动词还可以表示动作是在许多地方进行的, 如: Buty pękały. 鞋裂了多处。 Ubranie poprzecierało się. 衣服多处被磨破了。

这类动词从二次派生的未完成体动词中再次派生。如: myć — zmyć — zmywać — pozmywać。

10.2.2 后缀法派生的动词

1) 二次派生未完成体动词, 由下列后缀构成:

-ać, 如: wbiec — wbiegać 跑入。

-jać, 如: podwoić — podwajać 加倍, dobić — dobijać (把受伤者)打死。

-wać, 如: zszyć — zszywać 缝起来, ukryć — ukrywać 藏起来。

-ywać(-iwać), 如: przepisać — przepisywać 抄写, podsłuchać — podsłuchiwać 窃听

2) 多次体动词, 表示多次重复的动作。多次体动词在现代波兰语中使用得愈来愈少, 常常由未完成体来代替。传统的多次体

动词通常带有后缀 -ywać 和 -ać。常见的多次体动词有：pisywać, czytywać, widywać, grywać, siadywać, jadać, mawiać, chadzać 等。

3) 表示一次性或瞬间动作的动词,由未完成体动词词干加后缀 -nąć 构成,如:kopać 踢 — kopnąć 踢一脚, stukać 敲 — stuknąć 敲一下, krzyżeć 喊叫 — krzyknąć 大叫一声。

10.3 常见动词前缀

do-, 构成动词,表示:

1) 把动作进行到底或进行到某一阶段。如: doczytać 读到某一段落, dogotować 煮熟, dopić 喝光;

2) 补足性地完成某种动作。如: dokupić 添置, dolać 添斟;

3) 达到空间或时间的某一限界。如: dobiec 跑到, dojechać 驶到, dożyć 活到;

4) 使相匹配。如: dopasować 使适合于, dostroić 调整, dorównać 比得上。

na-, 构成动词,表示:

1) 强化的动作。如: nazbierać 大量收集, narwać 大量采集, naprodukować 大量生产;

2) 完成的动作。如: napisać 写完, namalować 画完;

3) 主体大量从事的动作,含有过量之意。如: nachodzić się 走很多的路,走累, napracować się 从事大量工作,劳累。

nad-, 构成动词,表示:

1) “过量”。如: nadpić 喝过量, nadsypać 撒过量;

2) 动作的开始阶段。如: nadłamać 折损, 折裂(但未断), nadgryźć 咬, nadgnić 开始腐烂;

3) “来临”。如: nadjechać 驶来, nadpłynąć 游来, nadlecieć 飞来;

o-, 构成动词,表示:

1) 环绕事物进行的或涉及各方面的动作。如:ogrodzić 围起来,opakować 包起来,otoczyć 包围;

2) “朝下”。如:osunąć się 往下陷,坍塌,opadać 坠落;

3) 动作涉及许多客体。如:oznakować 做标记;

4) “分离”。如:obciąć 割掉,oberwać 撕掉,obłamać 折断;

5) “过量”,“大量”。如:opić się 喝多,obłowić się 发大财。

ob- (obe-), 构成动词。其功能同上。如:owinać = obwinać 裹,okleić = obkleić 粘。

ob- 用于元音之前:oborać 耕……周围的地,围绕着……耕地,也常用于 p, b 除外的辅音之前:obmarznąć (边缘或表面上)结冰,oblupać 剥去(皮,壳)。obe- 用于某些辅音团之前:obeschnąć 变干,obedrzeć 剥,剥去。

带前缀 o- 和 ob- 的动词也可能有词意上的不同,不能混淆使用。例如:omawiać 谈论 ≠ obmawiać 说某人坏话,oszukać 欺骗 ≠ obszukać 搜查。

od-, 构成动词,表示:

1) 与生产词所称相反的动作。如:odsłonić 揭开,odkryć 发现;

2) “分出去”。如:odciąć 切除,odkroić 切掉,切开;

3) “离去”。如:odjechać 驶离,odpłynąć 游去;

4) 重复动作,通常使客体恢复到初始状态。如:odbudować 重建,odzyskać 收复,odgrzać 重新加热。

5) “答复”。如:odpisać 回信,odpłacić 回报;

6) 完成动作并达到结果。如:odratować 救活;

7) “仿制”。如:odrysować 临摹,odpisać 抄写。

8) 去除生产词所指之物。如:odśnieżyć 扫雪,odwapnić 使(骨头)脱钙。

在某些辅音团前使用前缀 ode- : odesłać 寄回去,odebrać 取回来。

po-, 构成动词, 表示:

1) 多次或依次的, 涉及许多客体或由许多主体完成的动作。
如: pobudzić 一个一个地唤醒, pouciekać 纷纷逃跑;

2) 短暂的时间, “一会儿”。如: poczytać 读一会儿, poleżeć 躺一会儿, pospać 睡一会儿。

3) 多次的轻微的动作。如: popłakiwać 阵阵啜泣, pobołęwać 阵阵作痛;

4) 一次性完成的动作。如: powitać 欢迎, pożegnać 告别, pochwalić 表扬;

5) 动作或状态的开始。如: pojechać 驶离, popłynąć 游离, polecieć 飞离;

6) 多次或依次动作的完成体。如: dodawać 添加 — pododawać 不断添加, rozbijać 打碎 — porozbijać 多次或依次打死或打碎。

pod-, 构成动词, 表示:

1) 在某物体下面进行的动作。如: podpisać 写在……下面, 签字。podkopać 挖洞;

2) 从下往上的动作, 如: podnieść 举起来, podskoczyć 向上一跳, 跳起来;

3) “靠近”。如: podbiec 跑近, podpłynąć 游近;

4) 达到部分目的或取得部分效果。如: podleczyć 部分治愈, podsuszyć 晾干些, 晒干些, poduczyć 教会一些;

5) 秘密进行的动作。如: podpatrzeć 偷看, podsłuchać 窃听, podrobić 伪造;

在某些辅音团前使用前缀 pode- : podejść 走近, podeschnąć 微干。

prze-, 构成动词, 表示:

1) “通过”。如: przebiec 跑过去, przejechać 驶过去, przelecieć 飞过去;

2) “穿过”，“透过”。如：przebić 打穿，przeciąć 割断，prześwietlić 透视；

3) 变换方向或地点。如：przenieść 从一地拿到另一地，przesunąć 移动，przesadzać 移植；

4) “搀杂”。如：przemieszać 搅拌，przepleść 交错编织；

5) 把动作进行到某一阶段或进行到底，并取得结果或达到目的。如：przeczytać 读完，przeliczyć 仔细核算，przebudzić 唤醒；

6) 已经过去。如：przebrzmieć 响过，przekwitnąć 凋谢，przeminać 消逝；

7) 重新制作，常指以不同的方式。如：przebudować 改建，przedrukować 重版；

8) “过度”，“过量”。如：przeładować 装得超载，przesłodzić 加糖过多；

9) “挥霍掉”。如：przegrać 输掉，przepić 喝掉；

10) “预先”。如：przeczuć 预感，przewidzieć 预见，przepowiedzieć 预言。

przed-, 构成动词，表示针对……做……如：przedstawić 介绍，przedłożyć 提交。

przy-, 构成动词，表示：

1) 由远而近并到达目的地的动作。如：przybiec 跑来，przynieść 带来，przyprowadzić 领来；

2) 使联在一起。如：przybić 钉在……上，przykleić 粘在一起，przyszyć 缝在一起；

3) 轻微的不完全的动作。如：przycichnąć 音量变小，przywiećdnąć 有些发蔫，przyciemnić 使稍黑暗，使有点儿发暗；

4) 伴随动作。如：przygrywać 伴奏，przyśpiewać 伴唱。

roz-, 构成动词，表示：

1) 朝不同方向进行的动作。如：roznieść 送往各处，rozbiec się 四处乱跑；

2) 使成为许多小块的动作。如: rozkruszyć 弄碎, rozgryźć 咬碎;

3) 使一点儿不剩的动作。如: rozdać 发光, rozkupić 买光;

4) 去除以前动作的结果。如: rozładować 卸(货), rozmyślić się 改变主意;

5) 扩大规模、范围或增加强度。如: rozmnożyć 繁殖, rozbudować 扩建, rozszerzyć 拓宽;

6) 动作或状态的开始。如: roześmiać się 放声大笑, rozkwitnąć 盛开。

在辅音团前使用前缀 roze- 形式。

u-, 构成动词, 表示:

1) 动作取得结果或达到限度。如: ugotować 煮熟, uprosić 请求到, udreńczyć 折磨;

2) “移开”, “离去”。如: usunąć 移开, uprowadzić 劫持, ujść 逃跑;

3) 去掉一部分使变小或变少。如: uciąć 割下, 切下, 截去, ukroić 切下一块, ułamać 折下一块;

4) 使动作达到预期效果。如: ukołysać 摇(孩子)哄睡, ukoić 使平静下来;

5) 带有一定难度完成的动作。如: nie móc usiedzieć, uleżeć 坐不住, 躺不住;

6) 持续的动作。如: usadowić się 稳稳地坐着。

w-, 构成动词, 表示:

1) “入”。如: wbić 钉入, wlecieć 飞入, wliczyć 算入, wpisać 写入, wszyć 缝入;

2) “深入”。如: wczytać się 读得入神, wpatrzeć się 看得入神。

在辅音团前使用 we- 形式: wejść 走进, wepchnąć 推入。

wy-, 构成动词, 表示:

1) 从里往外或从下往上的动作。如:wybiec 跑出来, wyrzucić 扔出去;

2) 动作取得结果或达到目的。如:wybudować 建成, wysuszyć 晒干;

3) 动作程度强烈或过分强烈。如:wyspać się 睡足, wybiegać się 跑个够。

z-, 在清辅音(s, sz, ś 除外)前面用变体形式 s-, 在 ci- 之前用 ś-, 在辅音团前用 ze-; 用于从未完成体动词构成完成体动词, 如: gubić — zgubić 丢失, szyć — zszyć 缝制。前缀 z- 构成动词主要表示:

1) “使合成一体”, “使聚到一起”。如: zestawić 组成, 拼, zsypać 倒成一堆, zejść się 走到一起;

2) “除去”, “离去”。如: zdrapać 抓掉, zetrzeć 擦掉; zmyć 洗掉, zniknąć 溜掉;

3) 从上往下的动作。如: zbiec 跑下来, zeskoczyć 跳下来, zjechać 驶下来。

za-, 构成动词, 表示:

1) 动作取得结果。如: zakopać 埋入, 埋藏, zahamować 刹住, zaszkodzić 损害;

2) 动作取得部分结果。如: zadrapać 抓破皮肤, zaciąć 砍伤;

3) 强化动作。如: zaofiarować się 提供, zaprzestać 停止;

4) 短暂的行为或现象。如: zadzwonić 打铃, zabłysnąć 闪光, zapachnieć 发出香味;

5) 行为或现象的开始时刻。如: zachorować 开始生病, zboleć 开始痛起来;

6) 把……置于……里。如: замуrować 砌死, 封砌, zagrzebać 埋入;

7) “覆盖”。如: zamalować 涂刷, 涂盖, zarosnąć (植物)覆盖, zabudować 在(某地)盖上房子;

8) “超过限度”。如: zapracować się 操劳过度, zasiedzieć się 坐的时间过久;

9) 到达空间顶点。如: zajeżdżać 驶到, zabrnąć na środek bagna 走进沼泽中央;

10) 动作方向或距离。如: zabiec (komuś) drogę 跑去迎接(某人), zagrozić (komuś) przejście 拦路;

11) 与以 -ować 结尾的外来动词连用, 构成完成体动词。如: zaobserwować 观察, zagwarantować 担保, 保证, 保障, zainstalować 安装。

前缀 za- 也可以与其它前缀交替使用表示同一意义。如:

z- (s-): zadecydować — zdecydować 决定, zapytać — spytać 询问;

roz-: zaśmiać się — roześmiać się 放声大笑, zakwitnąć — rozkwitnąć 开花;

u-: zamilknąć — umilknąć 变沉默;

o-: zachrypnąć — ochrypnąć 声音变嘶哑。

第 10 章 副词

1. 副词概述与分类

1.1 副词概述

副词是不变化的词,它表示行为的特征或行为进行时的环境特征。副词在句中作状语,表示地点、时间、方式、程度,回答问题: jak 如何? gdzie 在哪里? kiedy 什么时间? skąd 从哪里? dokąd 去哪里? którądy 哪条路? dopóki 到什么时候? po co 去做什么? w jakim celu 什么目的? w jaki sposób 用什么方法? 等。副词常用于修饰动词、形容词和其它副词。

1.2 副词的分类

副词可以分为以下几类:

1) 方式副词,如: szybko 快, powoli 慢, głośno 大声地, wyraźnie 清晰地, tajemniczo 神秘地, dobrze 好。

2) 时间副词,如: rano 早晨, późno 晚, za późno 太晚, wcześnie 早, za wcześnie 太早, wieczorem 晚上, nocą 夜里。

3) 度量、程度副词,如: bardzo (gorący) 非常(热的), wyjątkowo (pilny) 特别(用功的), dosyć dużo 相当多, bardzo stanowczo 非常坚决地, o wiele szybciej 快许多。

4) 地点副词,如: tu 这里, tam 那里, blisko 近, daleko 远, nisko 低, wysoko 高, wewnątrz 里面, na zewnątrz 外面, (leci) dołem, góra 在下面、上面(飞行)。

2. 副词构词法

2.1 副词的构成

副词主要从性质形容词中派生,词缀有 -o 和 -e 两种。

后缀 -o 与词干以软辅音、历史软辅音以及硬辅音 -g, -k, -ch 结尾的形容词连用,构成副词,如: gorący 热的 — gorąco 热, tani 便宜的 — tanio 便宜, badawczy 研究的 — badawczo 研究性地, drogi 贵的 — drogo 贵, krótki 短的 — krótko 短短地, cichy 安静的 — cicho 安静地。

后缀 -o 也与以 -aty, -owaty, -asty, -owy 结尾的形容词连用,如: popielaty 浅灰色的 — popielato 浅灰色(地), głupkowaty 傻呼呼的 — głupkowato 傻呼呼地。

后缀 -e 用于以 -ny, -ły, -iwy, -liwy 结尾的形容词,如: dziecinny 幼稚的 — dziecinnie 幼稚地, biegły 流利的 — biegle 流利地, prawdziwy 真实的 — prawdziwie 真实地, przeraźliwy 吓人的 — przeraźliwie 吓人地。

一些以 -isty 和 -ny 结尾的形容词构成的副词有 -e 和 -o 两种词尾,并可能出现词意区别,如: nudny 无聊的 — nudno, nudnie 无聊地, pochmurny 阴天的, 忧愁的 — pochmurnie 忧愁地; pochmurno 天色阴沉, mglisty 多雾的; 模糊不清的 — mglisto 多雾; mgliście 模糊不清。

2.2 副词词组的构成

1) 由前置词 po 和后缀 -u 加形容词词干构成,如: (mówić) po polsku (说)波兰语, (mówić) po ludzku (说)大家都懂的话, po koleżeńsku 以同学方式。

2) 由前置词 na 和后缀 -o 加形容词词干构成,如: na gorąco

趁热, na sucho 干, 不用水, na czczo 空腹。

2.3 副词变级

副词和形容词一样, 也有级的变化, 有简单变级和复合变级两种形式。

2.3.1 简单变级

以 -o 和 -e 结尾的副词, 词干加后缀 -ej 构成比较级形式, 在比较级前加前缀 naj- 构成最高级形式, 如:

mocno 有力 — mocniej, najmocniej,

ładnie 漂亮 — ładniej, najładniej,

带后缀 -ko, -eko, -oko 的副词, 在变级过程中这些词缀脱落, 如:

ciężko 沉重地 — ciężiej, najciężiej,

nisko 低 — niżej, najniżej,

prędko 快速地 — prędzej, najprędzej,

wąsko 狭窄 — wąziej, najwąziej,

daleko 远 — dalej, najdalej,

głęboko 深 — głębiej, najgłębiej,

szeroko 宽 — szerzej, najszerzej,

wysoko 高 — wyżej, najwyżej.

副词 miękko (软) 的比较级和最高级形式为: miękcej, najmiekšcej.

副词: dobrze (好), źle (坏), dużo (多), mało (少) 的变级不规则:

dobrze — lepiej, najlepiej,

źle — gorzej, najgorzej,

dużo — więcej, najwięcej,

mało — mniej, najmniej.

2.3.2 复合变级

副词,主要是带 -sko, -owo 的副词通过加 *bardzo* 的比较级形式: *bardziej* 和最高级形式: *najbardziej* 构成复合比较级和最高级形式,如: *niebiesko* 蓝(色) — *bardziej niebiesko*, *najbardziej niebiesko*; *sielankowo* 田园诗意般地 — *bardziej sielankowo*, *najbardziej sielankowo*.

在复合变级中,也可以用 *więcej* 和 *najwięcej* 构成比较级和最高级形式,表示比较强烈和最强烈的程度,如: *odważnie* 勇敢地 — *więcej odważnie*, *najwięcej odważnie*; *starannie* 仔细地 — *więcej starannie*, *najwięcej starannie*.

一些副词可以有简单变级和复合变级两种形式;如: *serdecznie* 衷心地 — *serdeczniej*, *najserdeczniej* 或: *bardziej serdecznie*, *najbardziej serdecznie*.

在复合变级中,还可以用 *mniej* 和 *najmniej* 加副词原级形式构成比较级和最高级形式,表示较弱和最弱程度,如: *odważnie* 勇敢地 — *mniej odważnie* 胆量较小 *najmniej odważnie* 胆量最小; *stanowczo* 坚定地 — *mniej stanowczo* 比较不坚定地, *najmniej stanowczo* 最不坚定地。

第 11 章 前置词

1. 前置词概述与分类

1.1 前置词概述

前置词是没有形态变化的词类。它表示一个实词对另一个实词在词组或句中的从属关系,从而表示这些词所称事物与动作、状态、特征等关系。

前置词与名词或代词搭配使用,在句中充任补语、状语或定语成分。例如:

Proszę o radę. 请给我出个主意。(补语)

Idę do szkoły. 我去学校。(状语)

Droga do miasta. 通往城里的路。(定语)

前置词不能在句中单独使用,必须和名词或代词连用并位于与其连用的词前。各个前置词支配一定的格,如有的支配第 2 格,有的支配第 3 格等,但是没有支配第 1 格和第 7 格的前置词。例如:

Idę do szkoły. 我上学去。(第 2 格)

Byłem w szkole. 我曾经在学校。(第 6 格)

有些前置词只支配一个格,有些则支配两个格,甚至 3 个格。例如:

Za lasem płynęła rzeka. 森林后边曾经有一条河流过。(第 5 格)

Słońce zaszło za las. 太阳从林后落下了。(第 4 格)。

Działo się to za panowania Jana Kazimierza. 这件事情发生在杨·卡吉米日执政时期。(第2格)

有些前置词还可以根据事物处于动态或静态的不同情况决定支配不同的格,从而表示不同的空间、时间或目的的各种关系。例如:

Książka leży na stole. 书在桌子上。(第6格、静态,表示方位)

Połóż książkę na stół! 把书放在桌子上!(第4格、动态、表示方向)

1.2 前置词分类

按词形结构前置词可以分为简单前置词和复合前置词。

1) 简单前置词 —— 带有一个词根。如: o, w, z, bez, dla, do, na, od, pod, przy, za 等。

2) 复合前置词 —— 由一个前置词加另一个或多个前置词构成,也可由一个前置词加另外词类构成。如:

obok, około, oprócz, pomimo, ponad, poprzez, pomiędzy, pośród, wbrew, zza, naokoło, spomiędzy, spośród, sponad, spoza, na kształt, z zewnątrz 等。

2. 常见前置词的意义及用法

2.1 支配第2格的前置词: bez, blisko, dla, do, dokoła, dookoła, koło, naokoło, naprzeciw, naprzeciwko, obok, od, oprócz, u, według, wśród, z

bez —— 1) 意为“没有”、“无”: las bez grzybów 没有蘑菇的树林, dzień bez słońca 没有阳光的一天, suknia bez rękawów 无袖长连衫裙, człowiek nie bez talentu 不无天才的人, odejść bez

pożegnania 不辞而别。

2) 意为“不要”，“勿”：Spokojnie, bez paniki! 镇静，不要慌张！
Tylko bez głupich kawałów! 千万不要乱开玩笑！

blisko —— 1) 意为“离……近”，与 niedaleko 为近义词。
Mieszkał blisko szkoły. 他以前住在学校附近。

2) 表示时间，意为“将近”：Było blisko północy, gdy się obudził. 他醒来时已将近午夜了。

dla —— 1) 意为“为了”、“为”：poświęcić się dla dobra ojczyzny 为祖国的利益而献身。

2) 意为“供……之用”：film dla dorosłych 成年人电影，postój dla taksówek 出租汽车站，hotel dla cudzoziemców 供外国人住的旅店。

3) 意为：“对于”：Był to ciężki okres dla niego. 对于他这是一段困难时期。

do —— 1) 作定语，表示事物的用途：beczka do wina 葡萄酒桶，skrzynka do listów 信箱，filizanka do kawy 咖啡杯。

2) 作定语，表示从事某种事情的人：chłopak do koni 马童，dziewczyna do dziecka 照看小孩子的姑娘。

3) 表示动作的方向，意为“向”、“往”：iść do fabryki 去工厂，skok do wody 跳水，wsiaść do samochodu 上汽车。

4) 表示时间界限，意为“到”：pracować do wieczora 工作到晚上，spać do południa 睡到中午，zwlekać do ostatniej chwili 拖延到最后一刻。

5) 表示对待人或事物的态度，意为“对于”：miłość do matki 对母亲的爱，niechęć do życia 厌世。

6) 表示大约数量，意为“达”：gospodarstwa do piętnastu hektarów 土地达到 15 公顷的农户。Odsetki wynoszą do stu złotych miesięcznie 月息达到 100 兹罗提。

dokoła, dookoła, naokoło —— 意为“围绕”：dokoła stołu 围绕

桌子, *dokoła miasta* 围绕城市。

koło —— 1) 意为“在……周围”、“挨着”: *Koło domu rosła brzoza.* 以前挨着房子长着一棵桦树。 *Siedz koło mnie!* 挨着我坐!

2) 意为“大约”, 与 *około* 是近义词: *mieć koło pięćdziesięciu lat* 约有 50 岁。 *Studnia ma koło dwudziestu metrów.* 井大约有 20 米深。

naokoło 见 *dokoła*。

naprzeciw, naprzeciwko —— 意为“与……对面”: *mieszkać naprzeciw kogoś* 与……住对面。

obok —— 1) 意为“在……旁边”: *siedzieć obok kolegi* 坐在同学旁边。

2) 意为“除……外”, 用于肯定句中, 表示与……同等: *Obok talentu miał i wykształcenie.* 他除了有天赋, 还有学历。

od —— 1) 表示来自……方向, 意为“从”: *wejście od tyłu* 从后门进, *Od morza wiało chłodem.* 从海上吹来凉风。

2) 表示事物的朝向, 作定语: *okno od podwórza* 朝向院子的窗户, *pokój od ulicy* 朝街的房间。

3) 表示起始的时间, 意为“从”: *Od dziecka zainteresowała ją muzyka.* 从童年时代她就对音乐发生了兴趣。 *Zakochał się od pierwszego wejrzenia.* 他一见钟情。

4) 表示原因: *twarz rozpalona od gorączki* 发烧烧红的脸, *Głowa boli od hałasu.* 吵得头痛。

5) 表示事物或信息的来源: *prezent od matki* 妈妈送的礼物, *pożyczyć od kogoś pieniędzy* 从某人处借钱, *Słyszałam to od męża.* 这是我从丈夫那里听说的。

6) 表示防备或阻止的对象: *ubezpieczenia od pożaru* 火灾保险, *proszki od bólu głowy* 镇头痛的药, *okulary od słońca* 太阳镜, *plaszcz od deszczu* 雨衣。

7) 表示用途, 来源或所属关系: *dziurka od klucza* 钥匙孔,

drzwi od szafy 柜门, dziewczyna od sąsiadów 邻居家的姑娘。

8) 表示离开: odejść od okna 离开窗户, odbić od brzegu 离岸, przebywać z dala od domu 远离家乡。

9) 作定语, 表示具体的工作、专业、目的或用途: nauczyciel od polskiego 波兰语教师, ubranie od święta 节日礼服

10) 表示计算单位: cena od sztuki 单价, praca płatna od godziny 按小时付酬的工作。

11) 表示取决关系: Wypłata premii zależy od jakości pracy. 奖金的支付取决于工作的质量。

oprócz —— 意为“除了……之外”: Oprócz niego byli tam i inni. 除了他, 那里还有其他人。Wszyscy spali oprócz niego. 除了他, 大家都睡觉了。Nikt oprócz niego, tego nie wie. 这件事除了他谁也不知道。

u —— 1) 表示是整体的一部分: palce u rąk 手指, klamka u drzwi 门把手。

2) 表示紧挨着: Stał u drzwi. 他堵着门站着。

3) 表示所属关系: oczy zielone jak u kota 象猫眼似的绿眼睛。U mężczyzny głos jest niski, u kobiet wysoki. 男人声音低, 女人声音高。

4) 与指人的名词或代词连用, 表示在某人那里: mieszkać u rodziców 住在父母家。

według —— 意为“按照”: podział według wartości 按价值划分, załatwiać klientów według kolejności 按先后顺序接待顾客。

wśród —— 意为: “在……中间”, “在……当中”: Dobrze czuł się wśród swoich. 在自己人中间他感到自然。

z —— 1) 表示动作的起点, 意为“从”: wyjść z domu 从家里出去, pociąg z Pekinu 从北京来的火车, wrócić z wczasów 休假归来, zetrzeć kurz z szafy 拭去柜子上的尘土, zsiąść z konia 下马, zejść z góry 下山, wyjąć pieniądze z portfela 把钱从钱包里拿出

来, zrywać owoce z drzewa 从树上摘果实。

2) 表示信息、知识的出处: wiadomość z prasy 报刊新闻, przepis z książki kucharskiej 烹饪书中的一条食谱。

3) 表示发生的时间或起始的时间: Zabytek z xv wieku 15 世纪的古迹, Odwiedził nas z samego rana. 他一大早就来拜访我们了。

4) 表示所属的组织或群体: koleżanka z mojej szkoły 我们学校的一个女同学, jeden z wielu 众多者之一, najmłodsze z całej rodziny 全家人中最小的。

5) 表示构成成分: bukiet z róż 一束玫瑰花, mur z cegły 砖墙, Rodzina składa się z pięciu osób. 全家由 5 人组成。

6) 表示原先的状况, 状态或阶段: z nieużytków uczynić żyzne pole 把不毛之地变成良田, Z chorowitego dziecka wyrósł na silnego mężczyznę. 他从一个多病的孩子长成了一个强壮有力的男子汉。

7) 表示原因、动机、理由: zemrzeć z braku powietrza 由于缺少空气而昏厥过去, uczynić coś z wdzięczności 为报恩做……

8) 表示样品、模式、方式、原则: kopiować z oryginału 按原件复制, czytać z pamięci 背诵, grać z nut 看着乐谱演奏。

9) 表示在某一方面, 用于限制主导词所表述的范围: miasto słynne z zabytków 以古迹闻名的城市, z oczu podobny do matki 眼睛长得像妈妈的。

2.2 支配第 3 格的前置词: dzięki, ku, przeciw, przeciwko, wbrew

dzięki —— 意为“多亏”, “由于”: Dzięki dobrej opiece szybko wyzdrowiał. 由于细心照料, 他很快恢复了健康。

ku —— 1) 表示通往的方向或靠拢的目标: Droga wiodła ku wiosce. 道路以前通向村庄. Zbliżali się ku Krakowowi. 他们在向克拉科夫靠近. Podróż miała się ku końcowi. 旅行快结束了。

2) 表示目的或结果: pomnik ku czci bohaterów 英雄纪念碑, Firma chyliła się ku upadkowi. 公司在走向倒闭。

3) 与表示感情色彩的名词连用, 构成等值句, 说明对事物的反应: Pogodzili się ku obopólnemu zadowoleniu. 他们和解了, 双方均表示满意。

przeciw, przeciwko —— 1) 表示反对、反抗: powstanie przeciw najeźdźcy 反抗入侵者的起义, wystąpić przeciw czyjemuś twierdzeniu 发言反对某人的论点。

2) 表示违背: wykroczyć przeciw prawu 违法。

3) 表示药理作用: tabletki przeciw grypie 治流感的药片。

wbrew —— 意为“不顾”: czynić coś wbrew zasadom 做某事不顾原则。

2.3 支配第 4 格的前置词: między, na, nad, o, po, pod, przed, przez, w, za

między —— 表示动作方向, 意为“朝……之间”, “往……中间”: włożyć list między kartki 把信夹在纸里, wrócić między ludzi 回到人们中间。

na —— 1) 表示动作方向, 通常与表示开放场所的名词连用: wyjść na dworze 去户外, iść na spacer 去散步, wejść na schody 上楼梯。

2) 表示事情持续的时间或发生的时间: wyjechać na miesiąc 外出一个月, wrócić na trzecią 3 点钟时回来。

3) 表示数量、大小或范围: głęboki na dwa metry 2 米深的, gruby na palec 一指厚的, na odległość kilku metrów 几米的距离, stół na dwanaście osób 坐 12 人的桌子。

nad —— 表示方向, 意为“往……上空”: Burza idzie nad miasto. 暴风雨朝城市袭来。

o —— 1) 用于连接表示打听、请求、感情状态的动词要求的

间接补语: pytać o nowiny 打听新闻, prosić o pomoc 请求帮助。

2) 用于连接表示打击、投掷、磨擦、依靠的动词要求的间接补语,表示接触到的物体: Oprzeć drabinę o ścianę 把梯子架在墙上, Fale biją o brzeg. 波涛击岸。

3) 表示数量差别: ktoś jest wyższy o głowę od kogoś. 某人比某人高出一头。Cenę podwyższono o dziesięć złotych. 物价提高了10 兹罗提。

po —— 1) 表示界限,意为“达到”: broda po pas 齐腰长的胡须, śnieg po kolana 没膝深的雪, pracować po ostatnie tchnienie 工作到生命最后一息。

2) 表示目的: iść po lekarza 去请医生, pójść do sklepu po mąkę 去商店买面粉, stać w kolejce po bilety 排队买票。

3) 表示数量、价值、价格或单位: materiał po sto złotych za metr 100 兹罗提一米的布料, Dostali po tysiąc złotych nagrody. 每人得了一千兹罗提的奖金。

pod —— 1) 表示方向,意为“往……下”: wejść pod stół 钻到桌子下面, wpaść pod samochód 跌倒在汽车轮下。

2) 与指高大物体的名词连用,表示在……附近: Odprowadził ją pod sam dom. 他送她到家门口。

3) 表示迎着……方向: płynąć pod prąd 逆流而上, biec pod wiatr 迎着风跑。

4) 表示时间或年令,意为“将近”: mężczyzna pod czterdziestkę 一个年近40的男人。Pod wieczór wiatr zaczął się wzmacniać. 傍晚时分,风开始刮大了。

5) 表示目的: oddać projekt pod dyskusję, pod głosowanie 拿出方案进行讨论、表决。

przed —— 与趋向动词连用,表示目的地,意为“在……前”: Samochód zjechał przed dom. 汽车开到了房前。

przez —— 表示通过、经过: iść przez most 过桥, skoczyć przez

rów 跳过壕沟, rozmawiać przez telefon 打电话。

w —— 1) 与趋向动词连用, 表示方向, 意为“往”、“往……里”: jechać w góry 驶向山里, wejść w błoto 走进泥坑, patrzeć w górę 往上看, patrzeć w dal 往远处看。

2) 表示动作涉及的身体部位或物体: uderzyć się w nogę 磕着腿, skaleczyć się w palec 弄伤手指, bić w bęben 击鼓。

3) 表示时间, 意为“在……”: w dzień 在白天, w południe 在中午, w niedzielę 在星期日。

za —— 1) 表示方向, 意为“往……外”, “往……后面”: wyjść za miasto 去城外, wyrzucić kogoś za drzwi 把某人赶出门外, Dziecko schowało się za matką. 孩子躲到了妈妈身后。

2) 意为“为了”, “因为”: walczyć za wolność 为自由而战, poleć za kraj 为国捐躯, podziękować komuś za pomoc 感谢某人的帮助。

3) 表示抓住的东西: trzymać kogoś za rękę 握住某人的手。

4) 表示交换物或支付手段: usługi za gotówkę 支付现金的服务, kupić coś za milion złotych 花一百万兹罗提买某物。

5) 表示替代: Pożegnaj go za mnie. 你代我向他告别。

6) 表示时间, 意为“过……后”: On wróci za miesiąc. 他过一个月后回来。Przyjdzie za chwilę. 他过一会儿来。

7) 表示计算的时间: sprawozdanie za dwa miesiące 两个月份的报告。

2.4 支配第 5 格的前置词: między, nad, pod, przed, z, za

między —— 表示方位或时间, 意为“在……之间”, “在……中间”: stół stał między oknem a szafą. 窗户和柜子之间放着桌子。Spotkamy się między piątą a szóstą. 我们在 5 点(钟)和 6 点(钟)之间会面。

nad —— 1) 表示方位, 意为“在……上空”: Samolot leciał nad

miastem. 飞机飞过城市上空。

2) 通常与指江河、湖泊、海洋的名词连用,表示方位,意为“在……附近”: *mieszkać nad wodą, rzeką, jeziorem, morzem* 住在水边、河畔、湖畔、海滨。

pod —— 1) 表示方位,意为“在……下面”: *pod stołem* 在桌子下。

2) 通常与指高大物体的名词或城市名称连用,表示方位,意为“在……附近”: *pod ścianą* 墙下, *mieszkać pod Warszawą* 在华沙附近。

3) 表示原因、因素: *działać pod naciskiem* 在压力下活动。

przed —— 1) 表示方位或时间,意为“在……之前”: *przed domem* 房前, *przed obiadem* 午饭前, *przed kilkoma laty* 几年以前。

2) 表示躲避的对象: *chronić się przed deszczem* 避雨。

3) 表示“在……面前”: *Wstydziła się przed ludźmi.* 当着众人她显得不好意思。

z —— 1) 意为“同”、“与”、“和”、“伴随”: *rzeka z dopływami* 有支流的河, *podróżny z walizką* 带着一个箱子的旅客, *pracować z kimś* 同某人一起工作, *porównać z czymś* 与……作比较, *walczyć z kimś* 同某人作斗争, *Padał śnieg z deszczem.* 下了一场雨夹雪。
Wyjechał z żoną i dziećmi. 他带着妻子和孩子一起走了。

2) 意为“含有”,“带有”: *worek z mąką* 一袋面粉, *skrzynka z narzędziami* 装着工具的箱子, 一箱工具, *mięso z kością* 带骨肉, *kawa z mlekiem* 加牛奶的咖啡。

3) 作方式状语,表示伴随状态: *poruszać się z wysiłkiem* 吃力地活动, *oczekiwać kogoś z niecierpliwością* 焦急地盼望某人。

4) 表示目的: *przyjechać z wykładem* 前来开讲座, *pojechać z wizytą* 前去访问。

5) 表示结果: *skończyć szkołę z dobrym wynikiem* 以良好的成绩毕业, *z powodzeniem zakończyć pracę* 成功地结束工作。

za —— 表示方位, 意为“在……后面”: *stanać za drzewem* 站在树后, *iść za przewodnikiem* 跟着导游走, *Za oknem padał deszcz.* 窗外下雨了。

2.5 支配第 6 格的前置词: *na, o, przy, w*

na —— 1) 表示处所, 意为“在……”, “在……上面”, 通常指开放场所: *na łóżku* 在床上, *na stole* 在桌子上, *na trawie* 在草地上, *na dworze* 在院子里, *na dworcu* 在车站。

2) 表示补充说明, 作定语: *ciasto na drożdżach* 发酵面团, *zupa na kościach* 骨头汤, *fotel na kółkach* 轮椅

o —— 1) 意为“关于”: *bajka o smoku* 关于龙的童话, *opowiadać o dzieciach* 讲关于孩子们的事情。

2) 表示带有的特征, 作定语: *śpiewak o mocnym głosie* 声音宏亮的歌手, *pokój o czterech oknach* 带 4 个窗户的房间。

3) 意为“依赖”、“依靠”: *chodzić o lasce* 挂着拐棍走, *żyć o chlebie i wodzie* 靠面包和水过日子, *nie móc wstać o własnych siłach* 靠本身的力量站不起来。

przy —— 1) 表示处所, 意为“在……旁边”, “挨着”: *siedzieć przy biurku* 坐在办公桌旁边, *stać przy oknie* 站在窗户旁边, *mieszkać przy szkole* 住在学校旁边。

2) 表示时间, 通常指大概时间, 意为“在……时候”: *pogawędka przy kolacji* 晚饭时进行的聊天。

3) 表示陪伴的人或共同参与者: *mieszkać przy rodzicach* 住在父母身边, *mówić coś przy świadkach* 当着证人说某事。

4) 表示伴随的环境、条件、原因: *tańczyć przy adapterze* 在电唱机伴奏下跳舞, *ulec wypadkowi przy pracy* 在工作中出事故。

5) 表示反衬: *mieć siwe włosy przy młodej twarzy* 少白头。

w —— 1) 表示处所, 通常与指封闭场所的名词连用, 意为“在……里”: *siedzieć w fotelu* 坐在沙发里, *mieszkać w stolicy* 住在

首都, zostać w mieszkaniu 留在家里。

2) 表示穿戴或外表: chłopiec w okularach 戴眼镜的男孩, chodzić w kurtce 身穿夹克服, dziewczyna w rumieńcach 面色绯红的姑娘, lustro w złotych ramach 镀金框的镜子。

3) 表示制做的材料: rzeźba w marmurze 大理石雕塑, pieniądze w złocie 金币。

4) 表示数量: powieść w dwóch tomach 一部分上下集的小说, rysunek w skali 1:10 一张比例为 1 比 10 的图纸。

第 12 章 连词

连词属于不变化的词类,用于连接句子成分或复合句中的分句,表示它们之间意义上和语法上的各种关系。

连词按其意义和功能可以分为并列连词和主从连词两类:

1) 并列连词既可以连接句子成分,也可以连接句子,它所连接的句子成分或句子之间的关系是同等的。例如:

Ojciec i matka wyjechali na urlop. 爸爸和妈妈出去度假了。

Ty zaśpiewasz arie, lub ja. 你或者我唱咏叹调。

Wróćę do domu, jeżeli zacznie padać deszcz. 一旦开始下雨,我就回家。

并列连词又可以分为:

——联合连词,如:i 和, oraz 以及,

——对立连词,如:a 而, ale 但是, jednak 可是, natomiast 然而,

——选择连词,如: albo 或者, lub 或者, czy 还是,

——结果连词,如: więc 因此, to 那么, dlatego 因此, 所以, przeto 从而。

2) 主从连词——主要用于复合句中从句与主句的连接,说明句子的主从关系。主从连词主要有: aby 为了, albowiem 因为, aż 直至, bo 因为, bowiem 因为, chociaż 虽然, choć 虽然, dopóki 直到, jeśli 如果, jeżeli 如果, nim 在……之前, ponieważ 因为, skoro 既然, żeby 为了, 等等。

主从连词有各种意义,可以表示时间、原因、目的、条件等关系。例如:

Wyjechał i już nie powrócił. 他走了,就再也没回来。

Nie przyszedł, bo zachorował. 他没有来,因为生病了。

Gdy wróciliśmy do domu, było już ciemno. 当我们回到家的时候,天已经黑了。

第 13 章 语气词

语气词又称小品词,属于不变化的词类,用于给句中的个别词或全句增添某种语气或修饰内容。例如:

1) 增添语气的词,有: no, -ze, -ż, to, ci, -ć.

chodź no tutaj! 到这儿来呀!

Idźże prędzej! 赶快走吧!

Daj no już. 给呀!

To ci niecnota. 这个无赖!

2) 用于修饰内容的词,有:

— czy, 赋予句子疑问语气:

Czy Marek już przyszedł? 马莱克已经来了吗?

Czy wrócisz jutro? 你明天回去吗?

— by, 构成句子的假定语气或表示要求:

Poszedłbym do kina, gdybym miał czas. 假如我有时间,我就去看电影。

Napiłbym się kawy. 我想喝一杯咖啡。

— niech, niechaj. 表示命令:

Niech Janka nas odwiedzi! 让杨卡来看望我们!

— Oby, 表示愿望:

Obyś miał rację! 但愿你说得对!

Obyśmy zdrowi byli! 祝愿我们大家身体健康!

小品词 oby 后面常跟动词人称词尾,动词用过去时形式。

— nie, 表示否定语气:

Nie przyjdę do ciebie. 我不去你那里。

Przyjdę do ciebie nie dzisiaj, lecz jutro. 我今天不去你那里,而是明天去。

第 14 章 感叹词

感叹词属于不变化的词类,用于表达说话者在说话时所带的各种感情,或者用于打招呼或应答。例如:

ach! 啊! och! 哎呀!, hej! 喂! aj! 哎哟! precz! 滚! zaiste! 果真! brawo! 好! pst! 嘘! ha! 哈! Chicbi! 嘿嘿! oj! 哎! niestety! 遗憾!

第三部分 句法

第 15 章 简单句

1. 句子概述和分类

句子是语言运用的基本单位。人们交流思想时所说的言语是由这些语言单位组成的。每个句子或多或少都是一句完整的话,表达某种思想。句法研究的对象包括简单句和复合句两大类。

按照句子结构或说话的方式,目的等分类为:陈述句,疑问句,祈使句,感叹句;完全句,不完全句;确定人称句,不定人称句和无主语句等。

句子中能起独立功能作用的组成部分,叫做句子成分。句子中凡能提出问语的词,是句子成分;不能提出问语的词,不是句子成分。句子成分一般可分成五大类:

a. 主语,表示句子中被论述的事物,通常是动作或行为的主体或状态的体现者。

b. 谓语,用来论述主语的句子成分,即叙述主语在做什么,处于什么状态,是什么,是怎样的等等。

c. 补语,表示主语行为涉及的对象。

d. 定语,表示事物的性质、特征、所属关系等。

e. 状语,表示行为进行的情况或性质的程度等。

以上五种句子成分中,主语和谓语是句子的主要成分,其他则属于次要成分。

2. 双成分句

一个含有主语和谓语两种成分的句子称作双成分句。

2.1 主语和谓语

主语主要由名词或人称代词第1格形式充任,例如:

Jan orze 杨在耕地。

Ktoś przyjechał 有人来了。

其他词类,如形容词、数词、代词等起名词作用时,也可以充任主语。例如:

Wiódł ślepy kulawego. 瞎子牵着瘸子走。

Uczyć się jest pożytecznie. 学习是有益的。

Wczoraj było tragicznie. 昨天糟透了。

W jest przyimkiem. W 是前置词。

谓语由动词的人称形式充任,称作动词性谓语。动词性谓语有时态和式的变化。例如:

Krawiec szyje. 裁缝在缝纫。

Pies szczeka. 狗在叫。

Dzieci śpiewają. 孩子们在唱歌。

助动词 być, stać się, zostać 的人称形式加其它词类也可以构成谓语,称作静词性谓语。例如:

Poranek był słoneczny. 早晨阳光明媚。

Marek został profesorem. 马莱克成了教授。

On jest zaziębiony. 他感冒了。

由助动词表示的部分称作系词 (był, został, jest), 由形容词、形动词、名词、代词、数词和副词等表示的第二部分称作谓词 (słoneczny, profesorem, zaziębiony)。

在波兰语中,下列词类也可以充任谓语: brak, można,

trzeba, wiadomo, warto, wolno, czas, wstyd, żal, strach, szkoda, niepodobna, nie sposób, winno się, powinno się. 例如:

Warto nad tym pomyśleć. 此事值得考虑。

Szkoda marnować życie na byle co. 随便浪费时光太可惜。

在句中,主语和动词性谓语之间永远要求保持数的一致关系。

例如:

Chłopiec śpi. 一个男孩子在睡觉。(主语和谓语均为单数)

Chłopcy śpią. 男孩们在睡觉。(主语和谓语均为复数)

在过去时和假定式中,谓语与主语保持性的一致关系。单数有阳性、阴性和中性,复数有男性和非男性。例如:

Janek zasnął. 杨乃克睡着了。(单数阳性)

Anna zasnęła. 安娜睡着了。(单数阴性)

Dziecko zasnęło. 孩子睡着了。(单数中性)

Chłopcy zasnęli. 男孩们睡着了。(复数男性)

Dziewczynki zasnęły. 女孩们睡着了。(复数非男性)

集合名词作主语时,谓语用单数:

Młodzież się uczy. 年青人在学习。

Wojsko maszeruje. 部队在行军。

Rodzeństwo wyjechało. 兄弟姐妹们走了。

państwo 一词指夫妻或指先生女士时,要求谓语用复数形式,过去时用男性形式:

Państwo Nowakowie odpoczywają. 诺瓦克夫妇在休息。

Państwo Kowalscy wyjechali. 科瓦尔斯基夫妇走了。

动词性谓语有人称形式。由于动词第1人称和第2人称形式在形态上区别比较明显,所以第1人称和第2人称代词作句中主语时通常被省略。例如:

Czytam. 我在阅读。

Chodzisz do szkoły? 你上学了吗?

Wrócimy jutro. 我们明天回来。

Kiedy przyjechaliście? 你们什么时候来的?

上述人称代词被省略的句子是单成分句。

如果进行强调,句中可以使用人称代词: ja, ty, my, wy, 同时逻辑重音也落在这些代词上。例如:

Ja czytam, a ty mi przeszkadzasz. 我在阅读,而你却来打扰我。

Nie sprzątajcie, my to zrobimy. 你们不要打扫了,我们来干。

第3人称代词在句中可以称代各种人和物。在连接上下文时,其词序是固定的,即位于谓语之后。例如:

Poznałam doktora Nowaka. Jest on bardzo dobrym lekarzem.
我结识了诺瓦克大夫。他是一位非常好的医生。

或者位于句中其它词之后:

Doktor Nowak przepisał mi lekarstwo. Niewiele mi ono pomogło. 诺瓦克大夫给我开了药。这药对我不太管用。

在承接前面的句子时,第3人称充任的句子主语通常被省略:

Przyszedł Janek. Przyniósł mi kwiaty. 杨乃克来了,给我带来了花。

如果前面的句子已经指明主语,后面的句子可以使用不完全句,第3人称通过动词人称形式表达。例如:

Wyjechał. (他)走了。

Spi. (他)在睡觉。

Spiewają. (他们)在唱歌。

在第3人称命令式句中,主语位于小品词 niech 之后。如:

Niech Janek posprząta! 让杨乃克打扫!

在与对方交谈时,波兰语使用敬称: pan, pani, państwo, 谓
语用第3人称形式。

Niech pan usiądzie! 先生,请坐!

Niech państwo usiądą! 诸位,请坐!

在由动词 *być* 作谓语表示存在的肯定句中, 主语用第一格形式。在表示不存在的否定句中, 谓语用 *nie ma*, *nie było*, *nie będzie*, 主语用第二格形式。例如:

W pokoju jest szafa. 房间里有一个柜子。

W pokoju nie ma szafy. 房间里没有柜子。

O drugiej był obiad. 午饭在两点时吃过了。

O drugiej nie było obiadu. 两点时没吃午饭。

Jutro będzie zebranie. 明天开会。

Jutro nie będzie zebrania. 明天没有会。

否定句中的主语处于第 2 格形式时, 通常我们称之为逻辑主语。而这种否定句在形式上则是一种无主语句。

如果肯定句中的主语是表人的, 否定句中可以有两种否定形式。例如:

Janek był w domu. 杨乃克在家里。

否定时可以说:

Janek nie był w domu. 杨乃克不在家。或者说:

Janek nie było w domu. 杨乃克不在家。

第 2 种否定形式较常使用。

两种否定形式有时也有意义区别。句型 *ktoś nie był gdzieś* 强调某人没去过那里, 而 *kogoś nie było gdzieś* 则强调某人当时不在。试比较下列句型:

Janek nie był nigdy w Paryżu. 杨乃克从来没去过巴黎。

Janek nie było w Paryżu. 杨乃克没在巴黎。

表示增加、减少或缺少的动词要求用第 2 格作逻辑主语:

Wody ubywa. 水在减少。

Przybyło sił. 增加了力量。

Brakuje czasu. 缺少时间。

名词与不定数词连用作主语时, 名词用第 2 格形式, 谓语用单数, 过去时用中性形式:

Jest dużo spraw. 有许多事情。

Mało czasu zostało. 剩下的时间不多了。

名词与基数词 1 — 4 连用作主语时, 主语和谓语之间保持数的一致关系:

Jedno dziecko śpiewa. 一个儿童在唱歌。

Dwa psy szczekają. 两条狗在叫。

Trzej studenci rozmawiają. 3 个大学生在谈话。

在过去时中还需保持性的一致关系:

Jedno dziecko śpiewało. 一个儿童唱歌了。

Dwa psy szczekały. 两条狗叫了。

Trzej studenci rozmawiali. 3 个大学生谈话了。

数词 dwaj, trzej, czterej 与男性名词复数第 1 格搭配作主语, 谓语用复数形式, (Dwaj studenci poszli. 两个大学生走了。)也可以使用数词 dwóch, trzech, czterech 与男性名词复数第二格搭配作主语, 同时谓语用单数形式, 过去时用中性形式 (dwóch panów poszło 两位先生走了。)5 以上的基数词与男性名词搭配时只能使用这种结构 (数词 tysiąc, milion 除外, 它们使用第 1 格形式)。例如:

Pięciu panów przyszło. 来了 5 位先生。

Przyhyło tysiąc ludzi. 增加了 1 千人。

非男性名词与 5 以上的数词搭配作主语时使用复数第 2 格形式, 数词使用第 1 格形式, 谓语使用单数形式。

Pięć sióstr czeka. 5 姐妹在等待。

在过去时中谓语使用中性形式:

Pięć sióstr czekało. 5 姐妹曾经等待过。

2.2 复合谓语

2.2.1 静词构成的复合谓语

系词（助动词 być, zostać, stać się 等的人称形式）和谓词（静词，主要是名词和形容词）可以构成复合谓语。

由形容词构成的谓词在句中使用第 1 格形式。复合谓语同主语保持性和数的一致关系。例如：

Jurek jest mały. 尤莱克小。

Zadanie jest trudne. 任务是艰巨的。

Drzewa są wysokie. 树是高的。

Chłopcy są mili. 男孩子们是讨人喜欢的。

具有形容词性质的代词、形动词或序数词作谓词时，也要求与主语保持上述语法关系。例如：

Parasol jest mój. 伞是我的。

Wszyscy są zajęci. 大家都在忙着。

Janek był drugi. 杨乃克是第 2 名。

名词构成的谓词在句中用第 5 格形式。例如：

Janek jest nauczycielem. 杨乃克是个教师。

Zosia jest studentką. 佐霞是个大学生。

形容词修饰构成谓词的名词时，与被修饰的名词保持性、数、格的一致关系。例如：

Janek jest dobrym nauczycielem. 杨乃克是个好教师。

Zosia jest pilną studentką. 佐霞是个用功的大学生。

专有名词构成的谓词用第 1 格形式。例如：

Jestem Marek. 我是马莱克。

Jestem Nowak. 我是诺瓦克。

如果指示代词 to 作句中主语,谓词用第 1 格形式。例如:

To jest mój pokój. 这是我的房间。

To jest moja książka. 这是我的书。

To są moje zeszyty. 这些是我的本子。

在这类句型中,系词现在时形式 jest, są 可以省略,意义不变:

To mój pokój. 这是我的房间。

To moja książka. 这是我的书。

To moje zeszyty. 这些是我的本子。

to 是一个多功能的词,它也可以在现在时句中代替系词,但谓词须用第 1 格形式。例如:

Pan Nowak jest lekarzem. 诺瓦克先生是个医生。

Pan Nowak to lekarz. 诺瓦克先生是个医生。

Ci państwo są moimi rodzicami. 这对夫妇是我的父母。

Ci państwo to moi rodzice. 这对夫妇是我的父母。

2.2.2 动词构成的复合谓语

助动词,表示开始或结束阶段的动词和情态动词的人称形式与动词的无人称形式——形动词或不定式共同构成复合谓语。其形式有:

1) 被动态形式,由助动词加被动形动词构成。例如: Książka jest czytana. 书在阅读着。Dom został zbudowany. 房子被建好了。

2) 复合将来时形式,由助动词 być 的将来时人称形式加未完成体动词的过去时第 3 人称形式或不定式构成。例如: Będę czytać. 我将读。Będziemy pracowali. 我们将工作。

3) 表示开始或结束阶段的动词人称形式与动词不定式构成的动词短语。例如: Zacznę pisać. 我开始写。Skończyłem czytać.

我读完了。Przestali słuchać. 他们停止了听。

4) 情态动词的人称形式与动词不定式构成的动词短语。例如：Muszę wyjechać. 我必须走了。Mogę obejrzeć. 我可以看看。Chcę pracować. 我想工作。Pragnę studiować. 我渴望上大学。Zamierzam pójść. 我打算去。Postanowiłem się uczyć. 我决心学习。Usiłuję zrozumieć. 我努力理解。

动词 mieć 构成的固定词组，如：mieć chęć, mieć zamiar 等也要求与之连用的动词用不定式。例如：Mam chęć zapalić. 我想吸烟。Mam zamiar się ożenić. 我打算结婚。

powinien (应该) 作为情态动词使用时，要求动词用不定式。例如：Powinienem pojechać. 我应该去。Powinnaś odpocząć. 你应该休息。Powinniście zapłacić. 你们应该付钱。

2.3 简单句中的词序

波兰语句子主语和谓语的词序不是固定的，可以前后变换。主语在前的句子是中性句子，没有修辞特征。通过变换主语和谓语的前后顺序，可以突出句子成分的内容。当然，通过加强语气也能起到强调内容的作用。比较下列句子：

Janek przyjechał.

Przyjechał Janek.

上面两个句子都说明“杨乃克来了”这样一个事实。回答问题：Kto przyjechał? 时，可以说：Janek przyjechał. 也可以说：Przyjechał Janek. 回答问题：Co zrobił Janek? 时，只能说：Janek przyjechał.

除了主语和谓语之外还有其它修饰词的句子，主语和谓语的词序与上不同。例如下列句型：

Łazienka jest tam. 洗澡间在那里。

Tam jest łazienka. 那里是洗澡间。

回答问题: Co tam jest? 时,只能说: Tam jest łazienka. 而回答问题: Gdzie jest łazienka? 时,既可以说: Łazienka jest tam. 也可以说: Tam jest łazienka.

由此可见,在波兰语中句子主语和谓语的词序是比较自由的,但并不是任意的。

由静词构成复合谓语的句子,一般词序是: 主语 + 系词 + 谓词。例如: Zosia jest ładna. 佐霞长得好看。为了突出句子的感情色彩,可以调换主语和谓语的词序以及系词和谓词的词序: Ładna jest Zosia. 但是,谓词不能位于句首。

由动词构成复合谓语的句子词序如下:

1) 被动态构成复合谓语的扩展句,词序是固定的: 主语 + 系动词 + 被动形动词。例如: Dom został zbudowany. 房子建好了。

含有动作主体的句子,复合谓语的词序可以变换。可以说: Dom został zbudowany przez robotników. 房子由工人建好了。也可以说:

Dom zbudowany został przez robotników.

2) 由复合将来时构成复合谓语的句子,助动词和动词不定式的词序根据主语的位置可以变换。例如:

Janek będzie śpiewać. 杨乃克要唱歌。

或者说:

Śpiewać będzie Janek.

由助动词和动词过去时第3人称形式构成复合将来时作复合谓语的句子,词序是固定的: 助动词在前,动词过去时第3人称形式在后。Janek będzie śpiewał.

3) 表示开始或结束阶段的动词和情态动词与动词不定式连用作复合谓语的句子,动词不定式永远位于表示开始或结束阶段的动词和情态动词之后。例如: Zaczynam jeść. 我开始吃。Muszę wyjechać 我必须走了。

谓语的语法形式有时也能影响句子词序。有两个以上并列主语的句子,如果主语在前,谓语在后,谓语用复数形式。例如:

Stół i szafa stoją w pokoju. 房间里有一张桌子和一个柜子。

如果谓语在前,主语在后,谓语用单数形式:

W pokoju stoi stół i szafa.

带有第5格伴随者的句子,动词可以使用单数形式或者复数形式,规则如下:

a) 动词位于主语和伴随者之后时,可以使用单数、亦可以使用复数形式,例如:

Dziadek z wnuczką idą na spacer. 爷爷跟小孙子在一起散步。

或者:

Dziadek z wnuczką idzie na spacer.

b) 如果伴随者位于谓语之后,动词只能使用单数形式:

Dziadek idzie z wnuczką na spacer.

c) 如果主语和伴随者位于谓语之后,动词通常使用单数形式。例如:

Tu mieszka brat z żoną. 这里住着哥哥和嫂嫂。

Przyszła do nas siostra z narzeczoną. 妹妹带着未婚夫到我家来了。

在否定句中,否定语气词 *nie* 位于谓语之前。例如:

Zosia nie przyszła. 佐霞没有来。

Janek nie jest nauczycielem. 杨乃克不是教师。

如果否定的对象是主语,而不是动作本身,否定语气词 *nie* 位于主语之前。例如:

Nie ja śpiewałem, ale siostra. 不是我唱的,而是妹妹唱的。

To nie Zosia przyszła, ale jej matka. 佐霞没来,而是她妈妈来了。

在以形容词作谓词构成复合谓语的句中,*nie* 位于系词之前。

例如：

Janek nie jest pilny. 杨乃克不用功。

也可以使用由 nie- 构成的反义词,书写时须连写,例如：

Janek jest niepilny. 杨乃克不用功。

在以动词构成复合谓语的句中, nie 位于助动词、表示开始或结束阶段的动词和情态动词之前。例如：

Praca nie została wykonana. 工作没有完成。

Nie będę spać. 我不睡。

Nie zacząłem czytać. 我没开始读。

Nie chcę czekać. 我不想等待。

否定词 nie 经常要求句中的其它代词也用否定形式。例如：

Nikt nie mówił. 谁也没说。

Nikt nic nie mówił. 谁什么也没说。

Nikt nigdy nic nie mówił. 任何人任何时候任何话都没说。

在是非疑问句中,句首通常使用疑问小品词 czy. 例如：

Czy Janek przyjedzie? 杨乃克来吗?

小品词 czy 也可省略不用,但句尾的语调须用升调。例如：

Janek przyjedzie?

在这类是非疑问句中,词序是自由的,主语可以位于谓语之

前：

Czy Janek przyjedzie?

Janek przyjedzie?

也可位于谓语之后：

Czy przyjedzie Janek?

Przyjedzie Janek?

提问什么?谁?的句子,词序是固定的。疑问代词位于句首。

例如：

Co to jest? 这是什么?

Kto to jest? 这是谁?

助动词 *jest* 也可以省略：

Co to? 这是什么？

Kto to? 这是谁？

在特指疑问句中，疑问代词：*kto*, *co* 的各格形式以及疑问代词：*gdzie*, *kiedy*, *dlaczego* 等位于句首，谓语常常位于主语之前。例如：

Gdzie mieszka pan Nowak? 诺瓦克先生住在哪里？

Co robi pani Kowalska? 科瓦尔斯卡女士在做什么？

Kiedy wróci Tomek? 托迈克什么时间回来？

当然，主语也可以位于谓语之前：

Gdzie pan Nowak mieszka?

Co pani Kowalska robi?

Kiedy Tomek wróci?

3. 单成分句

3.1 静词单成分句

一个静词构成一句话，其功能相当于一个句子。例如：

Deszcz. 下雨。

Noc. 夜间。

Cisza. 静悄悄。

Jutro wyjazd. 明天出发。

这类句子只有主语没有谓语，其谓语特征通过语气体现出来。它们和带动词的双成分句所表达的意义是相同的：

Deszcz pada. 下雨

Jest noc. 夜间。

Jest cisza. 静悄悄。

Jutro nastąpi wyjazd. 明天出发。

静词构成的单成分句是一种与上下文无关联的独立存在的句子。

3.2 动词单成分句

波兰语中有各种各样只有动词作谓语,而没有静词作主语的的单成分句。

只有逻辑主语而没有第1格主语的句子从形式上看属于单成分句。例如:

Janka nie ma w domu. 杨乃克没有在家。

Wody ubywa. 水在减少。

Było nas dwoje. 当时是我们俩人。

动词叙述式、命令式和假定式第1人称及第2人称形式作谓语的句子,在没有使用人称代词的情况下也属于单成分句。这种不带人称代词的句子与带人称代词的句子所表达的意义是相同的。例如:

Śpiewam. 我唱。— Ja śpiewam. 我唱。

Przynieś! 你拿来! — Ty przynieś! 你拿来!

波兰语中有大量句子,其动作主体不能使用静词第1格形式表示。这类句子有以下几种:

1) 动词第3人称形式作谓语的无主语句

波兰语中有相当一部分动词没有第1人称和第2人称形式。因为第1人称和第2人称形式通常指人,而这些动词涉及的是人不可能作主体的行为或现象。

动词第3人称形式作谓语的无主语句主要涉及下列现象和事情:

a) 一天的变化。例如:

Już świta. 已经黎明了。

Dnieje. 天在放亮。

Ściemnia się. 天在变暗。

Zmierzcha się. 黄昏降临。

b) 天文现象。例如：

Grzmi. 打雷。

Błyska się. 打闪。

Zbiera się na deszcz. 天要下雨。

Zanosi się na burzę. 暴风雨要来了。

Ociepliło się. 天转暖了。

Oziębiło się. 天变凉了。

c) 自然灾害。例如：

Pali się! 着火了!

Łąkę zalało wodą. 大水淹了草地。

Przerwało tamę. 决堤了。

d) 感觉：

— 嗅觉, 例如：

Pachnie bzem. 散发着丁香花味。

Smierdziało dymem. 有股呛人的烟味。

Cuchnie rybą. 弥漫着鱼腥味。

— 听觉, 例如：

Szumi w uszach. 耳朵里嗡嗡响。

Dudni na moście. 桥上轰隆轰隆响。

— 视觉, 例如：

W oknach się świeci. 窗外亮了。

W oczach miga. 眼睛里一闪一闪的。

Zazieleniło się na polach. 田野里绿茵茵。

e) 生理状况, 例如：

Swędzi mnie. 我身上发痒。

Mdli mnie. 我感到恶心。

Kręci mi się w głowie. 我头晕。

Łamie ją w kościach. 她关节痛。

f) 心理状况, 例如:

Użyło mi. 我感到轻松了。

Na płacz mi się zbiera. 我要哭。

Znudziło mi się. 我感到厌烦。

g) 生活中注定的事情及其评论, 例如:

Stało się. 终于发生了。

Udało nam się. 我们成功了。

Powiodło mu się w życiu. 他生活一帆风顺。

Poszcęściło się. 运气亨通。

表示生理状况、心理状况和生活中注定的事情的句子, 经常用第3格或第2格作逻辑主语。

无主语句: wydaje mi się, zdaje się, przypominało mi się, 经常使用连词 że 连接附句。例如:

Wydaje mi się, że to już widziałem. 我觉得以前见过这个。

Zdaje się, że będzie deszcz. 看来要下雨。

2) 动词第3人称形式加代词 się 作谓语构成的无主语句。

一般情况下不带 się 的动词的第3人称形式和代词 się 连用, 可以构成无主语句。由动词第3人称过去时中性形式加代词 się 构成无主语句的谓语表示不确定的或泛指的主体所完成的动作。例如:

Tu się dobrze śpi. 这里睡觉好。

Tu się pracuje. 这里在工作。

Rybę je się widelcem. 用叉子吃鱼。

Pszenicę siał się na wiosnę. 春季播种了小麦。

Do miasta chodziło się przez las. 以前去城里要穿过一片森林。

上述无主语句应与具有被动意义的带反身代词 się 的双成分句区别开。例如句子: Zupa się gotuje, 代词 się 在这里表示被动态, zupa 是句子主语。

带 się 的无人称结构表示的无主语句,可以通过第 3 格逻辑主语的方式表示动作的主体。例如:

Jak ci się spało? 你睡得怎么样?

Jak wam się tu mieszka? 你们在这里住得怎么样?

带 się 的无人称结构还可以表示建议或禁止。例如:

Uprasza się podróżnych o zachowanie czystości. 请旅客们保持清洁卫生。

Zabrania się postoju przy wjeździe. 车辆入口处禁止停放车辆。

3) 动词结尾为 -no, -to 的无人称形式作谓语构成的无主语句

在说明过去的动作,但是动作主体或是不知道,或是不想说明的时候,可以使用动词结尾为 -no, -to 的无人称结构。这种无人称形式由被动形动词的词干构成。它既没有第 1 格主语,也不能加从格形式的逻辑主语。它可以表示完成的动作 (zebrano, zamknięto), 也可以表示未完成的动作 (zbierano, zamykano)。通常为新闻报导用语。例如:

Chorego przewieziono do szpitala. 病人被送到了医院。

W przemyśle zastosowano nowe metody. 在工业中采用了新方法。

W całym województwie ukończono żniwa. 全省收获工作已经结束。

4) 不定式构成的无主语句

a) 不定式独立作谓语构成的陈述句

不定式: widzieć, słyszeć, czuć, znać, stać 在无主语句中充任谓语。

动词: widzieć (看得见)、słyszeć (听得见) 只有不定式,没有人称形式。它们在肯定句中要求补语用第 4 格。例如:

Widzieć plamę. 看得见斑点。

Słyszeć muzykę. 听得见音乐声。

在否定句中要求补语用第 2 格：

Nie widzieć plamy. 看不见斑点。

Nie słyszeć muzyki. 听不见音乐声。

也可以用连词：ze, jak, czy 连接补语附句：

Widzieć, że jesteś zmęczony. 看得出你累了。

Słyszeć, jak woda szumi. 听得见水在潺潺流动。

Nie słyszeć, czy oddycha. 听不出他是否还在呼吸。

动词：znać, czuć, stać 是有人称形式的动词，意为：认识、感觉、站立等。但是，它们的不定式作为独立谓语使用时，则表示另外的意义。

znać 作为独立谓语意为：看得出。例如：

Znać plamę. 看得出斑点。

Znać na nim zmęczenie. 看得出他累了。

Znać po niej, że płakała. 从她脸上看得出她哭过。

czuć 作为独立谓语意为：嗅出、闻到。补语用第 4 格或第 5 格。例如：

Czuć cebulę. 闻到洋葱味。

Czuć cebulę. 闻到洋葱味。

第 4 格补语也可以表示气味的间接来源：

Patelnię czuć cebulę. 锅里有股洋葱味。

Antka czuć cebulę. 安泰克身上有股洋葱味。

也可以用 od czego 的结构表示气味来源：

Od Antka czuć cebulę. 安泰克身上有股洋葱味。

stać 作为独立谓语意为：买得起。指人名词用第 4 格作直接补语，na co 作间接补语表示所买之物。例如：

Annę stać na samochód. 安娜买得起汽车。

在否定句中，直接补语用第 2 格：

Anny nie stać na samochód. 安娜买不起汽车。

不定式: *widzieć, słyszeć, znać, czuć, stać* 加助动词 *być* 的第3人称形式 *będzie* 表示将来时, 加 *było* 表示过去时。例如:

Będzie widzieć plamę. 将看得出斑点。

Antka było stać na samochód. 安泰克以前买得起汽车。

b) 不定式独立作谓语的命令句

不定式可以直接表示命令。例如:

Nie palić! 严禁吸烟!

Nie deptać trawników! 勿践踏草坪!

这种无人称结构的句子, 一般用于公共场所。

不定式也可以直接用于食谱和商品的使用说明。例如:

Ubić pianę z trzech białek. 把3个蛋清打成泡沫状。

Prać na sucho 干洗。

Nie prasować. 切勿熨烫。

不定式表示的命令句还可以用于直接命令对方。见于军队中的口令或命令。例如:

Rozejść się! 解散!

proszę 加不定式构成的命令句表示委婉的命令、建议、请求等。例如:

Proszę zaczekać. 请稍候。

Proszę siadać. 请坐。

Proszę się uspokoić. 请安静。

c) 不定式独立作谓语的疑问句

不定式作谓语构成疑问句, 用以征询意见。句首可以冠以疑问词 *czy*, 也可不冠。回答时用 *tak* 或 *nie*。例如:

Czy podać herbatę? 或者: *Podać herbatę?* 要上茶吗?

Czy kupić ci książkę? 或者: *Kupić ci książkę?* 要给你买本书吗?

不定式和小品词 *może* (可以) 构成疑问句, 用以向对方提出建议。建议的事情可以由说话者自己完成, 也可以由双方共同完

成。例如：

Może zaprosić Kowalskich? 可以邀请科瓦爾斯基夫婦嗎？

Może pójść do kina? 可以去影院看电影嗎？

不定式作謂語構成疑問句，用以征求意见。例如：

Co zrobić? 怎麼辦？

Kogo zapytać? 問誰呢？

Dokąd pójść? 去哪裡？

d) 不定式與具有情態特徵的詞連用構成的陳述句

具有情態特徵的無人稱謂語與不定式構成複合謂語。由它們構成的句子屬於無主語句。

下列詞匯可以在句中充任謂語：

(1) 固定用法的動詞，例如：należy 應該，應當，wypada 應當，理當，opłaca się 值得。

(2) 名詞：czas 時間，pora 時候，szkoda 可惜，wstyd 耻于，strach 害怕，等。

(3) 沒有形態變化的詞：trzeba 應該，można 可以，能够，wolno 允許，warto 值得，等等。

這些詞直接與不定式搭配使用。例如：

Trzeba zaczekać. 應該等一等。

Warto posłuchać. 值得聽一聽。

Można powiedzieć. 可以说。

Czas już wstawać. 起床的時間已經到了。

Szkoda wspominać. 不必要旧事重提。

Należy zauważyć. 應該注意到。

Wypada się przywitać. 理當上前寒暄。

Strach pomyśleć. 想起來就后怕。

在某些情況下，可以加第3格邏輯主語：

Nie wolno mi palić. 我不能吸烟。

Nie opłaca ci się wracać. 你不值得再返回去。

Wstyd mu było się przyznać. 他不好意思承认。

5) 副词充任谓语构成的无主语句

副词可以在无主语句中独立作谓语,例如:

Chłodno dziś. 今天天凉。

Ładnie tu. 这里漂亮。

Smutno mi. 我感到郁闷。

Ciemno już. 已经黑天了。

也可以与 być 连用构成复合谓语:

Dziś jest chłodno. 今天天气凉。

Za chwilę będzie ciemno. 过一会儿天就要黑了。

Smutno mi było. 我曾经感到郁闷。

być 在现在时中可以省略,但是在过去时和将来时中是不可缺少的。

4. 礼貌用语

与关系不是特别亲密的人交谈时,须使用尊称形式: pan (先生), pani (女士), panowie (先生们), panie (女士们), 有男有女时用 państwo (先生女士们), 谓语用第3人称形式。例如:

Kiedy pan przyjechał? 先生什么时间来的?

Jak dawno jest pani w Pekinie? 女士来北京多久了?

Może państwo napiją się herbaty? 先生女士们用茶吗?

在与对方交谈的句中, panna (小姐) 一词不能作主语。但 panna 一词可以与对方名字连用,用于呼格。例如:

Panno Zosiu, czy zostanie pani u nas na obiedzie? 佐霞小姐, 您是否能留下与我们共进午餐?

谈话涉及第三者时,使用 pan, pani, panna 加姓或名的形式,例如:

Pan Kowalski przyjechał. 科瓦爾斯基先生来了。

Panna Zosia wyszła za mąż. 佐霞小姐出嫁了。

呼唤对方时不用 *panie, pani, panno* 加姓氏的呼格形式。但呼唤亲朋好友时用 *panie, pani, panno* 加名字的呼格形式 (*drogi panie Tadeuszu, pani Mario*), 官方场合用加职称和学衔的形式 (*panie dyrektorze, panie profesorze*); 一般语气是: *proszę pana, proszę pani, proszę państwa*, 例如:

Proszę pana, która jest godzina? 先生, 请问现在几点钟?

pan, pani 不用于说话者本身, 做自我介绍时只介绍自己的姓名, 不能冠以先生女士之称。例如:

Jestem Nowak. 我叫诺瓦克。

Tu mówi Anna Kowalska. 我是安娜·科瓦尔斯卡。(打电话用语)

物主代词 *twój, wasz* 的礼貌用语形式是 *pan, pani, państwo* 的属格形式, 并置于被修饰的名词之前。例如:

Czy to pani książka? 这是女士的书吗?

Czy to pana pies? 这是先生的狗吗?

除了 *pan* 属格形式, 也可以用物主代词 *pański* (先生的):

Czy to pański pies? 这是先生的狗吗?

在波兰的一些家庭, 对长辈使用动词第3人称。例如:

Ciociu, może ciocia zje ciasteczko? 姑姑, 您吃块点心吗?

目前, 在波兰家庭关系中使用动词第2人称形式的现象愈来愈普遍。例如:

Ciociu, może zjesz? 姑姑, 您吃吗?

动词第2人称复数形式与作主语的人称代词 *wy* 连用构成礼貌用语, 见于某些行业内部和社交场合, 如用于党内。这种礼貌形式与 *kolega* (同事、同学), *towarzysz* (同志) 等词的呼格连用时也同样适用。例如:

Towarzyszu Kowalski, czy będziecie na zebraniu? 科瓦尔斯基同志, 你出席会议吗?

而且无论对方是男是女,过去时谓语一律用男性形式:

Koleżanko, wygłosiliście dobry referat. 同事,您作了一个好报告。

在特定的隆重的场合,如在庆祝会上,对年长者可以使用第2人称,以表亲切之意。例如:

Drogi Jubilat, składamy Ci najlepsze życzenia... byłeś dla nas wzorem...

亲爱的寿星,我们向你致以最美好的祝愿……你曾经是我们学习的榜样……

5. 主语词组

5.1 形容词性质的定语

形容词以及形容词性质的形动词、序数词和代词修饰主语并与主语保持性、数、格的一致关系。例如:

dobry długopis 一支好圆珠笔

długa ulica 一条长街道

drugi tydzień 第2周

męczący bieg 累人的跑步

złamana noga 一条断腿

tacy ludzie (一些)这样的人

如果修饰主语众多特征中的任何一个特征,定语位于主语之前。如果修饰突出特征或分类特征,定语位于主语之后。例如:

gramatyka porównawcza 比较语法

historia powszechna 世界史

muzyka współczesna 现代音乐

teatr dramatyczny 话剧院

przemysł ciężki 重工业

maszyna licząca 计算机

Mieszko Drugi 梅什科二世

如果同时有两个定语,通常是在名词前后各置一个,先后顺序由词意决定。表示突出特征的定语位于名词之后。例如:

znany aktor komediowy 著名的喜剧演员

drugi festiwal teatralny 第二届戏剧节

如果同时有两个表示突出特征的定语,它们的先后顺序由上下文决定。例如:

polskie malarstwo współczesne 波兰现代绘画

współczesne malarstwo polskie 现代波兰绘画

数词和形容词性质的代词作定语时,位于主语和其它定语之前。例如:

druga wojna światowa 第二次世界大战

druga bezsenna noc 第二个不眠之夜

mój nowy kapelusz 我的新礼帽

ten miły pan 这位可爱的先生

5.2 名词性质的定语

名词作同位语构成定语,修饰名词。并要求与被修饰的名词保持格和数的一致关系。例如:

inżynier elektryk 电气工程师

lekarz dentysta 牙科医生

rzeka Wisła 维斯瓦河

但不要求保持性的一致关系。例如:

kobieta inżynier 女工程师

wagon cysterna 油罐车厢

谓语与修饰名词保持一致关系,例如:

Doktor Ewa mówiła. 艾娃大夫说过。

姓名常见于名词定语词组。按波兰语习惯,名字在前,姓氏在

后。例如：

Henryk Sienkiewicz	亨利·显凯维奇
Tadeusz Kościuszko	塔德乌什·科希秋什科
职称、职务、学衔等位于姓名之前，例如：	
Król Zygmunt	齐格蒙特国王
doktor Ewa	艾娃大夫
szewc Kiliński	基林斯基鞋匠

5.3 第2格名词定语

名词用第2格形式作定语修饰主语，可以表示与主语的各种关系。

1) 表示物主关系。例如：dom ojca 父亲的家，książka Romka 罗梅克的书，zabawka dziecka 儿童的玩具。

物主关系定语还包括：

——作品作者：obraz Matejki 马特依科的绘画，mazurek Chopina 肖邦的玛祖尔舞曲。

——特征载体：ciężar samochodu 汽车重量，głębokość studni 井深，wielkość obuwia 鞋的尺寸。

2) 如果主语表示事物的量或事物的一部分，指事物的名词用第2格：kilo cukru 一公斤糖，szklanka herbaty 一杯茶，metr jedwabiu 一米丝绸料，ćwiartka masła 250 克黄油，kromka chleba 一块面包，plasterek wędliny 一片熏肉，róg domu 房屋角落，koniec nitki 线头。

3) 第2格定语表示作主语的名词的特征：plan miasta 城市地图，światło dnia 日光，czasy wojny 战争时期，pora obiadu 午饭时刻。

4) 在与表示动作、过程、状态的名词连用时，第2格定语可以表示：

——动作的主体：praca robotnika 工人的工作，szczekanie psa

狗吠, wyjazd sportowców 运动员们的出发, gra pianisty 钢琴家的演奏, płacz dziecka 孩子的哭泣。

——动作的受体: szycie sukni 缝裙子, oglądanie filmu 看电影, badanie pacjenta 检查患者, krojenie chleba 切面包, obserwacja słońca 观察太阳, wyrwanie zęba 拔牙。

5.4 前置词构成的定语

前置词与名词从格形式连用构成定语, 修饰主语。

1) 支配第2格的前置词构成的定语

带前置词 *z/ze* 的第2格的定语表示东西的原料, 例如: suknia *z jedwabiu* 丝连衫裙, dzbanek *z gliny* 粘土制的罐子, samolot *z papieru* 纸做的飞机, wiadro *z blachy* 白铁桶。这种结构与从名词派生的形容词所表述的意义是一样的: jedwabna suknia 丝连衫裙, gliniany dzbanek 粘土罐子, papierowy samolot 纸飞机, blaszane wiadro 白铁桶。

前置词 *z/ze* 加第2格的搭配还可以表示事物的来源。例如: dziewczyna *ze wsi* 农村来的姑娘, owoce *z ogrodu* 来自果园的水果, list *z Warszawy* 华沙来信, samolot *z Shangbaju* 上海来的飞机, wiatr *z północy* 北风。

如果来源是指人名词, 用前置词 *od*。例如: list *od ojca* 爸爸来的信, wiadomość *od matki* 来自妈妈的消息, prezent *od przyjaciół* 朋友给的礼品, recepta *od lekarza* 医生开的处方。

前置词 *do* 加第2格的搭配结构表示事物的用途。例如: szczotka *do zębów* 牙刷, pasta *do butów* 鞋油, zeszyt *do rysunków* 图画本, woda *do picia* 饮用水。

在某些情况下, *od* 加第2格的结构也可以表示用途。例如: okulary *od słońca* 太阳镜, korek *od butelki* 瓶塞, proszek *od bólu głowy* 头痛药粉, syrop *od kaszlu* 咳嗽糖浆, klucz *od szafy* 柜子的钥匙。

如果是表示供人使用的,用 dla 加第 2 格的结构。例如: książka dla dzieci 儿童读物, film dla dorosłych 成人电影, sanatorium dla chorych na cukrzycę 糖尿病患者疗养院, prezent dla ojca 给爸爸的礼物, pokój dla gości 客房。

前置词 bez 加第 2 格的结构表示缺少的东西。例如: suknia bez rękawów 无袖连衫裙, niebo bez chmurki 无云的天空, krzesło bez nogi 缺腿的椅子, herbata bez cukru 没有糖的茶水, płaszczy bez paska 没腰带的大衣。

2) 支配第 4 格的前置词构成的定语

前置词 na 加第 4 格的结构也可以表示事物的用途。例如: chustka na głowę 头巾, półka na książki 书架, siatka na zakupy 购物网袋, kosz na śmieci 垃圾筐, krople na serce 治心脏病的药水。

前置词 w 加第 4 格的结构可以表示服装料子的图案。例如: suknia w kwiaty 花(图案)连衫裙, piżama w paski 条形图案的睡衣, płaszczy w kratę 方格图案的大衣, krawat w grochy 圆点图案的领带。

3) 支配第 5 格的前置词构成的定语

前置词 z/ze 与名词第 5 格连用可以修饰人或事物的特征。例如: krzesło z oparciem 靠背椅子, pan z wąsami 留胡子的先生, dziewczyna z długimi włosami 头发长的姑娘, płaszczy z kołnierzem 带领大衣, pokój z widokiem na morze 能看到大海风景的房间。

前置词 z/ze 加名词第 5 格的结构也可以表示附带的东西。如: herbata z cukrem 加糖的茶水, kawa ze śmietanką 乳脂咖啡, rosół z makaronem 面条鸡汤, pokój z łazienką 带浴室的房间。

4) 支配第 6 格的前置词构成的定语

前置词与名词第 6 格连用可以表示事物特征。例如: fotel na kółkach 带轮子的椅子, pokój przy sklepie 与商店毗邻的房间, pani w futrze 穿裘皮的女士, artysta o światowej sławie 蜚声世界的艺术家。

前置词 o 与名词第 6 格连用表示谈话或作品等的题材。例如: opowiadanie o wakacjach 关于假期的故事, rozmowa o sąsiadach 关于邻居的谈话, wiersz o wiosnie 描写春天的诗, piosenka o miłości 歌颂爱情的歌曲, wiedza o przeszłości 历史知识

前置词 w 与名词第 6 格连用表示处所。例如: mieszkanie w Warszawie 在华沙的住宅, dom w ogrodzie 花园里的房子, ptaszek w klatce 笼中鸟。

前置词 w 与名词第 6 格连用还可以表示事物的形状或状态。例如: mleko w proszku 奶粉, czekolada w płynie 液体巧克力, cukier w kostkach 方糖。

前置词 w 与名词第 6 格连用还可以构成固定词组。例如: w kolorze ……颜色的, w postaci ……状态的, w kształcie ……形状的, w formie ……形式的; szal w kolorze czerwonym 红色的纱巾, woda w postaci lodu 固体水, lusterko w kształcie serca 形状像心的小镜子, magnes w formie litery U U 型磁铁。

6. 谓语词组

6.1 谓语与补语

6.1.1 直接补语

直接补语随及物动词用于句中。最常见的直接补语方式是第 4 格形式。例如:

Ojciec kocha córkę. 父亲疼爱女儿。

Robotnicy wykonują pracę. 工人们做工。

Kierowca prowadzi samochód. 司机开汽车。

动词由主动态换成被动态时,作直接补语的词变成主语。例如:

Córka jest kochana przez ojca. 女儿受到父亲疼爱。

Praca jest wykonana przez robotników. 工作由工人们完成。

Samochód jest prowadzony przez kierowcę. 汽车由司机驾驶。

在否定句中,直接补语用第2格形式:

Ojciec nie kocha córki. 父亲不疼爱女儿。

Robotnicy nie wykonują pracy. 工人们不做工。

Kierowca nie prowadzi samochodu. 司机不开汽车。

动词所指动作只涉及事物的一部分时,直接补语用第2格形式,表示“一些”,“一点儿”,例如:

第4格

Kupiłem chleb.

我买了一个面包。

Zagotuj mleko!

煮牛奶!

Zjadłem rybę.

我吃了一条鱼。

Wypiłem herbatę.

我把茶喝了。

Daj mi masło.

给我黄油。

Wziąłem sól.

我拿走了盐。

Pożyczyłem pieniądze.

我借了钱。

第2格

Kupiłem chleba.

我买了一些面包。

Zagotuj mleka!

煮点儿牛奶!

Zjadłem ryby.

我吃了一点儿鱼。

Wypiłem herbaty.

我喝了一点茶。

Daj mi masła.

给我一点儿黄油。

Wziąłem soli.

我拿走了一点儿盐。

Pożyczyłem pieniędzy.

我借了一些钱。

许多带前缀 na-, do- 的动词要求直接补语用第2格形式。例如: nazbierać owoców 大量采集果实, dosypać cukru 放糖, dolać herbaty 添茶, nabrać wody 汲水, napić się kawy 喝(足)咖啡。

下列动词也要求直接补语用第2格形式:

chcieć 想要, żądać 要求, zabraniać 禁止, szukać 寻找, słuchać 听, udzielić 提供, dotyczyć 涉及。

表示“领导”、“管理”的部分动词要求直接补语用第5格形式。例如: kierować fabryką 领导工厂, dowodzić bitwą 指挥战役, rządzić państwem 管理国家。

反身动词的直接补语是反身代词的第4格形式 się. się 没有人称和数的变化。例如: Czeszę się. 我梳头。

当动词不是反身动词时,反身代词表示的直接补语方式有两种: się 或者 siebie. 例如: Widzę się / siebie w lustrze. 我照镜子。

反身代词 się 在句中通常位于动词之前,但不能位于句首。例如:

Nie trzeba się bać. 不必害怕。

Idę się uczyć. 我去学习。

Umyj się. 你去洗洗。

6.1.2 间接补语

间接补语可以直接,亦可以通过前置词间接与动词搭配使用。

不用前置词的间接补语可以通过第2格形式连接非及物动词。例如: unikać przeziębienia 避免感冒, odmawiać pomocy 拒绝帮助, wystrzegać się błędów 谨防犯错误。

间接补语可以用第3格表示。例如: dać książkę bratu 给弟弟一本书, pomóc ojcu 帮助父亲, powiedzieć siostrze 告诉妹妹, przeszkadzać sąsiadom 妨碍邻居。第3格表示的补语通常指谓语动作的受益人或受害人。

反身代词 się 的第3格形式 sobie 可以充任间接补语。例如: kupić sobie zeszyt 给自己买一个练习本。

代词 sobie 可以与一些不要求第3格的动词构成固定搭配,例如: wyobrażać sobie 设想, postanowić sobie 下定决心。

代词 sobie 也可以用于增强感情色彩,例如: Idź sobie! 滚!

间接补语也可以用第 5 格形式连接动词。例如: bawić się lalką 玩洋娃娃, gardzić się sławą 蔑视名望。

前置词加名词从格形式表示的间接补语:

a) 第 2 格: pisać do ojca 给爸爸写信, tęsknić do domu 想家。

b) 第 4 格: pytać o drogę 问路, grać w karty 打牌, sięgać po zeszyt (伸手) 拿本子, przeproszać za spóźnienie 因为迟到表示道歉, pracować za kolegę 代替同事工作。

名词第 4 格形式与前置词 przez 连用表示被动句中的行为主体补语。例如:

Książka została napisana przez pisarza. 书由作家写出来了。

Chory został zbadany przez lekarza. 病人经医生检查过了。

c) 第 5 格: pracować nad wynalazkiem 从事发明创造工作, czuwać nad chorym 看护病人, powtarzać za nauczycielem 跟着老师朗读, tęsknić za krajem 想念祖国, odpowiadać przed sądem 负法律责任, wystąpić przed publicznością 登台表演。

d) 第 6 格: mówić o sąsiadach 谈论邻居, opowiadać o podróży 叙述关于旅行的事, służyć w wojsku 在军中服役。

6.1.3 名词支配的补语

由非及物动词派生的动名词保持原来动词的支配关系。例如: odmawiać pomocy 拒绝帮助 — odmowa pomocy, unikać błędów 避免错误 — unikanie błędów, przeszkadzać sąsiadom 妨碍邻居 — przeszkadzanie sąsiadom, podziękować za życzenie 感谢祝贺 — podziękowanie za życzenie, występować przed publicznością 登台表演 — występy przed publicznością。

由要求第 4 格作直接补语的及物动词派生的动名词要求补语用第 2 格形式。例如: czytać książkę 读书 — czytanie książki, pielęgnować chorą 护理病人 — pielęgnowanie chorej, zbierać grzyby 采蘑菇 — zbieranie grzybów, myć okna 洗窗户 — mycie

okien, pisać list 写信 — pisanie listu, malować obraz 绘画 — malowanie obrazu.

6.1.4 形容词支配的补语

除了动词和名词以外,一些形容词也可以支配补语。

要求名词直接用第2格作补语的形容词有: pełen 充满……, godny 值得……, wart 值得……, żądny 追求……, ciekawy 对……感兴趣。例如: pełen niespokoju 充满不安, wart starania 值得争取, godny pochwały 值得表扬, żądny sławy 追求荣誉, ciekawy nowin 对新闻感兴趣。

一些形容词要求用前置词连接补语。例如: rad ze spotkania 因为会面而高兴, zdolny do matematyki 数学能力强, gotów do walki 准备好战斗, skłonny do zgody 倾向于同意, dobry dla zwierząt 对动物好, uprzejmy dla ludzi 对人有礼貌, podobny do matki 象妈妈一样, niebezpieczny dla człowieka 对人有危险, chciwy na pieniądze 贪婪钱财。

形容词和副词的比较级要求用 od 加第2格或者 niż 加第1格的形式作补语,例如: Janek jest starszy od brata. 杨乃克比弟弟大。或者: Janek jest starszy niż brat. 最高级要求用 z 加第2格复数形式作补语: najwyższy ze wszystkich 所有人中最高的, najładniejsza z nas 我们当中最好看的。

6.2 状语

6.2.1 时间状语

时间状语可以用副词或前置词组表达。

1) 时间状语可以确定谓语动作发生的大概时间:

—— 谓语动作与说话同时发生,例如: teraz 现在, w tej chwili 这时, dziś 今天, w tym tygodniu 在本周, w tym roku 今

年, w tym miesiącu 在本月, właśnie 刚巧, dopiero co 刚刚。

—— 谓语动作在说话以后发生, 例如: zaraz 马上, potem 然后, jutro 明天, za chwilę 过一会儿, za dwie godziny 过两小时, za miesiąc 过一个月, pojutrze 后天, w przyszłym tygodniu 在下周, w przyszłym miesiącu 在下个月, w przyszłym roku 明年。

—— 谓语动作在说话之前发生。例如: wczoraj 昨天, przedtem 在此之前, dawniej 从前, przedwczoraj 前天, przed godziną 一个小时之前, przed rokiem 一年以前, przed tygodniem 一周前, w zeszłym tygodniu 在上周, w zeszłym miesiącu 在上个月, w zeszłym roku 在去年, dwa miesiące temu 两个月以前, rok temu 一年前, dwa lata temu 两年前。

2) 时间状语可以通过另一件事情确定谓语动作发生的时间。

—— podczas 加名词第 2 格, w czasie 加名词第 2 格的结构表示: 在……时。例如:

Drzewo złamało się podczas burzy. 在暴风雨时一棵树折断了。

W czasie wojny zginęli rodzice Anny. 安娜的双亲在战争时期牺牲了。

—— przed 加名词第 5 格表示: 在……以前。例如:

Przed obiadem pracowałem. 午饭前我工作了。

Przed burzą się ochłodziło. 暴风雨来临之前天气变凉了。

—— po 加名词第 6 格表示: 在……以后。例如:

Po kolacji oglądaliśmy telewizję. 我们晚饭后看电视了。

Po zachodzie słońca wróciliśmy do domu. 我们在日落后回到了家。

2) 时间状语可以表示谓语动作完成的具体时间。

a) 动作完成时钟点的表达方法:

—— o 加序数词阴性形式第 6 格的结构表示: 在……点钟: o godzinie szóstej 在 6 点, o dwunastej 在 12 点。

—— po 加序数词阴性形式第 6 格的结构表示:在……点以后: po pierwszej 1 点以后, po ósmej 8 点以后。

—— przed 加序数词阴性形式第 5 格的结构表示:在……点钟以前: przed drugą 2 点以前, przed piątą 5 点以前。

—— między 加序数词阴性形式第 5 格加 a 加序数词阴性形式第 5 格的结构表示:在……点钟与……点钟之间: między drugą a trzecią 在 2 点与 3 点之间。

—— od 加序数词阴性形式第 2 格加 do 加序数词阴性形式第 2 格的结构表示:从……点钟到……点钟。od dziesiątej do dwunastej 从 10 点到 12 点。

在波兰语中,小时用序数词阴性形式表示,分钟用基数词表示。时间不是整点的表达方法如下:

—— za 加基数词第 1 格(分钟)加序数词阴性形式第 1 格(小时)的结构表示:还差……分钟到……点钟: za pięć (minut) siódma 差 5 分钟 7 点。za kwadrans dwunasta 差一刻 12 点。

—— 基数词第 1 格(分钟)加 po 加序数词阴性形式第 6 格(小时)的结构表示:……点钟过……分钟: pięć (minut) po siódmej 7 点过 5 分。kwadrans po ósmej 8 点一刻。

—— (o) wpół do 加序数词阴性形式第 2 格的结构表示:……点半,原意是差半点到……点,这与汉语的表达方式不同。例如: wpół do siódmej 或者: o wpół do siódmej 6 点半(注意:不是 7 点半)。

b) 星期的表达方法。用 w/we 加名词第 4 格的结构: w poniedziałek 在星期一, we wtorek 在星期二, w środę 或者: we środę 在星期三, w czwartek 或者: we czwartek 在星期四, w piątek 在星期五, w sobotę 在星期六, w niedzielę 在星期日。

c) 月份的表达方法。用 w/we 加名词第 6 格的结构: w styczniu 在一月, w lutym 在二月, w marcu 在三月, w kwietniu 在四月, w maju 在五月, w czerwcu 在六月, w lipcu 在七月, w sierp-

niu 在八月, we wrześniu 在九月, w październiku 在十月, w listopadzie 在十一月, w grudniu 在十二月。

d) 日期的表达方法。日期直接用序数词阳性第 2 格形式, 月份用第 2 格形式, 例如: piątego lutego 2 月 5 号, dwudziestego trzeciego maja 5 月 23 号。

不是时间状语日期既可以用第 2 格形式, 也可以用第 1 格形式, 回答问题: który jest dzisiaj? którego dzisiaj mamy? 例如: Dziś jest piętnastego kwietnia. 或者: Dzisiaj jest piętnasty kwietnia. 今天是 4 月 15 号。

说明日期时, 年代可以直接用第 2 格形式, 也可以用 w 加第 6 格的结构。例如:

Urodziłem się piątego maja tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego ósmego roku. 或者: Urodziłem się piątego maja w tysiąc dziewięćset sześćdziesiątym ósmym roku. 我生于 1968 年 5 月 5 日。

e) 一天当中各段时间的表达方法。用名词不同格的形式表示, 并具有副词特征。例如: rano 早晨, wieczorem 晚间, nocą 夜里, rankiem 清晨。或者用前置词组表示, 例如: z rana 清晨, w południe 中午, przed południem 上午, po południu 下午, przed wieczorem 傍晚, w nocy 夜里, nad ranem 黎明。

f) 四季的表达方法:

na wiosnę 或者: wiosną 春天, 前一种表达方法更常见。

w lecie 或者: latem 夏天

na jesieni 或者: jesienią 秋天

w zimie 或者: zimą 冬天

g) 时间状语可以表示事情所需时间或谓语动作持续时间的长短。

表示动作持续的时间, 回答问题: jak długo?

—— 直接用第 4 格形式: 例如:

Czekałem godzinę. 我等了一个小时。

Mieszkaliśmy tam dwa lata 我在那里住了两年。

Nie spałem całą noc. 我一整夜没睡觉。

Kurs trwał trzy miesiące. 学习班办了 3 个月。

Dziadek żył dziewięćdziesiąt lat. 爷爷活了 90 岁。

—— 用 przez 加第 4 格的结构。例如：

Czekałem przez godzinę. 我等了一个小时。

Mieszkaliśmy tam przez dwa lata. 我在那里住了两年。

Nie spałem przez całą noc. 我一整夜没睡觉。

—— 用第 5 格复数形式。例如：

Godzinami czekałem na ciebie. 我等了你好几个小时。

Nocami nie spałem. 有好几个夜晚我没睡觉。

Całymi dniami pracowaliśmy. 我们整天整天工作了。

表示事情持续的时间或期限, 回答问题: na jak długo? 例如:

Wyjdę na chwilę. 我出去一会儿。

Pożyczyłem pieniędzy na rok. 我借款了, 期限一年。

Zapasów starczy na dwa lata. 储备够用两年。

h) 时间状语表示动作完成的日期或时间, 有下列结构形式:

—— na 加第 4 格, 例如:

Zamówienie będzie gotowe na wtorek. 订货在星期二做好。

Umówiliśmy się na godzinę szóstą. 我们曾相约在 6 点钟。

—— do 加第 2 格。例如:

Muszę skończyć pracę do soboty. 我必须在星期六以前结束工作。

Bank jest czynny do godziny piętnastej. 银行营业到下午 3 点钟。

—— od 加第 2 格加 do 加第 2 格, 例如:

Pracuję od ósmej do dwunastej. 我从 8 点工作到 12 点。

i) 时间状语表示动作的频率, 回答问题: jak często? 有下列

结构形式:

—— na 加第 4 格, 例如:

Spotykaliśmy się raz na rok (raz na dwa tygodnie). 我们一年(两周)见一次面。

—— w 加第 6 格, 例如:

Spotykaliśmy się dwa razy w roku (dwa razy w miesiącu). 我们一年(一个月)见两次面。

—— co 加名词第 1 格, 例如:

Patrzył co chwila na zegarek. 他时不时地看手表。

Przychodził co tydzień (co sobota). 他每周(每周六)都来。

co 在这里意为:“每”,有时后面也跟名词第 2 格或第 4 格,例如: co roku 每年, co chwile 时不时地。

j) 时间状语表示动作速度的快慢,回答问题: jak prędko? 有下列结构形式:

—— w 加第 4 格, 例如:

Przebiegłem tę odległość w godzinę. 我用一小时跑完了这段距离。

Skończyłem kurs w dwa miesiące. 我用两个月的时间结束了一个学习班。

—— w ciągu 加第 2 格, w przeciągu 加第 2 格, 例如: w przeciągu dwu miesięcy 在两个月内。

—— na 加名词第 4 格, 例如:

Jechaliśmy z prędkością 60 kilometrów na godzinę. 我们把车开到一小时 60 公里的速度。

6.2.2 地点状语

地点状语有副词和前置词组两种形式。

1) 地点状语可以说明动作或行为发生的处所,回答问题: gdzie? 用副词 tu (这里), tutaj (这里), tam (那里) 以及用下列

前置词组表达:

—— w + 名词第 6 格, 例如:

Uczę się w szkole. 我在学校学习。

Mieszkam w Pekinie. 我住在北京。

Jabłka leżą w koszyku. 苹果装在篮子里。

—— na + 名词第 6 格, 例如:

Mieszkam na wsi. 我住在农村。

Czekam na ulicy. 我在大街上等。

Byłem na lotnisku. 我曾经在机场呆过。

Mecz odbywa się na stadionie. 比赛在体育场进行。

前置词 w 和 na 都有“在……里”的意义, 但有一定的区别。通常, w 与指封闭处所的词连用, 而 na 则与指开放处所的词连用。

—— po + 名词第 6 格, 表示:“在……表层”, 例如:

Stąpam po dywanie. 我踩着地毯走。

Jabłka rozsypały się po podłodze. 苹果散落在地板上。

Łódka płynie po jeziorze. 一叶小舟在湖中游荡。

—— przed + 名词第 5 格, 表示:“在……前面”。例如:

Przed bramą muzeum zatrzymali się turyści. 游客们停在了博物馆门前。

Zosia czesze się przed lustrem. 佐霞照着镜子梳头。

—— za + 名词第 5 格, 表示:“在……后面”, 例如:

Za lasem jest nasze pole. 树林后是我们的田地。

Za ścianą mieszkają sąsiedzi. 墙那面住着邻居。

Byłem za granicą. 我曾出过国。

—— nad + 名词第 5 格, 表示:“在……上方”, 例如:

Lampa wisi nad stołem. 灯吊在桌子上方。

前置词 nad 与指海洋, 湖泊, 河流的名词连用, 表示地点, 指“在……附近”。例如:

Mieszkam nad jeziorem. 我住在湖边。

Warszawa leży nad Wisłą. 华沙位于维斯瓦河畔。

Gdańsk leży nad Bałtykiem. 格但斯克位于波罗的海海滨。

—— pod + 名词第 5 格, 表示: “在……下方”。例如:

Kot siedzi pod stołem. 猫在桌子底下坐着。

Pod drzewem leżą jabłka. 树下有苹果。

前置词与指城市的名词连用, 表示地点, 指: “在……附近”。

例如:

Otwock znajduje się pod Warszawą. 奥特沃茨克位于华沙附近。

—— przy + 名词第 6 格, 表示: “挨着”, 例如:

Siedzimy przy stole. 我们挨着桌子坐。

Drzewa rosną przy drodze. 路边长着树。

—— obok + 第 2 格, 表示: “在……旁边”。例如:

Obok naszego domu jest budka telefoniczna. 我们家旁边有一个电话亭。

Obok biurka jest fotel. 办公桌旁边有一张沙发。

—— koło + 名词第 2 格, 表示: “在……周围”, “附近”。例如:

Koło domu mamy ogródek. 我们在房子周围有一个小花园。

Koło płotu rośnie trawa. 篱笆周围长着草。

前置词 u 与指人名词第 2 格形式连用, 表示处所。例如:

Mieszkamy u ciotki. 我们住在姑姑家。

Byłem u lekarza. 我去看过大夫。

2) 地点状语可以表示动作的来向, 回答问题: skąd? 可以用副词 stąd (从这里), stamtąd (从那里) 或用下列前置词组表示:

—— z + 名词第 2 格。例如:

Wyszedłem z domu. 我走出家门。

Wracam z parku. 我从公园回来。

Przyjechałem z Shanghaju. 我是从上海来的。

—— od + 名词第2格。例如：

Odszedłem od stołu. 我离开了桌子。

Ideę od lekarza. 我从医生那里来。

Wracam od brata. 我从兄弟那里回来。

—— znad 与指海洋、湖泊、河流的名词第2格形式连用。例如：

Wracamy znad morza. 我们从海滨回来。

—— spod 与指城市的名词第2格形式连用。例如：

Przyjechałem spod Krakowa. 我从克拉科夫附近来。

3) 地点状语可以表示动作的去向，回答问题 dokąd? gdzie? 可以用副词：tu, tutaj, tam 以及用下列前置词组表示：

—— do + 第2格。通常与指城市和国家的名词连用：Jade do Warszawy (do Pekinu, do Francji, do Bułgarii, do Afryki) 我去华沙(北京、法国、保加利亚、非洲)，或者与指封闭场所的名词连用：Ide do kina (do teatru, do muzeum, do pokoju, do łazienki) 我去电影院(剧院、博物馆、房间、浴室)。

但是：Jade na Węgry (na Litwę). 我去匈牙利(立陶宛)。

—— na + 第4格。通常与指城市行政区和国家地区的名词连用。例如：Jade na Mazury (na Pomorze, na Śląsk, na Żoliborz, na Pragę 我去玛祖尔地区(波莫瑞地区, 西里西亚地区, 若利博什区, 布拉格区)。当 Praga 一词指捷克首都时, 用前置词 do: Jade do Pragi 我去布拉格。

na 还与指开放场所的名词连用：Ide na łąkę (na pole, na stadion, na balkon) 我去草地(田野、体育场、凉台)。

4) 地点状语可以表示活动经过的空间，回答问题：któredy? 可以用副词 tędy (从这里), tamtędy (从那里)或用下列前置词组表示：

—— przez + 名词第4格：jechać przez most (乘车)过桥，

przechodzić przez korytarz 穿过走廊。

—— między + 名词第 5 格: przechodzić między drzewami 在树中穿行。

也可以直接用指道路的名词第 5 格形式表示。例如: iść ulicą Marszałkowską 走元帅大街, jechać szosą 走公路, iść ścieżką 走田间小路。

5) 当活动没有固定方向或方向不明显时, 可以用 po + 名词第 6 格的前置词组表示活动的空间。例如: chodzić po pokoju 在房间里踱来踱去, chodzić po ogrodzie 在花园里走来走去, spacerować po parku 在公园里散步, pływać łódką po jeziorze (po rzece) 乘小船游湖(游河)。błądzić po ulicach miasta bez celu 在城市的街道上漫无目的地逛来逛去。

6.2.3 方式状语

波兰语中最常见的方式状语为副词形式, 回答问题: jak? 例如:

Zrobiłeś to dobrze. 这件事你做得好。

Czuje się obco. 我感到格格不入。

方式状语可以用同期副动词表示, 例如:

Szedł kulejąc. 他一瘸一跛地走了。

Mówił jakając się. 他结结巴巴地说。

方式状语也可以直接用指交通工具的名词第 5 格形式表示。例如: podróżować pociągiem 乘火车旅行。jechać samochodem 乘坐汽车。

名词 piechota 的第 5 格形式与动词 iść 连用, 意为步行: iść piechotą。

其它名词也可以用第 5 格形式表示方式状语。例如: mówić szeptem 低语, chodzić wolnym krokiem 步履缓慢地行走。

方式状语还可以用下列前置词组表示:

—— przez + 名词第4格形式: mówić przez nos. (说话) 嘟
啞, patrzeć przez okulary 戴着眼镜看。

—— na + 名词第4格形式: znać na pamięć 了如指掌。

—— w + 名词第6格形式: chodzić do pracy w płaszczu 穿着
大衣去上班。

—— bez + 名词第2格形式: chodzić do pracy bez płaszcza 不
穿大衣去上班。

前置词 po 与指语言的形容词第3格形式连用, 构成方式状
语, 回答问题: po jakiemu? 例如: mówić po chińsku (po polsku, po
angielsku) 说汉语(波兰语、英语)。

po + 形容词或副词构成词组, 指: 以……方式: po cichu 悄悄
地, po trochu 一点点, po kryjomu 偷偷地。

jak + 名词第1格构成词组, 用作方式状语: upierać się jak
osioł 像驴子一样倔强, śpiewać jak skowronek 唱得像百灵鸟一样
动听。

6.2.4 目的状语

目的状语回答问题: po co? w jakim celu? 用下列前置词组表
示:

—— po + 名词第4格形式。例如:

Idę po zakupy. 我去采购。

Przyszedłem po książkę. 我来取书。

Przyszedłem po pomoc. 我来求援。

—— na + 名词第4格形式。例如:

Idę na spacer (na koncert, na mecz). 我去散步(去听音乐会、
去看比赛)。

Poszliśmy na kawę. 我们去喝咖啡了。

Pobiegłem na pomoc Jurkowi. 我跑过去帮助尤莱克。

Dałem pieniądze Piotrkowi na bilet. 我给了彼特尔钱去买票。

—— do + 动名词第 2 格形式。例如：

Zaniosłem ubranie do prania. 我把衣服送去洗了。

Przygotowałem list do wysłania. 我准备好了信去邮寄。

—— dla + 名词第 2 格形式。例如：

Powiedziałem to dla żartu. 我这是说着玩的。

Spacerujemy dla zdrowia. 我们为了身体健康而去散步。

趋向动词后而经常用动词不定式充任目的状语，例如：

Przyjechałem odwiedzić rodziców. 我来看望父母。

Idź kupić chleba! 去买些面包来!

Pójdę zobaczyć. 我去看看。

Idę spać. 我去睡觉。

Chodźcie jeść! 你们来吃吧!

6.2.5 原因状语

原因状语回答问题：dlaczego? z jakiego powodu? 用下列前置词组表示：

—— z/ze + 名词第 2 格形式。例如：

Byłem zadowolony z zakupów. 我对采购(的商品)感到满意。

Dziecko skakało z radości. 孩子高兴得跳起来。

Ola zarumieniła się ze złości. 奥拉气得满脸通红。

—— od + 名词第 2 格。例如：

Miała oczy zapuchnięte od płaczu. 她两眼都哭肿了。

Byłem zdyszany od biegu. 我跑得气喘吁吁。

—— na + 名词第 4 格。例如：

Przyjechałem na twoją prośbę. 我应你的请求来了。

Dziadek umarł na serce. 爷爷死于心脏病。

—— przez + 名词或代词第 4 格。例如：

Spóźniłem się przez ciebie. 我因为你而迟到了。

Powiedziałeś to przez zazdrość. 你说这话是出于忌妒。

—— z powodu + 名词第 2 格。例如：

Nie byłem w pracy z powodu grypy. 因为患了流感,我没有上班。

原因状语也可以直接用名词或动名词第 5 格表示：

Zmęczyłem się kopaniem piłki. 我踢球踢累了。

Zdenerwowałem się tą wiadomością. 听到这条消息使我心中不安。

6.2.6 程度状语

程度状语回答问题：jak bardzo? w jakim stopniu? 用副词 bardzo, trochę, prawie 等表示,这些副词可以修饰动词、形容词和副词。例如：

Bardzo mi na tym zależy. 这件事对我很重要。

Ten samochód jest bardzo drogi. 这辆汽车非常贵。

Mam bardzo dużo książek. 我有很多书。

Trochę się zmęczyłem. 我有点儿累了。

前置词 za, zbyt 与形容词和副词连用,表示程度过于强烈。例如：

Te buty są za duże. 这鞋太大了。

Nie mam zbyt wielu czasu. 我没有太多的时间。

Mam za mało pieniędzy, żeby kupić płaszcz. 我的钱少得买不起一件大衣。

6.2.7 数量状语

数量状语回答问题：ile? jak dużo? jak daleko? 通常用数词和量词表示。

数量状语可以直接用第 4 格表示。例如：

Ważę pięćdziesiąt kilogramów. 我体重 50 公斤。

Szedłem dwa kilometry. 我走了 2 公里。

Zastukałem dwa razy: 我敲了两下。

数量状语也可以用下列前置词组表示。例如:

—— na + 第4格形式:

Śniegu napadało na pół metra. 下了半米深的雪。

jezdnia szeroka na pięć metrów 5米宽的马路。

—— po + 第4格:

Pracuję po osiem godzin na dobę. 我每天工作8小时。

Zapłaciliśmy po dwa yuany za bility. 我们买了票, 每张票2元钱。

—— o + 第4格:

Brat jest starszy ode mnie o trzy lata. 哥哥比我大3岁。

Kowalscy mieszkają o dwa kilometry od nas. 科瓦尔斯基夫妇住得离我们两公里远。

Spóźniłem się o godzinę. 我迟到了一个小时。

z/ze + 第4格, 表示大约:

To będzie kosztowało ze dwa tysiące złotych. 这个约值两千兹罗提。

On ma chyba z osiemdziesiąt lat. 他恐怕有80岁左右。

6.2.8 伴随状语

伴随状语可以用下列前置词组表示:

—— z/ze + 名词第5格: iść ze śpiewem 边走边唱, mówić z radością 兴奋地说, śpiewać z towarzyszeniem orkiestry 在乐队伴奏下演唱。

—— w + 名词第6格: obudzić się w dobrym humorze 一觉醒来, 情绪良好, siedzieć w milczeniu 默默无语地坐着, leżeć w gorączce 发高烧卧床, odjeżdżać w pośpiechu 急匆匆地离开。

—— przy + 名词第6格: rozmawiać przy kolacji 一边进晚餐一边交谈, słuchać radia przy pracy 边听广播边工作。

第 16 章 复合句

1. 并列复合句

并列复合句是由彼此具有独立性的分句组成。各分句地位平等,互为补充。各分句之间有时使用连词连接,有时不使用连词连接。例如:

Ja pracuję, a moja siostra leniuchuje. 我在工作,而我妹妹却什么也不做。

Nadchodzi czarna chmura, będzie deszcz. 乌云来了,要下雨了。

并列复合句主要包括连贯复合句、对立复合句、选择复合句和结果复合句。

1.1 连贯复合句 —— 连贯说明或描写平等的几件事,几种情况或同一事物的几个方面。例如:

Wstał i zaczął śpiewać. 他站起来,然后开始唱歌。

Siedzę i czytam. 我坐着阅读。

Wróciłem do domu i zjadłem obiad. 我回到家并吃了午饭。

Posprzątałam pokój, a na stole postawiłam kwiaty. 我打扫了房间,还在桌子上摆了花。

Nie uczył się ani nie pracował. 他既没有学习,也没有工作。

1.2 对立复合句 —— 前后两个分句正反对举,语义相反。例如:

Tu każda chwila jest droga, a oni obradują. 这里一分一秒都

是宝贵的,可他们还在开会。

Szukała parasolki, ale jej nie znalazła. 她找过伞,但是没找到。

Nie jest zdolny, jednak bardzo się stara. 他能力不强,然而非常努力。

1.3 选择复合句 —— 分别说出几种情况,选择了其中一种就必须放弃另外的一种或几种。例如:

Po obiedzie posłuchamy muzyki albo wybierzemy się do kina. 午饭后我们听音乐或者上电影院去。

Obejrzę film lub pójdę na spacer. 我去看电影或者去散步。

1.4 结果复合句 —— 前后两句的内容经常有一定的因果关系,后一分句由前一分句所致。例如:

Padało, więc szliśmy szybko. 下雨了,因此我们走得很快。

Przemoczyłem nogi i się przeziębiłem. 我弄湿了双腿,于是我便感冒了。

Nie uczyłem się matematyki, dlatego nie umiem rozwiązać zadania. 我没学过数学,所以我不会解题。

2. 主从复合句

主从复合句由主句和从句构成。处于主导地位的句子叫作主句,处于从属地位的句子叫作从句。主句和从句之间使用连词或关系代词连接。

从句主要包括:主语从句、谓语从句、定语从句、补语从句、状语从句和扩展从句。

2.1 主语从句

主语从句代替或扩展主句中的主语。回答问题:kto? co? 主

句和从句的主语为同一人或同一物时,从句用关系代词 *kto, co* 连接主句,主句中与它们相对应的词可以是指示代词: *ten, ta, to*. 例如:

Kto pod kim dołki kopie, ten sam w nie wpada. 谁在别人的脚底下挖坑,自己就会掉进去(搬起石头砸自己的脚)。

Co było ciekawe dla mnie, to nie interesowało moich kolegów. 我感兴趣的东西引不起我的同学们的兴趣。

Kogo pocieszyć jeszcze ludzie mogą, nie jest zupełnie nieszczęśliwy. 人们还能安慰的人就不是彻底不幸的人。

动词第3人称形式,静词或副词构成谓语的无主语句通常伴有从句。从句用连词: *że, żeby, czy* 或关系代词连接主句。

用 *że* 连接的主从复合句:

Okazało się, że Wojtek zmienił adres. 原来沃依特克更换了地址。

Zdarzyło się, że Wojtek nie wracał na noc. 发生过这样的事,沃依特克竟没回家过夜。

Śniło mi się, że jestem królem. 我梦见我当上了国王。

Wydawało mi się, że ktoś stuka do drzwi. 我觉得有人敲门。

To jasne, że dotrzymam słowa. 当然,我说话算话。

Nieprawda, że Kowalski się rozwiódł. 说科瓦尔斯斯基离了婚,这不是真情。

To dobrze, że jesteś. 你来了,很好。

To źle, że nie masz czasu. 你没时间,这不太好。

用 *żeby* 连接主句的从句,谓语可以使用动词人称形式,也可以用不定式:

Wypada, żeby Wojtek złożył wizytę rodzicom narzeczonej. 沃依特克应该去拜访未婚妻的父母。

Przyszło mi do głowy, żeby pojechać do Shanghaju. 我突然想去上海一趟。

主句对从句的内容进行否定,表示怀疑或不能肯定时,使用关系代词或连词 *czy* 连接:

Nie obchodzi mnie, kiedy Karol przyjechał. 我不关心卡罗尔是什么时候来的。

Nie obchodzi mnie, czy Karol przyjechał. 我不关心卡罗尔来了没有。

Wątpliwe, czy Karol przyjedzie. 卡罗尔来不来值得怀疑。

Ciekawi mnie, skąd to wiesz. 我感兴趣的是,这件事你是从哪里知道的。

wiadomo 构成的无主语句使用连词 *że* 或关系代词引导从句:

Wiadomo, że Kówałski jest dobrym fachowcem. 众所周知,科瓦爾斯基是一个好专家。

Wiadomo, kto jest dobrym fachowcem. 大家都知道,谁是一个好专家。

nie wiadomo 构成的无主语句使用连词 *czy* 或关系代词引导从句:

Nie wiadomo, czy Kowalski jest dohrym fachowcém. 不清楚科瓦爾斯基是不是一个好专家。

Nie wiadomo, komu pożyczył pieniądze. 不知道他把钱借给谁了。

Nie wiadomo, czyje to książki. 不知道这是谁的书。

2.2 谓语从句

谓语从句代替主句中由名词或形容词构成的谓词,回答问题: *kim jest? czym jest? jaki, jaka, jakie jest?* 使用关系代词或连词 *że* 连接主句。例如:

Był on dla mnie tym, czym starszy brat dla rodzeństwa. 他对我就如哥哥对弟妹一样。

Nie byłem zawsze taki, jaki jestem. 我过去并不总是现在这个

样子。

Sytuacja była taka, że trzeba było mu pomóc. 当时的情况是应该帮他一把。

2.3 定语从句

定语从句代替主句中的定语, 回答问题: jaki? jaka? jakie? który? czyj? ile? 最常见的连接主句的关系代词是: który, jaki, 它们在主句中的对应词分别是 ten 和 taki. 例如:

Był to ten pociąg, którym zwykle wracaliśmy do domu. 这是我们回家常坐的那趟列车。

Moje opowiadanie wywarło na was takie wrażenie, jakiego się spodziewałem. 我的故事给你们造成的印象在我意料之中。

主句中的代词 ten, taki 常常被省略:

Opowiem wam historię, która zdarzyła się dawno temu. 我给你们讲一个很早以前发生的故事。

To jest biuro, w którym pracuję. 这是我工作的办公室。

也可以用其它关系代词连接定语复合句:

Wspominaliśmy czasy, kiedy chodziliśmy do szkoły. 我们回顾了我们的学生时代。

Chętnie wracam do miejsca, gdzie się wychowałam. 我愿意回到养育过我的地方去。

Dom nasz jest otwarty dla każdego, kto ma ochotę nas odwiedzić. 我们家的门对每一个愿意来访者都是敞开的。

定语复合句也可以用连词连接:

Książka ma tę zaletę, że jest napisana językiem zrozumiałym dla dziecka. 此书有这样一个优点:它是用儿童能懂的语言写成的。

2.4 补语从句

补语从句代替或扩展主句中的补语。回答问题:kogo? czego? komu? czemu? kogo? co? 使用连词或疑问代词连接主句。

补语从句通常用连词 *że* 连接主句, 例如:

Myślę, że on przyjdzie. 我想他会来的。

Dowiedziałem się, że egzamin jest w środę. 我听说星期三考试。

Wyobrażam sobie, że wiosną w górach jest bardzo pięknie. 我想象春天山里是非常美丽的。

Nie wierzę, że zepsuł ci się samochód. 我不相信你的汽车坏了。

Czego swoim rozumem i pracą nie dostaniesz, tego nie wymodlisz. 用你自己的智慧和劳动得不到的东西, 你是祈求不来的。

如果 补语从句表示的是主句表示怀疑或不能肯定的事物, 可以用连词 *czy* 连接主句。试比较下列句子:

Wiedziałem, że przyjdiesz. 我事先知道你会来的。

Nie wiedziałem, że przyjdiesz. 我事先不知道你会来。

Nie wiedziałem, czy przyjdiesz. 我事先不知道你会不会来。

Było widzieć, że drzwi są otwarte. (当时)看得出来门是开着的。

Nie było widać, że drzwi są otwarte. (当时)看不出来门是开着的。

Nie było widać, czy drzwi są otwarte. (当时)看不出来门是否开着。

以 *wahać się* (犹豫), *zastanowić się* (考虑), *pytać* (问) 等动词作谓语的主句, 使用连词 *czy* 引导补语从句。例如:

Waham się, czy ci to powiedzieć. 我在犹豫这件事是否告诉你。

Zastanawiam się, czy jechać. 我在考虑走还是不走。

Pytał, czy będę w środę. 他问我星期三来不来。

如果主句中的谓语表示请求、希望或命令等, 可以用连词 *żeby* 引导补语从句。例如:

Janek prosił, żeby Jola do niego przyszła. 杨乃克请尤拉去他那里。

用 *żeby* 引导的补语从句动词应用过去时形式。同时, 第 1 人称和第 2 人称词尾跟 *żeby* 连在一起。例如:

Janek prosił, *żebym* kupił mu gazety. 杨乃克请我给他买报。

Janek prosił, *żebym* kupiła mu gazety. 杨乃克请我给他买报。

Janek prosił, *żebyś* kupił mu gazety. 杨乃克请你给他买报。

Janek prosił, żeby Zosia kupiła mu gazety. 杨乃克请佐霞给他买报。

Janek prosił, żeby koleżanki kupiły mu gazety. 杨乃克请女同学们给他买报。

用 *żeby* 连接的补语从句谓语可以使用人称形式; 如果从句中没有指明主语, 从句谓语也可以用动词不定式。例如:

Dziadek prosił konduktora, żeby go obudził o piętej. 老爷爷请列车员 5 点钟时唤醒他。

Dziadek prosił, żeby go obudzić o piętej. 老爷爷请 5 点钟时唤醒他。

如果主句和从句中的主语为同一主体, 从句中的谓语用动词不定式。例如:

Myślałem tylko o tym, żeby jak najprędzej wyzdrowieć. 我当时只想尽快恢复健康。

补语从句也可以用疑问关系代词连接主句。例如:

Opowiedz, co się stało. 你说说, 出什么事了?

Wiem, czego chcę. 我知道我想要干什么。

Nie powiedziałeś mi, kto przyszedł. 你没告诉我谁来了。

Przypomniałam sobie, skąd się wzięła ta walizka. 我想起来了这个箱子是从哪里弄来的。

Dowiedziałem się, komu pożyczyłeś pieniądze. 我已经知道你把钱借给谁了。

Nie pamiętam, kiedy przyjechali. 我不记得他们是什么时候来的。

从句在主句中的对应词可以是指示代词: ten, ta, to 的从格形式。例如:

Pamiętam to, co mi powiedziałeś. 我记得你对我讲的话。

Myszę o tym, jak rozwiązać to zadanie. 我在想如何解这道题。

Nie jestem pewien tego, czy tam jest winda. 我不能确定那里是否有电梯。

2.5 状语从句

2.5.1 时间状语从句

时间状语从句代替主句中的时间状语, 回答问题: kiedy? odkąd? jak dawno? jak długo? dopóki? 通常使用连词 kiedy, gdy, dopóty 等连接主句。

连词 kiedy, gdy 可以连接下列句子:

a) 从句谓语和主句谓语在同一时间出现的行为或完成的动作:

Kiedy wracaliśmy, był już wieczór. 我们回来的时候天已经黑了。

Gdy wracali ze spaceru, zaczął padać deszcz. 他们散步回来时开始下雨了。

b) 主句谓语所述动作之前出现的行为或完成的动作:

Kiedy zarobimy dużo pieniędzy, kupimy sobie domek. 当我们

挣到许多钱时,我们就购买一座小别墅。

Kiedy wszyscy goście już usiedli, Zosia zaczęła śpiewać. 当客人们都入座以后,佐霞开始唱起来。

Gdy znajdę wolny czas, pójdę do kina. 当我有了空闲时间,我就上电影院。

c) 主句谓语所述动作之后出现的行为或完成的动作:

Pociąg już dawno odszedł, kiedy wpadłem zdyszany na peron. 当我气喘吁吁地跑到站台时,火车早已开走了。

也可以使用 *podczas gdy* 表示主句和从句谓语所述同一时间出现的行为或完成的动作。例如:

Padał ulewny deszcz, podczas gdy siedzieliśmy w kawiarni. 我们坐在咖啡馆里的时候,外面下起了倾盆大雨。

连词 *dopóki* 引导从句,在表示肯定的从句中意为:到……时间结束。例如:

Nie pozwolę na to, dopóki żyję. 我至死不允許做这件事。

Dopóki była zima, spalono dużo węgla. 到冬天结束,烧掉了许多煤。

在表示否定的从句中 *dopóki* 意为:直到……时间。例如:

Nie pójdziesz na spacer, dopóki nie odrobisz lekcji. 没做完功课之前你不能出去散步。

dopóki 与主句中的对应词 *dopóty* 连用,带有强调色彩。例如:

Nie odejdę, dopóty, dopóki się nie dowiem. 得不到消息我就一直不走。

Dopóki padał deszcz, dopóty siedziałem w domu. 我在家里一直坐到雨停。

连词 *zanim* 用于引导从句,意为:在……之前。例如:

Zanim wróciliśmy, dom się spalił. 我们回来之前房子就已经烧光了。

Zanim odpowiesz, zastanów się dobrze. 你先考虑好再回答。

连词 *aż* 用于引导从句, 意为: 直至, 表示在主句之前或之后出现的行为或完成的动作。例如:

Nie pójdziesz na spacer, aż odrobisz lekcje. 在做完功课之前, 你不能出去散步。

Prowadziłem proces, aż wygrałem. 我打了一场官司, 一直打到胜诉。

副动词作谓语构成的等值句也可以充任时间状语从句。它们与主句不使用连词而是直接连接。

同期副动词可以表示与主句中的谓语同时进行的动作。例如:

Rozmawialiśmy, pijąc kawę. 我们一边喝咖啡, 一边谈话。

Nie czekając na odpowiedź, pytał dalej. 他不等回答, 又继续问了下去。

先期副动词表示在主句中的谓语所述动作发生之前进行的动作。例如:

Usiadłszy wygodnie w fotelu, zaczął czytać. 他在沙发里舒舒服服地坐好之后, 开始了阅读。

先期副动词形式具有书卷语特征, 不用于口语。

2.5.2 地点状语从句

地点状语从句说明主句中谓语所述动作进行的地点, 回答问题: *gdzie?* *skąd?* *dokąd?* *jak daleko?* 使用关系代词: *gdzie*, *skąd*, *dokąd*, *któreśdy* 连接主句。例如:

Stań tam, gdzie wolne miejsce. 请你站到空地去。

Dokąd ty pójdziesz, tam i ja pójdę. 你到哪里我就到哪里。

Wróciłem tam, skąd przyjechałem. 我又回到了我来的地方。

Pójdziemy tędy, któreśdyśmy przyszli. 我们走来时的原路。

Gdzie przed kilku laty były gruzy, tam dziś wznoszą się piękne

budowle. 几年前还是一片瓦砾的地方,今天正在竖立起一幢幢漂亮的楼房。

2.5.3 方式状语从句

方式状语从句代替或补充主句中的方式状语,回答问题:jak? jakim sposobem? 使用代词:jak, jakby, jak gdyby 连接主句。例如:

Patrzył tak, jakby nic nie rozumiał. 他发呆似的望着(他这么望着,似乎什么也不明白)。

Wykonuj zadanie tak, jak możesz. 你尽力完成任务吧。

Pociągi nie chodziły dawniej tak często, jak kursują obecnie. 火车从前没有像现在开得这么勤。

Ojciec spojrzał na nas, jak gdyby chciał coś zapytać. 父亲看了看我们,似乎有话要问。

同期副动词作谓语构成等值句,可以充任方式状语从句。例如:

Jurek śpiewał, okropnie przy tym fałszując. 尤莱克唱歌了,调跑得一塌糊涂。

Myśliwy pieścił psa, drapiąc go za uchem. 猎人挠着狗的耳朵对狗表示亲热。

表示主句结果的方式状语从句使用连词:że, żeby. 连接主句。例如:

Skoczyłem tak nieszczęśliwie, że złamałem sobie nogę. 我跳了一下,不走运把腿摔骨折了。

Usiądź tak, żeby ci było wygodnie. 你怎么舒服就怎么坐。

2.5.4 目的状语从句

目的状语从句代替或补充主句中的目的状语,回答问题:po co? w jakim celu? 使用连词:hy, aby, żeby, ażeby, byle 连接主

句。

目的状语从句谓语通常使用过去时人称形式,第1人称和第2人称词尾跟随引导从句的连词,也可以使用不定式。主句和从句为同一主语时,从句谓语只能使用不定式。例如:

Ojciec wysłał syna do kiosku, żeby mu kupił gazety. 父亲派儿子去报亭给他买报。

Ojciec wyszedł do kiosku, żeby kupić gazety. 父亲到报亭买报去了。

Pojedziemy samochodem, aby oszczędzić czasu. 为了省时间,我们乘车去。

Zatrzymał się, aby porozmawiać. 为了交谈,他停了下来。

Reszta spracowana szła spać wcześniej, ażeby przebudzić się z rana. 为了一大早就醒来,其他疲惫不堪的人们早早睡觉去了。

Biegłem co sił, byle zdążyć przed deszczem do domu. 为了赶在下雨之前到家,我拼命跑。

主句为无主语句时,从句中的谓语用不定式。例如:

Trzeba mieć cierpliwość, żeby wychowywać dziecko. 培养孩子要有耐心。

Aby dużo umieć, trzeba się dużo uczyć. 想多长本领,就要多学习。

2.5.5 原因状语从句

原因状语从句代替或补充主句中的原因状语,回答问题: czemu? dlaczego? z jakiego powodu? 使用连词:bo, gdyż, ponieważ 连接主句,例如:

Byłam zła na ciebie, bo się spóźniłeś. 因为你迟到我生气了。

Szedł szybko, bo padał deszcz. 因为下雨了,他走得很快。

Wuj cieszył się sympatią wśród sąsiadów, gdyż był człowiekiem kulturalnym. 因为舅舅是一个有修养的人,他在邻居

中很有人缘。

以连词:bo, gdyż 引导的从句永远位于主句后面。

以连词 ponieważ 引导的从句可以位于主句之后,也可以位于主句之前。例如:

Ciotka nakryła stół, ponieważ należało poczęstować gości. 因为要款待客人,姑姑摆好了桌子。

Ponieważ należało poczęstować gości, ciotka nakryła stół. 因为要款待客人,姑姑摆好了桌子。

副动词作谓语构成的等值句有时也可以充任原因状语从句。
例如:

Będąc chory na grype, nie mogłem iść do pracy. 我没能去上班,因我患了流感。

2.5.6 程度状语从句

程度状语从句代替或补充主句中的程度状语,回答问题:jak bardzo? w jakim stopniu? 使用连词 jak, im... tym 连接主句,例如:

Zrobiłem to tak starannie, jak umiałem. 这件事是我尽力仔细做的。

To nie jest tak prosta sprawa, jak się wydaje. 这不是一件看起来那么简单的事。

Im bliżej go poznaje, tym bardziej go lubię. 我对他越了解,就越喜欢他。

程度状语从句还经常说明主句的动作结果,使用的连词有: aż, że. 例如:

Spacerowałem tak długo, aż się zmęczyłem. 我散步的时间那么长,以致走累了。

Byłem tak zmęczony, że zaraz zasnąłem. 我累得一下子就睡着了。

Kot tak się przestraszył, aż uciekł. 猫被吓得那么厉害, 竟逃跑了。

To zdarzenie jest tak nieprawdopodobne, że trudno w nie uwierzyć. 这件事是那么离奇, 竟使人难以置信。

连词 *żeby* 也可以引导程度状语从句。从句中的谓语可以使用人称形式和不定式。例如:

a) 人称形式: *Pieczywa trzeba kupić tak dużo, żeby starczyło dla wszystkich.* 应该买那么多的面包, 以便足够大家吃。

b) 不定式: *Jedzenia było za mało, żeby nakarmić wszystkich gości.* 饭太少了, 以致不够所有的客人吃的。

Nie miałem dość silnej woli, żeby się uczyć. 我没有足够坚强的毅力去学习。

2.5.7 条件状语从句

条件状语从句代替或补充主句中的条件状语, 使用连词: *jeżeli, jeśli, gdyby, żeby, kiedy* 连接主句。

条件状语从句有下列几种:

a) 叙述式形式, 包括现在时, 过去时和将来时三种时态:

Pójdiesz, jeżeli odrobisz lekcje. 你一做完功课就走吧。

Jeśli się schylam, boli mnie w boku. 我一弯腰, 肋骨就痛。

Jeżeli się pomyliłem, to nauczyciel mnie poprawiał. 如果我做错了题, 老师就给我纠正。

Trzeba się śpieszyć, jeśli chcesz jeszcze dziś pojechać do Grobowców Mingów. 如果你今天还想去明陵的话, 那就应该动作快些。

Kiedy się ma taki duży nos, to się nie nosi takich małych kapeluszy. 长这么大的鼻子, 就不该戴这么小的礼帽。

b) 假定式形式。从句中的小品词 *-by* 跟在连词后面, 动词人称词尾跟在 *-by* 后面, 可以表示现在时、将来时和过去时。例如:

Jeślibym miał dużo pieniędzy, kupiłbym samochód. 假如我有许多钱,我就买辆汽车。

Nie postępowalibyście tak, gdybyście myśleli o innych. 假如你们想到了别人;你们就不会这么做了。

Gdybyś przyszedł do mnie, zobaczyłbyś mojego psa. 假如你来我家,你就会看见我的狗了。

c) 不定式构成的从句。例如:

Jeśli się przyjrzeć bliżej, to widać małe listeczki. 如果仔细观察,就会发现小花瓣。

从句为条件句时,主句可以使用叙述式形式,也可以使用假定式形式或命令式形式。例如:

Jeślibym się pomylił, poprawisz mnie. 如果我错了,你就纠正我。

Jeślibym się pomylił, poprawiłbyś mnie. 如果我错了,你就纠正我。

Jeślibym się pomylił, popraw mnie. 如果我错了,就请你纠正我。

2.5.8 让步状语从句

让步状语从句说明不利的情况、某种障碍或相反的情况,尽管如此,主句所述行为或动作仍能取得结果。让步状语从句使用连词:choć, chociaż, choćby, mimo że, pomimo że 连接主句。例如:

Podróż do miasta trwała tylko dwie godziny, choć to było bardzo daleko. 虽然路途很远,却只走了两个小时便到了城里。

Dzieci nie bały się ojca, chociaż był surowy. 虽然父亲严厉,孩子们却都不怕他。

Choćby mi przyszło nie spać nocami, muszę zdać ten egzamin. 即使几个通宵不睡觉,我也必须通过这次考试。

Mimo że pogoda była niepewna, nie zrezygnowaliśmy z

wycieczki. 尽管天气不稳定, 我们仍然没有放弃外出旅游。

让步状语从句还可以表示有利的, 但与主句所述动作结果相反的情况或因素。例如:

Podróż do miasta trwała aż dwie godziny, choć to nie było daleko. 虽然路途不远, 却走了两个小时才到城里。

Dzieci bały się ojca, choć był łagodny. 虽然父亲是个和蔼的人, 可孩子们都怕他。

Pomimo że pogoda była piękna, nie poszliśmy na spacer. 尽管天气很好, 我们还是没有出去散步。

2.6 扩展从句

扩展从句扩展主句的整体内容, 而不是主句中的某一部分。扩展从句使用关系代词 *co* 连接主句。例如:

Ojciec ciężko rozchorował, czym się bardzo zmartwiłem. 父亲得了重病, 我很着急。

Ola jutro wyjeżdża do Shanghaju, o czym się dowiedziałem z jej listu. 奥拉明天要去上海, 这是我从她的信中知道的。

Kierowca palił papierosa na stacji benzynowej, co jest surowo wzbronione. 司机在加油站抽烟了, 这是严禁的。

3. 多重复合句

一个复合句如果包含 3 个或 3 个以上的分句或等值句, 我们称它为多重复合句。例如:

Kobieta była w złym humorze i nie odpowiedziała nic, bo nie chciała pochwalić męża. 女人情绪不好, 一句话也不回答, 因为她不想夸奖丈夫。

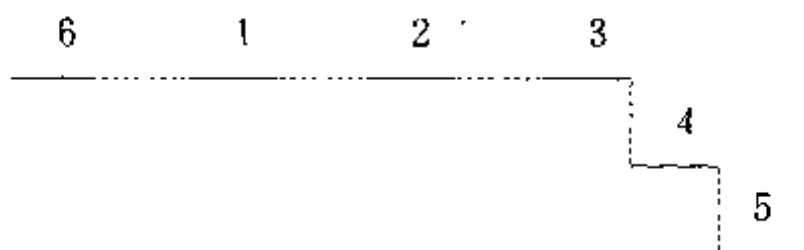
这是一个包含 3 个分句的多重复合句。第 1 分句和第 2 分句是一个层次, 表示并列关系, 中间使用连词 *i* 连接。第 3 分句又是

一个层次,和第2分句是主从关系,是使用连词 *bo* 引导的原因状语从句。

我们在碰到一个多重复合句时,一定要统观全局,只有正确分析判断各分句之间的关系,才能正确理解整个句子。下面再举两个例子,具体分析一下多重复合句的层次构造。为了便于分析理解,我们借助线段的方法来表示分句与分句之间的关系。

Pijał tylko wodę(1), nie sypiał jak siedem godzin na dobę(2), częstokroć zrywał się w nocy(3), by obaczyć(4), czy strażę dobrze wałów pilnują(5), i za najmniejsze niedbalstwo posyłał na śmierć żołnierzy(6).

他每天只喝水,睡眠不过是七个小时,夜里多次起来查看哨兵是不是在尽职守护着工事,并且常常因为很小的失职就处死士兵。

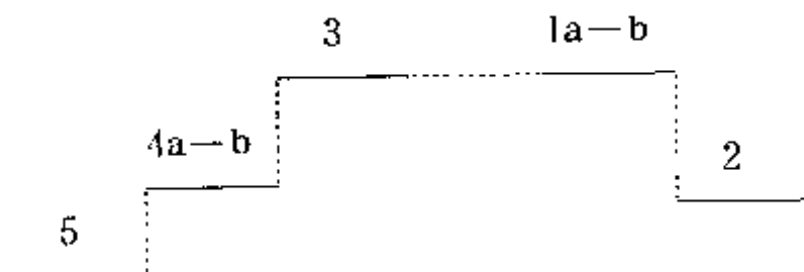

这是由6个分句组成的一个主从多重复合句,其中句子(4)是一个等值句。分句(1),(2),(3)和(6)是并列联合分句,前3个分句没有连词引导,分句(6)由连词引导。分句(4)是句子(3)的从句,充任目的状语,是一个由连词引导的目的状语从句。分句(5)是句子(4)的从句;充任补语,是一个由连词引导的补语从句。

Pisarz(1a), który zdobył uznanie w kraju(2), większość swego życia spędził w Stanach(1b), ale pisał ciągle o Polsce dlatego(3), że taka polifoniczność kultur(4a), z jaką zetknął się za o-

ceanem(5), była niemożliwa nigdzie na świecie(4b).

一个在国内享有盛誉的作家,在美国度过了大半生,但是他仍不断地写波兰,那是因为他在大洋彼岸所接触到的这种多元文化在世界任何其它地方都是不可能接触到的。

这是由 5 个分句组成的一个主从多重复合句。分句(3)与分句(1a-b)保持并列平等关系,是由连词引导的对立并列句。分句(2)与分句(1a-b)保持从属关系,充任定语,是一个由关系代词引导的定语从句。分句(4a-b)与分句(3)保持从属关系,充任原因状语,是一个由连词引导的原因状语从句。分句(5)与分句(4a-b)保持从属关系,充任定语,是一个由关系代词引导的定语从句。

波汉语法术语对照

Accusativus 缩写: Acc. 见 biernik

akcent 重音

alfabet 字母表

aspekt 体

~ dokonany 完成体

~ niedokonany 未完成体

bezokolicznik 不定式

biernik 第4格, 宾格

celownik 第3格, 给格

czas 时间

~ przeszły 过去时

~ przyszły 将来时

~ przyszły prosty 简单将来时

~ przyszły złożony 复合将来时

~ teraźniejszy 现在时

czasownik 动词

~ dokonany 完成体动词

~ jednokrotny 一次体动词

~ modalny 情态动词

~ niedokonany 未完成体动词

~ nieprzechodni 不及物动词

~ przechodni 及物动词

~ wielokrotny 多次体动词

część mowy 词类

samodzielna ~ ~ 实词

niesamodzielna ~ ~ 虚词

Dativus 缩写: Dat. 见 celownik

deklinacja 变格法

derywacja 派生

derywat 派生词

dopełniacz 第2格, 属格

dopełnienie 补语

~ bliższe 直接补语

~ dalsze 间接补语

fleksja 形态变化, 屈折变化

fonetyka 语音

forma 形式

nieosobowa ~ czasownika 动词的无人称形式

osobowa ~ czasownika 动词的人称形式

formant 构词素

Genetivus 缩写: Gen. 见 dopełniacz

głoska 音, 音素

gramatyka 语法

grupa 组

~ imienna 静词组

~ orzeczenia 谓语词组

~ podmiotu 主语词组

imiesłów 动词分词

~ przymiotnikowy 形动词

~ przymiotnikowy bierny 被动形动词

~ przymiotnikowy czynny 主动形动词

~ przysłówkowy 副动词

~ przysłówkowy uprzedni 先期副动词

~ przysłówkowy współczesny 同期副动词

Instrumentalis 缩写: Instr. 见 narzędnik

intonacja 声调

koniugacja 变位法

końcówka 词尾

liczba 数

~ mnoga 复数

~ pojedyncza 单数

liczebnik 数词

~ główny 基数词

~ mnożny 倍数词

~ nieokreślony 不定数词

~ określony 限定数词

~ porządkowy 序数词

~ prosty 简单数词

~ ułamkowy 分数词

~ zbiorowy 集合数词

~ złożony 复合数词

litera 字母

Locativus 缩写: Loc. 见 miejscownik

łącznik 系词

mianownik 第1格, 主格

morfem 词素

morfologia 词法

narzędnik 第5格, 工具格

neologizm 新词

Nominativus 缩写: Nom. 见 mianownik

odbiorca czynności 行为受体

okolicznik 状语

~ celu 目的状语

~ czasu 时间状语

~ miary 数量状语

/ ~ miejsca 地点状语

~ okoliczności towarzyszącej 伴随状语

~ przyczyny 原因状语

~ przyzwolenia 让步状语

~ sposobu 方式状语

~ stopnia 程度状语
 ~ warunku 条件状语
 ortofonia 正音法
 ortografia 正字法
 orzeczenie 谓语
 ~ czasownikowe 动词谓语
 ~ imienne 静词谓语
 orzecznik 谓词
 osoba 人称
 ~ druga 第2人称
 ~ pierwsza 第1人称
 ~ trzecia 第3人称
 partykuła 语气词,小品词
 pluralia tantum 只有复数的名词
 podmiot 主语,主体
 ~ logiczny 逻辑主语
 podstawa słowotwórcza 构词的基本词
 prefiks 前缀
 przedmiot 客体
 przedrostek 前缀
 przydawka 定语
 ~ dopełniaczowa 第2格定语
 ~ przyimkowa 前置词组定语
 ~ przymiotna 形容词性质的定语
 ~ rzeczowna 名词性质的定语
 przyimek 前置词
 ~ prosty 简单前置词
 ~ złożony 复合前置词
 przymiotnik 形容词
 ~ jakościowy 性质形容词
 ~ relacyjny 关系形容词
 przypadek 格

~ zależny 从格

przyrostek 后缀

przysłówek 副词

rdzeń 词根

rodzaj 性

~ gramatyczny 语法属性

~ męski 阳性

~ męskonieżywotny 无生命阳性

~ męskoosobowy 男性

~ męskożywotny 有生命阳性

~ naturalny 自然属性

~ niemęskoosobowy 非男性

~ nijaki 中性

~ żeński 阴性

rodzina wyrazów 词族

równoważnik zdań 等值句

rzeczownik 名词

~ abstrakcyjny 抽象名词

~ konkretny 具体名词

~ materiałowy 物质名词

~ męski 阳性名词

~ męskonieżywotny 无生命阳性名词

~ męskoosobowy 男性名词

~ męskożywotny 有生命阳性名词

~ nieosobowy 非指人名词

~ nieżywotny 无生命名词

~ nijaki 中性名词

~ osobowy 指人名词

~ pospolity 普通名词

~ własny 专有名词

~ wspólnorodzajowy 共性名词

~ zbiorowy 集合名词

~ żywotny 有生命名词

samogłoska 元音

~ nosowa 鼻化元音

~ ustna 口腔元音

składnia 句法

skrótowiec 缩略词

słowotwórstwo 构词法

spójnik 连词

~ podrzędny 主从连词

~ współrzędny 并列连词

spółgłoska 辅音

~ bezdźwięczna 清辅音

~ dwuwargowa 双唇音

~ dźwięczna 浊辅音

~ funkcjonalnie miękka 历史软辅音

~ historycznie miękka 历史软辅音

~ miękka 软辅音

~ przedniojęzykowo — dźwiękowa 前舌齿龈音

~ przedniojęzykowo — zębowa 前舌齿音

~ stwardniała 历史软辅音

~ szczelinowa 擦音

~ środkowojęzykowa 中舌音

~ twarda 硬辅音

~ tylnojęzykowa 后舌音

~ wargowo — zębowa 唇齿音

~ zwarta 塞音

~ zwarto — szczelinowa 塞擦音

stopień 级

~ najwyższy 最高级

~ równy 原级

~ wyższy 比较级

stopniowanie 变级

~ przymiotników 形容词变级

~ przysłówków 副词变级

strona 态

~ bierna 被动态

~ czynna 主动态

~ zwrotna 自反态

sufiks 后缀

sylaba 音节

~ otwarta 开音节

~ zamknięta 闭音节

temat 词干

tryb 式

~ orzekający 叙述式

~ przypuszczający 假定式

~ rozkazujący 命令式

ubezdźwięcznienie 清化

udźwięcznienie 浊化

upodobnienie 同化

~ postępowe 前向同化

~ wsteczne 后向同化

Vocativus 缩写: Voc. 见 wołacz

wołacz 第7格, 呼格

wykonawca czynności 行为主体

wykrzyknik 感叹词

wypowiedzenie 句子

~ oznajmujące 陈述句

~ pytające 疑问句

~ rozkazujące 命令句

~ wykrzyknikowe 感叹句

wyraz 词

~ pochodny 派生词

~ podstawowy 基本词

~ pokrewny 亲缘词

~ złożony 复合词

zaimek 代词

~ dzierżawczy 物主代词

~ liczebnik 数词性质的代词

~ nieokreślony 不定代词

~ określony 限定代词

~ osobowy 人称代词

~ przeczący 否定代词

~ przymiotny 形容词性质的代词

~ przysłowny 副词性质的代词

~ pytający — względny 疑问关系代词

~ pytający 疑问代词

~ rzeczowny 名词性质的代词

~ wskazujący 指示代词

~ względny 关系代词

~ zwrotny 反身代词

zdanie 句子

~ bezpodmiotowe 无主语句

~ dwuczłonowe 双成分句

~ jednoczłonowe 单成分句

~ nadrzędne 主句

~ nierozwinięte 非扩展句

~ oznajmujące 陈述句

~ podrzędne 从句

~ podrzędne dopełnieniowe 补语从句

~ podrzędne okolicznikowe 状语从句

~ podrzędne okolicznikowe celu 目的状语从句

~ podrzędne okolicznikowe czasu 时间状语从句

~ podrzędne okolicznikowe miejsca 地点状语从句

~ podrzędne okolicznikowe przyczyny 原因状语从句

~ podrzędne okolicznikowe przyzwolenia 让步状语从句

- ~ podrzędne okolicznikowe sposobu 方式状语从句
- ~ podrzędne okolicznikowe stopnia 程度状语从句
- ~ podrzędne okolicznikowe warunku 条件状语从句
- ~ podrzędne orzecznikowe 谓语句
- ~ podrzędne podmiotowe 主语从句
- ~ podrzędne przydawkowe 定语从句
- ~ podrzędne rozwijające 扩展从句
- ~ pojedyncze 单句
- ~ pytające 疑问句
- ~ rozkazujące 命令句
- ~ wykrzyknikowe 感叹句

zдания podrzędnie złożone 主从复合句

- ~ wielokrotnie złożone 多重复合句
- ~ współrzędnie złożone 并列复合句
- ~ współrzędnie złożone łączne 并列连贯复合句
- ~ współrzędnie złożone przeciwstawne 并列对立复合句
- ~ współrzędnie złożone rozłączne 并列选择复合句
- ~ współrzędnie złożone wynikowe 并列结果复合句
- ~ złożone 复合句

zdrobnienie 小称

związek 关系

- ~ gramatyczny 语法关系
- ~ przynależności 所属关系
- ~ rzędu 支配关系
- ~ zgody 一致关系

[G e n e r a l I n f o r m a t i o n]

书名 = 波兰语语法

作者 =

页数 = 3 0 4

S S 号 = 0

出版日期 =

V s s 号 = 7 3 8 5 6 2 8 3